

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till en ny lag om placeringsfonder samt ändring av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om placeringsfonder. I den nya lagen preciseras genomförandet av vissa bestämmelser i fondföretagsdirektivet. Dessutom förtydligas tillämpningsområdet för lagen om placeringsfonder liksom även lagens struktur och behörighetsfördelningen mellan myndigheterna. I detta sammanhang beaktas den snabba utvecklingen av fondverksamheten, den hårdnande internationella konkurrensen samt det därmed sammanhängande behovet av produktutveckling, särskilt vid övergången till en gemensam valuta.

I propositionen föreslås att förfarandet med verksamhetstillstånd för fondbolag förändras med tonvikt på bolagsförvaltningens tillförlitlighet. I samband med tillståndsförfarandet föreslås precisering av kvalificerande ägarförhållanden i fondbolag. Tillsynsmyndigheten skall underrättas om förändringar i ägande- och rösträtten när dessa överskrider vissa gränser. Bestämmelserna om fondbolagens soliditet justeras i överensstämmelse med internationell praxis. De i den gällande lagen ingående bestämmelserna om fastställelse av bolagsordningen för fondbolag föreslås bli slopade. Av denna anledning föreslås en sådan ändring i handelsregisterlagen att registermyndigheten i samband med fastställelse av en bolagsordning skall be statsrådet och finansinspektionen om utlåtanden. Motsvarande förfarande iakttas för närvarande vid ändring av bolagsordningen.

Enligt förslaget kan statsrådet bevilja ett finländskt aktiebolag verksamhetstillstånd om detta huvudsakligen bedriver förvaringsinstitutverksamhet. När det gäller tillståndsförutsättningarna beaktas verksamhetens art samt den omständigheten att förvaringsinstitutverksamhet för närvarande bedrivs av kre-

ditinstitut och värdepappersföretag samt av sådana kreditinstitut och värdepappersföretags filialer och kontor i Finland, vilka har auktorisation inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Bestämmelserna om sådana förvaringsinstituts startkapital som med stöd av lagen om värdepappersföretag bedriver förvaringsinstitutverksamhet föreslås bli förenhetligade genom ändring av den nämnda lagen. Lagen om finansinspektionen föreslås bli ändrad så att förvaringsinstitut som fått verksamhetstillstånd enligt lagen om placeringsfonder ställs under finansinspektionens tillsyn.

Förslaget innehåller också närmare bestämmelser om förvaringsinstitutens verksamhet, vilka delvis preciserar genomförandet av fondföretagsdirektivet. Härvid fästs särskilt avseende vid de åtgärder som ett förvaringsinstitut skall vidta för att fullgöra sin tillsynsskyldighet.

Genom förslaget förtydligas gränsdragningen mellan sådana placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet och specialplaceringsfonderna. Samtidigt avregleras den produktutveckling som sker genom specialplaceringsfonderna. Förslaget innebär att det blir möjligt att grunda nya typer av specialplaceringsfonder, t.ex. fondandelsfonder. De föreslagna bestämmelserna om förenklade fondprospekt och kvartalsrapporter innebär att specialplaceringsfonderna får en mera omfattande informationsskyldighet än de har för närvarande. Sådana prospekt och rapporter kan upprättas också för placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet.

I den nya lagen föreslås detaljerade bestämmelser om överföring av fondandelar till värdeandelssystemet. Den föreslagna regleringen överensstämmer i stor utsträckning med motsvarande bestämmelser i lagen om aktiebolag, i de avseenden som fondandelars värdepapperskaraktär inte klart avviker från aktiers. I detta sammanhang föreslås också

ändringar i lagen om värdeandelskonton. Den ändring som föreslås i lagen om värdeandelssystemet innebär att det blir möjligt att genom förordning bestämma tidpunkten då fondandelar senast skall överföras till värdeandelssystemet.

Bestämmelserna om marknadsföring av andelar i fondföretag föreslås bli förenhetligade med de nya bestämmelserna om tillämpningsområdet. Samtidigt föreslås att den

i värdepappersmarknadslagen ingående definitionen av fondföretagsandelars värdepapperskaraktär preciseras.

Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt föreslås bli så ändrad att fondbolag och sådana förvaringsinstitut som har fått verksamhetstillstånd enligt lagen om placeringsfonder blir anmälningskyldiga.

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft så snart som möjligt efter att de har blivit antagna och stadfästa.

INNEHÅLL

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	6
2.1. Lagstiftning och praxis	9
2.2. Internationell utveckling	19
2.3. Bedömning av nuläget	20
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	28
4. Propositionens ekonomiska verkningar	36
5. Beredningen av ärendet	37
5.1. Beredningsskeden och -material	37
5.2. Utlåtanden	38
DETALJMOTIVERING	38
1. Motivering till lagförslagen	38
1.1. Lag om placeringsfonder	38
1.2. Lag om ändring av 13 § lagen om värdepappersföretag	72
1.3. Lag om ändring av 2 § lagen om finansinspektionen	72
1.4. Lag om ändring av 1 kap. 2 § värdepappersmarknadslagen	72
1.5. Lag om ändring av lagen om värdeandelssystemet	72
1.6. Lag om ändring av 29 § lagen om värdeandelsskonton	72
1.7. Lag om ändring av 3 § lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt .	72
1.8. Lag om ändring av 14 § handelsregisterlagen	72
2. Ikraftträdande	73
LAGFÖRSLAGEN	73
1. Lag om placeringsfonder	73
2. Lag om ändring av 13 § lagen om värdepappersföretag	101
3. Lag om ändring av 2 § lagen om finansinspektionen	101
4. Lag om ändring av 1 kap. 2 § värdepappersmarknadslagen	102
5. Lag om ändring av lagen om värdeandelssystemet	102

6. Lag om ändring av 29 § lagen om värdeandelskonton	103
7. Lag om ändring av 3 § lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt	103
8. Lag om ändring av 14 § handelsregisterlagen	104
 BILAGOR	 105
Parallelltexter	105

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Lagen om placeringsfonder (480/1987) gavs den 8 maj 1987 och trädde i kraft den 1 september 1987. I lagen om placeringsfonder gjordes till följd av avtalet om upp rättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, nedan EES-avtalet, vissa ändringar genom en lag som gavs den 9 augusti 1993 och trädde i kraft den 1 januari 1994 (748/1993). I samband med att revisionslagen (936/1994) stiftades gjordes dessutom ändringar i lagen om placeringsfonder genom en lag som gavs den 28 oktober 1994 och trädde i kraft i början av 1995 (943/1994). Hösten 1994, då Finland var medlem i EES, utredde Europeiska frihandelsunionen EFTA:s övervakningsmyndighet ESA (*EFTA Surveillance Authority*) hur de till ESA hörande EFTA-staterna genomfört fondföretagsdirektivet, dvs. direktivet om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (82/611/EEG) och det av rådet den 22 mars 1988 antagna direktivet om ändring av detta (88/220/EEG). ESA framförde till Finland vissa anmärkningar som har beaktats i den 26 juli 1996 givna lagen om ändring av lagen om placeringsfonder (583/1996) som trädde i kraft den 1 augusti 1996. I det sammanhanget ändrades lagen om placeringsfonder också i syfte att säkerställa de finländska placeringsfondernas internationella konkurrenskraft. Genom en lagändring som gavs

den 5 december 1996 och trädde i kraft den 15 december 1996 (951/1996) infördes de ändringar som förutsattes i det av Europaparlamentet och rådet sommaren 1995 utfärdade direktivet 95/26/EG om ändring av direktiv 77/780/EEG och 89/646/EEG om kreditinstitut, direktiv 73/239/EEG och 92/49/EEG om andra direkta försäkringar än livförsäkringar, direktiv 79/267/EEG och 92/96/EEG om direkta livförsäkringar, direktiv 93/22/EEG om tjänster inom värdepappersområdet, investeringstjänstdirektiv, och direktiv 85/611/EEG om företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), i syfte att stärka tillsynen på dessa områden. Finansministeriet utfärdade den 1 oktober 1996 med stöd av 57 § lagen om placeringsfonder ett beslut om miniminehållet i fondprospekt. Beslutet trädde i kraft den 15 oktober 1996. Finansinspektionen har med stöd av lagen om placeringsfonder och lagen om finansinspektionen (503/1993) utfärdat fyra föreskrifter, dvs. om placeringsfondens rapportering till finansinspektionen (205.2), om bokslut i fondbolag och placeringsfonder (205.1 och 205.3) samt om placering av en placeringsfonds medel i standardiserade och andra derivatkontrakt (205.4). Dessutom har bestämmelser om börsens placeringsfondsförteckning intagits i avsnitt C 1.2 i reglementet för HEX Ab, Helsingfors Värdepappers- och derivatbörs, clearingbolag.

Lagen om placeringsfonder är drygt tio år gammal, men den har redan undergått två

omfattande partiella revideringar och är därför inte längre helt konsekvent till sin struktur. Bland de omständigheter som förutsätter en totalrevidering av lagen om placeringsfonder kan nämnas en precisering av genomförandet av vissa indispositiva bestämmelser i fondföretagsdirektivet, det nya konkurrensläge som införandet av den gemensamma valutan medför samt den snabba utvecklingen av fondverksamheten och det därav följande behovet att precisera de gränsdragningar som gäller för verksamheten samt parternas skyldigheter. Såsom framgår ovan föreslås att de konstaterade missförhållandena avhjälps genom att den gällande lagen om placeringsfonder upphävs och ersätts med en ny lag om placeringsfonder.

2. Nuläge

Placeringsfondernas utveckling

De första placeringsfonderna i Finland inledde sin verksamhet under den senare hälften av 1980-talet, då lagen om placeringsfonder trädde i kraft och de första fondbolagen grundades. De vikande ekonomiska konjunkturerna och aktiemarknadens kraftiga nedgång i början av 1990-talet ledde till att placeringsfonderna inte utvecklades så snabbt som väntat. Trots att placeringsfonderna under de senaste åren vuxit är deras värde internationellt sett alltså på en låg nivå. I vissa andra länder, t.ex. Sverige och Danmark, har dessa placeringsformer blivit populära framförallt tack vare att småinvestorer genom skattemässiga förmåner ha uppmuntrats att fondspara. I Finland har motsvarande åtgärder inte vidtagits. I Finland är de av fondbolagen förvaltade placeringsfonderna inte skattepliktiga, vilket innebär att deras egendomstransaktioner inte beskattas. Skattepåföljder blir det fråga om först när en fondandelsägare säljer eller lyfter avkastning på sin fondandel. Motsvarande förfarande tillämpas t.ex. i USA. Vid förmögenhetsbeskattningen betraktas fondandelarna som fondandelsägarnas skattepliktiga egendom.

Den ändring av lagen om placeringsfonder som trädde i kraft den 1 augusti 1996 förbättrade konkurrensförutsättningarna för de finländska placeringsfonderna. De första tecknen på fondernas växande popularitet kunde ses i slutet av 1996 och i början av 1997, då de i Finland registrerade place-

ringsfondernas värde ökade från 6 miljarder mark till över 18 miljarder mark. Efter en utvecklingssvacka i slutet av 1997 började placeringsfondernas värde åter stiga och hade i maj 1998 överskridit 27 miljarder mark.

Tabell 1. De i Finland registrerade placeringsfondernas utveckling efter 1992.

	Fondens värde, Mmk	Antal ägare
1992	580	
1993	3 700	49 100
1994	6 200	64 300
1995	5 200	58 100
1996	11 600	61 600
1997	18 600	92 500
1998 (juli)	28 300	165 000

Efter år 1996 har utvecklingen huvudsakligen gynnat s.k. korträntefonder. Denna fondtyp används huvudsakligen av företag och institutionella investerare, dels som en investeringsform, dels för risk- och kassahantering. Under drygt ett år översteg nettoteckningarna i korträntefonderna stundtals sju miljarder mark. I april 1998 var deras värde drygt fem miljarder mark. I början av 1998 hänförde sig tillväxten huvudsakligen till andra fondtyper, framförallt fonder med internationell placeringsinriktning. En bidragande orsak till tillväxten har också varit de kraftigt stegrade aktiekurserna. Utvecklingen under den första hälften av år 1998 kännetecknas av det markant ökade antalet fondandelsägare. Denna ökning beror framförallt på hushållens begynnande intresse för fondsparande.

I Finland fanns i april 1998 16 registrerade fondbolag vilka förvaltade sammanlagt 90 i hemlandet registrerade placeringsfonder. I juli 1998 var antalet fondbolag 20 och ytterligare en ansökan om verksamhetstillstånd var anhängig hos statsrådet. Förutom dessa inhemska placeringsfonder verkar i Finland ett antal utländska fondföretag som i enlighet med EU:s fondföretagsdirektiv marknadsför sina fondandelar i Finland med stöd av principen om en auktorisation. Endast ett fåtal fondföretag som faller utanför tillämpningsområdet för fondföretagsdirektivet och är registrerade i någon av Europeiska unionens medlemsstater eller i en s.k. tredje stat, har auktorisation att marknadsföra sin andelar i Finland. I Finland marknadsförs sam-

manlagt ca 250 fonder som förvaltas av 22 utomlandsregistrerade fondföretag.

Mellan fondbolagen är marknadsandelarna så uppdelade att de placeringsfonder som förvaltas av de fyra största fondbolagen har en över 70 procents andel av samtliga i Finland registrerade placeringsfonders marknadsvärde. Räknat enligt antalet kunder har de av bankägda fondbolag förvaltade placeringsfonderna de klart största marknadsandelarna.

Av hushållens tillgångar hade i slutet av 1997 sammanlagt ca 380 miljarder mark kanaliseras till depositioner, direkta aktieinnehav, placeringsfonder, masskuldebrevslån samt olika typer av liv- och pensionsförsäkringsprodukter. Av de förmögenhetsundersökningar som gjorts om hushållen kan den slutsatsen dras att merparten, dvs. ungefär 60 procent av hushållens finansieringstillgångar fortfarande utgörs av insättningar på bankkonton.

Hushållens placeringsbeteende är konservativt, oavsett den utveckling som skett på värdepappersmarknaden. En internationell jämförelse visar att i synnerhet hushållens indirekta aktieplaceringar via fonderna fortfarande är obetydliga. Antalet fysiska fondandelsägare varierar beroende på fondtypen, men de enskilda andelarna beräknas representera mindre än 40 procent av placeringsfondernas totalvärde, dvs. 10 miljarder mark, medan motsvarande andel t.ex. i USA uppgår till närmare 80 procent. Vad gäller utvecklingen under den första hälften av 1998 har den kraftiga ökningen av antalet fondandelsägare varit anmärkningsvärd. Under de första sex månaderna 1998 ökade antalet fondandelsägare med över 60 000. De i Finland registrerade fonderna hade i juli 1998 över 165 000 andelsägare, av vilka ca 130 000 var hushåll. Ännu i april samma år var motsvarande siffror 126 000 fondandelsägare och ca 100 000 hushåll.

Uppskattningsvis 4 procent av hushållen äger fondandelar. Ca 15 procent, dvs. ca 360 000 av alla hushåll har direkta börsaktieinnehav. Dessa innehav är uppskattningsvis värda 50—55 miljarder mark. Hushållens genomsnittliga innehav är emellertid relativt

små om man ser till markbeloppet. Hushållens innehav av masskuldebrev beräknas vara värda ca 45 miljarder mark och deras försäkringsbesparingar ca 50 miljarder mark.

Internationell jämförelse

Internationellt sett har fondplaceringarnas ökning varit mycket kraftig under 1990-talet. I EU:s medlemsstater ökade fondernas värde drygt trefaldigt åren 1990—1997 och deras sammanlagda värde uppgick i slutet av 1997 till ca 10 500 miljarder mark, vilket är ungefär 17 gånger mer än Finland bruttonationalprodukt. I USA ökade fondernas värde åren 1990—1997 från 1 067 till 4 490 miljarder dollar, vilket innebär att de mer än fyrdubblades. Jämfört med USA, de övriga nordiska länderna och Europeiska unionens medlemsstater är fondplaceringarna i Finland ännu på en synnerligen låg nivå. Medan ungefär en procent av de finländska hushållens finansieringstillgångar år 1996 var placerade i fonder, var motsvarande andel i de övriga västeuropeiska staterna i genomsnitt tio procent.

Inom Europeiska unionen verkade i slutet av 1997 ca 16 500 placeringsfonder och fondföretag. Det stora antalet fonder ger en god bild av branschens konkurrenspotential vid övergången till den gemensamma valutatan. En särskilt stor betydelse har dessa fonder i Frankrike, Luxemburg och Storbritannien. I slutet av 1997 var antalet i Sverige registrerade värdepappersfonder 344, i Danmark 222 och i Norge 233. Förutom dessa fonder marknadsfördes i dessa stater också andelar i utländska fondföretag. I slutet av 1997 fanns det 6 778 placeringsfonder i USA.

Internationellt sett är fondsparandet det vanligaste alternativet till sparande på bankkonton. I relation till bankinlåningen är fondsparandet i Finland ca hälften så stort som i Danmark och Norge samt en sjundedel av vad det är i Sverige. Dessa jämförelser visar klart att sparandet på bankkonton för den finländska allmänheten fortfarande har en förhållandevis mycket stor betydelse, trots bankkontonas lägre avkastningsnivå.

Tabell 2. Antal fonder i vissa europeiska länder i slutet av 1997.

	Antal fonder	Aktie- fonder	Lång- ränte- fonder	Bland- fonder	Kort- ränte- fonder
Finland	81	32	18	16	15
Sverige	344	231	81	32	
Norge	233	101	64	25	43
Danmark	222	144	74	4	
Belgien	458	282	114	51	29
Österrike	625	107	281	237	
Grekland	162	32	66	27	35
Italien	626	237	188	53	79
Frankrike	5 836	1 064	1 584	1 820	1 368
Tyskland	717	302	201	77	35
Spanien	1 458	292	685	279	200
Portugal	163	36	51	14	38
Storbritannien	1 455	1 179	145	98	33
Irland	260	122	41	60	37
Nederländerna	179	93	50	17	15
Luxemburg	3 758	1 452	1 590	395	321
EU sammanlagt	16 342	5 585	5 269	3 180	2 207

Tabell 3. Fondernas värde i vissa europeiska länder i slutet av 1997, ecu.

	Fondenras värde, mrd. ecu
Frankrike	454
Luxembourg	343
Storbritannien	213
Italien	183
Spanien	162
Tyskland	134
Nederländerna	53
Irland	43
Sverige	42
Österrike	41
Belgien	31
Grekland	24
Portugal	14
Danmark	12
Finland	3
EU sammanlagt	1 750

Framtidsutsikter

I Finland, liksom i övriga länder, väntas

placeringsfondernas tillgångar fortsättningsvis växa. Bland de strukturella faktorer som sannolikt kommer att öka placeringsfondernas popularitet kan nämnas utvecklingen av lagstiftningen om fonderna, sloandet av skattelättnaderna för tidsbundna depositioner, begränsningen av insättningskyddet samt ökningen av det individuella pensionsparandet. Dessutom har försäkringsbolagen börjat erbjuda placeringsbundna försäkringsprodukter, vilket innebär att de influtna medlen kanaliseras till placeringsfonder. De placeringsbundna försäkringarnas popularitet är emellertid änsålänge inte stor.

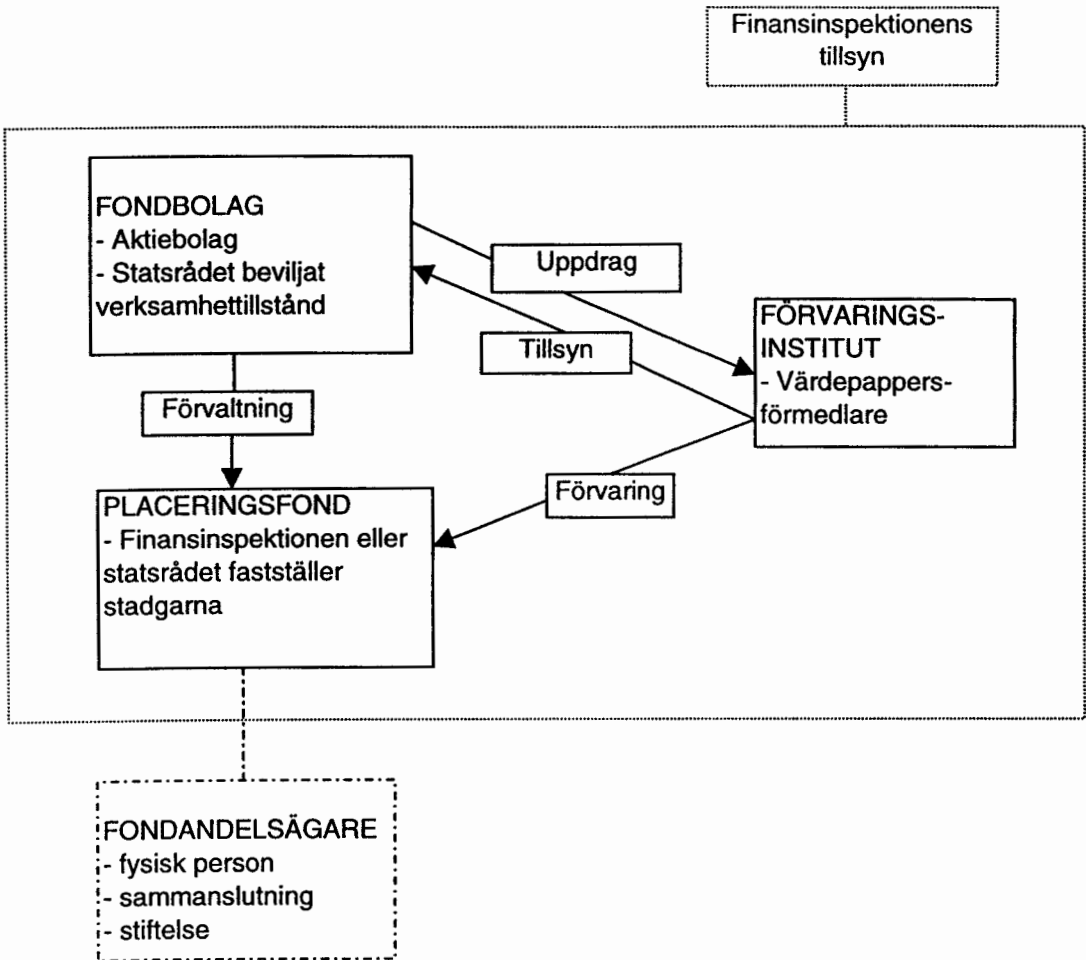
Kännetecknande för den finländska marknaden är att fondsparandet änsålänge har en liten betydelse. T.ex. i de övriga nordiska länderna har värdepappersfonderna en förhållandevis mycket större betydelse och de är också flera till antalet än i Finland. Till åtskillnad från vad som är fallet i många andra länder har fondsparandet hos oss inte uppmuntrats på samma sätt som placeringar i vissa alternativa investeringsobjekt. Den omständigheten att placeringsfonderna på senaste tid ökat i antal och vuxit i storlek är ett tecken på att de håller på att få en större betydelse också hos oss.

Antalet ansökningar om fastställelse av stadgar för placeringsfonder har ökat i snabb takt. Denna utveckling väntas fortsätta och t.o.m. accelerera i en nära framtid. Framförallt väntas en ökning av antalet ansökningar om fastställelse av stadgar för olika typer av specialplaceringsfonder, vilket för sin del är en följd av att det på marknaden redan finns ett avsevärt antal placeringsfonder för vilka de i fondföretagsdirektivet angivna placeringsbegränsningarna gäller. Övergången till den gemensamma valutan kommer ytterligare att förstärka denna utvecklingstrend. Bland de faktorer som

påskyndar en förändring av hushållens placeringsinriktning kan nämnas fondbolagens i det hårdnande konkurrensläget allt aktivare marknadsföring samt den omständigheten att fonderna utgör ett alternativ till sparande på bankkonton.

2.1. Lagstiftning och praxis

Fondverksamhetens rättsliga struktur samt tillsynen över verksamheten framgår av följande översiktliga schema:

Placeringsfonder

En placeringsfond utgörs av tillgångar huvudsakligen bestående av värdepapper som ägs av de personer, sammanslutningar och stiftelser som har investerat i fonden. Fondverksamheten definieras som anskaffning av medel från allmänheten och användning av medlen för kollektiva investeringar. En placeringsfond skall enligt huvudregeln ha minst 50 andelsägare och dess minimikapital skall uppgå till 10 miljoner mark.

Fondandelsägarnas rättigheter och skyldigheter inom placeringsfonden samt i förhållande till det fondbolag som förvaltar fondtillgångarna och således företräder fondandelsägarna, bestäms i enlighet med lagen om placeringsfonder och med stöd därav utfärdade myndighetsbestämmelser samt i enlighet med fondstadgarna. Kännetecknande för en placeringsfond är att en fondandelsägare har rätt att utan att höra de övriga fondandelsägarna avyttra sin fondandel eller på annat sätt bestämma över den. På motsvarande sätt kan vem som helst bli fondandelsägare utan att de övriga fondandelsägarna hörs. Ett andelsbevis som utfärdats över en fondandel är enligt värdepappersmarknadslagen (495/1989) ett värdepapper, vilket innebär att på överlåtelse- och pantsättning av ett sådant bevis tillämpas vad som i lagen om skuldebrev (622/1947) bestäms om löpande skuldebrev. En fondandelsägare har alltid rätt att få sin andel inlöst med placeringsfondens medel.

Ägandet i en placeringsfond är baserat på kvotandelar. Varje fondandelsägare äger lika många andelar i varje till placeringsfonden hörande investeringsobjekt som han har andelar i fonden, och en ökning av tillgångarna fördelar sig mellan fondandelsägarna i proportion till det ägarandelsförhållande som gällde före ökningen. En minskning av tillgångarna fördelar sig givetvis på motsvarande sätt. Ingen fondandelsägare äger någon konkret del av fondtillgångarna.

En fondandelsägares rättsliga ställning omfattar såväl förvaltnings- som förmögenhetsrättigheter. Förvaltningsrättigheterna innebär rätt att yttra sig och rösta vid fondandelsägarstämman. En förutsättning är att fondandelen är vederbörligen registrerad. Förmögenhetsrättigheterna innebär närmast rätt till en avkastningsandel som baserar sig på

fondtillgångarnas eventuella värdestegring samt på fondtillgångarnas avkastning under en viss, i fondstadgarna bestämd period, samt rätt till en andel då fonden upplöses. Beroende på vilken typ av placeringsfond det är fråga om delas antingen en avkastningsandel ut till fondandelsägarna varje år eller alternativt lämnas avkastningen i fonden, vilket innebär att denna växer till förmån för de fondandelsägare som är innehavare till tillväxtandelar. Fondandelsägarna är inte personligen ansvariga för placeringsfondens förpliktelser utöver beloppet av det egna andelsinnehavet vid en given tidpunkt.

Fondbolaget och dess uppgifter

En placeringsfond förvaltas av ett fondbolag som har fått verksamhetstillstånd av statsrådet. Fondbolaget är ett finländskt aktiebolag som har sitt huvudkontor i Finland. Fondbolaget anskaffar medel från allmänheten och placerar dem i enlighet med sina av myndigheterna fastställda stadgar på fondandelsägarnas vägnar. Fondbolaget handlar i sitt eget namn på kundernas, dvs. fondandelsägarnas vägnar, och utövar de rättigheter som är förenade med placeringsfondens tillgångar.

Fondbolagets verksamhetstillstånd kan utvidgas till verksamhet som väsentligen hör ihop med fondverksamheten. Prövningen görs från fall till fall och det är väsentligt att fondbolagets huvuduppgift inte anses bli lidande av den övriga verksamheten. Statsrådet har i sina beslut understrukit att kostnaderna för verksamhet som väsentligen hör ihop med fondverksamheten inte får läggas på de förvaltningsarvodena som skall betalas av de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar. Hittills har tillstånd beviljats för tillhandahållande av värdeberäkningstjänster med utnyttjande den datatekniska kapacitet som inte tas i anspråk av fondverksamheten. Tillstånd har också beviljats för marknadsföring av övriga fondbolags eller fondföretags andelar samt för marknadsföring av förmögenhetsförvaltningstjänster inom samma koncern, eftersom dessa tjänster har betraktats som sådana i 16 § 1 mom. 6 punkten lagen om värdepappersföretag (579/1996) angivna bitjänster som inte förutsätter verksamhetstillstånd enligt den nämnda lagen.

Endast andelar i placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet eller andelar i fondföretag har automatiskt kunnat marknadsföras med stöd av ett och samma tillstånd. Detta beror på att övriga fondföretags andelar kan marknadsföras endast med statsrådets särskilda tillstånd, vilket förutsätter granskning av det enskilda fallet. Ett fondbolag som marknadsfört andelar har inte kunnat överta kundernas medel i sin besittning. Denna praxis överensstämmer med fondbolagets huvuduppgift. Marknadsföringen av andelar inbegriper arrangemang för betalningar till andelsägarna, för teckning och inlösen av andelar samt tillhandahållande av sådana handlingar och uppgifter som ett fondföretag är skyldigt att offentliggöra i Finland.

Enligt lagen skall de som bildar ett fondbolag ansöka om verksamhetstillstånd för bolaget. I praktiken har tillstånd ofta sökts av ett registrerat bolag vars bolagsordning har ändrats så att den motsvarar de för fondbolag uppställda förutsättningarna. Fondbolaget förutsätts ha en tillförlitlig förvaltning, ett krav som enligt lagen anses bli uppfyllt om fondbolagets och förvaringsinstitutets styrelsemedlemmar och verkställande direktör har god vandel och anses ha den erfarenhet som uppgifterna förutsätter. Bestämmelsen har tolkats så att till ansökan skall fogas en sådan utredning som avses i finansministeriets beslut om innehållet i ansökan om tillstånd att verka som värdepappersföretag (675/1996), gällande fondbolagets styrelsemedlemmar, verkställande direktör och dessas ställföreträdare. Varken tillståndsförfarandet eller den kontinuerliga övervakningen av fondbolaget inkluderar någon ägartillsyn.

Fondbolagets ekonomiska verksamhetsförutsättningar anses vara uppfyllda när dess aktiekapital uppgår till minst en miljon mark. Fondbolagets aktiekapital skall emellertid ökas så att det utgör minst en procent av de tillgångar som fondbolaget förvaltar. Det är inte nödvändigt att öka aktiekapitalet efter att det har uppnått 10 miljoner mark.

Verksamhetstillståndet kan återkallas om fondbolaget bryter mot lag eller med stöd därav utfärdade myndighetsbestämmelser, om det handlar i strid med stadgarna för en placeringsfond som det förvaltar eller om det inte uppfyller kraven för beviljande av verksamhetstillstånd. I samband med vissa allvarigare lagöverträdelser är återkallandet av verksamhetstillståndet inte beroende av

prövning och det blir då fråga om att upplösa det bolag som är föremål för åtgärden.

Fondbolaget har rätt att anlita förvaltnings- och marknadsföringstjänster förutsatt att en bestämmelse om saken har tagits in i fondstadgarna. Det är inte alltid ändamålsenligt att fondbolaget själv sköter alla de till förvaltningen hörande uppgifterna. T.ex. i sådana fall då avsikten är att placera fondmedel på en marknad om vilken den bästa sakkunskapen inte anses finnas inom fondbolaget, kan det ligga i fondandelsägarnas intresse att den behövliga sakkunskapen köps utifrån. Finansinspektionen har i sin tolkningspraxis ansett att fondbolaget har vissa uppgifter som inte kan skötas med köpta tjänster. Till denna uppgiftskategori hör fondandelsregistret och beräkningen av fondandelsvärdet. Däremot har det ansetts att t.ex. bokförings-, portföljförvaltnings- och, såsom ovan nämndes, rådgivningstjänster kan köpas utifrån. I praktiken har för portföljförvaltning kunnat anlitas endast sådana yrkesmässiga serviceproducenter som står under tillsyn av finansinspektionen eller en motsvarande utländsk behörig myndighet. Fondbolaget är ansvarigt inför fondandelsägarna för sina underleverantörer.

Fondandelsägarstämma och representantskap

En placeringsfond skall ha en fondandelsägarstämma vars uppgifter bestäms i lag och föreskrivs i fondstadgarna. Enligt lagen om placeringsfonder skall fondandelsägarstämman välja minst en tredjedel av fondbolagets styrelsemedlemmar samt minst en revisor för revisionen av fondbolaget och placeringsfonden. I regel skall fondandelsägarstämman dessutom besluta om väckande av skadeståndstalan till följd av skada som drabbat placeringsfonden.

På fondandelsägarstämman skall tillämpas bestämmelserna om föreningsmöten, om inte annat föreskrivs i fondstadgarna. Fondstadgarna kan således åsidosätta föreningslagen (503/1989). I föreningslagens 4 och 5 kap. bestäms om föreningsmedlemmars beslutanderätt och beslutsfattande. I regel utövas fondandelsägarnas beslutanderätt vid fondandelsägarstämman, men det kan föreskrivas i fondstadgarna att beslutsfattandet i uttryckligen angivna ärenden skall ske vid särskilda röstningstillfällen eller per post. Om beslutsfattandet inte skall ske vid ett särskilt förfarande eller per post har en fondandelsägare

rätt att hos fondbolagets styrelse kräva att det ordnas sådant beslutsfattande. I sista hand kan länsstyrelsen bemyndiga sökanden att ordna omröstning eller poströstning på placeringsfondens bekostnad eller också kan länsstyrelsen vid vite ålägga fondbolagets styrelse att göra detta. Länsstyrelsen kan emellertid inte ålägga fondbolaget att ordna en fondandelsägarstämma eller bemyndiga sökanden att sammankalla en sådan stämma.

Fondandelsägarstämmans ordförande skall enligt föreningslagen föra sammanträdesprotokoll över beslutet. Varken föreningslagen eller lagen om placeringsfonder ger emellertid någon anvisning om hur ordförande skall väljas, vilket innebär att föreskrifter om ordförandeval skall tas in i fondstadgarna. I föreningslagen finns bestämmelser om protokollföring i samband med poströstning och annat röstningsförfarande samt om protokolljustering överhuvudtaget. En fondandelsägare har rätt att på begäran få protokollen till påseende.

Fondandelsägarstämman skall enligt lagen om placeringsfonder sammankallas i enlighet med placeringsfondens stadgar. I fondstadgarna skall dessutom anges tidpunkten för fondandelsägarstämman samt vem som kan vara sammankallare och på vilket sätt sammankallandet skall ske. I stadgarna skall vidare nämnas hur och på vilka grunder fondandelsägarna väljer medlemmar till fondbolagets styrelse. I kallelsen skall enligt föreningslagen nämnas tid och plats för stämman. Ytterligare en förutsättning är att fondandelsägarnas representanter inte kan väljas in i fondbolagets styrelse om detta inte har nämnts i stämmokallelsen. På motsvarande sätt skall förfaras när fondandelsägarstämman väljer revisorer.

Enligt lagen om placeringsfonder medför varje fondandel en röst vid fondandelsägarstämman. Vissa fondandelsägares utövande av rösträtten har emellertid förhindrats genom en uttrycklig bestämmelse. Till denna kategori av fondandelsägare hänförs pensionsstiftelser och -kassor som hör till samma koncern som det fondbolag som förvaltar respektive placeringsfond. I lagen om placeringsfonder finns dessutom en särskild begränsningsbestämmelse enligt vilken ingen får rösta med över fem procent av det vid fondandelsägarstämman företrädde röstetalet. Syftet med denna begränsning är att säkerställa att samtliga fondandelsägargruppers intressen kan beaktas vid beslutsfattandet.

Av föreningslagens jävsbestämmelser följer att en fondandelsägare inte har rätt att rösta eller på annat sätt delta i beslutsfattandet i ett ärende där hans privata intresse står i konflikt med övriga fondandelsägares intresse. Bestämmelsen skall tillämpas också på en fondandelsägares ombud eller företrädare, om fondstadgarna innehåller en uttrycklig föreskrift om rätten att anlita ombud eller företrädare. Det har varit tolkbart om biträden fått anlitas vid fondandelsägarstämman. Föreningslagen har inga bestämmelser om saken och därför har anlitan av biträde ibland inte tillåtits.

Vid fondandelsägarstämman avgörs ärendena med majoritetsbeslut. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst och vid poströstning eller något annat röstningsförfarande avgör lotten. Personval avgörs genom majoritetsbeslut om inte valet är enhälligt eller om annat inte annat följer av fondstadgarna. Vid poströstning eller andra omröstningsförfaranden tillämpas proportionellt valsätt, så som närmare föreskrivs i fondstadgarna. Avvikelse kan göras med stöd av en föreskrift i stadgarna. Alla som har rätt att utöva beslutanderätt har också rätt att delta i kandidatnomineringen. I föreningslagen ingår dessutom bestämmelser om ogiltigförklaring av beslut samt om beslut som är ogiltiga utan att de behöver klandras.

I lagen om placeringsfonder finns inga bestämmelser om möjligheten att överföra fondandelsägarstämmans uppgifter på ett representantskap som väljs av andelsägarstämman för de placeringsfonder som förvaltas av fondbolaget. Enligt lagen skall ärendena avgöras vid fondandelsägarstämman. Representantskap har emellertid i praktiken ansetts vara ändamålsenliga och har därför tillsatts i flera fondbolag.

Beslutsfattandet i fondbolagets styrelse

Fondbolagets styrelse avgör ärendena enligt allmänna bolagsrättsliga principer, utom i ett fall. Enligt 14 § lagen om placeringsfonder skall beslut om utövning av den rösträtt som aktierna i en placeringsfond medför vid bolagsstämman i varje särskilt fall fattas separat i fondbolagets styrelse. Härvid skall i beslutet ges närmare anvisningar för omröstningar. Beslut får likväl inte fattas, om inte de av fondandelsägarna valda styrelsemedlemmarna understöder beslutet.

Förvaringsinstitutet och dess uppgifter

Förvaringsinstitutet skall förvara de tillgångar som hör till en placeringsfond. Dessutom har förvaringsinstitutet en tillsynsroll, vilket innebär att det skall se till att fondbolaget vid emission och inlösen av fondandelar för en placeringsfond iakttar lag och fondstadgarna, se till att fondandelarnas värde beräknas i överensstämmelse med lag och fondstadgarna, ombesörja att vederlag för åtgärder som gäller fondmedel betalas inom gängse tid samt se till att placeringsfondens intäkter används i enlighet med lag och fondstadgarna. Förvaringsinstitutet skall utföra fondbolagets uppdrag om dessa inte strider mot lag eller fondstadgarna och sköta sina uppgifter självständigt, i fondandelsägarnas intresse. Förvaringsinstitut får inte bytas utan finansinspektionens tillstånd.

Som förvaringsinstitut kan verka en sådan i 1 kap. 4 § värdepappersmarknadslagen avsedd värdepappersförmedlare som har hemort eller är etablerad i Finland och som har stadgeenlig hemort i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten värdepappersmarknadslagen avses med värdepappersförmedlare sådana värdepappersföretag som avses i 4 § lagen om värdepappersföretag (579/1996), sådana utländska värdepappersföretag som avses i 2 § lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996), sådana kreditinstitut som avses i 2 § kreditinstitutslagen (1607/1993) samt sådana kreditinstitut och finansiella institut som avses i 2 § lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993) och som enligt sin bologsordning eller sina stadgar tillhandahåller sådana tjänster som avses i lagen om värdepappersföretag.

Med värdepappersföretag avses finländska aktieföretag som har fått verksamhetstillstånd enligt lagen om värdepappersföretag. För att ett värdepappersföretag skall få verka som förvaringsinstitut måste det med stöd av sitt verksamhetstillstånd få bedriva också sådan verksamhet som avses i 16 § 1 mom. 9 punkten lagen om värdepappersföretag. Med utländska värdepappersföretag avses fysiska eller juridiska personer som yrkesmässigt tillhandahåller i rådets direktiv om investeringstjänster inom värdepappersområdet (93/22/EEG), nedan investeringstjänstdirekti-

vet, angivna tjänster och som i någon annan stat än Finland har erhållit auktorisation motsvarande sådant verksamhetstillstånd som avses i 9 och 16 § lagen om värdepappersföretag. Endast värdepappersföretag som har fått auktorisation i någon EES-stat kommer i fråga. I praktiken är en förutsättning för att ett värdepappersföretag skall få verka som förvaringsinstitut att hemstatens auktorisation avser också förvaringsinstitutverksamhet i andra stater, eller åtminstone inte hindrar sådan verksamhet.

Med kreditinstitut avses depositionsbanker och andra aktieföretag, andelslag eller hypoteksföreningar som idkar verksamhet enligt 1 § 1 mom. kreditinstitutslagen. Depositionsbanker är affärsbankerna, sparbankerna, sparbanksaktieföretagen, andelsbankerna, de kooperativa bankerna i aktieföretagsform samt Leonia Bank Ab. Enligt 20 § kreditinstitutslagen får ett kreditinstitut idka i denna paragraf nämnd och därtill ansluten verksamhet. Enligt paragrafens 9 punkt kan handel med värdepapper och annan värdepappersverksamhet ingå i ett kreditinstituts verksamhet. Enligt paragrafens 13 punkt kan kreditinstitutet idka annan verksamhet som kan jämföras med verksamhet som anges i 1—12 punkterna. Med utländskt kreditinstitut avses en utländsk bank eller annan sammanslutning vars affärsverksamhet som består av att från allmänheten ta emot depositioner eller andra medel som skall återbetalas och beviljar krediter för egen räkning och med utländskt finansiellt institut avses sådana andra sammanslutningar med undantag för kreditinstitut, som i sin huvudsakliga affärsverksamhet tillhandahåller tjänster som avses i 20 § 2—10 punkten kreditinstitutslagen eller förvärvar ägarandelar. Eftersom tolkningen är den att ett förvaringsinstituts uppgifter omfattar sådan värdepappershandel och annan värdepappersverksamhet som avses i 20 § 9 punkten kreditinstitutslagen, förefaller det som om utländska finansiella institut kan verka som förvaringsinstitut i Finland. Av etableringskravet följer att utländska värdepappersföretag, kreditinstitut och finansiella institut kan verka som förvaringsinstitut i Finland endast genom filialer.

I juli 1998 var sex av de i Finland verkamma förvaringsinstituten finländska kreditinstitut, medan åtta var finländska värdepappersföretag. Ett förvaringsinstitut var ett svenskt kreditinstituts filial i Finland och ett annat förvaringsinstitut var ett svenskt vär-

depappersföretags filial i Finland.

Finansinspektionen utförde våren 1998 en temagranskning av förvaringsinstitutverksamheten, i syfte att klarlägga hur förvaringsinstitutet för närvarande sköter sina uppgifter enligt lagen om placeringsfonder samt för att kontrollera om samtliga placeringsfonder hade ingått av finansinspektionen godkända, lagenliga förvaringsinstitutavtal. Finansinspektionen kunde i samband med granskningen konstatera att placeringsfondernas tillgångar i allmänhet var i förvaringsinstitutens förvar inom ramen för dessas normala förvaringsverksamhet, samt att placeringsfonderna behandlades på ungefär samma sätt som övriga förvaringskunder.

Finansinspektionen uppmärksammade också att vissa förvaringsuppdrag anlitas för utomstående förvarare (*subcustodian*). Vid granskningen framgick det att förvaringsinstitutet inte fullt ut insåg betydelsen av att de till en placeringsfond hörande värdepapperen skall förvaras hos ett och samma förvaringsinstitut. Å andra sidan finns det inga bestämmelser i lagen om i vilken utsträckning förvaringsinstitutet får anlita utomstående förvarare för andra än utländska värdepapper. I praktiken har förvaringsinstitutet i betydande utsträckning överlåtit tillgångar i inhemska kreditinstituts förvar. På detta sätt måste framförallt värdepappersföretagen förfara, åtminstone med likvida medel, eftersom de inte har rätt att ta emot insättningar. Också värdepapper i form av värdeandelar innebär att många förvaringsinstitut måste anlita andra instituts tjänster. Vid granskningen framgick det att flera förvaringsinstitut som förvarare för utländska värdepapper anlitar också institut som enligt den gällande lagen inte får anlitas för uppgifter av detta slag. Finansinspektionen har emellertid ansett att de tillvägagångssätt som förvaringsinstitutet valt till denna del är motiverade av praktiska skäl. I många fall har det ansetts ändamålsenligare att ett förvaringsinstitut anlitar t.ex. inhemska kreditinstituts existerande förvararnät än att förvaringsinstitutet själv börjar bygga upp ett sådant nätverk. Många förvaringsinstitut är relativt små och har en liten förvaringsvolym, vilket innebär att de har en tämligen svag förhandlingsposition i förhållande till stora utländska förvarare.

Finansinspektionen har konstaterat mycket stora variationer i nivån på förvaringsinstitutens tillsyn över fondbolagen samt i tillsyns-

metoderna. Vissa förvaringsinstitut besöker regelbundet fondbolagen i tillsynssyfte, medan andra anser att tillsynsfunktionen utgör en del av koncernansvaret och att den sålunda inte förutsätter några åtgärder utöver normalt värdepappersförvar. Särskilt i sådana fall då förvaringsinstitutet och fondbolaget hör till en och samma koncern har det tydligen varit svårt för förvaringsinstitutet att uppfatta sin egen självständiga roll. Vissa förvaringsinstitut har inte uppfattat att förvaringsuppgifterna inbegriper några särskilda tillsynsuppgifter utan deras verksamhet har till sin karaktär varit sedvanlig förvaring av värdepapper och andra tillgångar. Ett särskilt problem har dessutom ansetts vara att förvaringsinstitutet inte förfogar över några egentliga medel att ingripa i ett fondbolags verksamhet om det konstateras brister i denna. I lagstiftningen finns inga anvisningar om hur ett förvaringsinstitut skall gå till väga om det konstaterar att fondbolaget t.ex. tillämpar riskabla kombinationer i sitt arbete, följer bristfälliga anvisningar eller försätter sig i jämförbara situationer. I en del av dessa fall kan det vara fråga om fondverksamhet av ett slag som inte förutsätter förvaringsinstitutets medverkan och på vilken förvaringsinstitutet kunde reagera genom att vägra utföra ett uppdrag. Förvaringsinstitutet har också uppfattat det som ett problem att den gällande lagstiftningen inte ger något svar på frågan om vilken betydelse det har att förvaringsinstitutet vid uppdragat missbruk ger fondbolaget en anmärkning. Förvaringsinstitutet har inga metoder att tvinga fondbolaget att avhjälpa brister i sin verksamhet. Regleringen ger å andra sidan inte heller något svar på frågan om vilka åtgärder förvaringsinstitutet skall vidta för att det skall anses ha fullgjort sin egen tillsynsuppgift och således slippa eventuellt skadeståndsansvar.

De förvaringsinstitutavtal som fondbolagen och förvaringsinstitutet ingår uppvisar stora variationer. En del av dessa avtal är så uppgjorda att de klart avser ett visst förvaringsinstituts uppdrag, medan andra har karaktären av allmänna förvaringsavtal. Finansinspektionen har emellertid iakttagit en sådan tolkningspraxis att enbart ett förvaringsavtal i standardutformning inte kan anses vara tillräckligt för förvaringsinstitutets uppdrag. Finansinspektionen skall godkänna mellan fondbolag och förvaringsinstitut ingångna avtal och ändringar i dem. Tillståndsförfa-

randet har hittills förutsatt att förvaringsinstitutets namn meddelas till statsrådet.

Bokföring, bokslut och revision

Bestämmelser om placeringsfonders och fondbolags revision, bokföring och bokslut ingår i revisionslagen (936/1994), bokföringslagen (1336/1997) och lagen om placeringsfonder. I revisionslagen, som är en allmän lag, finns bestämmelser om behörighetsvillkor för och registrering av revisorer, skyldighet att låta verkställa revision, revisionens innehåll, revisorernas oberoende ställning, styrning, utveckling och tillsyn av revisionssystemet, sökande av ändring i tillsynsorganets beslut samt straffbestämmelser och bestämmelser om skadeståndsskyldighet. I bokföringslagen, som trädde i kraft den 31 december 1997, regleras de allmänna bokförings- och bokslutsprinciperna. Fondbolagen är enligt bokföringslagen bokföringsskyldiga såväl för egen del som för de placeringsfonder som de förvaltar. Lagen om placeringsfonder är en speciallag som kompletterar revisionslagen. Finansinspektionens föreskrifter kompletterar både bokföringslagen och revisionslagen.

Enligt lagen om placeringsfonder väljer fondbolagets bolagsstämma minst två revisorer jämte suppleanter för revisionen av fondbolaget och de placeringsfonder som det förvaltar. Dessutom skall fondandelsägarestämman för fondbolaget och de placeringsfonder som det förvaltar välja minst en revisor och en suppleant för denne. Åtminstone en revisor skall vara en av Centralhandelskammaren eller en handelskammare godkänd revisor eller revisionsammanslutning. Dessutom skall finansinspektionen i vissa situationer utse en revisor som uppfyller behörighetsvillkoren.

Finansinspektionen har meddelat föreskrifter om hur fondbolags och placeringsfonders bokslut skall upprättas. I dessa ingår resultaträknings- och balansräkningscheman samt anvisningar för hur de skall ifyllas. Föreskriften om placeringsfonders bokslut gäller också de bilagor som skall fogas till fondernas resultaträkning och balansräkning. Enligt föreskrifterna skall vid upprättande av bokslut dessutom iaktas lagen om aktiebolag (734/1978), bokföringslagen och bokföringsförordningen.

Vid sidan av den normala revisionsverksamheten skall revisorerna fortlöpande, åt-

minstone omedelbart före offentliggörandet av en halvårsrapport och årsberättelse och två gånger mellan berättelsen och rapporten, granska att fondandelsvärdet har beräknats på rätt sätt samt att placeringsfonden förvaltas enligt fondstadgarna. Över granskningen skall upprättas en skriftlig berättelse som tillställs fondbolaget och genom dettas försorg finansinspektionen.

Fondstadgarna och fastställandet av dem

Placeringsfonders stadgar fastställs av statsrådet eller finansinspektionen, beroende på vilken typ av fond det är frågan om. En specialplaceringsfonds stadgar fastställs av statsrådet medan stadgarna för en placeringsfond som uppfyller de i fondföretagsdirektivet angivna förutsättningarna i regel fastställs av finansinspektionen. Finansministeriet har emellertid i sin förvaltningsbeslutpraxis tolkat den gällande lagen så att stadgeändringar som innebär att korträntefonder ombildas till penningmarknadsfonder har fastställts av statsrådet, likväl så att dessa placeringsfonder fortsättningsvis överensstämmer med fondföretagsdirektivet. Statsrådet beviljar dessutom i samtliga fall fondbolag tillstånd att placera alla sina tillgångar i värdepapper som emitterats eller garanterats av ett enda statligt eller annat offentligt samfund eller en enda internationell organisation, under förutsättning att värdepapperen härrör från ett tillräckligt antal separata emissioner, så som anges i lagen.

Finansinspektionen och Finlands Fondförening r.f. har gemensamt upprättat modellfondstadgar bl.a. i syfte att underlätta jämförelse mellan olika placeringsfonder som investeringsobjekt. Modellstadgarna kan läggas till grund också för andra än i fondföretagsdirektivet avsedda placeringsfonders stadgar.

Placering av fondmedel

Enligt lagen om placeringsfonder skall vid placering av de i en fond ingående medlen iaktas principen om riskspridning. Denna princip, liksom alla de bestämmelser som gäller placeringsfonder, lämpar sig såväl för placeringsfonder som överensstämmer med fondföretagsdirektivet som för specialplaceringsfonder, om inte annat uttryckligen anges.

För placeringsfonder av det slag som avses

i fondföretagsdirektivet finns det uttryckliga bestämmelser om när risken anses vara tillräckligt spridd, närmast gällande de maximandelar av fondmedlen som får placeras i ett visst investeringsobjekt. Finansinspektionen följer månatligen hur de för placeringsfonderna i detta avseende gällande begränsningarna iaktas i praktiken, och iakttar därvid sina föreskrifter om placeringsfondernas rapporter till finansinspektionen. Månadsrapporterna skall tillställas finansinspektionen senast den femtonde dagen i månaden efter respektive kalendermånad.

Fondmedel kan placeras i såväl inhemska som utländska värdepapper. Beroende på värdepapperens karaktär kan olika stora maximandelar av en i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfonds sammanlagda tillgångar placeras i enskilda objekt. Värdepappren indelas i grupper beroende på om de är föremål för offentlig handel inom ett finländskt eller ett motsvarande utländskt omsättningssystem eller inte. Vid behov kan emellertid samtliga fondtillgångar placeras i värdepapper som emitterats av vissa statliga, offentliga och internationella organisationer.

Inom förvaltningsbeslutpraxis har man ifrågasatt förfarandet att i lagen om placeringsfonder genomföra det i artikel 19.1 i fondföretagsdirektivet ingående begreppet reglerad marknad som fungerar fortlöpande och är erkänd och öppen för allmänheten. Begreppet anses inte ha blivit fullständigt genomfört, vilket har lett till att direktivet tillämpats enligt principen om direkt tillämplighet. Ovan konstateras att lagen om placeringsfonder innehåller en hänvisning till den i 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen ingående definitionen av begreppet offentlig handel, vilket för sin del innebär att det i investeringstjänstdirektivet reglerade marknadsbegreppet genomförs. De i fondföretags- och investeringstjänstdirektiven ingående begreppen anses avvika från varandra i terminologiskt hänseende och de anses således inte heller motsvara varandra till sin materiella innebörd. Fondföretagsdirektivets definition anses vara flexiblere och täcka åtminstone den i investeringstjänstdirektivet ingående definitionen.

Placeringsfonderna har rätt att främja en effektiv förmögenhetsförvaltning och skydda sig mot valutakursfluktuationer genom att placera sina tillgångar i derivatinstrument, förutsatt att detta är möjligt enligt fondstadgarna. I stadgarna skall dessutom anges de

olika typerna av instrument och i vilken utsträckning de används, de marknader på vilka handel med derivatinstrumenten planeras, det optionsföretag som skall anlitas samt riskbedömningsmetoderna. Finansinspektionen utfärdade den 27 december 1995 en föreskrift om placering av fondmedel i standardiserade och andra derivatinstrument. På grund av den ändring av lagen om placeringsfonder som trädde i kraft den 1 augusti 1996 är föreskriften föråldrad. Den har emellertid ansetts vara riktgivande åtminstone vad gäller principerna för beräkning av placeringsbegränsningar. Till denna del konstateras att en placeringsfonds huvudsakliga verksamhetsform inte får vara placering i derivatinstrument. Sådana instrument får inte heller utnyttjas för att kringgå fondens placeringsbegränsningar, vilket innebär att placeringar i derivatinstrument skall sammanräknas med realiserbara placeringar så snart derivatkontositionen har konstaterats. Derivatinstrument får inte heller användas för att låsa en fonds placeringar vid de tillåtna gränserna. Den risk som är förenad med ett företag beräknas så att den realiserbara positionen sammanräknas med derivatpositionen, utgående från de faktiska deltavärdena. Som derivatinstruments deltavärden används de på optionsmarknadspriserna beräknade värden som kan fås t.ex. ur marknadsplatsernas handelssystem. I avsaknad av marknadspriser är det möjligt att beräkna deltavärdena utgående från teoretiska optionspriser. Vid beräkning av placeringsbegränsningar för enskilda emittenter beaktas också sådana indexderivater för vilka emittentens viktvärde överstiger 25 procent av indexet. När fondbolaget hos finansinspektionen ansöker om fastställelse av sina stadgar skall det i ansökan utreda sin faktiska beredskap att enligt de i stadgarna fastställda principerna placera en förvaltat placeringsfonds medel i derivatinstrument. Dessutom skall det utreda sin beredskap att ge akt på placeringarnas totala riskposition.

Om det finns bestämmelser om saken i fondstadgarna kan fondbolagen också för att främja effektiv förmögenhetsförvaltning använda tillgångarna i de placeringsfonder som de förvaltar för att ingå låne- och återköpsavtal gällande värdepapper. Hittills har sådan låneverksamhet inte förekommit i Finland. Fondbolagen har använt HEX Ab:s LEX-låneavtal som derivatplaceringar för placeringsfonder. Förberedelser för att inleda

låneverksamhet med värdepapper har pågått sedan 4 a § värdepappersmarknadslagen trädde i kraft den 1 juni 1998. Det är änså länge oklart om fondbolagen inom ramen för den planerade avtalsstrukturen kan delta i låneverksamheten med tillgångarna i de placeringsfonder som de förvaltar. Deltagandet beror på det säkerhetsförvaltningssystem som byggs upp.

Ett fondbolag kan uppta tillfällig kredit för sin fondverksamhet till högst en tiondedel av fondtillgångarnas belopp. Enligt huvudregeln får krediter inte beviljas av fondmedlen. Placeringsfonden tillhörig egendom får inte heller pantsättas. Undantagsvis får tillgångar överlämnas för att tillgodose säkerhetskrav i samband med derivat- eller återköpsavtal. Finansinspektionen har hittills inte fått några ansökningar om tillstånd att uppta sådana krediter som det här är frågan om.

Specialplaceringsfonder kan i vissa avseenden avvika från den ovan beskrivna placeringspolitik som gäller för placeringsfonder, från beräkningsmetoderna för fondens värde och fondandelsvärdet samt från bestämmelserna om tidpunkterna för emission och inlösen av fondandelar. Dessutom kan ett fondbolag med stöd av statsrådets beslut avvika från den allmänna skyldigheten att offentliggöra fondandelsvärdet med vissa intervaller. En förutsättning är då att de regler som ansökan gäller kan anses vara förenliga med allmänt intresse och fondandelsägarnas fördel. En specialplaceringsfond skiljer sig från en i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfond bl.a. till namnet. I en specialplaceringsfondsmarknadsföringsmaterial skall dessutom fondens speciella karaktär betonas.

Specialplaceringsfonder har kunnat grundas efter den ändring av lagen om placeringsfonder som trädde i kraft den 1 augusti 1996. Statsrådet hade efter prövning sommaren 1998 fastställt stadgarna för 12 specialplaceringsfonder. De specialplaceringsfonder som grundats är av varierande karaktär. Som klart avgränsade egna grupper har aktieindex- och penningmarknadsfonder grundats. I regel har ansökningarna gällt avvikelser från emittentvis fastställda begränsningar för placeringsfonder av det slag som avses i fondföretagsdirektivet. I stadgarna har dessutom avvikt från den definition av begreppet offentlig handel som ingår i 36 § 2 mom. 1 punkten lagen om placeringsfonder. Två specialplaceringsfonder emitterar

och inlöser fondandelar kvartalsvis. Denna praxis har emellertid inte ännu lett till att det uppkommit en eftermarknad för fondandelar. För samtliga specialplaceringsfonder beräknas närvarande fondandelsvärdet dagligen.

Fondbolags informationsskyldighet

Fondbolag skall informera allmänheten om sin fondverksamhet. Enligt lagen skall informationen ske genom att för varje placeringsfond som förvaltas av fondbolaget offentliggörs en halvårsrapport och en årsberättelse samt ett fondprospekt som skall uppdateras och till vilket skall fogas placeringsfondens stadgar. Årsberättelsen skall offentliggöras inom fyra månader och halvårsrapporten inom två månader efter rapportperiodens utgång.

Enligt den ändring av lagen om placeringsfonder som trädde i kraft den 1 januari 1994 skall genom finansministeriets beslut föreskrivas närmare om innehållet i årsberättelser, halvårsrapporter och fondprospekt. Hittills har finansministeriet utfärdat ett beslut om fondprospekt (711/1996). På grund av att några andra beslut inte har utfärdats har fondföretagsdirektivet inte i sin helhet blivit infört. Besluten bereds vid finansministeriet.

Kostnadsstruktur

Bestämmelser om de kostnader som en fondandelsägare åsamkas genom placeringsverksamheten ingår i fondstadgarna. I stadgarna föreskrivs om skyldigheten att meddela om grunderna för de ersättningar som fondbolaget och förvaringsinstitutet får för sin verksamhet samt om grunderna för de arvoden som betalas i samband med emission och inlösen av fondandelar. I dessa avseenden har placeringsfonderna och fondbolagen utvecklat sin egen praxis. Fondbolagets styrelse fastställer ofta själv i fondstadgarna mera allmänt angivna grunder som anger maximibelopp. Fondbolaget kan röra sig inom dessa gränser, förutsatt att detta uppges i samband med marknadsföringen och att fondandelsägarna skall behandlas jämligt. Fondbolagets förvaltningsarvode har i praktiken täckt så gott som alla kostnader för fondförvaltningen. Fonderna har emellertid i samband med köp och försäljning debiterats för de till värdepappersförmedlare betalda förmedlingsprovisionerna för värdepap-

per och andra investeringsobjekt som tillhör fonden, eftersom dessa inte ingår i förvaltningsarvodet. Tecknings- och inlösningsarvodet tillfaller i regel fondbolaget. Förvaringsarvodet täcker däremot samtliga åtgärder som förvaringsinstitutet vidtar.

Fondandelar samt registrering, emission och inlösen av sådana

Fondbolaget är skyldigt att emittera andelar i en placeringsfond samt att på anfordran återinlösa dem. Andelarna i en placeringsfond skall vara sinsemellan lika stora och medföra samma rätt till placeringsfondens tillgångar. Fondandelarna kan emellertid delas i bråkdelar, varvid divisorn genomgående skall vara densamma.

En fondandelsägare får avkastning på sin investering i form av vinstandel och värdestegring. Beroende på hur vinstandelen krediteras kan placeringsfonderna indelas i avkastnings- och tillväxtfonder, medan fondandelarna indelas i avkastnings- och tillväxtandelar. En avkastningsfond delar årligen ut en i stadgarna bestämd avkastning på det investerade kapitalet. En tillväxtfond kapitaliserar vinstandelen, vilket innebär att denna från beskattarens synpunkt realiserar först när fondandelsägaren avyttrar sin fondandel. En och samma placeringsfond kan ha såväl avkastnings- som tillväxtandelar. Det har i revisionssammanhang förekommit ovisshet om huruvida en placeringsfond kan dela ut s.k. vinstandelar för sådana år då verksamheten inte har inbringat vinst.

I den gällande lagen finns inga uttryckliga bestämmelser om emissionsskyldigheten, men denna skyldighet kan anses höra till fondverksamhetens karaktär. Fondbolaget skall ha beredskap för inlösningskrav genom att se till att fonden har tillräckliga likvida medel och dessutom skall fondbolaget vid behov sälja värdepapper som hör till fondtillgångarna för att kunna uppfylla inlösningskyldigheten. Inlösen skall i regel ske omedelbart, senast två veckor från det att inlösningskrav framställdes till fondbolaget, om inte finansinspektionen av någon särskild anledning beviljar tillstånd att överskrida den för försäljningen av värdepapperen fastställda tiden. Inlösen sker till värdet på inlösningsdagen. Placeringsfondens värde bestäms på basis av de i fonden ingående tillgångarnas marknadsvärde. Från detta bruttovärde skall de till fonden hänförliga skulder-

na dras av. Med skulder avses närmast förvaltnings- och förvaringsarvodet samt andra av verksamheten orsakade kostnader, enligt vad som bestäms i fondstadgarna. Änså länge finns det ingen eftermarknad för fondandelar. Detta beror delvis på att fondbolagen i regel återinlöser fondandelar varje vardag. Inlösningsarvodenas låga nivå har å andra sidan varit en bidragande orsak till att någon eftermarknad inte har utvecklats.

Inlösen av fondandelar kan avbrytas endast i situationer som uttryckligen anges i lagen. När en placeringsfond inte anses livsduglig avbryts inlösnings- och fonden upplöses. Dessutom skall inlösnings- och avkastningsarvodet avbrytas när förvaringsinstitutet övertar förvaltningen av en fond av den anledningen att fondbolaget har förlorat sitt verksamhetstillstånd, trätt i likvidation eller försatts i konkurs.

Fondbolaget skall föra ett register över fondandelarna, vari införs uppgifter om förvärv av andelar samt andra i lagen förutsatta uppgifter. Fondandelsregistret är inte offentligt men ur det skall uppgifter lämnas till vissa i lagen angivna myndigheter. Dessutom skall registret hållas till påseende vid fondandelsägarstämman. På begäran kan en i fondandelsregistret införd fondandelsägare få ett bevis över sin fondandel. Fondandelar kan enligt lagen överföras på värdeandelsystemet, vilket emellertid inte hittills har skett. Värdeandelsystemet har inte ännu teknisk beredskap att ta emot fondandelar. Ett hinder för överföring av andelarna till värdeandelsystemet har också ansetts vara avsaknaden av bestämmelser om de förmögenhetsrättsliga konsekvenserna av sådan överföring samt följderna när det gäller fondandelsägarnas och tredje mans ställning.

Omorganisering av fondverksamheten

I lagen om placeringsfonder finns bestämmelser om överlåtelse och avslutande av fondverksamhet samt om fusionering och delning av placeringsfonder. Med beaktande av fonderna karaktär är det ytterst osannolikt att de försätts i konkurs.

Bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt

Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998) trädde i kraft den 1 mars 1998. Sådana på finansmarknaden

verksamma anmälningsskyldiga aktörer som avses i lagen är bl.a. kreditinstitut och finansiella institut, filialer och representationer för utländska kreditinstitut och finansiella institut, värdepappersföretag, sammanslutningar som bedriver verksamhet enligt 16 § lagen om värdepappersföretag samt filialer och representationer för utländska värdepappersföretag.

Kreditinstitut är på grund av sin universella koncession anmälningsskyldiga när det gäller iakttagelser om misstänkta affärstransaktioner inom sin verksamhet. Ett utländskt kreditinstituts filial i Finland kan bedriva sådan verksamhet som avses i 20 § 2—10 punkten kreditinstitutslagen. Följaktligen gäller anmälningsskyldigheten förvaringsinstitutverksamhet som bedrivs av ett utländskt kreditinstitut eller ett utländskt kreditinstituts eller finansiellt instituts filial i Finland. I ett värdepappersföretags verksamhetstillstånd anges vilken typ av verksamhet företaget får bedriva. Om ett värdepappersföretag har fått tillstånd att verka som förvaringsinstitut är det på denna grund anmälningsskyldigt i enlighet med lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt. Ett utländskt värdepappersföretags filial kan däremot betraktas som en sådan annan sammanslutning som blir anmälningsskyldig på den grunden att den bedriver förvaringsinstitutverksamhet, dvs. verksamhet av det slag som avses i 16 § lagen om värdepappersföretag. Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt innebär inte att fondbolag är anmälningsskyldiga.

Insiderbestämmelser

Lagen om placeringsfonder har särskilda bestämmelser om insynsställning. Syftet med bestämmelserna är att hindra att personer som får kännedom om en fonds placeringsbeslut utnyttjar informationen för egen del.

Förteckning över placeringsfonder

HEX Ab upprätthåller en förteckning över sådana placeringsfonder som avses i lagen om placeringsfonder samt över fondföretag som är registrerade inom EES. Ur förteckningen förmedlas dagligen information om fondandelar och deras värde bl.a. till massmedierna. Sålunda kan utvecklingen av de i förteckningen intagna placeringsfondernas andelsvärde följas t.ex. på rikstidningarnas

ekonomisidor.

Upptagande i förteckningen förutsätter en ansökan och ett skriftligt avtal med HEX Ab. I avtalet anges vilka uppgifter fondbolaget förbinder sig att tillstålla HEX Ab samt hur och när uppgifterna skall ges. HEX Ab vidarebefordrar uppgifterna enligt vad som avtalas. Beslut om upptagande och strykning i förteckningen fattas av HEX Ab:s verkställande direktör. Servicen är avgiftsbelagd.

Gränsöverskridande marknadsföring av fondandelar och andelar i fondföretag

Efter EES-avtalets ikraftträdande har de placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet haft rätt att i enlighet med principen om en auktorisation marknadsföra sina andelar i samtliga EES-stater. På motsvarande sätt har i EES-staterna auktoriserade fondföretag som uppfyller de i direktivet angivna förutsättningarna haft rätt att marknadsföra sina andelar i Finland. Andra utländska fondföretags andelar kan marknadsföras i Finland med finansministeriets tillstånd. Frågan om finländska specialplaceringsfonders rätt att marknadsföra andelar utanför Finlands gränser måste granskas från fall till fall, utgående från den potentiella värdestatens nationella lagstiftning.

2.2. Internationell utveckling

Vid finansministeriet gjordes år 1995 en jämförande undersökning av den i vissa, vad beträffar fondverksamhetens volym i vissa europeiska länder gällande lagstiftningen om kollektiva investeringar. Jämförelsen har publicerats som arbetsgruppspromemoria VM 1995:20 "Eurooppalaisen sijoitusrahastolainsäädännön vertailua". Efter år 1995 har det inte skett några väsentliga förändringar i de granskade staternas ställning och lagstiftning. Av denna anledning har någon egentlig internationell jämförelse inte gjorts i detta sammanhang. Däremot uppmärksammas vissa europeiska staters avgöranden i enskilda fall. Den närmare granskningen ingår i avsnittet om bedömning av nuläget samt i detaljmotiveringen.

Fondföretagsdirektivet och det av rådet den 22 mars 1988 antagna direktivet (88/220/EEG) trädde ikraft i början av år 1989. En noggrannare genomgång av direktivets innehåll ingår i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om

ändring av lagen om placeringsfonder och vissa lagar i samband med dem (RP 309/1992 rd).

Europeiska kommissionen publicerade den 2 mars 1993 rådets direktivförslag COM(93)37 final-SYN 453, EYVL C 59, med förslag till ändringar i fondföretagsdirektivet. Sommaren 1994 gavs ett ändrat direktivförslag COM(94)329 final — COD 453, 20.7.1994 *Amended proposal for a European Parliament and Council Directive amending directive 85/611/EEC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS)*. Inte bara förslaget innehåller utan också behandlingen av detta ändrades. Förslaget centrala innehåll och beredningen av det refereras i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om placeringsfonder och vissa därtill anslutna lagar (RP 59/1996 rd). Direktivförslaget behandlades inte i rådets expertarbetsgrupp efter hösten 1994 och i mars 1995 beslöt ekonomi- och finansministrarnas råd att be kommissionen om ett nytt förslag, innehållande de delar av det tidigare förslaget i vilka det verkade möjligt att komma vidare. Dessutom skulle vissa tekniska inkomplexer rättas till.

Europeiska kommissionen fortsatte beredningen av utkastet och hörde medlemsstaternas sakkunniga i den kontaktkommitté som nämns i artikel 53 i fondföretagsdirektivet. Europeiska kommissionen publicerade den 17 juli 1998 två förslag till ändring av fondföretagsdirektivet. Dessa är KOM(1998)449 slutlig — 98/0243 (COD) Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om ändring av direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) och KOM(1998) 451 slutlig — 98/0242 (COD) Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om ändring av direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) i syfte att införa regler för förvaltningsbolag och förenklade prospekt. I förslagen uppmärksammas vissa tolkningsfrågor i anslutning till fondföretagsdirektivet, definieras nya produkter som kan marknadsföras inom EES i enlighet med principen om en enda auktorisation, utvidgas definitionen av

fondbolags verksamhetsområde till individuell förmögenhetsförvaltning och förvaltning av pensionsfonder och uppställs krav i fråga om beviljande av verksamhetstillstånd för fondbolag, närmast avseende en tillförlitlig förvaltning och ägarkontroll. Vidare föreslås att fondbolag skall ges möjlighet att i enlighet med principen om en enda auktorisation verka inom EES samt föreslås bestämmelser om förenklade fondprospekt. Riksdagen kommer denna höst att få en redogörelse för förslagets innehåll och inverkan på den gällande lagstiftningen.

2.3. Bedömning av nuläget

Den gällande lagen om placeringsfonder, struktur och tillämpningsområde

Den gällande lagen om placeringsfonder är drygt tio år gammal. Den har genomgått två större partiella revideringar. Den första gjordes i samband med att fondföretagsdirektivet genomfördes nationellt medan den andra föranleddes av nationella behov samt av EFTA:s övervakningsmyndighet ESA:s granskningsberättelser och den ovan nämnda internationella jämförelsen. Dessa partiella revideringar har lett till att lagen om placeringsfonder blivit strukturellt oenhetlig.

I den gällande lagen om placeringsfonder finns inte någon egentlig bestämmelse om lagens tillämpningsområde. Av denna anledning har tillämpningsområdet varit tolkbart. Vid tolkningen har man utgått från definitionerna i 1 § samt 2 § 1, 2 och 6 mom. Frågan om tillämpningsområdet har varit särskilt problematisk när det gällt vederbörande myndighets behörighet att bevilja fondföretag tillstånd till marknadsföring av andelar. Huvudregeln är den att lagen om placeringsfonder reglerar verksamhet där marknadsföringen riktar sig till en kategori av potentiella investerare som inte är bestämd på förhand. Placeringsfonderna är öppna i begreppets vidsträckt bemärkelse, vilket innebär att deras kapital är rörligt och att fondandelsägarekrets inte är begränsad. Lagen om placeringsfonder har emellertid tolkats så att myndighetens, i detta fall statsrådets behörighet, också i en mera inskränkt bemärkelse gäller öppna fondföretag som av den ovan angivna definitionen uppfyller endast kriteriet att kapitalet skall vara rörligt och sådana egentliga slutna fondföretag som har ett fast kapital och vilkas kundkrets också kan vara

begränsad. I lagen om placeringsfonder definieras inte begreppet yrkesmässig investerare utan samtliga investerargrupper behandlas på samma sätt.

I 2 § 1 mom. lagen om placeringsfonder begränsas de verksamhetsformer i vilka allmänheten kan erbjudas att delta i gemensamma värdepappersplaceringar. Enligt bestämmelsen får sådan verksamhet bedrivas endast såsom fondverksamhet eller så, att deltagandet i placeringen sker genom tecknande av aktier i aktiebolag som bedriver sådan placeringsverksamhet. Enligt definitionen kan således till allmänheten inte erbjudas andelar t.ex. i ett kommanditbolag, vilket i Finland har varit den traditionella modellen för s.k. *venture capital* -fonder. Enligt definitionen är den ursprungliga avsikten att till allmänheten riktade kollektiva värdepappersplaceringar skall ske under reglerade och trygga former. Då den gällande lagen om placeringsfonder bereddes fanns det tecken som tydde på att denna typ av verksamhet, om inte uttryckliga gränser bestämdes, kunde börja bedrivas t.ex. i olika investeringsklubbar regi. Den omständigheten att fondverksamheten numera har blivit känd i vidare kretsar samt å andra sidan verksamhetens skatterättsliga ställning till följd av dess i lagen om placeringsfonder reglerade struktur, är ägnade att eliminera de farhågor som framfördes på den tiden då lagen bereddes. Dessutom har syftet med 2 § 1 mom. i lagen om placeringsfonder delvis förlorat sin betydelse efter det att lagen om värdepappersföretag ändrades så att den gäller yrkesmässig förmögensförvaltning. I praktiken leder slopandet av den nämnda bestämmelsen till att t.ex. andelar i *venture capital* -fonder som beskrivs ovan kan marknadsföras till allmänheten. En förutsättning för deltagande i *venture capital* -verksamhet är de facto en relativt stor engångsinvestering, vilket innebär att det är osannolikt att småinvestorer börjar investera genom denna typ av fonder.

Fondbolags verksamhetstillstånd

Enligt lagen skall stiftarna av ett fondbolag ansöka om verksamhetstillstånd. Enligt en strikt tolkning av bestämmelsen kan ett registrerat bolag inte ansöka om tillstånd. I praktiken har emellertid verksamhetstillstånd beviljats också i det sistnämnda fallet.

Bestämmelserna om att ett fondbolag skall

ha en tillförlitlig förvaltning överensstämmer inte med de på annat håll i finansmarknadslagstiftningen stadgade förutsättningarna, även om de i stor utsträckning har tolkats utgående från de principer som gäller för värdepappersföretag. För dem som ansökt om verksamhetstillstånd har det varit oklart hur normerna skall tolkas. För fondbolag finns det, till åtskillnad från värdepappersföretag, inga bestämmelser om ägarkontroll. Detta har i praktiken inte medfört några olägenheter och änsålänge har det inte förekommit missbruk i detta avseende.

En jämförelse mellan de soliditetsbestämmelser som gäller för fondbolag och de soliditetskrav som i genomsnitt gäller för fondbolag vilka auktoriserats i andra EU-stater, visar att den finländska regleringen är relativt strikt. I flera medlemsstater uppställs för fondbolag ett absolut kapitalkrav på i medeltal drygt en miljon mark. Den finländska modellen, som bygger på ökningen av de förvaldade tillgångarna, förekommer i två medlemsstater. I Frankrike behöver aktiekapitalet emellertid inte ökas när det har uppnått fem miljoner FRF, efter att därförinnan ökats med en halv procent i förhållande till de förvaldade tillgångarna. I Belgien tillämpas en enprocentsregel utan någon övre gräns.

Bolagsordningen fastställs av statsrådet i samband med beslutet om att bevilja fondbolaget verksamhetstillstånd. Eftersom verksamhetstillstånd kan ansökas också för ett under bildning varande bolags räkning skall sökanden i ett sådant fall samtidigt vända sig till tillståndsmyndigheten, till den tillsynsmyndighet som ger utlåtande om ansökan samt till handelsregistermyndigheten. Verksamhetstillstånd kan inte beviljas förrän bolagsordningen har registrerats, eftersom det inte därförinnan är möjligt att fastställa bolagsordningen. Förfarandet har ansetts vara komplicerat. Däremot fastställs inte längre ändringar i bolagsordningen, utan handelsregistermyndigheten underrättar tillstånds- och tillsynsmyndigheten som därmed får tillfälle att yttra sig om saken. Systemet är i detta avseende oenhetligt. I praktiken har det ovan beskrivna remissförfarandet i samband med registreringen visat sig vara praktiskt och det kan anses vara ändamålsenligt att tillämpa det också i samband med registreringen av den egentliga bolagsordningen. Om det slutliga verksamhetstillståndet inte överensstämmer med bolagsordning-

en kan som en förutsättning för att verksamhetstillståndet skall träda eller hållas i kraft uppställas att bolagsordningen utformas så att den motsvarar fondbolagets faktiska verksamhet. Detta förfarande har tillämpats i den förvaltningsbeslutpraxis som gäller värdepappersföretags verksamhetstillstånd.

Fondandelsägarstämman och representantskap

Fondandelsägarstämman väljer minst en tredjedel av fondbolagets styrelsemedlemmar samt minst en revisor för revisionen av fondbolaget och placeringsfonden. Dessutom åläggs fondandelsägarstämman vissa andra uppgifter, närmast väckande av eventuell skadeståndstalan. I övrigt regleras fondandelsägarstämmans uppgifter i placeringsfondens stadgar. I många fondbolag är situationen den att de förvaltar flera placeringsfonder än det antal styrelsemedlemmar som fondandelsägarna väljer in i bolagsstyrelsen eller det antal revisorer som fondandelsägarna väljer för fondbolaget och placeringsfonden. I lagen om placeringsfonder finns inga bestämmelser om förfarandet i en sådan situation. Lagen hindrar emellertid inte att fondbolagen på något sätt som de anser vara ändamålsenligt löser frågan i sin bolagsordning och i fondstadgarna. Vissa fondbolag har inrättat ett särskilt representantskap bestående av företrädare som valts av fondandelsägarstämman. Beslut om ett representantskap brukar fattas av det fondbolag som är störst räknat enligt marknadsvärdet eller av de största placeringsfonderna som fondbolaget förvaltar. I en situation där fondbolaget förvaltar flera placeringsfonder som är i det närmaste lika stora, kan jämlikheten mellan placeringsfonderna och fondandelsägarna bli lidande om en enskild fonds andelsägarstämman fattar beslut i ett ärende som gäller samtliga placeringsfonder. T.ex. då fonderna driver en sinsemellan avvikande placeringspolitik och fondbolagets styrelse bestämmer de allmänna principerna för placering av fondmedlen, är det från den enskilda placeringsfondens synpunkt inte nödvändigtvis egalt vem besluten fattas. I och med att ett representantskap inrättas kommer alla de av ett fondbolag förvaltade placeringsfonderna att försättas i en jämlik ställning.

Förfarandet vid fondandelsägarstämman baseras på föreningslagen i det fall att fondstadgarna inte innehåller några särskilda bestämmelser om förfarandet vid stämman.

Det har ansetts vara en uppenbar brist i det förfarande som regleras i föreningslagen att medlemskap i en förening är i den bemärkelsen personligt att det inte varit möjligt att anlita ombud vid fondandelsägarstämman, om inte stadgarna uttryckligen föreskriver att ombud får anlitas. Också anlitan av biträde har kunnat förbjudas.

Beslutsfattandet i fondbolagets styrelse

Fondbolagets styrelse fattar sina beslut i enlighet med allmänna bolagsrättsliga principer, utom i ett fall. Enligt 14 § lagen om placeringsfonder skall om utövning av den rösträtt som aktierna i en placeringsfond medför vid bolagsstämman i varje fall beslutas separat i fondbolagets styrelse. I beslutet skall härvid ges närmare anvisningar för omröstningar. Enligt bestämmelsen får beslut likväl inte fattas, om inte de medlemmar som valts av fondandelsägarna understöder beslutet.

Tolkningen av bestämmelsen har visat sig vara problematisk. Det har t.ex. förekommit ovisshet i den situationen att en av fondandelsägarna vald styrelsemedlem röstar blankt eller är frånvarande från styrelsemötet. Det kan emellertid ligga i fondandelsägarnas intresse att rösträtten kan utövas vid bolagsstämman. Enligt 34 § lagen om placeringsfonder skall fondbolaget bedriva fondverksamheten på ett omsorgsfullt och sakkunnigt sätt till fondandelsägarnas gemensamma bästa. Eftersom denna bestämmelse är i lika hög grad förpliktande för varje styrelsemedlem, har det ifrågasatts om 14 § lagen om placeringsfonder behövs.

Förvaringsinstitutet och dess uppgifter

Som förvaringsinstitut kan verka ett finländskt kreditinstitut eller ett värdepappersföretag som fått tillstånd för förvaringsinstitutverksamhet samt en filial till ett i en EES-stat auktoriserat kreditinstitut eller värdepappersföretag, under förutsättning att de i enlighet med lagstiftningen i sin hemstat får tillhandahålla förvaringsinstitutstjänster. I Finland fanns i juli 1998 sammanlagt 18 förvaringsinstitut. De som bildat ett fondbolag har i praktiken ofta grundat också ett värdepappersföretag, som vid sidan av sin övriga verksamhet bl.a. fungerar som förvaringsinstitut. I vissa fall har detta varit en följd av att det av konkurrensskäl eller av

andra orsaker inte gått att köpa förvarings-tjänster av existerande förvaringsinstitut. Denna situation kan emellertid inte anses vara ändamålsenligt från samhällsekonomisk synpunkt.

Förvaringsinstitutverksamheten bygger på de allmänna principer som bestäms i fondföretagsdirektivet. Inom ramen för dem väljer medlemsstaterna den från nationell synpunkt lämpligaste handlingsmodellen. I förvaringsinstitutets uppgifter ingår förvaring av en placeringsfonds tillgångar och dessutom en närmare definierad tillsynsuppgift. I samband med finansinspektionens temagranskning framförde företrädare för förvaringsinstitutet att dessa instituts uppgifter och skyldigheter för närvarande inte är tillräckligt noggrant reglerade i lagen om placeringsfonder. Innebörden av förvaringsinstitutens ansvar är inte helt klar. En bokstavig tolkning av den gällande lagen leder till ett strikt ansvar och avsevärda kostnader. Också den inte närmare reglerade relationen mellan förvaringsinstitutet, revisorerna och finansinspektionen har varit bekymmersam.

Förvaringsinstitutet anser det vara problematiskt att de saknar medel att ingripa i ett fondbolags verksamhet om denna befinner sig i en bristfällig situation. I lagstiftningen finns inga bestämmelser om hur ett förvaringsinstitut skall gå till väga om det konstaterar att fondbolaget t.ex. tillämpar riskabla kombinationer i sitt arbete, följer bristfälliga anvisningar och vart förvaringsinstitutet i så fall skall anmäla om saken. Det finns inte heller några bestämmelser om vilken betydelse som skall tillmätas en anmärkning som tilldelats ett fondbolag. Förvaringsinstitutet kan inte tvinga fondbolaget att lägga om sin verksamhet eller avhjälpa bristfälligheter i den. Inte heller finns det i lagstiftningen några bestämmelser om ansvarsförhållandet mellan fondbolaget och förvaringsinstitutet för den händelse att det i en placeringsfonds verksamhet sker en försummelse som leder till skadeståndsskyldighet gentemot tredje man. Förvaringsinstitutet undrar vidare hur de skall förfara för att uppfylla sina skyldigheter och avgränsa sitt ansvar. Lagen om förvaringsinstitutets borde därför preciseras så att den tydligt reglerar förvaringsinstitutets verksamhet och i synnerhet tillsynsansvaret.

Det visade sig att förvaringsinstitutet inte var säkra på vad som avsågs med att de till en placeringsfond hörande värdepapperen

skall förvaras hos ett förvaringsinstitut. Å andra sidan finns det i lagen om placeringsfonder inga bestämmelser om i vilken utsträckning förvaringsinstitutet kan anlita utomstående förvarare för andra än utländska värdepapper. Artikel 7.2 i fondföretagsdirektivet ger stöd för alternativet att lägga ut vissa funktioner, förutsatt att förvaringsinstitutets ansvar inte därmed begränsas. Således kan utomstående förvaringstjänster anlitas också för inhemska värdepapper och andra fondtillgångar. I avsaknad av en bestämmelse om saken har finansinspektionen tolkat fondföretagsdirektivet enligt principen om att detta är direkt tillämpligt och har därmed givit förvaringsinstitutet rätt att i vissa situationer där det anses ändamålsenligt anlita utomstående förvaringstjänster också i hemlandet. Till denna del är det skäl att precisera genomförandet av fondföretagsdirektivet.

Artikel 7.3 i fondföretagsdirektivet skall genomföras med beaktande av förpliktelsen att se till att betalningar för transaktioner som berör en värdepappersfonds tillgångar görs inom utsatt tid. Ordalydelsen överensstämmer med den finska översättningen av fondföretagsdirektivet. Fondföretagsdirektivets engelska och franska ordalydelse avviker från den finska. Motsvarande ordalydelse i fondföretagsdirektivets engelska och franska versioner kan via finskan översättas med ordet vederlag. Avsikten med denna bestämmelse i fondföretagsdirektivet torde vara att förvaringsinstitutet inom ramen för den skall dra försorg om att köpta eller sålda värdepapper levereras och betalningen sker eller tas emot i enlighet med vedertagen praxis i den stat där transaktionen har ägt rum. I fondföretagsdirektivets översättning till finska hänvisas till "erläggande av betalningar", vilket knappast kan anses vara direkt jämförbart med överlåtelse eller mottagande av värdepapper. Till denna del kan fondföretagsdirektivet inte anses vara fullständigt genomfört.

Fondbolagets skyldighet att hålla en placeringsfonds tillgångar åtskilda från fondbolagets och de övriga av fondbolaget förvaltade placeringsfondernas tillgångar kan anses onödig från den synpunkten att fondtillgångarna i sin helhet skall förvaras hos förvaringsinstitutet. Teckningen av en fondandel leder till att tillgångarna antingen direkt förs över från ett kundkonto till ett fondkonto som förvaringsinstitutet förfogar över eller

att de som likvida medel överförs från kunden till förvaringsinstitutet, vilket i praktiken är sällsynt. I en inlösningsituation skall förvaringsinstitutet utföra fondbolagets uppdrag och överföra en bestämd penningssumma till fondandelsägarens konto. Eftersom förvaringsinstitutet sköter såväl clearingerna som betalningstransaktionerna kommer fondbolaget aldrig att ha några fondtillgångar i sin besittning.

Den situationen att förvaringsinstitutet söks i konkurs eller bolaget annars upphör med sin verksamhet är inte reglerad på lagnivå. I det förvaringsinstitutavtal som ingås mellan fondbolaget och förvaringsinstitutet skall ingå föreskrifter om möjligheten att byta förvaringsinstitut. I praktiken gäller ett sådant avtal inte följderna av att förvaringsinstitutet träder i konkurs eller förlorar sitt verksamhetstillstånd. Förvaringsinstitutet har en viktig roll på finansmarknaden. Detta är en följd av principen om separering av tillgångarna. Förvaringsinstitutet skall bl.a. dra försorg om clearingerna i samband med omsättning av värdepapper som ingår i en placeringsfonds tillgångar. Clearingsystemet kan drabbas av allvarliga funktionsstörningar om förvaringsinstitutet inte har möjlighet att medverka till clearingerna av värdepappersavslut. För undvikande av detta kan det anses vara nödvändigt att på lagnivå reglera förfarandet sådana fall då förvaringsinstitutet försätts i en situation av det slag som beskrivs ovan, dvs. då det inte har någon möjlighet att fullgöra de skyldigheter som följer av förvaringsinstitutets verksamhet.

Fondbolags och placeringsfonders bokföring, bokslut och revision

Bestämmelser om ett fondbolags och de av detta förvaldade placeringsfondernas bokföring och revision ingår i bokföringslagen och lagen om placeringsfonder samt i de föreskrifter som finansinspektionen har meddelat med stöd av lagen om placeringsfonder. Kreditinstitutslagen ändrades genom lagen 1340/1997 och lagen om värdepappersföretag ändrades genom lagen 1347/1997, båda med avseende på bemyndigandet att utfärda föreskrifter. Vissa principer som tidigare framgått utslutande av finansinspektionens föreskrifter överfördes till lagen, i syfte att förtydliga normsystemet och öka den allmänna rättssäkerheten. Av samma orsak preciserades de grunder på

vilka finansinspektionen kan ge tillstånd till avvikelser från bokslutsbestämmelserna. I syfte att förtydliga lagstiftningen preciserades dessutom specialmyndigheternas och bokföringsnämndens arbetsfördelning avseende de anvisningar, utlåtanden och undantagstillstånd som gäller kreditinstitut och värdepappersföretag. I fortsättningen skall finansministeriet i stället för finansinspektionen meddela mot bokföringsförordningen svarande föreskrifter om bokslutsscheman och om de uppgifter som skall lämnas i bokslutet.

I samband med att förfarandet förenhetligades utsträcktes det emellertid inte till sådana regleringar på lägre nivå som avser bokförings- och bokslutspraxis inom fondbolag och av dessa förvaldade placeringsfonder. Detta kan inte anses vara ändamålsenligt med hänsyn till de grunder på vilka den noggrannare regleringen överfördes från finansinspektionen till finansministeriet.

Enligt finansinspektionens föreskrifter skall en placeringsfonds bokföring och bokslut upprättas med iakttagande av bokföringslagen och -förordningen. I lagen om placeringsfonder finns uttryckliga bestämmelser om principerna för värdering av fondtillgångar. Dessa principer nämns emellertid inte i bokföringslagen. Av denna anledning finns det avsevärda variationer i den bokförings- och värdeberäkningspraxis som tillämpas inom fondverksamheten. Fondbolagen och revisorerna måste följaktligen utföra en hel del dubbelarbete. Av fondverksamhetens karaktär följer att värdeberäkningen måste anses vara primär. Fondandelarnas tecknings- och inlösningspris baseras sig nämligen på värdeberäkningen. Av principerna för värdeberäkningen följer att placeringsfondernas bokslut i praktiken haft ett relativt litet informationsvärde.

Behörighetsfördelningen mellan de myndigheter som fastställer fondstaðgarna

Placeringsfonderna indelas enligt lagen om placeringsfonder i placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet samt i specialplaceringsfonder. I synnerhet inom förvaltningsbeslutpraxis har det förekommit ovisshet om till vilken kategori en viss placeringsfond skall hänföras. I tolkningspraxis har vissa specialplaceringsfonder ansetts uppfylla de i fondföretagsdirektivet angivna förutsättningarna. Följaktligen har det inte i

alla situationer varit helt klart vilken myndighet som i ett enskilt ärende kunnat anses vara behörig.

Lagen om placeringsfonder borde i strukturellt hänseende förtydligas så att det för en sökande alltid är helt klart vilka förutsättningar som ställs på placeringsfonder enligt fondföretagsdirektivet och när en placeringsfond skall anses vara en specialplaceringsfond. Av lagen borde dessutom uttryckligen framgå vilken myndighet som i det enskilda fallet är behörig att behandla ansökningar om fastställelse eller ändring av stadgarna.

Placering av fondmedel

En granskning av regleringen av sådana placeringsfonders verksamhet som avses i fondföretagsdirektivet måste göras med beaktande av om genomförandet av direktivets tvingande respektive dispositiva bestämmelser i lagen om placeringsfonder har varit lyckat. I samband med övergången till en gemensam valuta är det dessutom nödvändigt att trygga de finländska placeringsfondernas internationella konkurrenskraft så att fondföretagsdirektivet blir vederbörligen genomfört.

Vad gäller fondföretagsdirektivets indispositiva karaktär är det skäl att fästa avseende vid genomförandet av artiklarna 19.1 samt 26.1 och 26.3. Ett exakt genomförande av den sistnämnda bestämmelsen leder till större flexibilitet i fondbolagens placeringsverksamhet. Artikel 19.1 i fondföretagsdirektivet gäller sådana omsättningssystem inom vilka en i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfonds tillgångar kan placeras i värdepapper som är föremål för handel. I förvaltningsbeslutspraxis har det ansetts att den sist nämnda bestämmelsen blivit ofullständigt genomförd, vilket lett till tillämpning av principen om direktivets direkta tillämplighet. Enligt bestämmelsen har ett fondbolag rätt att bedriva handel med en i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfonds tillgångar på en sådan reglerad marknad som avses i artikel 19.1.

Av fondföretagsdirektivets indispositiva bestämmelser om placering av fondtillgångar har änså länge artikel 19.2 d, artikel 25.2 första strecksatsen samt artikel 42 inte genomförts. Enligt artikel 19.2 d får ett fondföretag inte förvärva ädla metaller eller värdepapper inlösbara i sådana metaller. I avsaknad av motsvarande bestämmelse på lag-

nivå har placeringsfonderna i teorin haft rätt att förvärva värdepapper av detta slag, i enlighet med den gällande definitionen av placeringsfonder. I vissa rättssystem betraktas bevis av det ovan nämnda slaget eventuellt som värdepapper. Det har således varit nödvändigt att fastställa stadgarna för en sådan placeringsfond även om dess samtliga tillgångar placerats i bevis av det ovan nämnda slaget, under förutsättning att de är föremål för handel inom ett sådant omsättningssystem som avses i fondföretagsdirektivet. Principen om direktivets direkta tillämplighet förutsätter att direktivet inte tillämpas till nackdel för sökanden. Enligt artikel 25.2 första strecksatsen i fondföretagsdirektivet får ett fondbolag inte förvärva mer än 10 % av de aktier utan rösträtt som en enskild emittent givit ut. Enligt artikel 42 i fondföretagsdirektivet får ett fondbolag inte sälja sådana värdepapper som det inte innehar. Eftersom de ovan nämnda bestämmelserna inte har genomförts kan de inte tillämpas till nackdel för fondbolaget.

Flera av fondföretagsdirektivets dispositiva bestämmelser har genomförts i lagen om placeringsfonder. Av dessa kan artiklarna 22.3 och 22.4 samt artikel 23 anses ha blivit ofullständigt genomförda. Artiklarna 22.3 och 23 har genomförts så att det blivit möjligt att placera fondmedel i värdepapper som emitterats eller garanterats av sådana tredje stators regionala eller lokala offentligt rättsliga sammanslutningar, vilket fondföretagsdirektivet inte tillåter. Definitionen av kreditinstitut som avses i artikel 22.4 är däremot fortfarande ofullständig.

Specialplaceringsfonder har kunnat grundas och deras stadgar fastställas sedan hösten 1996. Definitionen av begreppet placeringsfond och hänvisningstekniken i bestämmelsen om specialplaceringsfonder har emellertid haft den följden att t.ex. insättningsfonder (*cash funds*) och egentliga derivatfonder inte har kunnat grundas. I Finland betraktas derivatinstrument inte som värdepapper. Ett hinder för grundande av derivatfonder är å andra sidan den i bestämmelsen om specialplaceringsfonder ingående fullständiga förteckningen över de bestämmelser i lagen om placeringsfonder från vilka undantag inte kan göras i specialplaceringsfonders stadgar. I förteckningen finns ingen hänvisning till bestämmelsen som begränsar ett fondbolags rätt att ingå derivatavtal avseende tillgångar i en placeringsfond som fondbolaget förval-

tar. Av denna anledning har det varit oklart om s.k. kapital- eller avkastningsgarantifonder kan grundas i Finland. Hänvisningstekniken har också inneburit att tillstånd inte kunnat beviljas för grundande av fondandelsfonder (*fund of funds*) eller förvaltningsmarknadsföringsfonder (*master-feeder-funds*). De ovan beskrivna omständigheterna har varit ägnade att hindra en ändamålsenlig produktutveckling genom specialplaceringsfondernas försorg. Den fortsatta beredningen av förslaget till ändring av fondföretagsdirektivet har vad beträffar tidtabellen inte kunnat bidra till att lösa dessa problem. Fondföretagsdirektivet hindrar emellertid inte att det sker en produktutveckling som kan anses vara ändamålsenlig från nationell synpunkt. En mångsidigare produktutveckling förutsätter å andra sidan att fondverksamhetens transparens utvecklas.

En granskning av fondernas placeringspolitik i förhållande till definitionerna av begreppet placeringsfond och i synnerhet begreppet derivatinstrument måste ske med hänsyn till de gällande definitionernas överensstämmelse med dagens krav. Den nuvarande definitionen av begreppet derivatinstrument inbegriper endast standardiserade optioner och terminer samt andra motsvarande avtalstyper. Enligt den gällande lagen kan emellertid en placeringsfonds tillgångar under vissa förutsättningar placeras också i andra instrument än standardiserade derivatinstrument. Dessutom kan de uttryck som används i 36 a § lagen om placeringsfonder, om de tolkas bokstavligen, leda till ett annat slutresultat än det som lagstiftaren ursprungligen avsåg. Avsikten med det nämnda lagrummet har varit att genomföra fondföretagsdirektivets artikel 21, som i praktiken har konstaterats vara synnerligen flexibel. Enligt fondföretagsdirektivet kan derivatinstrument användas som skydd mot valutakursfluktuationer, men till denna del inte för att främja en effektiv förmögenhetsförvaltning. I lagen om placeringsfonder konstateras att fondtillgångar i syfte att främja en effektiv förmögenhetsförvaltning inte får placeras i valutabaserade derivatinstrument. Definitionen av begreppet derivatinstrument täcker emellertid, såsom ovan konstateras, endast standardiserade derivatinstrument. Det är därför oklart om bestämmelsen kan tillämpas i situationer där fondstadgarna föreslås innehålla en föreskrift om att placeringsfondens tillgångar i syfte att främja en

effektiv förmögenhetsförvaltning skall placeras i icke-standardiserade derivatinstrument vars underliggande tillgångar är valutor. Principen om direktivets direkta tillämplighet kan inte tillämpas till nackdel för sökanden. I enlighet med lagen om placeringsfonder skall i fondstadgarna anges derivatinstrumentens användningssyfte och art samt i vilken utsträckning och på vilka marknader handel skall bedrivas med dem. Med beaktande av denna bestämmelse kan definitionen av begreppet derivatinstrument leda till slutresultatet att de ovan angivna omständigheterna i stadgarna skall anges uteslutande för standardiserade derivatinstrument. Ett sådant slutresultat kan inte anses önskvärt.

Emission av fondandelar samt avbrytande av inlösen

I lagen finns inga uttryckliga bestämmelser om skyldigheten att emittera fondandelar. Emissionsskyldigheten anses emellertid höra ihop med fondverksamhetens karaktär.

Inlösen av fondandelar får avbrytas endast i situationer som uttryckligen nämns i lagen. Denna åtgärd skall vidtas när antalet fondandelsägare eller placeringsfondens värde sjunker under de i lagen eller fondstadgarna angivna gränserna och situationen inte har kunnat avhjälpas inom 30 dygn eller när förvaringsinstitutet har övertagit förvaltningen av en placeringsfond efter att fondbolaget har trätt i likvidation, försatts i konkurs eller förlorat sitt verksamhetstillstånd. Dessutom kan inlösningen av fondandelar uppskjutas i sådana fall då medel för inlösningen måste skaffas genom försäljning av värdepapper som hör till fondtillgångarna.

Enligt artikel 37.2 i fondföretagsdirektivet har fondbolaget rätt att tillfälligt uppskjuta inlösen av andelar i sådana fall och med iakttagande av de förfaranden som föreskrivs i lag eller fondstadgarna. Sådant uppskov får ske endast i undantagsfall, när omständigheterna så kräver och då uppskovet är berättigat med hänsyn till andelsägarnas intresse. Medlemsstaterna kan enligt artikel 37.2 b tillåta de behöriga myndigheterna att kräva att inlösen av andelar senareläggs med hänsyn till andelsägarnas eller allmänhetens intresse.

En granskning av fondföretagsdirektivets ordalydelse ger vid handen att artikel 37.2 a måste anses vara tvingande från medlemssta-

ternas synpunkt. I avsaknad av en reglering på lagnivå har fondbolagen efter att fondför-
 etagsdirektivet blivit förpliktande för Finland
 haft rätt att utforma placeringsfondernas
 stadgar så att inlösen av fondandelar kan
 avbrytas i sådana situationer som avses i
 direktivet. Fondbolagen har förhållit sig kri-
 tiskt till det faktum att det saknas bestä-
 melser om saken, eftersom detta har lett till
 att lagen om placeringsfonder tolkats så att
 avbrytande av inlösen med stöd av fondstad-
 garna inte kan komma i fråga. Det har an-
 setts att inlösen av fondandelar genom fon-
 dolagets beslut, t.ex. i en situation där hu-
 vudmarknaden med hänsyn till placerings-
 fondens placeringspolitik drabbas av en
 oförutsedd, tillfällig funktionsstörning, borde
 kunna avbrytas till dess att fondandelsvärdet
 åter kan beräknas tillförlitligt.

Betydelsen av anteckningar i fondandelsre- gistret

Över en fondandel kan inte utfärdas ett
 andelsbevis förrän andelen är till fullo bet-
 ald. Andelsbevis kan ges endast till en fon-
 dandelsägare som är införd i fondandelsregi-
 stret. Enligt lagen är registreringen inte bun-
 den till att hela teckningspriset för en fon-
 dandel har betalats. I praktiken förfar man
 emellertid på detta sätt. Regleringen förefal-
 ler möjliggöra ett sådant förfarande att inför-
 andet i registret kan ske innan teckningspri-
 set har betalats. Eftersom det för närvarande
 inte föreligger någon skyldighet att automa-
 tisk utfärdas andelsbevis, åstadkommer regi-
 streringen en ägarpresumtion.

Avsikten är att en kvotdelsbaserad ägande-
 rätt i fonden inträder först när teckningspri-
 set har betalats. Av denna anledning borde
 eventuella anteckningar i fondandelsregistret
 bindas till betalningen av teckningspriset.

Överföring av fondandelar till värdeandels- systemet

Hittills har fondandelar inte överförts till
 värdeandelssystemet, även om lagstiftningen
 inte uppställt några egentliga hinder i detta
 avseende. I lagen om placeringsfonder be-
 stäms uttryckligen att fondandelar kan över-
 föras till värdeandelssystemet. Överföringen
 sker så att i fondstadgarna tas in en före-
 skrift om saken. I fondbolagets beslut om
 överföring till värdeandelssystemet av ande-
 larna i en placeringsfond som det förvaltar

skall nämnas att fondandelarna senast den i
 beslutet angivna anmälningdagen skall till-
 ställas något värdeandelsregister för inskriv-
 ning av äganderätten. I beslutet skall dess-
 utom bestämmas att avkastning inte betalas
 på fondandelen förrän registreringen har
 gjorts. En pantinnehavare eller någon annan
 rättsinnehavare skall med stöd av lagen om
 placeringsfonder anmäla sin rätt för notering
 på fondandelsägarens värdeandelskonto se-
 nast den ovan nämnda anmälningdagen.
 Dessutom nämns att bestämmelser om rätten
 till fondandelar och på dessa baserad betal-
 ningsskyldighet ingår i lagen om värdeandel-
 skonton (827/1991).

Den gällande regleringen anses vara otill-
 räcklig eftersom fondandelar inte med stöd
 av denna på ett tryggt sätt kan överföras till
 värdeandelssystemet. Dessutom är reglering-
 en inkonsekvent. I vissa överföringssituatio-
 ner uppkommer det skyldigheter på grund
 av fondbolagets beslut och i vissa på grund
 av uttryckliga bestämmelser i lag. Detta kan
 leda till varierande förfaranden i olika fon-
 dola, vilket inte kan anses ändamålsenligt
 med tanke på värdeandelssystemets tillförlit-
 lighet samt från fondandelsägarnas och
 eventuella rättsinnehavares synpunkt. I 3 a
 kap. lagen om aktiebolag (734/1978) finns
 bestämmelser om förfarandet när aktier
 överförs till värdeandelssystemet samt om
 följderna av sådan överföring eller av att
 aktieägarna väljer att inte överföra sina aktier.
 En fondandel avviker till sin karaktär
 från en aktie, vilket innebär att det råder
 ovisshet om huruvida de i lagen om aktiebo-
 lag angivna principerna är direkt tillämpliga
 på överföring av fondandelar till värdean-
 delssystemet. Av dessa orsaker föreslås att i
 lagen om placeringsfonder intas uttryckliga
 bestämmelser om överföring av fondandelar
 till värdeandelssystemet.

Upplösning av placeringsfonder

Enligt bestämmelserna om upplösning av
 placeringsfonder skall upplösningsförfarande
 inledas antingen av fondbolaget eller förvar-
 ingsinstitutet eller också kan förfarandet in-
 ledas på myndighetsinitiativ. Av lagen fram-
 går inte vilket förfarande som skall iaktas
 när upplösningen sker frivilligt. I avsaknad
 av en reglering om saken är det oklart om
 fondbolaget skall iaktta det förfarande som
 gäller i de ovan nämnda situationerna. Fon-
 dandelsägarnas intresse förutsätter att förfä-

randet kan utformas så att jämlikheten mellan fondandelsägarna beaktas.

Bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt

Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt gäller inte fondbolag. På fondbolag tillämpas således inte den ifrågavarande lagens bestämmelser om identifiering av kunder, kännedom om kundernas affärstransaktioner, undersökning av misstänkta åtgärder och anmälan till centralen för utredning av penningtvätt. I praktiken tecknas fondandelar så att den som vill bli fondandelsägare överför pengar från sitt eget bankkonto till ett fondkonto som förvaltas av förvaringsinstitutet. Det förekommer sällan att fondandelar tecknas mot kontant betalning. Också i så fall är det förvaringsinstitutet som tar emot pengarna. I regel byter fondandelar ägare på arvsrättsliga grunder. I Finland fungerar emellertid två specialplaceringsfonder vilkas fondandelar emitteras och inlöses kvartalsvis. Dessa placeringsfonders andelar kan i större utsträckning börja överlätas mellan fysiska personer, sammanslutningar och stiftelser. För att en ny fondandelsägare skall kunna utnyttja de rättigheter som en fondandel medför, skall äganderätten antecknas i fondandelsregistret. Anteckningen görs av fondbolaget. Fondbolaget är emellertid inte anmälningsskyldigt och för det gäller således till denna del inte principen "känn din kund" (*know your customer*). För att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt borde regleringen utsträckas till att gälla också fondbolag. Av motsvarande anledning skall anmälningsskyldigheten utsträckas till förvaringsinstitut som fått verksamhetstillstånd med stöd av lagen om placeringsfonder.

Insiderbestämmelser

Ett problem med de i lagen om placeringsfonder ingående bestämmelserna om insynställning har ansetts vara att finansinspektionen inte enligt 5 kap. värdepappersmarknadslagen har rätt att meddela närmare föreskrifter om anmälningsskyldighet, registerföring och registeroffentlighet samt om hämtande av uppgifter ur värdeandelssystemet. På detta sätt vore det möjligt att säkra funktionen och samordningen av systemet med insiderregister. Det är svårt att på förhand

bedöma vilka olika typer av tolkningssituationer som insiderbestämmelserna kan ge upphov till. Av denna anledning borde finansinspektionen i överensstämmelse med 5 kap. 6 § värdepappersmarknadslagen bemyndigas att bestämma att anmälningsskyldigheten inte skall tillämpas på vissa typer av sammanslutningar och förtroendeuppdrag.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Lagens struktur och tillämpningsområde

Syftet med propositionen är att förtydliga och förenkla placeringsfondslagens struktur, eftersom den har ansetts vara svårbegriplig som en helhet. Enligt förslaget skall den gällande lagen om placeringsfonder upphävas och ersättas med en ny lag om placeringsfonder.

I den nya lagen om placeringsfonder föreslås bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Bestämmelserna om den gällande lagens tillämpningsområde är tolkbara och splittrade. Syftet med den föreslagna bestämmelsen om tillämpningsområdet är att eliminera den osäkerhet som tolkbarheten medfört och att entydigt fastställa målen för lagen om placeringsfonder. Utgångspunkten för den gällande lagen om placeringsfonder är att skydda småinvestorer. I detta syfte har verksamheten reglerats på ett sådant sätt att den skall vara tillförlitlig och trygg till sin natur och så att nuvarande och framtida fondandelsägare skall erbjudas tillräckligt informativa och korrekta fakta för att kunna fatta välgrundade investeringsbeslut. Denna princip är genomgående också i förslaget.

I lagen om placeringsfonder ingår bestämmelser om fondbolags och förvaringsinstitutets verksamhetsföretagningar och uppgifter, om placeringsfonder samt om marknadsföring av utländska fondföretags andelar till allmänheten i Finland. De placeringsfonder som avses i lagen om placeringsfonder är öppna i vidsträckt bemärkelse. De har rörliga kapital och deras ägarkrets kan inte uttryckligen begränsas. För att icke-yrkesmässiga investerare skall kunna skyddas utsträcks lagens tillämpningsområde till fondföretag även om dessa endast uppfyller kravet på rörligt kapital, förutsatt att de ens delvis riktar sig till någon grupp av icke-yrkesmässiga investerare. Detta framgår av fondföretagets stadgar eller bolagsordning.

Andelar i fondföretag som avses i fondföretagsdirektivet marknadsförs alltid till allmänheten, dvs. till såväl yrkesmässiga som icke-yrkesmässiga investerare.

Definitioner

De i lagen om placeringsfonder ingående begreppen föreslås bli omdefinierade och nya definitioner föreslås bli tillagda. En definition föreslås bli upphävd. Definitionen av placeringsfundsbegreppet utformas så att den inte bygger på cirkelbevisning samt så att investeringsobjekten eller fondägarna nämns. Definitionen omfattar både placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet och specialplaceringsfonder, vilkas kontinuerliga produktutveckling det möjliggör inom ramen för allmänna principer. Begreppet fondverksamhet omdefinieras så att fondtillgångarna i stället för i värdepapper kan placeras huvudsakligen i sådana investeringsobjekt som avses i 2 § lagen om värdepappersföretag. I lagen om placeringsfonder tas inte längre på definitionsnivån ställning till placeringsfondernas placeringspolitik. Med avvikelse från det nuvarande systemet begränsas möjligheten att placera i andelar i placeringsfonder som förvaltas av andra fondbolag i kapitlet om sådana fonders placeringspolitik som avses i fondföretagsdirektivet. Begreppet fondbolag preciseras i överensstämmelse med gällande praxis medan de ändringar som föreslås i begreppet förvaringsinstitut bygger på förslaget att vidga kretsen av sådana sammanslutningar som bedriver förvaringsinstitutverksamhet.

I lagen föreslås två nya definitioner, den ena gällande förvaringsinstitutverksamhet och den andra fondföretagsdirektivet. Båda definitionerna kan anses vara lagtekniskt ändamålsenliga med hänsyn till att de beskriver omfattande helheter.

Definitionen av begreppet derivatinstrument föreslås bli slopad eftersom den nuvarande definitionen inte når upp till målsättningen. Ett problem är att definitionen inte beaktar andra typer av derivatinstrument än standardiserade optioner, terminer och motsvarande instrument. Enligt den gällande lagen kan emellertid en placeringsfonds medel på det sätt som anges i lagrummet placeras också i andra än standardiserade derivatinstrument. Definitionen kan å andra sidan utgöra ett hinder för specialplaceringsfonder-

nas produktutveckling. Dessutom kan den på grund av sina laghänvisningar utgöra ett problem också för placeringsfonder vilkas tillgångar placeras utanför Finlands gränser.

Verksamhetstillstånd för fondbolag

Förfarandet för beviljande av fondbolags verksamhetstillstånd föreslås bli förtydligt och förenhetligt med tillståndsförfarandet i lagen om värdepappersföretag. Enligt förslaget kan sådant verksamhetstillstånd ansökas endast av ett registrerat finländskt aktiebolag vars bolagsordning uppfyller de krav som ställs på ett fondbolags bolagsordning. Avsikten är att förenkla ansökningsförfarandet så att samma ansökan inte samtidigt är anhängig hos patent- och registerstyrelsen som en registreringsansökan samt hos statsrådet som en ansökan om verksamhetstillstånd.

Förutsättningarna för beviljande av verksamhetstillstånd föreslås vara desamma som för närvarande, med det undantaget att fondbolagens ägare och de personer som enligt 2 kap. 9 § värdepappersmarknadslagen kan jämföras med dem samt uppgifter om dessas bakgrund i fortsättningen skall utredas på samma sätt som i fråga om andra på finansmarknaden verksamma sammanslutningar. En ovillkorlig förutsättning för dessa företags verksamhet och i sista hand för hela marknads tillförlitlighet är att bolagsledningen har ett gott rykte, är tillförlitlig och erfaren samt överhuvudtaget lämplig för uppgiften. Motsvarande förutsättningar uppställs i allmänhet för delägarna också i lagstiftningen om finansmarknaden. I samband med nyanställningar av förvaltningspersonal skall dessa omständigheter utredas för finansinspektionen. På detta sätt kan man försäkra sig om att fondbolagets förvaltning fortsättningsvis uppfyller kravet på tillförlitlighet. I situationer där det sker förändringar i röstetalen och inflytandet skall enligt förslaget iaktas det i lagen om värdepappersföretag reglerade förfarandet som innebär att finansinspektionen skall underrättas om förändringar i röstetalen och inflytandet. Finansinspektionen kan inom tre månader från anmälan motsätta sig förvärv som leder till sådana förändringar. Om någon anmälan om ett sådant förvärv inte görs och om aktier förvärvas trots att finansinspektionen motsätter sig detta, kan finansinspektionen förbjuda införande av de förvärvade aktierna i aktieboken eller aktieägarförteckningen. Dess-

utom föreslås vissa lindringar i de soliditetsbestämmelser som gäller för fondbolag. Enligt förslaget skall startkapitalet fortfarande uppgå till en miljon mark, men skyldigheten att öka aktiekapitalet i proportion till de förvaltade tillgångarna kan slopas när aktiekapitalet har uppnått fem miljoner mark. Vidare föreslås ökningsprocenten bli ändrad från en procent till en halv procent, medan ökningen av aktiekapitalet kan uppskjutas till dess att följande belopp på en hel miljon mark har uppnåtts. Ökningarna kan således genomföras stegvis i stället för över en glidande skala, såsom för närvarande. Detta innebär att kapitalkravet för finländska fondbolag närmas till internationell praxis. En granskning av soliditetsbestämmelser har gjorts med beaktande av det att det skydd som ersättningsfonden tillhandahåller omfattar förmögenhetsförvaltningen men inte fondverksamheten.

Bestämmelserna om fastställande bolagsordningen föreslås bli slopade. Statsrådet och finansinspektionen skall emellertid ha möjlighet att yttra sig i samband med förfarandet vid registrering av ett fondbolags bolagsordning. Detta är redan nu fallet vid registrering av ändringar i bolagsordningar. Avsikten är att förfarandet skall vara så enkelt som möjligt från sökandens synpunkt och att ett beslut av en myndighet skall vara giltigt utan att det behöver fastställas av en annan myndighet.

Fondandelsägarstämma och representantskap

Enligt förslaget skall vid fondandelsägarstämman tillämpas nuvarande förfaranden, med det undantaget att en fondandelsägare enligt en uttrycklig bestämmelse skall ha rätt att befullmäktiga ett ombud att utöva sina rättigheter vid stämman. Dessutom föreslås att fondandelsägarna och ombuden skall få anlita ett biträden.

Enligt förslaget kan i placeringsfondens stadgar bestämmas att de av fondbolaget förvaltade placeringsfondernas andelsägarstämmor skall välja ett representantskap med uppgift att besluta om fondernas gemensamma angelägenheter, då antalet medlemmar som fondandelsägarna skall välja till fondbolagets styrelse eller antalet revisorer som skall väljas för fondbolaget och de av detta förvaltade placeringsfonderna understiger antalet placeringsfonder som fondbolaget förvaltar. Flera fondbolag har redan repre-

sentantskap. Genom representantskapet försätts samtliga av ett fondbolag förvaltade placeringsfonder i en jämlik ställning. Bestämmelsen föreslås inte vara tvingande, utan avsikten med den är att styra utvecklingen av en frivillig praxis och förtydliga de existerande representantskapens rättsliga ställning.

Bolagsstyrelsens beslutsfattande

Enligt förslaget slopas formkravet som gäller utövande av rösträtt som sammanhänger med aktier som hör till en placeringsfonds tillgångar vid fondbolagets styrelsemöte i enskilda fall och som innebär att beslut inte får fattas i det fall att de av fondandelsägarna valda styrelsemedlemmarna inte understöder beslutet. I fortsättningen skall fondbolagets styrelse avgöra ärendena enligt allmänna bolagsrättsliga principer. Den gällande principen, enligt vilken fondbolaget skall bedriva fondverksamheten på ett omsorgsfullt och sakkunnigt sätt till fondandelsägarnas gemensamma bästa och vilken princip gäller varje medlem av fondbolagets styrelse, oberoende av på vilken grund han valts, föreslås kvarstå i lagen.

Förvaringsinstitutets verksamhetstillstånd och uppgifter

Enligt förslaget kan ett finländskt aktiebolag som uppfyller de i lagen angivna förutsättningarna beviljas särskilt tillstånd för förvaringsinstitutverksamhet. Tillståndsförfarandet föreslås bli förenhetligt med det som gäller för fondbolag. Enligt den gällande lagen kan såsom förvaringsinstitut verka inhemska värdepappersföretag och kreditinstitut samt vissa i Finland verksamma filialer till utländska värdepappersföretag och kreditinstitut. För att en filial skall få verka som förvaringsinstitut skall den emellertid vara auktoriserad att bedriva motsvarande verksamhet med stöd av ett tillstånd som den fått i en EES-stat. Dessutom förutsätts att det i filialens hemstat gällande kapitalkravet motsvarar det kapitalkrav som gäller för finländska förvaringsinstitut.

Ett förvaringsinstitutets verksamhetstillstånd kan återkallas under motsvarande förutsättningar som ett fondbolags verksamhetstillstånd. Detta sker antingen på en sökandes eller på en myndighets initiativ. Förutsätt-

ningarna för en sådan åtgärd räknas uttömmande upp i de föreslagna bestämmelserna. Enligt förslaget kan ett verksamhetstillstånd på myndighetsinitiativ återkallas på två sätt, antingen så att verksamhetstillståndet återkallas och förvaringsinstitutet om det så önskar kan fortsätta sin verksamhet som ett vanligt aktiebolag eller så att återkallandet leder till att bolaget upplöses och verksamheten upphör. I det sist nämnda fallet har åtgärderna sanktionskaraktär. Bolaget upplöses med iakttagande av samma förfarande som för fondbolag.

Av att ett förvaringsinstitut försätts i konkurs eller träder i likvidation eller dess verksamhet avslutas följer enligt förslaget att fondbolaget omedelbart skall vidta åtgärder för att välja ett nytt förvaringsinstitut. Förvaringsinstitutets uppgifter är av en sådan karaktär att en försummelse av dem kan leda till avsevärda funktionsstörningar inom clearingssystemet, eftersom clearingen av transaktioner med värdepapper som ingår i en placeringsfonds tillgångar är beroende av förvaringsinstitutets medverkan. Det ligger således inte enbart i fondandelsägarnas intresse att det finns ett förvaringsinstitut, utan institutets ställning måste granskas utgående från hela kapitalmarknadens intresse. Av denna anledning måste finansinspektionen enligt lagen om finansinspektionen förordna ett ombud som skall sköta förvaringsinstitutets uppgifter, ifall fondbolaget på grund av de rådande förhållandena inte omedelbart kan ingå avtal med ett nytt förvaringsinstitut. Ombudet skall sköta uppgifterna till dess att ett nytt förvaringsinstitut övertar dem. Om fondbolaget förhåller sig passivt skall finansinspektionen upplösa de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar.

I förslaget regleras förvaringsinstitutets uppgifter noggrannare, vilket delvis sker så att genomförandet av fondföretagsdirektivet preciseras. Förvaringsinstitutets uppgifterna indelas i två kategorier, dvs. förvaring av tillgångar samt vissa tillsynsuppgifter avseende fondbolagets verksamhet. De bestämmelser om saken som ingår i den gällande lagen föreslås bli preciserade. Särskilt uppmärksammas de åtgärder genom vilka förvaringsinstitutet kan anses ha fullgjort sin tillsynsskyldighet. Förutsättningarna för anlitan av underleverantörer regleras i samband med definieringen av förvaringsinstitutets uppgifter. Förvaringsinstitutet skall svara såväl för sin egen verksamhet som för

eventuella utomstående förvarare som det anlitar. Det oaktat utgår förslaget ifrån att endast myndighetsövervakade sammanslutningar som är specialiserade på förvaringsstjänster kan fungera som utomstående förvarare. Det blir möjligt att anlita utomstående förvarare också i hemlandet. För understrykande av skyldigheten att hålla tillgångarna åtskilda föreslås en uttrycklig bestämmelse om detta i lagen. Förslaget bygger till denna del på resultaten av finansinspektionens temagranskning.

Förvaringsinstitutet har konstaterats förfoga över bristfälliga metoder att ingripa efter att det uppdragat att fondbolaget handlat i strid med lagen eller fondstadgarna. Finansinspektionens utlåtande har inte ansetts vara tillräckligt i detta avseende. Därför föreslås att förvaringsinstitutet i stället för att begära ett utlåtande skall åläggas att anmäla till finansinspektionen om sådana lag- eller stadgeöverträdelse som det observerat. Finansinspektionen skall för sin del vid behov vidta åtgärder inom ramen för sin normala tillsynsverksamhet. Förvaringsinstitutet fullgör sin tillsynsskyldighet i sista hand genom det ovan nämnda anmälningsförfarandet.

Fondbolaget och förvaringsinstitutet skall handla självständigt, i fondandelsägarnas intresse. Förvaringsinstitutet har dessutom en viss tillsynsroll gentemot fondbolaget. För att understryka denna samt med beaktande av att fondbolaget och förvaringsinstitutet i många fall hör till samma koncern, föreslås en bestämmelse som förbjuder fondbolaget och förvaringsinstitutet att ha gemensamma anställda till den del som dessa skall sköta fondförvaltningsuppgifter samt förvaringsinstitutets förvarings- och tillsynsuppgifter.

Fondbolags och placeringsfonders bokföring, revision och bokslut

Bestämmelserna om fondbolagets och fondernas revision och bokföring föreslås bli kompletterade till de delar som de berör förvaringsinstitutet. Myndigheternas behörighet föreslås bli preciserad när det gäller bestämmelser, utlåtanden och beviljande av undantag i fråga om fondbolags och de av dessa förvaltade placeringsfondernas bokslut. Rätten att meddela föreskrifter om bokslut föreslås bli överförd från finansinspektionen till finansministeriet, till den del dessa föreskrifter inbegriper betydande materiella normer. I dessa avseenden förenhetligas regleringen

med motsvarande bestämmelser om värdepappersföretag och kreditinstitut. För att öka de för en placeringsfond offentliggjorda bokslutsuppgifternas informationsvärde skall i vederbörande ministeriums beslut beaktas bestämmelserna om beräkning av fondandelstillgångarnas värde.

Till följd av fondverksamhetens kraftiga expansion och diversifiering skall för revisionen av fondbolaget och de placeringsfonder som det förvaltar väljas åtminstone en revisor som Centralhandelskammaren har godkänt. Också de övriga revisorer som väljs skall vara godkända. Enligt förslaget räcker det att fondbolaget har två revisorer i stället för tre, vilket den gällande lagen förutsätter.

Enligt förslaget skall i fortsättningen åtminstone en av Centralhandelskammaren godkänd revisor eller revisionssammanslutning kontinuerligt granska att fondandelsvärdet beräknas på rätt sätt. Denna granskning kan utföras av en enda revisor.

Granskning av att fondandelsvärdet beräknats på rätt sätt skall enligt förslaget i fortsättningen ske åtminstone en gång under en två månaders period. Bestämmelsen, som ger revisorn en viss marginal, är tillräckligt flexibel samtidigt som den är förenlig med den utökade informationsskyldigheten.

Fastställelse av fondstadgarna och ändringar i dem

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att bestämmelserna om behörighetsfördelningen mellan myndigheterna när det gäller fastställelse av en placeringsfonds stadgar intas i ett och samma kapitel. Enligt förslaget skall finansinspektionen fastställa stadgarna för alla placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet. Specialplaceringsfondernas stadgar fastställs av statsrådet.

Enhetliga bestämmelser skall tillämpas i fråga om de minimikrav som ställs på de i fondföretagsdirektivet avsedda placeringsfondernas samt specialplaceringsfondernas stadgar. Liksom för närvarande skall av en specialplaceringsfonds stadgar klart framgå varför fonden skall anses vara en specialplaceringsfond.

När det gäller ikraftträdandet av ändringar i en placeringsfonds stadgar uppställs vissa tilläggskrav. För närvarande träder en ändring i kraft en månad efter att finansinspek-

tionen eller statsrådet har fastställt den. Enligt förslaget uppställs ytterligare förutsättningen att fondandelsägarna har informerats om stadgeändringen. Detta skall ske på det sätt som anges i fondstadgarna. Syftet med förslaget är att säkerställa att de fondandelsägare som motsätter sig stadgeändringen kan trygga sina rättigheter genom att yrka på inlösen av sina fondandelar innan ändringen träder i kraft.

Placeringsverksamheten

Bestämmelserna om fondernas placeringsverksamhet föreslås i vissa avseenden bli flexibla utformade och preciserade. De föreslagna bestämmelserna understryker antingen placeringsfondernas karaktär av sådana placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet eller deras karaktär av specialplaceringsfonder. Detta framgår så att bestämmelserna om sådana fonders placeringsverksamhet som avses i fondföretagsdirektivet tas in i ett särskilt kapitel. Utgångspunkten är den att enhetliga bestämmelser skall tillämpas på samtliga placeringsfonder, om inte annat uttryckligen bestäms.

När det gäller bestämmelserna om placeringsverksamhet som bedrivs av placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet preciseras i första hand genomförandet i lagen om placeringsfonder av artikel 19.1 i fondföretagsdirektivet, dvs. bestämmelsen om en reglerad, fortlöpande fungerande marknad som är erkänd och öppen för allmänheten. För att trygga regleringens flexibilitet föreslås att definitionen tas in i bestämmelsen i sin ursprungliga ordalydelse. Dessutom föreslås statsrådet få rätt att meddela föreskrifter om vilka typer av omsättningssystem för värdepapper som åtminstone kan betraktas som en reglerad marknad av det slag som avses i fondföretagsdirektivet. Innan statsrådet meddelar en sådan bestämmelse skall finansinspektionen beredas tillfälle att ge ett utlåtande om saken.

Den av artikel 26.1 i fondföretagsdirektivet följande rätten att inte iaktta de gränsvärden som anges i fondföretagsdirektivet för utnyttjande av teckningsrätter för överlåtbara värdepapper som ingår i fondtillgångarna, föreslås bli utsträckt till att gälla samtliga placeringsbegränsningar i fråga om placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet. Dessutom föreslås att den i artikel 19.1 d ingående regleringen preciseras med

tilläggsförutsättningen att den officiella noteringen måste kunna anses vara säker inom ett år.

Bestämmelserna om att de i fondföretagsdirektivet avsedda placeringsfondernas rätt att placera i värdepapper som emitterats eller garanterats av vissa i lagen uttryckligen angivna offentligrättsliga eller därmed jämförbara samfund, beroende på vilken bestämmelse som tillämpas skall vara antingen högst 35 % eller mer än 35 % under vissa förutsättningar, föreslås bli preciserade genom att fondföretagsdirektivet genomförs noggrannare än för närvarande. Den gällande regleringen föreslås bli ändrad så att en delstat i någon av OECD:s medlemsstater eller andra regionala offentliga samfund inte längre kan vara emittenter eller garanter i dessa sammanhang.

Artikel 22.4 och 5 i fondföretagsdirektivet har genomförts i lagen om placeringsfonder genom definiering av kreditinstitut som avses i bestämmelsen samt den andel av en placeringsfonds tillgångar som högst kan placeras i en sådan emittents värdepapper. Definitionen av kreditinstitut är inte helt överensstämmande med fondföretagsdirektivet. Den föreslås därför bli kompletterad. Bestämmelsen är av dispositiv karaktär.

Artikel 19.2 b i fondföretagsdirektivet har i lagen om placeringsfonder genomförts som en dispositiv bestämmelse. Det har härvid varit oklart vad som i fondföretagsdirektivet avses med fordringsbevis som inte kan jämföras med värdepapper. Denna oklarhet har orsakats av den omständigheten att avsikten med fondföretagsdirektivets bestämmelse ursprungligen var att bl.a. penningmarknads-skuldebrev skulle hänföras till fondföretagsdirektivets tillämpningsområde på det i bestämmelsen angivna sättet. I Finland betraktas penningmarknads-skuldebrev som värdepapper, vilket innebär att hänvisningen till fordringsbevis som inte kan jämföras med värdepapper inte kan avse penningmarknads-skuldebrev. Genomförandet av artikel 19.2 b i fondföretagsdirektivet är ofullständigt och föreslås bli kompletterat i detta sammanhang.

De i fondföretagsdirektivet ingående dispositiva bestämmelser om placeringspolitik som änså länge inte har genomförts föreslås bli intagna i lagen. Till denna kategori hör artikel 25.3 d enligt vilken ett fondbolag kan använda en placeringsfonds tillgångar för att förvärva hela aktiestocken i en sammanslut-

ning som är registrerad i en tredje stat, då detta är det enda sättet att göra värdepappersplaceringar i den tredje staten. En förutsättning är att fondbolaget i sin placeringspolitik huvudsakligen följer fondföretagsdirektivet.

För att fondföretagsdirektivet skall bli vederbörligen genomfört föreslås dessutom att i lagen om placeringsfonder tas in den dispositiva bestämmelsen i artikel 19.2 d, enligt vilken en placeringsfonds tillgångar inte får placeras i ädla metaller eller värdepapper inlösbare i sådana metaller. Dessutom föreslås att i lagen om placeringsfonder genomförs artikel 42, enligt vilken ett fondbolag inte får avyttra värdepapper som inte hör till tillgångarna i en placeringsfond som det förvaltar. Dessutom genomförs första strecksatsen i artikel 25.2 i fondföretagsdirektivet, enligt vilken fondbolaget inte till fondtillgångarna får förvärva mer än 10 % av de aktier utan rösträtt som en enskild emittent givit ut.

Förslaget innebär att specialplaceringsfondernas placeringspolitik inte längre i egentlig mening begränsas, eftersom den snabba produktutvecklingen förutsätter en flexibel reglering i detta avseende. Huvudprincipen för fondverksamheten är att fondtillgångarna skall placeras så att riskerna sprids. Specialplaceringsfonds stadgar skall fastställas om det inte med stöd av den erhållna utredningens kan anses sannolikt att finansmarknadens stabilitet eller funktion skulle äventyras. Med iakttagande av dessa principer kan produktutvecklingen avregleras under förutsättning att det i specialplaceringsfondernas marknadsföring klart och tydligt anges vad deras verksamhet går ut på. I detta syfte skall för specialplaceringsfonder enligt förslaget utöver fondprospektet upprättas ett förenklat fondprospekt, vari dess verksamhet presenteras i korthet på ett för genomsnittsläsaren begripligt sätt. Dessutom förutsätts att för fondandelsägarna mera utförligt än för närvarande redogörs för hur specialplaceringsfondens verksamhet utvecklats samt för sammansättningen av dess tillgångar. Av denna anledning skall specialplaceringsfonden offentliggöra en kvartalsrapport som till innehållet motsvarar en halvårsrapport.

Fondbolags regelbundna informationsskyldighet samt marknadsföring av fondandelar

Specialbestämmelser om placeringsfonder-

nas marknadsföring och regelbundna informationsskyldighet föreslås bli intagna i ett eget kapitel. Dessa bestämmelser gäller den information som skall offentliggöras vid marknadsföringen, informationen till tillsynsmyndigheten samt språkraven. Den regelbundna informationsskyldigheten inbegriper offentliggörande av årsberättelser och halvårsrapporter samt offentliggörande av den för specialplaceringsfonder enligt förslaget obligatoriska kvartalsrapporten samt översändande av dessa till tillsynsmyndigheten.

Bestämmelserna om marknadsföring föreslås bli kompletterade på så sätt att fondföretagsdirektivet bli vederbörligen genomfört. Enligt artikel 23.3 i fondföretagsdirektivet skall denna möjlighet klart anges i en sådan placeringsfonds marknadsföringsmaterial, vars samtliga tillgångar kan placeras i värdepapper som emitterats eller garanterats av en viss sammanslutning av offentligrättslig karaktär. Dessutom skall de ovan angivna emittenter eller garanter nämnas vilka har emitterat eller garanterat de värdepapper som fondtillgångar har placerats eller planeras bli placerade i. Enligt artikel 35 i fondföretagsdirektivet skall vid all marknadsföring av fondandelar anges att ett prospekt finns och uppges var allmänheten kan få tillgång till prospektet.

Enligt förslaget skall specialplaceringsfonder utöver sitt fondprospekt offentliggöra ett förenklat fondprospekt. I det förenklade fondprospektet skall fondprospektets information presenteras på ett för genomsnittsinvesteraren klart och enkelt sätt. Ingenting hindrar att ett förenklat fondprospekt upprättas för en sådan placeringsfond som avses i fondföretagsdirektivet. Därvid skall emellertid iaktas de krav som gäller för specialplaceringsfonder.

Fondbolag som förvaltar en specialplaceringsfond skall enligt förslaget offentliggöra en kvartalsrapport innehållande de uppgifter som skall offentliggöras i halvårsrapporten. För en placeringsfond som avses i fondföretagsdirektivet kan också offentliggöras en kvartalsrapport med iakttagande av de krav som gäller för specialplaceringsfonder. För att fondbolagets regelbundna information skall bli jämnare periodiserad över kalenderåret och för att en enhetlig tidtabell i detta avseende skall kunna uppställas för samtliga placeringsfonder, föreslås att tidpunkten för offentliggörande av årsberättelsen tidigare-

läggs med en månad. Detta är enligt fondföretagsdirektivet möjligt eftersom regleringen gäller för samtliga placeringsfonder och är strängare än den reglering som ingår i fondföretagsdirektivet.

Emission av fondandelar samt avbrytande av emission och inlösen

Principen om fortlöpande emission är grundläggande för fondverksamheten. Vem som äger fondandelarna borde inte ha någon betydelse för fondbolaget. Fondbolagets uppgift är att förvalta fondtillgångarna i enlighet med fondstadgarna. Stadgarna fungerar som ett standardavtal som fondandelsägaren accepterar i och med att han tecknar en fondandel. Eftersom det eventuellt inte är ändamålsenligt att tillämpa principen om fortlöpande emission från deras synpunkt som redan äger fondandelar, är det skäl att i lagen ta in en bestämmelse enligt vilken finansinspektionen kan ge fondbolaget tillstånd att avbryta emissionen av fondandelar. Ett sådant tillstånd kan enligt förslaget beviljas endast i undantagsfall.

I vissa situationer är det inte bara från fondandelsägarnas synpunkt utan också för det allmänna bästa nödvändigt att avbryta inlösen av fondandelar. I synnerhet avregleringen av specialplaceringsfondernas produktutveckling innebär att myndigheterna måste ges tillräckligt effektiva metoder att ingripa i fondbolagets verksamhet, såväl i syfte att säkerställa förtroendet för värdepappersmarknaden som med tanke på fondandelsägarnas intresse.

Fondföretagsdirektivet ger sådana placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet rätt att avbryta inlösen av fondandelar när fondandelsägarnas intresse förutsätter detta. Enligt förslaget skall de allmänna principerna bestämmas i lagen, men de situationer där ett fondbolag tillfälligt kan avbryta inlösen av fondandelar skall regleras i fondstadgarna. I praktiken är det fråga om att det från en marknadsplats där merparten av en placeringsfonds medel har placerats, av någon oförutsägbar anledning inte har kunnat fås fram ett tillförlitligt marknadsvärde på fondtillgångarna. Inte heller i fondstadgarna eventuellt intagna andra föreskrifter ger i ett sådant fall tillräckliga anvisningar när det gäller jämlikheten mellan fondandelsägarna.

Principerna för beräkning av fondandelsvärdet

Enligt förslaget skall i lagen bestämmas allmänna grunder för beräkning av en placeringsfonds och dess andelars värde. Dessutom intas närmare föreskrifter om beräkningsgrunderna i fondstadgarna. Vidare kan finansinspektionen liksom för närvarande meddela närmare föreskrifter om beräkning av fondandelsvärdet. Regleringen lämpar sig lika väl för sådana placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet som för specialplaceringsfonder. Med tanke på specialplaceringsfondernas flexibla produktutveckling är det emellertid ändamålsenligt att undantag kan beviljas från principerna om beräkning av fondandelsvärdet. Detta förutsätter en utvidgning av informationsskyldigheten, efter prövning i det enskilda fallet. Avsikten med regleringen är att uttryckligen beakta också det alternativet att fondtillgångarna huvudsakligen placeras utomlands.

Fondandelarna och värdeandelssystemet

I lagen om placeringsfonder föreslås närmare bestämmelser om överföring av fondandelar till värdeandelssystemet, för att ovissheten om denna åtgärd skall kunna elimineras samt med tanke på rättssäkerheten. Den föreslagna regleringen överensstämmer i stor utsträckning med 3 a kap. lagen om aktiebolag. Avvikelser görs endast i den mån en fondandel till sin karaktär klart avviker från en akties karaktär. Systemet har så långt som möjligt utformats så att nuvarande på fondandelsregister och fysiska andelsbevis baserade praxis inte i onödan skall avvika från värdeandelssystemet. Ännu i detta skede åläggs fondbolagen inte att överföra fondandelarna i sina placeringsfonder till värdeandelssystemet. Detta beror på att en sådan överföring inte är datatekniskt möjlig. Närmare bestämmelser om överföringskyldigheten föreslås bli intagna i en förordning.

Upplösning av placeringsfonder

Bestämmelserna om förfarandet vid upplösning av en placeringsfond är baserade på fondbolagets, förvaringsinstitutets eller finansinspektionens skyldighet att upplösa en placeringsfond i vissa närmare reglerade situationer. Enligt förslaget kan ett fondbolag

också annars upplösa en placeringsfond som det förvaltar. I en sådan situation skall det i lagen angivna förfarandet iakttas. Det föreslagna förfarandet avviker inte i egentlig mening från det nuvarande.

Bestämmelser om förhindrande av penningtvätt

Både rådets direktiv om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (91/308/EEG) och de rekommendationer som givits av FATF (*Financial Action Task Force on Money Laundering*) som i anslutning till OECD koordinerar det internationella samarbetet mot penningtvätt är baserade på principen "känn din kund". Denna princip föreslås bli utsträckt också till fondbolagen och till de förvaringsinstitut som fått verksamhetstillstånd med stöd av lagen om placeringsfonder.

Insiderbestämmelser

De i lagen om placeringsfonder ingående bestämmelserna om insynsställning och den därav föranledda registreringskyldigheten föreslås med hänsyn till fondverksamhetens karaktär bli förenhetligade med de bestämmelser om insynsställning som ingår i värdepappersmarknadslagen. För att ett enhetligt registersystem skall kunna byggas upp föreslås finansinspektionen i enlighet med 5 kap. värdepappersmarknadslagen få rätt att meddela närmare föreskrifter om anmälningskyldigheten, registerföringen och registrets offentlighet samt om möjligheterna att hämta information ur värdeandelssystemet. Dessutom föreslås finansinspektionen få rätt att i överensstämmelse med värdepappersmarknadslagen bestämma att anmälningskyldigheten inte skall tillämpas på vissa sammanslutningar och förtroendeuppdrag.

För att säkerställa att de som får uppgifter om en placeringsfonds placeringsbeslut inte missbrukar informationen i sitt eget eller närstående personers intresse eller i sådana personers intresse på vilkas vägnar han handlar eller vars beslutsfattande han kan delta i eller påverka, skall enligt förslaget uppgifter lämnas till registret också om innehav eller avtal som avser sådana innehav som tillhör en person vars förmyndare den anmälningskyldige är. I detta sammanhang

skall tidigare innehavs begränsningar gällande fondandelar slopas till förmån för fondbolagets aktieägare. Dessa personer blir anmälnings skyldiga, liksom personer som enligt 2 kap. 9 § värdepappersmarknadslagen kan jämföras med dem. Ett fondbolag kan däremot fortfarande inte vara fondandelsägare i en fond som det förvaltar. Detta beror på att fondbolagets verksamhet inte, med hänsyn till dess karaktär, kan vara beroende av värdeutvecklingen i de placeringsfonder som det förvaltar.

Marknadsföring av fondföretags andelar i Finland

Bestämmelserna om marknadsföring av fondföretags andelar föreslås bli förenhetligade med den bestämmelse om tillämpningsområdet som intas i den nya lagen om placeringsfonder. Regleringen gäller till denna del endast andra fondföretag än sådana som avses i fondföretagsdirektivet.

Andelar i andra fondföretag än sådana som avses i fondföretagsdirektivet och som registrerats i s.k. tredje stater eller i EES-stater kan enligt förslaget i fortsättningen marknadsföras till allmänheten endast med statsrådets tillstånd. Med stöd av den nya bestämmelsen om tillämpningsområdet för lagen om placeringsfonder skall denna lag inte tillämpas på sådan marknadsföring av andelar i fondföretag som innebär att andelarna marknadsförs endast till yrkesmässiga placere- rare av det slag som avses i värdepappersmarknadslagen. En förutsättning är dessutom att andra än sådana yrkesmässiga investerare inte kan antecknas som andelsägare.

För ett fondföretag som avses i en ansökan om marknadsföringstillstånd kan med stöd av lagstiftningen i dess hemstat gälla en snävare skyldighet att offentliggöra uppgifter om sin verksamhet än för motsvarande inhemska specialplaceringsfonder. Enligt förslaget kan statsrådet i sitt tillståndsbeslut förplikta sökanden att offentliggöra vissa i beslutet uttryckligen angivna uppgifter samt att i samband med marknadsföringen av andelar lämna uppgifter som det anser vara behövliga för att säkerställa möjligheterna att jämföra investeringsobjekten.

I lagen om placeringsfonder föreslås inte längre ingå någon fullständig förteckning över de bestämmelser som i Finland skall iaktas vid fondföretags marknadsföring. En andel i ett fondföretag är ett värdepapper på

vars marknadsföring skall tillämpas samma bestämmelser som gäller vid marknadsföring av värdepapper. En förutsättning för att investerarskyddet i olika situationer skall kunna förverkligas på ett ändamålsenligt sätt är att finska eller svenska, beroende på vad finansinspektionen kräver, skall användas vid marknadsföringen av andelar i fondföretag. Med avvikelse från vad som nu är fallet leder lagstridig marknadsföring av andelar i fondföretag till att verksamheten måste avslutas.

Enligt förslaget skall ett fondföretag anmäla om sitt beslut att upphöra med marknadsföringen av sina andelar i Finland. Detta är väsentligt för att finländska andelsägare skall kunna trygga sina rättigheter också efter det att marknadsföringen har upphört. Fondföretag åläggs att anmäla sitt beslut till finansinspektionen. Dessutom skall fondföretaget offentliggöra ett meddelande om beslutet i minst en rikstidning. I meddelandet skall nämnas hur en andelsägare skall förfara för att också i fortsättningen kunna trygga sina med andelsinnehavet förenade rättigheter.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Genom propositionen förtydligas och förenklas strukturen i lagen om placeringsfonder samt avhjälpas vissa brister och missförhållanden i lagen. Propositionen leder således till en förbättring av de i Finland rådande förutsättningarna för fondplaceringar. I lagen föreslås dessutom ett talrika smärre ändringar. Reformen innebär dels att fondandelsägarnas säkerhet ökas, dels att fondbolagens verksamhetsförutsättningar förbättras. Propositionen kan å ena sidan medföra vissa kostnadsökningar för de inom branschen verksamma företagen men å andra sidan leder den till att fondbolagens flexiblare soliditetskrav.

Framförallt de lindrade bestämmelserna om specialfondernas placeringspolitik kan väntas leda till större effektivitet på marknaden, eftersom den nya lagen om placeringsfonder möjliggör en fortlöpande produktutveckling inom ramen för allmänna principer. I och med att värdepappersmarknaden utvecklas får placeringsfonderna bättre möjligheter att specialisera sig och att beakta sina kunders allt mångsidigare spar- och investeringsbehov. Det växande antalet placeringsfonder kommer sannolikt också att leda

till att utbudet av olika fondtyper blir mångsidigare och konkurrensen ökar. Preciserings- och förklaringsbestämmelserna om placeringsfondernas placeringspolitik kommer för sin del att trygga de finländska placeringsfondernas verksamhetsförutsättningar när den gemensamma valutan införs.

I propositionen föreslås att bestämmelserna om fondbolagens kapital ges en så tillvida flexibla utformning att de bättre överensstämmer med internationell praxis. Samtidigt kommer behovet att öka det egna kapitalet eventuellt att minska, vilket inverkar positivt på avkastningen av fondbolagens eget kapital och därmed eventuellt också sänker de arvoden som debiteras kunderna. Till följd av reformen minskar också fondbolagets med kapitalrelaterade behov av förvaltningsresurser.

Den föreslagna reformen inbegriper förändringar som kan åsamka fondbolagen smärre tilläggskostnader. T.ex. bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt innebär att fondbolagen blir anmälningsskyldiga. Fondbolagen kan åsamkas smärre ökningskostnader av de administrativa kostnaderna bl.a. för förnyandet av datasystemen och på grund av ökat utbildningsbehov. De eventuella kostnadsökningarna fördelar sig emellertid jämnt mellan samtliga i Finland registrerade fondbolag och beräknas inte bli betydande.

Kompletteringen och preciseringen av bestämmelserna om förvaringsinstitut är ägnade att öka det allmänna förtroendet för fondverksamheten. Betydelsen av ett förvaringsinstituts verksamhet är tillförlitligt ordnad samt av de frågor som sammanhänger med att registreringen av fondandelar och clearing sköts effektivt accentueras i och med att fondsparandet ökar. Ökningen av förvaringsinstituts kapital är, i förening med ansvarsfrågorna och preciseringen av förhållandet mellan fondbolaget och förvaringsinstitutet, faktorer som väntas öka placeringsfondernas trygghet. Den föreslagna ökningen av startkapitalet från en miljon till fem miljoner mark kommer i praktiken att innebära att ett förvaringsinstitut måste öka sitt aktiekapital.

Enligt den nya lagen blir det möjligt att överföra fondandelar till värdepapperssystemet. Registreringen och clearing av andra viktiga värdepapper än fondandelar, t.ex. aktier och av staten emitterade masskuldebrev, sker papperslöst inom värdepapperssystemet.

Lagändringen kommer att innebära att man också i Finland sannolikt övergår till hantering och förvaring av fondandelar i form av värdepapper, vilket bidrar till att förbättra fondinvesteringarnas effektivitet och säkerhet. Samtidigt förenhetligas och förtydligas bestämmelserna om hantering av värdepapper.

Förslaget får inga ekonomiska verkningar för myndigheterna och den offentliga sektorn. Däremot får det administrativa verkningar för finansinspektionen, som skall fastställa ändringarna i de placeringsfonders stadgar som avses i fondföretagsdirektivet.

5. Beredningen av ärendet

5.1. Beredningsskeden och -material

Finansministeriet tillsatte i november 1996 en arbetsgrupp med uppdraget att bedöma behoven att under de närmaste åren utveckla värdepappersmarknadslagstiftningen och utarbeta behövliga ändringsförslag. Arbetsgruppen tog namnet Värdepappersmarknaden 2000. Under arbetets gång visade det sig att uppdraget var relativt omfattande. Arbetsgruppens preliminära utredningar om de konkreta behoven av ändringar i lagstiftningen ledde till ett antal lagberedningsprojekt, vilka i anslutning till arbetsgruppen började avfatta sina förslag direkt i form av regeringspropositioner. För utvecklingen av lagen om placeringsfonder inrättades en särskild underarbetsgrupp, i vars arbete deltog också utomstående sakkunniga. Underarbetsgruppen bestod av representanter för justitieministeriet, finansinspektionen, Finlands Värdepapperscentral Ab och Finlands Fondförening r.f. En av medlemmarna och ordföranden representerade finansministeriet. Underarbetsgruppen hörde framförallt sakkunniga på kapitalplaceringar.

Underarbetsgruppen inledde sitt arbete i september 1997 och den hann sammanträda fem gånger innan arbetsgruppen Värdepappersmarknaden 2000 överlämnade sitt betänkande i december 1997. På grund av uppdragets stora omfattning hann underarbetsgruppen inte få propositionen klar inom mandattiden. Underarbetsgruppen fortsatte därför inofficiellt sin verksamhet och sammanträdde ett antal gånger för att behandla speciella sakfrågor samt slutligen för att granska propositionsutkastet före den egent-

liga remissomgången.

Finansinspektionen genomförde våren 1998 en temagranskning av förvaringsinstitutverksamheten och överlämnade sin skriftliga granskningsrapport till finansministeriet. Granskningsrapporten har delvis lagts till grund för beredningen av lagbestämmelserna om förvaringsinstitutens uppgifter och ansvar.

5.2. Utlåtanden

I början av hösten 1998 ombads 22 myndigheter, organisationer och sammanslutningar ge utlåtande om propositionsutkastet. Utlåtanden inkom från Fondkommissionärsföreningen rf, HEX Ab, GRM-revisorerna rf, handels- och industriministeriet, Centralhandelskammaren, centralkriminalpolisen, CGR-föreningen rf, konkurrensverket, bokföringsnämnden, konsumentombudsmannen, justitieministeriet, patent- och registerstyrelsen, finansinspektionen, inrikesministeriet, Finlands Värdepapperscentral Ab, Finlands Advokatförbund rf, Finlands Bank, Bankföreningen i Finland rf, Finlands Fondförening rf samt Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund.

Den föreslagna lagstiftningen ansågs i utlåtandena överhuvudtaget vara behövlig och motiverad. I den största delen av utlåtanden ansågs det behövligt att klara och utveckla strukturen i lagen om placeringsfonder. Möjligheten till produktutvecklingen i större omfattningen än närvarande stöddes i enlighet med förslaget. En mera omfattande informationsskyldighet betonades som motvikt.

Dessutom stöddes utvidgandet av ägarkontrollen till fondbolagen med tillsynsargument. Preciseringsen av förvaringsinstitutens uppgifter ansågs nödvändigt.

I utlåtandena fästes uppmärksamhet speciellt vid frågan om tillämpningsområden av lagen om placeringsfonder, vissa relevanta definitioner, externaliseringen av fondbolagens uppgifter till förvaringsinstitutet, insiderbestämmelsernas förenlighet med de bestämmelserna om insynsställning som ingår i värdepappersmarknadslagen, bestämmelserna som styr bokslutsinformationens innehåll samt bestämmelserna om marknadsföringen av andelar i fondföretaget. Bankföreningen i Finland och Finlands Fondföreningen motsatte sig ett obligatoriskt representantskap. I en del av utlåtandena ansågs det problematiskt att placeringsfonden jämförs med ett samäganderättsförhållande. Finansinspektionen, Fondkommissionärsföreningen och Finlands Fondföreningen var reserverade över förslagen att vederbörande ministerium bestämmer vilka omsättningssystem skall betraktas som reglerade marknadsplatser. I samma utlåtanden ansågs det att det borde ännu utredas om fondföretagsdirektivet förutsätter att alla placeringsfonder som förvaltas av samma fondbolag är tvungna att ha ett gemensamt huvudförvaringsinstitut. Justitieministeriet fäste uppmärksamhet i synnerhet vid det förfarande som skall iakttas vid fondandelsägarstämman. Enligt justitieministeriet borde det undersökas om lagen om aktiebolag kan tillämpas i stället för föreningslagen. Finansministeriet fortsatte beredningen av förslaget, utgående från utlåtandena.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lag om placeringsfonder

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna paragraf föreslås bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Eftersom det i den gällande lagen inte finns någon egentligt bestämmelse om saken har frågan om tillämpningsområdet varit tolkbar. Till-

lämpningsområdet begränsas enligt 1 mom. till att gälla fondbolags och förvaringsinstituts verksamhet samt i mindre utsträckning än för närvarande utländska fondföretags marknadsföring av andelar i Finland.

Med fondverksamhet avses finländska fondbolags anskaffning av medel från allmänheten för kollektiva investeringar och placering av medlen huvudsakligen i investeringsobjekt, samt fondförvaltning. Fondbolaget svarar för dessa uppgifter även om

det har rätt att anlita också utomstående serviceproducenter. Marknadsföringen av andelar i en placeringsfond riktar sig till en på förhand icke avgränsad krets av potentiella investerare. Placeringsfonderna är öppna i begreppets vidsträckta bemärkelse, vilket därutöver innebär att deras kapital är rörligt. För att fondbolaget inte skall kunna ändra en placeringsfonds karaktär till en de facto slutet fond, är det förbjudet för bolaget att välja sina kunder. Envar som vill bli fondandelsägare och är beredd att uppfylla de allmänna förpliktelser som följer teckningen av en fondandel skall således godkännas som fondandelsägare. Fondbolaget företräder placeringsfonden, utövar de rättigheter som är förenade med dess tillgångar och fullgör de åtaganden som hänför sig till tillgångarna. Omfattningen av fondverksamheten bestäms i placeringsfondens stadgar, vilka fondandelsägaren för sin del accepterar som bindande i samband med teckningen av fondandelar. Stadgarna fastställs antingen av statsrådet eller av finansinspektionen, vilket innebär att såväl förvaltning av en sådan placeringsfond som avses i fondföretagsdirektivet som förvaltning av en specialplaceringsfond kan anses utgöra fondverksamhet.

Med förvaringsinstitutverksamhet avses förvaring av en placeringsfonds tillgångar hos ett sådant i förhållande till fondbolaget i rättslig bemärkelse oberoende institut som avses i lagen om placeringsfonder. Fondverksamheten inbegriper dessutom vissa i lagen om placeringsfonder och fondföretagsdirektivet närmare angivna tillsynsuppgifter gällande fondbolagets verksamhet.

Fondbolaget och förvaringsinstitutet kan enligt förslaget också vidta med sin verksamhet väsentligt sammanhängande åtgärder, under de förutsättningar som anges i verksamhetstillståndet. För verksamhet av detta slag beviljas normalt inte något särskilt verksamhetstillstånd.

Med marknadsföring av utländska fondföretags andelar i Finland avses gränsöverskridande verksamhet som bedrivs utan något fast verksamhetsställe i Finland. Fondföretag har inte rätt att i Finland etablera filialer eller representationer för bedrivande av verksamhet som förutsätter tillstånd. Däremot finns det inget hinder för att grunda en filial t.ex. för marknadsföring av fondföretags andelar i Finland. För marknadsföring av värdepapper krävs i sig inget tillstånd. I förslaget regleras de förutsättningar under

vilka fondföretags andelar kan marknadsföras i Finland. Regleringen är inte uttömmande, vilket innebär att också bestämmelser i andra lagar måste beaktas.

Lagen om placeringsfonder skall i första hand skydda småinvestorare. I detta syfte regleras verksamheten så att den till sin natur är tillförlitlig och säker och så att nuvarande och blivande fondandelsägare kan få sådan tillräcklig och korrekt information som de behöver för att fatta välgrundade investeringsbeslut. Yrkemässiga investerare är däremot väl förtroga dels med marknadens struktur, dels med olika typer av investeringsobjekt och dessas särdrag samt omständigheter som inverkar på deras värde. Följaktligen har yrkesmässiga investerare inte motsvarande behov av information om investeringsobjektens specifika egenskaper. Genom en ändring (522/1998) av värdepappersmarknadslagen indelas värdepappersförmedlarnas kunder i yrkesmässiga och icke-yrkemässiga. Vardera kategorin särbehandlas vid tillhandahållandet av investeringstjänster.

De finländska placeringsfonderna och samtliga fondföretag av det slag som avses i fondföretagsdirektivet är öppna i begreppets vidsträckta bemärkelse. Eftersom det inte går att avgränsa kretsen av fondandelsägare i en placeringsfonds stadgar och eftersom vem som helst får teckna andelar, skall samtliga investerare tillhandahållas samma information, oberoende av deras yrkesskicklighet eller bakgrund i övrigt. En investerare kan avstå från sin rätt att ta emot erjuden information, men detta berättigar inte fondbolaget att sluta upprätta sådana handlingar som avses i lagen om placeringsfonder på den grunden att de potentiella fondandelsägarna i de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar med stor sannolikhet kan hänföras till det i värdepappersmarknadslagen definierade begreppet yrkesmässiga investerare. Däremot kan det bli nödvändigt att ge mera detaljerad information än vanligt om en sådan placeringsfond för att säkerställa att också icke-yrkemässiga investerare kan fatta välgrundade beslut i den bemärkelse som avses i lagen om placeringsfonder.

Lagstiftningen om kollektiva investeringar varierar i olika stater. På grund av regleringens natur föreslås att tillämpningsområdet för lagen om placeringsfonder begränsas till att gälla endast marknadsföring av andelar i företag som utomlands bedriver kollektiv

investeringsverksamhet, då marknadsföringen går ut på att anskaffa medel från allmänheten. Sådana fondföretag som avses i fondföretagsdirektivet syftar alltid till att anskaffa medel från allmänheten. Kännetecknande för verksamheten är att den riktar sig till såväl yrkesmässiga som icke-yrkesmässiga investerare. Anskaffningen av medel från allmänheten kan ske i begreppets vidsträckt bemärkelse. Den kan också ske i inskränkt bemärkelse på så sätt att de investerare som den riktar sig till i fondföretagets stadgar eller bolagsordning har begränsats genom att andelarna marknadsförs till en viss grupp av icke-yrkesmässiga investerare. Placeringsfonder av det sistnämnda slaget kan inte grundas i Finland. Av väsentlig betydelse är att det är fråga om en placeringsfond eller ett fondbolag med rörligt kapital eller om något annat jämförbart företag för kollektiva investeringar. Andelar i fonder med fast kapital skall till sin karaktär betraktas som sådana värdepapper som avses i 1 kap. 2 § 1 punkten värdepappersmarknadslagen, om de har satts i omlopp bland allmänheten. Ett värdepapper som har satts i omlopp bland allmänheten kan vara föremål för omsättning, även om det inte är föremål för offentlig handel.

Enligt paragrafens 2 mom. skall lagen om placeringsfonder inte tillämpas på fondföretags marknadsföring av andelar, ifall marknadsföringen riktas endast till sådana yrkesmässiga investerare som avses i värdepappersmarknadslagen. Ytterligare en förutsättning är att endast yrkesmässiga investerare kan registreras som andelsägare. För klarhetens skull föreslås i momentet en uppräknin av de situationer där en investerare skall anses vara yrkesmässig. Dessa investerargrupper är desamma som enligt värdepappersmarknadslagen. Enligt värdepappersmarknadslagen är det värdepappersförmedlaren som inleder anmälningsförfarande och tar emot meddelanden. Enligt förslaget är det däremot fondföretaget eller dess ombud som är i denna ställning. Marknadsföringen till yrkesmässiga investerare kan således i praktiken endast ha karaktär av direkt marknadsföring till en avgränsad målgrupp. Andelar i fondföretag erbjuds endast fysiska och juridiska personer som med visshet kan anses vara yrkesmässiga investerare. Enligt 4 kap. 4 § 5 mom. värdepappersmarknadslagen kan finansinspektionen på framställning av en sammanslutning av värdepappersförmedlare fastställa de principer enligt vilka en kund

kan betraktas som en sådan yrkesmässig investerare som avses i 1 kap. 4 § 4 mom. 8 och 9 punkten värdepappersmarknadslagen. Dessa principer kan tillämpas också vid definieringen av begreppet yrkesmässig investerare i samband med marknadsföring av andelar i fondföretag.

2 §. I denna paragraf föreslås bestämmelser om de begrepp som definieras i den gällande lagens 1 §. Den föreslagna 1 punkten motsvarar gällande 1 § 2 punkten, utom i det avseendet att den nuvarande definitionen av fondtillgångarnas sammansättning föreslås bli utvidgad. Fondtillgångarna kan också enligt förslaget bestå huvudsakligen av andra investeringsobjekt än sådana som avses i 2 § lagen om värdepappersföretag än värdepapper. Detta innebär att ett fondbolag har möjlighet att grunda t.ex. en fond för derivatplaceringar. I definitionen av begreppet fondverksamhet föreslås dessutom ett konstaterande av den grundläggande principen att medlen insamlas för kollektiva investeringar.

I paragrafens 2 punkt föreslås, för undvikande av den nuvarande cirkelbevisningen, att med placeringsfond avses genom fondverksamhet förvärvade tillgångar, investering av dem i enlighet med lagen om placeringsfonder samt förpliktelser som följer av dem. De olika kategorierna av fondandelsägare räknas upp i den föreslagna paragrafens 7 punkt. Definitionen är flexibel. Den avgränsar inte fondtillgångarnas sammansättning, om vilken bestämmelser föreslås i paragrafens 2 punkt samt i 11 och 12 kap. Om inte något annat uttryckligen nämns, avser begreppet placeringsfond såväl placeringsfonder enligt fondföretagsdirektivet som specialplaceringsfonder.

En definition av begreppet fondbolag ingår i gällande 1 § 3 punkten. Definitionen föreslås bli överförd till paragrafens 3 punkt och preciserad på så sätt att som fondbolagets huvudsakliga uppgift anges att bedriva fondverksamhet. Enligt 35 § i den gällande lagen har vissa fondbolags verksamhetstillstånd utsträckts till att omfatta verksamhet som väsentligen hör ihop med fondverksamheten och som i tillståndsbeslutet är avgränsad till någon närmare angiven uppgift. Eftersom någon begränsning inte föreslås i detta avseende föreslås definitionen avse verksamhetens verkliga eller potentiella natur.

Begreppet förvaringsinstitutverksamhet föreslås bli definierat i lagens 2 § 4 punkt.

Förvaringsinstitutverksamhet inbegriper förvaring av en placeringsfonds tillgångar samt vissa i lagen närmare angivna tillsynsuppgifter.

Begreppet förvaringsinstitut definieras för närvarande i 1 § 4 punkten. Definitionen föreslås bli överförd till paragrafens 5 punkt och förenklad genom att begreppet förvaringsinstitutverksamhet införs. I definitionen nämns inte längre vilka sammanslutningar som kan verka som förvaringsinstitut. Detta beror på att som förvaringsinstitut, liksom för närvarande, kan verka värdepappersföretag och kreditinstitut samt vissa utländska värdepappersföretags och kreditinstituts filialer och dessutom finländska aktieföretag som fått tillstånd att bedriva förvaringsinstitutverksamhet.

Den i paragrafens 6 punkt ingående definitionen av begreppet fondandel föreslås motsvara definitionen i den gällande lagens 1 § 9 punkt.

Den föreslagna 7 punkten motsvarar i stort sett gällande 1 § 5 punkten. I den föreslagna definitionen beaktas också eventuella utländska fondandelsägare.

En definition av värdepappersbegreppet ingår i gällande 1 § 7 punkten lagen om placeringsfonder. Definitionen föreslås bli intagen i 2 § 8 punkten och ändrad så att också i 1 kap. 2 § § mom. 4 punkten värdepappersmarknadslagen avsedda andelar i placeringsfonder och fondföretag skall anses som värdepapper enligt lagen om placeringsfonder. Syftet med begränsningen har varit att förhindra att det grundas fondandelsfonder. De i en sådan placeringsfond ingående tillgångarna placeras i fondandelar eller andelar i andra placeringsfonder respektive fondföretag. Begränsningen är grundad på fondföretagsdirektivet, men har för sin del hindrat att fondandelsfonder grundats som specialplaceringsfonder. Genomförandet av fondföretagsdirektivet kan ske genom reglering av placeringspolitiken för placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet.

För tydlighetens skull föreslås i lagen ett omnämnande av fondföretagsdirektivet. Enligt den föreslagna paragrafens 9 punkt avses rådets direktiv 85/611/EEG samt rådets direktiv 88/220/EEG som ändrar det först nämnda direktivet.

Den föreslagna paragrafens 10 punkt motsvarar gällande 1 § 6 punkten.

Ett fondföretag är enligt den föreslagna paragrafens 10 punkt alltid utländskt. Därför

föreslås i 1 § 10 punkten i den gällande lagen en sådan ändring av hemstatsbegreppet att ordet utländsk stryks såsom obehövt och definitionen tas in i den föreslagna paragrafens 11 punkt. Begreppet hemstat användas också i samband med sådana utländska förvaringsinstitut som avses i lagen.

3 §. Enligt 3 § i den gällande lagen får fondverksamhet bedrivas endast av ett fondbolag som erhållit koncession. Denna bestämmelse föreslås bli så ändrad att också förvaringsinstitutverksamhet i detta sammanhang nämns som tillståndskrävande verksamhet. Paragrafen tar emellertid inte ställning till vilken lag som läggs till grund för beviljande av tillstånd för förvaringsinstitutverksamhet. Ett fondbolags verksamhetstillstånd är alltid baserat på lagen om placeringsfonder. Närmare bestämmelser om förvaringsinstituts verksamhetstillstånd samt om de sammanslutningar som kan bedriva förvaringsinstitutverksamhet föreslås längre fram i lagen.

4 §. Den i paragrafens 1 mom. föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 6 § 1 mom. Enligt förslaget utövar finansinspektionen tillsyn över sådana fondföretag vilka marknadsför sina andelar i Finland antingen med stöd av fondföretagsdirektivet eller med stöd av ett marknadsföringstillstånd som beviljats av statsrådet.

Paragrafens 2 mom. föreslås överensstämma med 6 § 2 mm. i den gällande lagen, likväl begränsad på det sätt som följer av den föreslagna bestämmelsen om tillämpningsområdet.

2 kap. **Fondbolags och förvaringsinstituts verksamhetstillstånd**

I lagens 2 kap. finns bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av verksamhetstillstånd för fondbolag och förvaringsinstitut samt om ansökningsförfarandet. Innehållsmässigt föreslås kapitlet bli förenhetligt med den övriga lagstiftningen om finansmarknaden. Särskilt beaktas att den reglering av tillståndsförfarandet som ingår i lagen om värdepappersföretag överensstämmer med regleringen i lagen om placeringsfonder samt att bestämmelserna om myndighetsförfarandet är tydliga från tillståndssökandens synpunkt. Enligt förslaget är huvudregeln den att sökanden skall vända sig till en behörig myndighet åt gången.

Kretsen av de sammanslutningar som får

bedriva förvaringsinstitutverksamhet föreslås bli utvidgad. Vad gäller tillståndsregleringen indelas förvaringsinstituten i tre grupper. Till den första gruppen hänförs förvaringsinstitut som bedriver verksamhet med stöd av ett enligt lagen om placeringsfonder beviljat verksamhetstillstånd, medan till den andra gruppen hänförs förvaringsinstitut vilkas verksamhet baserar sig på verksamhetstillstånd enligt lagen om värdepappersföretag eller kreditinstitutslagen. Till den tredje gruppen hänförs utländska värdepappersföretags och kreditinstituts filialer och kontor vilka enligt en auktorisation som de fått i sin hemstat får bedriva sådan förvaringsinstitutverksamhet som avses i fondföretagsdirektivet och uppfyller de kapitalkrav som i lagen om placeringsfonder uppställs för förvaringsinstitut.

5 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om de allmänna, för närvarande i 7, 10, 11 och 35 § reglerade förutsättningar under vilka finländska aktiebolag skall beviljas tillstånd att verka som fondbolag. De allmänna förutsättningarna preciseras nedan genom bestämmelser om förhållandet mellan aktiekapitalkravet i relation till fondbolaget förvaltade tillgångarna samt om tillförlitlig förvaltning av och ägartillsyn över fondbolaget. Som en särskild förutsättning kan dessutom betraktas regleringen av fondbolagets firma. Det med fondbolagets struktur sammanhängande kravet vad gäller de av fondandelsägarna i fondbolagets styrelse invalda representanterna baserar sig på de krav som ställs på innehållet i fondbolagets bolagsordning.

I paragrafens 1 mom. föreslås en mot den gällande regleringen svarande bestämmelse om att statsrådet på ansökan beviljar tillstånd att verka som fondbolag. Som ett allmänt villkor uppställs att sökanden är ett finländskt aktiebolag som har sitt huvudkontor i Finland. Sökanden skall enligt förslaget ha som syfte att bedriva fondverksamhet. Tillståndsmyndigheten skall med beaktande av omfattningen av sökandens tilltänkta affärsverksamhet kunna anse det sannolikt att fondbolaget kommer att skötas på ett tillförlitligt och yrkesmässigt sätt samt enligt förnuftiga och trygga affärsprinciper. Fondbolagsledningens vandel, tillförlitlighet och erfarenhet samt dess lämplighet i andra avseende är en ovillkorlig förutsättning för tilltron till företaget och finansmarknaden. Motsvarande krav skall ställas på delägarna och personer som jämföras med dessa, lik-

väl med det undantaget att de inte kan förutsättas ha sådan erfarenhet som krävs för ledningens vidkommande. Företagets verksamhet och finansmarknadens tillförlitlighet kan äventyras om för någon av de ovan angivna personerna t.ex. har utfärdats näringsförbud eller om han är försatt i konkurs eller dömd för värdepappersmarknadsbrott, grovt egendomsbrott eller konkursbrott. Vilken inverkan en sådan omständighet har på vederbörandes framtida verksamhet måste alltid bedömas från fall till fall. Dessutom skall fondbolaget ha tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att kunna uppfylla de krav som ställs på en trygg verksamhet.

Med avvikelse från den gällande bestämmelsen skall verksamhetstillstånd inte sökas för ett under bildning varande bolags räkning, utan sökanden skall vara registrerat bolag vars bolagsordning uppfyller de krav som ställs på fondbolag i detta avseende. Sökanden skall således vara ett fondbolag. Syftet med förslaget är att förtydliga bestämmelserna om ansökningsförfarandet så att sökanden behöver vända sig till endast en myndighet åt gången.

Enligt förslaget behöver bolagsordningen för ett fondbolag inte längre fastställas. I stället åläggs handelsregistermyndigheten att be statsrådet och finansinspektionen om ett utlåtande i samband med registreringen av bolagsordningen. Om det slutliga verksamhetstillståndet och bolagsordningen avviker från varandra kan som en förutsättning för att verksamhetstillståndet skall träda eller hållas i kraft uppställas att bolagsordningen utformas så att den ger en bild av fondbolagets faktiska verksamhet. Detta förfarande har i förvaltningsbeslutspraxis iakttagits beträffande verksamhetstillstånd för värdepappersföretag.

I paragrafens 2 mom. föreslås en mot gällande 35 § svarande bestämmelse om möjligheten att vid sidan av fondverksamheten bedriva därmed väsentligen sammanhängande verksamhet. Vilka krav som ställs på ett sådant tillstånd beror på omfattningen av fondbolagets verksamhet. En förutsättning är att biverksamheten inte anses vara ägnad att skada fondandelsägarnas intressen. Avsikten med bestämmelsen är inte att ändra gällande praxis.

6 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om det för fondbolag gällande kapitalkravet, som för närvarande regleras i 9 § 1 mom. Utgångspunkten för förslaget är

att det nuvarande kapitalkravet på en miljon mark garanterar att ett fondbolag som börjar bedriva fondverksamhet har tillräckliga ekonomiska verksamhetsförutsättningar. Kravet på sökandens startkapital skall emellertid granskas från fall till fall och med beaktande av den tilltänkta verksamhetens omfattning. Aktiekapitalet skall enligt förslaget vara i sin helhet inbetalt i pengar när verksamhetstillståndet beviljas. Till denna del överensstämmer förslaget med gällande 13 § 3 mom. lagen om värdepappersföretag. Dessutom föreslås en mot gällande 9 § 2 mom. svarande begränsning av rätten att vid ökning av aktiekapitalet teckna nya aktier mot apportegendom. Fondbolaget skall under hela sin verksamhetstid ha sådana ekonomiska verksamhetsförutsättningar att det kan svara för sina åtaganden.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. innebär en ändring av det i gällande 9 § 1 mom. reglerade soliditetskravet såtillvida att fondbolagets aktiekapital alltid skall utgöra minst en halv procent av det sammanlagda värdet av de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar. Förslaget innebär att fondbolaget uppfyller soliditetskravet om det ser till att aktiekapitalet ökas senast när följande belopp på en hel miljon mark har uppnåtts. I bolagsordningen kan emellertid bestämmas att fondbolagets aktiekapital inte längre skall ökas när det uppgår till minst fem miljoner mark.

7 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 4 § 1 och 2 mom.

8 §. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar gällande 13 § 1 mom. I förslaget till 2 mom. sammanställs gällande 13 § 2 och 5 mom. samt 15 § 10 mom. För att regleringen skall få åsyftad effekt utsträcks begränsningen till att gälla också personer som i fondbolaget utövar sådant bestämmande inflytande som avses i 1 kap. 5 § bokföringslagen. Om bestämmande inflytande utövas av en sammanslutning skall begränsningen utsträckas till att omfatta också en representant för sammanslutningen. Den föreslagna paragrafens 3 mom. överensstämmer med gällande 13 § 3 mom.

9 §. I denna paragraf föreslås bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av tillstånd att verka som förvaringsinstitut. Med avvikelse från den gällande bestämmelsen om saken kan verksamhetstillstånd beviljas enbart för förvaringsinstitutverksamhet. Enligt den gällande lagen utgör förvar-

ingsinstitutverksamhet för värdepappersföretagen en biverksamhet för vilken inte behövs utverkas tillstånd, om inte värdepappersföretaget bedriver också någon verksamhet som avses i 3 § lagen om värdepappersföretag. Denna princip gäller i tillämpliga delar kreditinstitut.

I fondföretagsdirektivet bestäms inte vilka sammanslutningar som kan fungera som förvaringsinstitut. I artikel 8.2 i fondföretagsdirektivet uppställs emellertid vissa krav som medlemsstaterna skall beakta när de bestämmer vilka sammanslutningar som kan verka som förvaringsinstitut. En sådan sammanslutning skall stå under offentlig tillsyn och kunna ställa erforderliga ekonomiska garantier samt besitta tillfredsställande sakkunskap och kompetens för att kunna effektivt bedriva verksamhet som förvaringsinstitut och uppfylla därmed förenade åtaganden. Enligt artikel 8.1 i fondföretagsdirektivet skall ett förvaringsinstitut dessutom antingen ha sitt säte i samma medlemsstat som fondbolaget eller vara etablerat där, om det har sitt säte i en annan medlemsstat.

En sammanslutning som bedriver förvaringsinstitutverksamhet har enligt fondföretagsdirektivet inte rätt att enligt principen om en auktorisation verka inom EES. Enligt artikel 2.2 h i investeringstjänstdirektivet skall detta direktiv inte tillämpas på förvaringsinstitutverksamhet. Som en följd härav har ett värdepappersföretag, oavsett om det i enlighet med en i hemstaten beviljad auktorisation utöver sådana tjänster som avses i investeringstjänstdirektivet bedriver också förvaringsinstitutverksamhet enligt fondföretagsdirektivet, inte rätt att i enlighet med principen om en auktorisation bedriva nämnda verksamhet i en annan medlemsstat utan värdstatens medgivande. Således skall förvaringsinstitutverksamhet granskas ur en nationell synvinkel, likväl med beaktande av ovan nämnda artikel 8 i fondföretagsdirektivet.

Enligt det inledande stycket i paragrafens 1 mom. skall sökanden vara ett finländskt aktiebolag. Enligt momentets 1 punkt. skall sökanden ha som syfte att bedriva förvaringsinstitutverksamhet. Verksamhetstillstånd beviljas uttryckligen för förvaringsinstitutverksamhet. Enligt momentets 2 punkt skall sökanden ha hemort i Finland. Enligt momentets 3 punkt skall det enligt vad som utretts anses sannolikt att förvaringsinstitutverksamheten kommer att skötas på ett

tillförlitligt sätt samt enligt förnuftiga och trygga affärsprinciper. Med beaktande av förvaringsinstitutets särskilda tillsynsuppgift understryks i momentets 4 punkt att sökandens verksamhet skall uppfylla erforderliga professionella och etiska krav. Dessutom skall den av sökanden planerade verksamheten enligt 5 punkten uppfylla de tekniska och ekonomiska krav som förvaringsinstitutverksamheten ställer.

Förhållandet mellan förutsättningarna för verksamhetstillståndet och bedrivande av förvaringsinstitutverksamheten anger, när det gäller ett verksamhetstillstånd som beviljats ett värdepappersföretag eller ett kreditinstitut, de förutsättningar som sammanslutningen skall iakta i sin verksamhet eller som skall uppställas för verksamhetstillståndet. Ett värdepappersföretag kan verka som förvaringsinstitut endast i det fall att statsrådet har beviljat företaget rätt att tillhandahålla sådana bitjänster. Enligt 16 § 1 mom. 9 punkten lagen om värdepappersföretag kan tillstånd beviljas för sådan förvaringsinstitutverksamhet som avses i lagen om placeringsfonder. När tillstånd beviljas skall emellertid avseende fästas vid de förutsättningar som i lagen om placeringsfonder uppställs för denna typ av verksamhet. I praktiken förutsätts värdepappersföretaget uppfylla erforderliga professionella och etiska krav för att kunna verka som förvaringsinstitut. Dessutom skall värdepappersföretaget uppfylla de tekniska och ekonomiska krav som förvaringsinstitutverksamheten ställer. Vid beviljande av egentligt tillstånd att verka som värdepappersföretag har till dessa delar beaktats endast de egentliga investeringstjänsterna och sökandens sannolika förmåga att vederbörligen klara sina åtaganden. Ett kreditinstituts koncession är universell. Koncessionen innebär att kreditinstitutet utan några särskilda myndighetsåtgärder får bedriva alla de typer av verksamhet som avses i 20 § kreditinstitutslagen. Eftersom förvaringsinstitutverksamhet har tolkats höra till de verksamhetsformer som avses i lagrummet, kan ett kreditinstitut besluta inleda förvaringsinstitutverksamhet. Av det för kreditinstitutet gällande tillståndsförfarandets karaktär följer att det inte i samband därmed nödvändigtvis är ändamålsenligt att kräva att kreditinstitutet under hela den tid som det är verksamt uppfyller samtliga förutsättningar för bedrivande av förvaringsinstitutverksamhet. När ett kreditinstitut börjar bedriva förvar-

ingsinstitutverksamhet skall det förvissa sig om att denna verksamhet bedrivs på ett sätt som uppfyller erforderliga professionella och etiska krav. Dessutom skall kreditinstitutet ha teknisk beredskap och ekonomisk kapacitet för att inleda verksamheten. Ansvaret vilar i dessa avseenden på kreditinstitutets respektive det utländska kreditinstitutets och förvaringsinstitutets styrelse, som skall ombesörja förvaltningen av bolaget och se till att dess verksamhet ordnas på vederbörlig sätt. De i paragrafens 1 mom. angivna förutsättningarna avviker inte från nuvarande praxis, som har utformats utgående från förvaringsinstitutuppgifterna och baserar sig på fondföretagsdirektivet.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan ett förvaringsinstitut vid sidan av förvaringsinstitutverksamheten bedriva också annan verksamhet som väsentligen hör ihop med denna. Verksamheten är i övrigt inte beroende av tillstånd. När verksamhetstillståndet utsträcks till att gälla verksamhet av det slag som avses i 2 mom. skall det särskilt beaktas att förvaringsinstitutet koncentrerar sig på sin huvuduppgift samt att intressekonflikter inte uppkommer.

10 §. Enligt denna paragraf skall ett förvaringsinstitut ha ett aktiekapital på minst fem miljoner mark. Aktiekapitalet skall i sin helhet vara inbetalt i pengar innan verksamhetstillståndet beviljas. Detta kapitalkrav är motiverat med hänsyn till de ansvarsfulla uppgifter som förvaringsinstitutet sköter.

11 §. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan förvaringsinstitutverksamhet bedrivas av ett värdepappersföretag som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten lagen om värdepappersföretag samt av ett kreditinstitut som avses i 2 § kreditinstitutslagen. Avsikten med förslaget är inte att ändra det rådande rättsläget.

I 13 § lagen om värdepappersföretag ingår en bestämmelse om värdepappersföretags startkapital. För att säkerställa enhetliga verksamhetsförutsättningar skall ett värdepappersföretag som har för avsikt att bedriva förvaringsinstitutverksamhet uppfylla det för sådan verksamhet angivna kapitalkravet.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan förvaringsinstitutverksamhet bedrivas också av ett inom EES auktoriserat värdepappersföretag eller kreditinstitut som har filial eller kontor i Finland, förutsatt att förvaringsinstitutet eller kreditinstitutet i sin hemstat har auktorisation att bedriva förvar-

ingsinstitutverksamhet som avses i fondföretagsdirektivet. Den i artikel 8 i fondföretagsdirektivet angivna förutsättningen uppfylls i och med att företaget eller kreditinstitut har ett fast verksamhetsställe i Finland och står under myndighetstillsyn i sin hemstat. Avsikten är inte att till denna del ändra gällande rättsläge. Däremot skall också ett värdepappersföretag som avses i detta moment uppfylla det i 10 § angivna kapitalkravet för att dess filial skall få bedriva förvaringsinstitutverksamhet i Finland. I andra strecksatsen i artikel 15.2 i investeringstjänstdirektivet konstateras uttryckligen att värdländerna får uppställa ytterligare kapitalkrav endast i sådana avseenden som inte omfattas av direktivet om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (93/6/EEG). Det föreslagna kapitalkravet är detsamma oberoende av om det är fråga om ett finländskt eller utländskt värdepappersföretag eller om ett förvaringsinstitut som har fått verksamhetstillstånd med stöd av lagen om placeringsfonder. Ett förvaringsinstitut som avses i detta moment skall i sin verksamhet utföra de uppgifter som ankommer på sådana institut samt fullgöra de därav föranledda åtagandena. Till denna del kan institutet inte åberopa lagstiftningen i sin hemstat. Detta innebär i praktiken att samtliga bestämmelser om förvaringsinstitutets verksamhet blir tillämpliga, liksom även förpliktelser enligt andra lagar eller med stöd därav meddelade föreskrifter. Avsikten är att fondandelsägarna skall var jämlika oberoende av i vilken stat och på vilken grund förvaringsinstitutet är registrerat. Förslaget innebär emellertid att utländskt finansiellt instituts filial i Finland inte längre kan bedriva förvaringsinstitutverksamhet. Ändringen förutsätter inte någon övergångsbestämmelse eftersom inget utländskt finansiellt institut för närvarande har någon filial som fungerar som förvaringsinstitut i Finland.

12 §. I den föreslagna paragrafens 1 mom. bestäms vilka handlingar och utredningar som alltid skall fogas till ett fondbolags ansökan om verksamhetstillstånd. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att klarlägga ansökningsförfarandet och hindra att förfarandet i onödan drar ut på tiden till följd av att tilläggsutredningar inbegärs.

Enligt förslaget skall till ansökan fogas fondbolagets gällande bolagsordning. De i den gällande lagens 10 § 2 mom. ingående bestämmelserna om fastställelse av fondbo-

lags bolagsordning föreslås bli slojade. I samband med registreringen av bolagsordningen skall registermyndigheten enligt förslaget åläggas att bereda statsrådet och finansinspektionen tillfälle att bli hörda. Till ansökan skall dessutom fogas ett handelsregisterutdrag varav framgår bl.a. sammansättningen av fondbolagets styrelse samt vem som är bolagets verkställande direktör.

Till ansökan skall fogas utredning om hur förvaltningen är ordnad samt om de personer som sköter förvaltningen av placeringsfonder och dessas eventuella ställföreträdare. Enligt artikel 4 i fondföretagsdirektivet avses med ledningen de personer som i enlighet med lag eller annan författning eller bolagsordning företräder fondbolaget eller som faktiskt bestämmer verksamhetsinriktningen för fondbolaget.

Till ansökan skall vidare fogas utredning om aktieägarna och andra som enligt 2 kap. 9 § värdepappersmarknadslagen jämställs med aktieägare samt utredning om hur förvaltningen är ordnad samt om de personer som sköter förvaltningen av placeringsfonder. Dessutom skall av ansökan framgå de ovan avsedda personernas tillförlitlighet, vandel och erfarenhet samt deras lämplighet i andra avseenden. Arten och omfattningen av de uppgifter som krävs skall bedömas från fall till fall. Aktieägare och med dessa jämförbara personer kan inte förutsättas ha sådan erfarenhet som avses i det nämnda lagrummet.

Till ansökan skall enligt momentets 7 punkt fogas utredning om var fondbolagets huvudkontor är beläget.

I ansökan skall dessutom beskrivas den planerade verksamheten. Dessa uppgifter har betydelse bl.a. för bedömning av fondbolagets ekonomiska verksamhet samt de förvaltningsansvariga personernas erfarenhet och lämplighet i andra avseenden.

Till ett förvaringsinstitutets ansökan om verksamhetstillstånd skall enligt föreslagna 2 mom. fogas utredning som i tillämpliga delar överensstämmer med den som skall fogas till ett fondbolags ansökan om verksamhetstillstånd. Hänvisningar föreslås till 1 mom. 1-3, 5, 7 och 8 punkten. Enligt momentets 2 punkt skall till ansökan fogas utredning om förvaringsinstitutets förvaltning. Enligt 3 punkten skall dessutom bifogas utredning om de i förvaltningen deltagande personernas tillförlitlighet, vandel, erfarenhet och lämplighet i andra avseenden.

Enligt 3 mom. har statsrådet rätt att kräva också andra än i 1 och 2 mom. angivna utredningar. Dessutom kan vederbörande ministerium bestämma vilka uppgifter som skall fogas till ansökan och hur de skall framställas. Denna bestämmelse överensstämmer med 9 § 5 och 6 mom. lagen om värdepappersföretag.

13 §. I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om den i gällande 10 § 4 mom. reglerade skyldigheten att avgöra ett fondbolags ansökan om verksamhetstillstånd inom sex månader från det att den inkommit eller räknat från det att statsrådet av sökanden fått begärd tilläggsutredning. Ansökan anses ha blivit avslagen om den inte avgörs inom den utsatta tiden. För enhetlighetens skull föreslås att den ovan nämnda tiden utsträcks till att gälla också förvaringsinstitutets ansökan om verksamhetstillstånd.

Föreslagna 2 mom. motsvarar slutet av gällande 7 § och föreslås bli utsträckt till att gälla också förvaringsinstitutets ansökan om verksamhetstillstånd.

I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken statsrådet har rätt att förena tillståndet med villkor och begränsningar gällande fondbolagets eller förvaringsinstitutets affärsverksamhet. Innan ett sådant beslut fattas skall statsrådet emellertid höra sökanden om saken.

14 §. Slutet av den föreslagna bestämmelsen överensstämmer med gällande 11 §, som föreslås inkludera förvaringsinstitut. Enligt lagrummet kan ett fondbolag och ett förvaringsinstitut inleda den i verksamhetstillståndet angivna verksamheten omedelbart efter att tillståndet beviljats.

15 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldigheten att underrätta finansinspektionen om vissa ändringar i fondbolags och förvaringsinstitutets förvaltning samt om skyldigheten att underrätta statsrådet och finansinspektionen om registrerade ändringar i ett fondbolags och ett förvaringsinstitutets bolagsordning. Motsvarande bestämmelser om fondbolag ingår i gällande 8 § och 10 § 3 mom.

16 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om ägarkontroll av fondbolag. Bestämmelse motsvarar 14 och 15 § lagen om värdepappersföretag.

17 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om annat än den informationsskyldighet som avses i 15 och 16 §

samt om hur sådana uppgifter som avses i dessa paragrafer skall lämnas. Syftet med preciseringen av anmälningsskyldigheten är att finansinspektionen kontinuerligt skall få sådana uppgifter från fondbolaget att tillsynsmyndigheten kan förvissa sig om att fondbolaget fortsättningsvis uppfyller de för beviljande av verksamhetstillstånd uppställda förutsättningarna.

18 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 13 § 2 mom. men den föreslås utvidgad till att gälla också suppleanterna för förvaringsinstitutets styrelsemedlemmar och ställföreträdaren för verkställande direktören.

3 kap. **Fondandelsägarstämma och representantskap**

19 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar gällande 24 § och föreslagna 2 mom. motsvarar gällande 26 § 2 mom. I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse om att en fondandelsägare alltid har rätt att vid fondandelsägarstämman utöva sina rättigheter genom ett ombud. Ombudet skall förete en daterad fullmakt som vid behov kan ges för flera stämmor. Fullmakten kan emellertid vara i kraft högst tre år. Enligt paragrafens 4 mom. får varje fondandelsägare och ombud anlita ett biträde som är närvarande vid stämman.

20 §. Föreslagna 1 mom. överensstämmer med gällande 26 § 1 mom. I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om att en fondandelsägare som enligt 1 kap. 5 § bokföringslagen har bestämmande inflytande i ett fondbolag inte själv eller genom ombud får rösta vid en av fondbolaget förvaltda placeringsfonds andelsägarstämma. En sådan grupp av fondandelsägares intressen kan i tillräcklig utsträckning tillgodoses i samband med att styrelsemedlemmar väljs för fondbolaget samt i samband med att revisorer väljs vid fondbolagets bolagsstämma.

För att regleringen skall få åsyftad effekt utsträcks begränsningen i 3 mom. också till ett sådant samfund eller en sådan stiftelse där fondandelsägaren som avses i 2 mom. utöver sådant bestämmande inflytande som avses i 1 kap. 5 § bokföringslagen.

21 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 25 §.

22 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om att de av fondbolaget förvaltda placeringsfondernas andelsägarstämmor kan ha ett representantskap med uppgift

att besluta om fondernas gemensamma angelägenheter då antalet medlemmar som fondandelsägarna skall välja till fondbolagets styrelse eller antalet revisorer som skall väljas för fondbolaget och de av detta förvaltade placeringsfonderna understiger antalet placeringsfonder som fondbolaget förvaltar. I fondstadgarna skall därvid anges representantskapets uppgifter, sättet för val av representantskapet samt valperioden. Representantskapet skall endast sköta de uppgifter som ankommer på det i enlighet med stadgarna för de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar. Varje enskild placeringsfonds fondandelsägarstämma bibehåller de övriga uppgifter som den har enligt lag eller fondstadgarna och för vilka fondandelsägarestämman skall sammankallas antingen stadgeenligt eller annars.

Enligt paragrafens 2 mom. skall när det gäller representantskapet i tillämpliga delar iakttas vad som bestäms om fondandelsägarestämman i 19 § 2 mom.

För konsekvensens skull föreslås i paragrafens 3 mom. att fondandelsägare och företrädare för dessa, som i fondbolaget utövar sådant bestämmande inflytande som avses i 1 kap. 5 § bokföringslagen, inte är valbara till representantskapet. Det samma gäller enligt 4 mom. ett sådant samfund ellet en sådan stiftelse där en fondandelsägare av ovannämndlag har bestämmande inflytande.

4 kap. **Fondbolags verksamhet och uppgifter**

23 §. Paragrafens 1 mom. motsvarar början av gällande 16 § 1 mom. Enligt paragrafens 2 mom. skall en placeringsfond ha stadgar. Fondbolagets styrelse beslutar om stadgarna och ändring av dem. I praktiken fattas beslut om fondstadgarna i samband med att en placeringsfond grundas. Detta är emellertid inte nödvändigt. Beslut om att grunda en fond kan fattas vid ett annat styrelsemöte än det där stadgarna fastställs. I så fall grundas fonden först, varefter stadgarna fastställs. En placeringsfonds verksamhet kan emellertid inte inledas förrän dess stadgar har fastställts så som bestäms nedan. Grundandet av fonden anses enligt förslaget ske genom fondbolagets styrelses beslut, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen. En ändring av fondstadgarna kan emellertid inte jämföras med grundandet av en placeringsfond, även om också detta sker med iakttagande av det

förfarande som beskrivs ovan.

24 §. Föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar gällande 19 §.

25 §. Slutet av föreslagna 1 mom. motsvarar gällande 21 § 3 mom. I början av 1 mom. konstateras att fondandelsägarna äger medlen i en placeringsfond.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i materiellt hänseende gällande 21 § 2 mom. Samtliga förvaringsinstitut kan inte ta emot insättningar. I ett sådant fall kan och bör förvaringsinstitutet anlita en utomstående förvarares tjänster.

Den föreslagna paragrafens 3 mom. motsvarar i materiellt hänseende gällande 12 § och 21 § 1 mom. och i den bestäms det mellan fondbolaget och en placeringsfonds andelsägare rådande förhållandet vilket innebär att fondbolaget på fondandelsägarnas vägnar förvaltar den förmögenhet vilken såsom tillgångar i placeringsfonden tillhör fondandelsägarna. Den gällande ordalydelsen föreslås bli förenklad. I stället för att i bestämmelsen såsom för närvarande hänvisas till fondbolagets handlande på fondandelsägarnas vägnar, hänvisas i förslaget till begreppet placeringsfond. Enligt definitionen består placeringsfonden av fondandelsägarna. Med företräddande avses av tradition att fondbolaget nyttjar de i placeringsfondens tillgångar ingående aktierna och svarar för de med dessa sammanhängande förpliktelserna. Sålunda har fondbolaget såväl rätt som skyldighet att kära och svara vid domstolar och andra myndigheter. Fondbolaget skall emellertid alltid uppge på vilken placeringsfonds vägnar det handlar.

26 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar gällande 34 § och 20 § 4 mom., utom i det avseendet att till bestämmelsen föreslås bli fogat kravet att fondbolaget skall sköta sina uppgifter självständigt. Till denna del kompletterar förslaget genomförandet av artikel 10.2 i fondföretagsdirektivet.

Paragrafens 2 mom. motsvarar gällande 27 §, med tillägget att ett förvaringsinstitut inte får tillhandahålla tjänster i samband med förvaltning av placeringsfonder. Denna begränsning är en följd av förvaringsinstitutsverksamhetens karaktär samt av förvaringsinstitutets tillsynsuppgift i förhållande till fondbolaget. Anlitande av utomstående leverantörer för sådana helt tekniska tjänster som bokföring eller datatekniska system kan inte anses stå i strid med förvaringsinstitutets uppgifter. De köpta tjänsterna får inte

äventyra förvaringsinstitutets ställning som övervakare av fondbolagets verksamhet. För undvikande av intressekonflikter är det väsentligt att de tjänster som tillhandahålls fondbolaget inte utgör en väsentlig del av förvaringsinstitutets verksamhet.

I paragrafens 3 mom. föreslås i syfte att i tillräcklig utsträckning säkerställa fondbolagets och förvaringsinstitutets självständighet att fondbolaget inte får ha gemensam personal med ett förvaringsinstitut som det anlitar, såvida det är fråga om förvaltningen av en placeringsfond och om förvaringsinstitutets uppgifter av det slag som avses i 31 § 1 mom. Fondbolaget och förvaringsinstitutet kan således ha t.ex. en gemensam telefonväxel eller städare.

27 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 16 a §. Hänvisningen till 22 b § bokföringslagen ersätts med en hänvisning till 1 kap. 5 § bokföringslagen.

28 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar början av gällande 36 § 2 mom. och föreslagna 2 mom. motsvarar 38 §.

29 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om den för närvarande i 14 § reglerade förpliktelsen att i enskilda fall i fondbolagets styrelse besluta om utövande av den rösträtt som de i en placeringsfonds tillgångar ingående aktierna medför. I bestämmelsen föreslås en strykning av förutsättningen enligt vilken det för att styrelsens beslut skall vara giltigt krävs att samtliga de av fondandelsägarna valda styrelsemedlemmarna förenar sig om beslutet. Enligt 26 § 1 mom. skall fondbolaget bedriva fondverksamheten omsorgsfullt och sakkunnigt i fondandelsägarnas intresse. Fondbolagets styrelsemedlemmar skall iaktta denna princip oberoende av på vilken grund de har valts in i fondbolagets styrelse.

30 §. Paragrafens 1 mom. motsvarar början av gällande 37 § 3 mom. och delvis 15 § 1 mom. Principen att fondbolaget inte får äga andelar i en placeringsfond som det förvaltar föreslås kvarstå. Avsikten med bestämmelsen är att säkerställa att fondbolagets förmåga att klara av sina eventuella åtaganden inte påverkas av utvecklingen i de placeringsfonder som det förvaltar.

Fondbolagets verksamhetsområde utgör i sig en begränsning när det gäller bolagets möjligheter att äga aktier i ett annat fondbolag. Innehav av detta slag kan inte anses vara fondverksamhet eller därmed väsentligen sammanhängande verksamhet. För klar-

hetens skull är emellertid en uttrycklig bestämmelse om saken fortfarande motiverad.

5 kap. Förvaringsinstitutets verksamhet och uppgifter

31 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om förvaringsinstitutets uppgifter. Enligt paragrafens 1 mom. 1 punkten skall förvaringsinstitutet förvara den egendom som ingår i en placeringsfond. På detta sätt förverkligas separeringen av tillgångarna, som är en av fondverksamhetens grundläggande principer. Denna princip skiljer sig från den för värdepappersföretag gällande principen om separering av tillgångar såtillvida att tillgångarna i detta fall skall överlämnas till ett utomstående institut. Av den omständigheten att förvaringsinstitutet har tillgångarna i sin besittning följer att dess medverkan behövs för ett flertal åtgärder som berör fondtillgångarna. Förvaringsverksamheten innebär löpande förvaltning av tillgångarna, t.ex. vederbörliga åtgärder med anledning av dividender och räntor som influtit på värdepapperen i en placeringsfond samt med anledning av fondemissioner och värdepapper som uppnått maturitet.

Momentets 2 punkt motsvarar gällande 40 § 2 mom. 3 punkten, utom i det avseendet att förvaringsinstitutets tillsynsskyldighet föreslås inbegripa också kontroll av att fondbolagets verksamhet bedrivs i överensstämmelse med myndighetsbestämmelser. Förvaringsinstitutet skall också verkställa beslut som gäller placering av fondbolagets medel. Förvaringsinstitutet skall således vid behov dra försorg om clearingen av värdepapperstransaktioner samt överföra de för ändamålet behövliga medlen. I bestämmelsen föreslås dessutom en terminologisk precisering som innebär att fondbolaget ger förvaringsinstitutet uppdrag i stället för förordnanden.

Momentets 3 punkt motsvarar gällande 40 § 2 mom. 2 punkten, utom i det avseendet att bestämmelsen föreslås bli utvidgad enligt 2 punkten på så sätt att förvaringsinstitutets tillsynsskyldighet inbegriper också övervakning av att fondbolagets verksamhet överensstämmer med myndighetsbestämmelser. Fondandelsvärdet skall i regel bestämmas utgående från tillgångarnas marknadsvärden. I en situation där något marknadsvärde inte går att få fram skall ett sådant i fondstadgar-

na fastställt förfarande tillämpas, som från helhetssynpunkt kan anses vara objektivt. Fondbolaget skall för förvaringsinstitutet redogöra för de gällande värdeberäkningsprinciperna och förvaringsinstitutet skall beakta dessa. Det är närmast fråga om tillsynen över exceptionella värderingsmetoder, eftersom värdena i normala situationer kan hämtas direkt ur systemet som förvaringsinstitutet har säkrat sig från det funktionella hänseendet. I bestämmelsens finska ordalydelse föreslås en terminologisk precisering. Förvaringsinstitutet skall enligt förslaget på det sätt som beskrivs ovan, kontrollera att värdeberäkningen är rätt utförd, inte ombesörja denna.

Momentets 4 punkt överensstämmer i sak med gällande 40 § 2 mom. 1 punkten. I punkten föreslås en strykning av hänvisningen till försäljning av fondandelar, eftersom fondbolagen inte säljer fondandelar utan emitterar dem och avför dem ur systemet efter att de inlösts. I bestämmelsens finska ordalydelse föreslås en terminologisk precisering. Förvaringsinstitutet skall kontrollera att verksamheten överensstämmer med lagen och fondstadgarna.

I momentets 5 punkt föreslås en bestämmelse om den av gällande 40 § 2 mom. 4 punkten följande förpliktelsen att se till att avgifter för åtgärder som berör en placeringsfonds medel betalas inom utsatt tid. Ordalydelsen överensstämmer med fondföretagsdirektivets finskspråkiga ordalydelse. Fondföretagsdirektivets engelska och franska versioner avviker från den finska. Den engelska och franska termen kan till finska översättas med ett ord som motsvarar vederlag. Avsikten vid beredningen av fondföretagsdirektivet var att förutsätta att förvaringsinstitutet så som avses i bestämmelsen skall se till att köpta eller sålda värdepapper överlämnas till motparten och att å andra sidan de därmed sammanhängande betalningarna görs eller tas emot i enlighet med vedertagen praxis i den stat där handeln har skett. I fondföretagsdirektivets översättning till finska hänvisas till "erläggande av betalningar" vilket knappast i sig kan jämföras med överlåtelse av besittningen till värdepapper.

Genomförandet av fondföretagsdirektivet föreslås bli preciserat genom att ordet betalningar ersätts med vederlag. Enligt förslaget skall förvaringsinstitutet på uppdrag verkställa beslut om placering av placeringsfon-

dens tillgångar till den del som den omständigheten att tillgångarna är i förvaringsinstitutets besittning förutsätter detta. Förvaringsinstitutet skall leverera värdepapperen och sköta behövliga kontoöverföringar samt på motsvarande sätt ta emot värdepapper eller en eventuell kontantbetalning inom de på respektive marknad normalt gällande tidsfristerna.

Momentets 6 punkt överensstämmer med gällande 40 § 2 mom. 5 punkten utom i det avseendet att i den finska texten föreslås att termen "ombesörja" ersätts med termen "kontrollera". På svenska används fortfarande uttrycket "se till".

Enligt fondföretagsdirektivet ankommer de ovan nämnda uppgifterna och funktionerna på förvaringsinstitutet. Detta förutsätter emellertid inte att förvaringsinstitutet ansvarar för slutresultatet, med undantag av sådana i 1, 2 och 5 punkten angivna uppgifter där förvaringsinstitutet uttryckligen är skyldigt att vidta åtgärder. Avsikten är inte att på förvaringsinstitutet överföra delar av tillsynsmyndighetens uppgifter, utan det väsentliga är att förvaringsinstitutet förvisar sig om att fondbolaget arbetar enligt ändamålsenliga metoder och att det har så avancerade tekniska system att det skäligen kan antas klara av sina egentliga uppgifter. Dessa inkluderar övervakning av att fondbolaget har ett tillräckligt internt normsystem för sina centrala funktioner, t.ex. för teckning och inlösen av fondandelar, värdeberäkning, förande av fondandelsregister samt uppföljning av placeringsbegränsningar samt att det finns fungerande ställföreträdarrangemang för varje funktion. Enligt den praxis som gäller fondbolagets tillståndsförfarande skall finansinspektionen granska fondbolagets data-tekniska system och övriga verksamhetsstruktur i samband med att den ger utlåning till statsrådet. I praktiken skall förvaringsinstitutet förvisa sig om att förutsättningarna för verksamhetstillståndet iakttas också i fortsättningen. Förvaringsinstitutet skall uppmärksamma fondbolaget på eventuella avvikelser i dess verksamhet i förhållande till lag, myndighetsbestämmelser och fondstadgar. Därför skall förvaringsinstitutet t.ex. alltid känna till fondtillgångarnas sammansättning, oberoende av om dessa i sin helhet är i institutets förvar. Det är inte nödvändigt att fästa avseende vid varje enskild förändring i tillgångarnas sammansättning, utan det väsentliga är att ge akt på

fondens placeringspolitik t.ex. så tillvida att en på den asiatiska marknaden inriktad placeringsfonds tillgångar inte har placerats på den sydamerikanska marknaden. Å andra sidan skall förvaringsinstitutet tilldela fondbolaget en anmärkning om fondtillgångar har placerats i derivatinstrument trots att detta enligt fondstadgarna inte är tillåtet.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om separering av tillgångarna hos förvaringsinstitutet. Enligt förslaget skall fondtillgångarna hållas åtskilda från förvaringsinstitutets samt från andra placeringsfondernas och kundernas tillgångar. De skall således hållas åtskilda också från fondbolagets tillgångar. Tillgångarna skall förvara på ett tillförlitligt sätt. Förslaget baserar sig på fondföretagsdirektivet (artikel 41) och kompletterar genomförandet av detta. För klarhetens skull föreslås en bestämmelse om att placeringsfondens egendom inte får utmätas för förvaringsinstitutets skulder.

I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar gällande 40 § 3 mom. I samband med beredningen av fondföretagsdirektivet aktualiserades frågan om såväl fondbolag som förvaringsinstitut skulle förutsättas vara självständiga i rättsligt och ekonomiskt hänseende, dvs. i den bemärkelsen att de skulle få ha varken gemensam förvaltning eller gemensam ledning t.ex. som en följd av direkta eller indirekta aktieinnehav. Enligt fondföretagsdirektivet förutsätts emellertid endast rättslig självständighet. Dessutom ingår i direktivet en bestämmelse om att både fondbolaget och förvaringsinstitutet skall handla uteslutande i fondandelsägarnas intresse.

32 §. I paragrafen föreslås en mot gällande 40 § 5 mom. svarande bestämmelse om förfarandet i det fall att förvaringsinstitutet beslutar att inte utföra fondbolagets uppdrag. Bestämmelsen föreslås bli så ändrad att förvaringsinstitutet, i stället för att inhämta finansinspektionens utlåtande om sin vägran, skall underrätta finansinspektionen om beslutet. Finansinspektionen skall vid behov vidta vederbörliga åtgärder. En sådan anmälan skall göras också om det uppdragas bristfälligheter i fondbolagets verksamhet i något avseende som nämns i 31 § 1 mom. Genom att i god tro göra en sådan anmälan kan förvaringsinstitutet frita sig ansvar gentemot fondandelsägarna och tredje man. I praktiken skall förvaringsinstitutet för att slippa ansvar göra anmälan om iakttagelser gällan-

de omständigheter som kan leda till ekonomisk skada. Förvaringsinstitutet kan på detta sätt avhålla sig från att medverka till fondbolagets handlande till dess att finansinspektionen har givit sitt avgörande i ärendet.

33 §. Enligt fondföretagsdirektivet skall ett enda förvaringsinstitut svara för förvaringen av en placeringsfonds tillgångar. Detta är en förutsättning för att förvaringsinstitutet skall ha faktiska möjligheter att sköta sina uppgifter enligt fondföretagsdirektivet. I artikel 7.2 i fondföretagsdirektivet konstateras emellertid att ett förvaringsinstituts ansvarighet enligt artikel 9 skall gälla oberoende av om institutet anförtrott förvaringen av samtliga eller vissa tillgångar till någon annan. Fondföretagsdirektivet utgör således inget hinder för att anlita utomstående förvarare. För en sådan förvarares verksamhet ansvarar emellertid huvudförvararen. Därför borde huvudförvararen fortlöpande hålla sig informerad om var de fondtillgångar finns som den andra förvararen ombetrots samt hur de är placerade.

Utomstående förvarare behövs i regel för placeringsfonder vilkas tillgångar helt eller delvis placeras utomlands. Fondföretagsdirektivet hindrar emellertid inte att utomstående förvarare anlitas också i hemlandet. Det kan i praktiken vara ändamålsenligt att utnyttja tjänster av någon inhemsk sammanslutning som redan har ett existerande nätverket utomlands i stället för att själv börja bygga upp ett sådant. Också värdepapper i form av värdeandelar kan medföra behov att anlita andra instituts tjänster.

Med anlåtande av utomstående förvaringstjänster avses inte den situationen att en placeringsfonds likvida medel har satts in på konto hos något annat kreditinstitut än ett kreditinstitut som fungerar som förvaringsinstitut. Värdepappersföretag och förvaringsinstitut som har fått verksamhetstillstånd med stöd av denna lag måste utan undantag förfara på detta sätt, eftersom de inte har rätt att ta emot insättningar. I praktiken är det fondbolaget som beslutar om vilket kontoalternativ och institut som skall användas.

Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar i materiellt hänseende början av gällande 40 § 1 mom. I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken som utomstående förvarare kan anlitas alla sådana sammanslutningar som står under finansinspektionens eller motsvarande utländska myndighets tillsyn och är specialiserade på

förvaringstjänster. Också en inhemsk samslutning kan således anlitas som sådan förvarare. Huvudförvararen ansvarar för att förvaringsuppgifterna blir vederbörligen skötta. Därför skall huvudförvararen vid ingåendet av avtal om delegering av förvaringsuppdrag ta hänsyn till sin kapacitet att fullgöra sina åtaganden som huvudförvarare. Förvaringsinstitutets ansvar kan emellertid inte utsträckas till att omfatta förluster som uppkommit t.ex. till följd av utländsk konkurslagstiftning på så sätt att de tillgångar som lämnats till en utomstående förvarare inte kan avskiljas från dennas konkursbo och således i sista hand går förlorade. Fondbolaget beslutar i vilka stater och på vilka marknader det placerar en placeringsfonds tillgångar. Utgående från dessa beslut väljer förvaringsinstitutet en lämplig förvarare. Fondbolaget skall vara förtroget med lagstiftningen i värdstaten och bedöma eventuella risker. I fondstadgarna skall vid behov intas föreskrifter om de risker som avsaknaden av separationsrätt medför. Dessa risker skall också nämnas i samband med marknadsföringen av placeringsfonden.

34 §. I paragrafens 1 och 2 mom. föreslås en mot början av gällande 41 § 1 mom. svarende bestämmelse om skyldigheten att upprätta ett skriftligt förvaringsavtal som också innehåller föreskrifter om hur byte av förvaringsinstitut kan ske. Enligt fondföretagsdirektivet stadgarna för en placeringsfond kan fastställas endast under förutsättning att de behöriga myndigheterna godkänner bl.a. valet av förvaringsinstitut för placeringsfonden (artikel 4.2). Enligt fondföretagsdirektivet får stadgarna inte godkännas om de som ingår i den verkställande ledningen för fondbolaget eller förvaringsinstitutet inte har erforderlig vandel eller om de saknar tillräcklig erfarenhet för att kunna utföra sina uppgifter. För detta ändamål skall de behöriga myndigheterna utan dröjsmål underrättas om namnen på personer i sådan ledande ställning samt namnen på var och en som efterträder dem (artikel 4.3). Enligt fondföretagsdirektivet är en förutsättning för att fondstadgarna skall kunna fastställas att tillståndsmyndigheten har underrättats om det förvaringsinstitut som kommer att anlitas. Enligt artikel 55 i fondföretagsdirektivet skall en placeringsfond ha endast ett förvaringsinstitut. Däremot förutsätter fondföretagsdirektivet inte att alla de placeringsfonder som förvaltas av ett fondbolag har en

gemensam huvudförvarare. Ett förvaringsinstituts tillsynsuppgifter avser nästan undantagslöst en enda placeringsfond. Finansinspektionen övervakar genom placeringsfondernas månadsrapportering att begränsningar som rör fondbolagen iakttas.

I paragrafens 1 mom. föreslås preciseringen att ett sådant förvaringsavtal som avses i lagrummet skall hänföra sig till en enskild placeringsfond. Dessutom föreslås att ett förvaringsavtal skall gälla uppgifter som avses i 31 § 1 mom.

Avtalets innehåll varierar beroende på fondtypen. Det är viktigt att genom avtalet skapa förutsättningar för att den med tanke på förvaringsinstitutets uppgift väsentliga informationen snabbt och behändigt skall löpa mellan fondbolaget och förvaringsinstitutet. Om fondbolaget har för avsikt att anlita en utomstående serviceproducent för t.ex. portföljförvaltning, skall fondbolaget och förvaringsinstitutet avtala om detta och därtill anslutna praktiska arrangemang för att säkerställa informationen.

Förhållandet mellan fondbolaget och förvaringsinstitutet skall ordnas så att tillgångarna faktiskt finns i förvaringsinstitutets besittning och så att principen om separering av tillgångarna förverkligas på ett sådant sätt att fondbolaget inte utan förvaringsinstitutets medverkan kan använda tillgångarna. Det är också skäl att reglera förfarandet för placering av fondtillgångar utomlands.

Den föreslagna paragrafens 3 mom. motsvarar gällande 41 § 3 mom.

6 kap. Bokslut och revision

35 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 50 § 3 mom.

36 §. Fondverksamheten är i dagens läge så omfattande och diversifierad att fondbolagens och placeringsfondernas revision förutsätter yrkesrevisorer. Därför föreslås en bestämmelse om att godkända revisorer skall anlitas. Minst en revisor jämte suppleant skall vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor eller revisionsammanslutning. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar gällande 43 § 2 mom. såtillvida att fondandelsägarna har rätt att välja minst en revisor jämte suppleant. Enligt förslaget anses det vara tillräckligt att fondbolagets bolagsstämma väljer en revisor i stället för två, vilket den gällande bestämmelsen förutsätter.

Föreslagna 3 mom. motsvarar gällande 43 § 3 mom.

37 §. Föreslagna 1 och 3 mom. motsvarar gällande 45 § 1 och 3 mom. Föreslagna 2 mom. motsvarar gällande 45 § 2 mom., med tillägg av ett omnämnande om förvaringsinstitut.

38 §. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreslås en mot gällande 47 § 1 mom. svarande bestämmelse om principen att beräkningen av fondandelsvärdet skall granskas kontinuerligt. Bestämmelsen föreslås bli ändrad på så sätt att det uttryckligen konstateras att de uppgifter som avses i lagrummet skall skötas av en sådan revisor som avses i 36 § 2 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall revisorn åtminstone en gång per två månader granska värdeberäkningens riktighet. Bestämmelsen motsvarar gällande praxis men den är i tekniskt hänseende tydligare utformad, framförallt med beaktande av att specialplaceringsfonderna enligt förslaget skall offentliggöra kvartalsrapporter.

Enligt den gällande lagen skall en revisor i samband med granskningen av värdeberäkningen granska att placeringsfonden sköts stadgeenligt. Fondbolagets och placeringsfondens förvaltning skall kontinuerligt granskas under räkenskapsperioden. De nuvarande granskningsintervallerna är inte i den bemärkelsen självständiga att det vore ändamålsenligt att i förening med dem bedöma fondbolagets verksamhet i förhållande till lagstiftningen och de gällande bestämmelserna. Enligt förslaget behövs till denna del inte längre något särskilt revisorsutlåtande. Granskningen av förvaltningen avser hela räkenskapsperioden och revisorsutlåtandet om denna ingår i den revisionsberättelse som ges för räkenskapsåret. Utlåtandet om ansvarsfriheten hänförs till hela räkenskapsperioden. Enligt förslaget gäller revisorsutlåtandet iakttagandet av bestämmelserna om värdeberäkningen samt fondstadgarna.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. motsvarar gällande 47 § 2 mom.

39 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en mot gällande 50 § 1 mom. svarande bestämmelse om de krav som ställs på fondbolags och placeringsfonders bokslut. I överensstämmelse med den nya bokföringslagen förutsätts att bokslutet utöver resultaträkning, balansräkning och verksamhetsberättelse, innehåller också bilageuppgifter till

resultat- och balansräkningen.

Paragrafens 2—5 mom. överensstämmer i tillämpliga delar med 31 § kreditinstitutslagen, som i enlighet med 21 § lagen om värdepappersföretag skall tillämpas också på värdepappersföretag. Avsikten är att närmare föreskrifter skall utfärdas under enhetliga former när det gäller dessa på finansmarknaden verksamma parter. Av fondverksamhetens natur följer att bokföringspraxis i hög grad avviker från värdeberäkningspraxis. Detta medför dubbelarbete för fondbolagen och revisorerna. Av fondverksamhetens natur följer att värdeberäkningen måste anses vara primär, eftersom tecknings- och inlösningspriset för värdeandelarna baseras på värdeberäkningen. Av beräkningsprinciperna följer att en placeringsfonds bokslut i praktiken har ett mycket litet informationsvärde. Av denna anledning konstateras i förslaget att i vederbörande ministeriums beslut i tillämpliga delar skall beaktas principerna för beräkning av fondandelsvärdet.

40 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en mot gällande 49 § svarande bestämmelse om insändande av boksluts- och andra handlingar till finansinspektionen. Förteckningen föreslås bli utökad med ett omnämnande om placeringsfonders årsberättelser samt om de kvartalsrapporter som är obligatoriska för specialplaceringsfonder och frivilliga för övriga placeringsfonder. Den föreslagna bestämmelsen inkluderar dessutom gällande 47 § 2 mom.

7 kap. **Fondstadgar samt ändring och fastställelse av dem**

I detta kapitel föreslås bestämmelser om minimiinnehållet i stadgarna för såväl sådana placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet som för specialplaceringsfonder. Dessutom föreslås bestämmelser om fastställelse och ändring av stadgarna.

41 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en mot gällande 17 § 1 mom. svarande bestämmelse om minimiinnehållet i en placeringsfonds stadgar. Den föreslagna 1 punkten motsvarar gällande 1 punkten, den föreslagna 4 punkten motsvarar gällande 4 punkten, den föreslagna 9 punkten motsvarar gällande 3 punkten, den föreslagna 12 punkten motsvarar gällande 8 punkten och den föreslagna 13 punkten motsvarar gällande 12 punkten.

I den föreslagna 2 punkten förtydligas gäl-

lande 17 § 1 mom. 2 punkten och till den överförs 17 § 2 mom. 6 och 7 punkterna. Till den föreslagna 1 mom. 3 punkten överförs gällande 17 § 2 mom. 4 och 5 punkten. Enligt den gällande lagen har en placeringsfond i regel antingen tillväxtandelar eller avkastningsandelar. En och samma placeringsfond kan enligt lagen också ha andelar av båda typerna. I förslaget slopas huvudregeln att en fond har endast en andelstyp. Följden blir inte att fondandelsägarna försätts i en ojämlig ställning, eftersom de kan behandlas jämlikt oberoende av tidpunkten då en tillväxtandel blir inlöst av placeringsfonden. Till den föreslagna 6 punkten överförs gällande 17 § 1 mom. 6 och 7 punkten. Tecknings- och inlösningspriset baseras på fondandelsvärdet till vilket vid behov läggs teckningsprovisionen eller från vilket vid behov dras av inlösningsprovisionen. I fondstadgarna skall anges grunderna för beräkning av fondandelsvärdet samt tecknings- och inlösningspriset. I den gällande lagen förutsätts att kostnadernas maximibelopp anges i stadgarna. Denna bestämmelse inkluderar emellertid i förpliktelsen att uppge själva beräkningsgrunden. Maximibeloppet kan vara en viss relativ andel av värdet på en fondandel som skall tecknas eller inlösas, utan att något särskilt maximibelopp fastställs. Det är viktigt att fondandelsägarna och de som planerar att skaffa fondandelar behandlas jämlikt och att beräkningsgrunden anges tydligt. Eftersom det begreppsmässigt är fondbolaget som drar försorg om teckning och inlösen av fondandelar föreslås termen försäljning bli utbytt mot termen teckning. Änså länge finns det i Finland ingen organiserad eftermarknad för fondandelar. Den föreslagna 7 punkten motsvarar i materiellt hänseende gällande 17 § 1 mom. 10 punkten. I momentets 8 punkt föreslås en sammanslagning av slutet av gällande 7 § 1 mom. 9 punkten och 11 punkten i samma moment, bestämmelserna om skyldigheten att anmäla när och var fondandelsvärdet samt tecknings- och inlösningspriset offentliggörs. Momentets 10 punkt överensstämmer med gällande 17 § 1 mom. 5 punkten, med den terminologiska ändringen att stadgarna i stället för vinstutdelning skall föreskriva om utdelning av fondens avkastning. Det har i praktiken förekommit oklarhet om huruvida en placeringsfond kan utdela s.k. vinstandelar på fondandelarna sådana år då verksamheten inte har varit vinstgivande. I

regeringens proposition 59/1996 rd konstateras i detaljmotiveringen till 23 § 2 mom. att beräkningsgrunden för vinstutdelningen vid behov kan fastställas inom vissa gränser. Detta skall emellertid tydligt anges i fondens stadgar och i marknadsföringsmaterialet. Enligt exempel kan vinstutdelningen anges som en viss procentuell andel av fondandelsvärdet, vilket ger fondandelsägaren möjlighet att planera sitt kassaflöde relativt exakt. För undvikande av tolkningsoklarheter görs en terminologisk ändring som förtydligar principen att avkastning kan delas ut enligt en i stadgarna angiven grund, oberoende av placeringsfondens resultat. Den föreslagna 1 punkten motsvarar i stort sett början av gällande 17 § 1 mom. 9 punkten. I en specialplaceringsfonds stadgar skall enligt förslaget dessutom nämnas var kvartalsrapporter och förenklade fondprospekt hålls tillgängliga för allmänheten.

I paragrafens 2 mom. föreslås en mot gällande 17 § 2 mom. svarande bestämmelse om skyldigheten att i fondstadgarna ange vissa omständigheter eller förfaranden som fondbolaget ämnar tillämpa i en placeringsfonds verksamhet. Momentets 1 punkt motsvarar gällande 8 punkten, momentets 2 punkt motsvarar 10 punkten, 3 punkten motsvarar gällande i sin del 11 punkten, 4 punkten motsvarar 4 punkten, 5 punkten motsvarar 12 punkten och den föreslagna 7 punkten motsvarar 9 punkten. Enligt den föreslagna 6 punkten skall i fondstadgarna anges de situationer i vilka fondbolaget kan eller är skyldigt att sluta inlösa fondandelar. Enligt den föreslagna 8 punkten skall i fondstadgarna, om ett representantskap enligt 22 § har inrättats för de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar, anges representantskapets uppgifter, sättet för val av representantskapet samt valperioden.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall av en specialplaceringsfonds stadgar klart framgå varför fonden betraktas som en specialplaceringsfond. Vilka uppgifter som skall lämnas om saken bedöms från fall till fall. Det är väsentligt att investerarna genom stadgarna får en korrekt och tillräcklig uppfattning om verksamheten, så att de kan fatta välgrundade placeringsbeslut.

42 §. Föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar gällande 16 § 2 mom. och föreslagna 3 mom. motsvarar gällande 38 a § 3 mom.

43 §. I paragrafen bestäms om fastställelse av en placeringsfonds stadgar. Enligt 1

mom. fastställer finansinspektionen stadgarna för placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet om de överensstämmer med lag och är tydliga.

För att kunna placera alla fondtillgångar i en viss i lagen angiven emittents eller garants värdepapper enligt 37 § 7 mom., skall fondbolaget utverka statsrådets tillstånd. Stadgarna för en sådan placeringsfond skall enligt vedertagen praxis och enligt den ovan nämnda principen fastställas av finansinspektionen. Av de preciserade bestämmelserna om sådana placeringsfonders placeringspolitik som avses i fondföretagsdirektivet följer att ändringar i stadgarna för specialplaceringsfonder, beträffande vilka det i finansministeriets fastställelsebeslut uttryckligen konstateras att den ifrågavarande specialplaceringsfonden alltjämt uppfyller de i fondföretagsdirektivet angivna förutsättningarna, i enlighet med den ovan nämnda behörighetsfördelningen i fortsättningen skall fastställas av finansinspektionen.

Paragrafens 2 mom. överensstämmer med gällande 38 a § 1 mom. Statsrådet fastställer stadgarna för specialplaceringsfonder. Förutsättningarna för fastställelse av stadgarna föreslås bli preciserade. När stadgarna fastställs, uppmärksamhet skall fästas vid verksamhetens verkningar på finansmarknadens funktion och stabilitet. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall finansinspektionen begära ett utlåtande om ansökan. Det är här fråga om att i lagen skriva in vedertagen praxis och sålunda förtydliga ansökningsförfarandet.

I paragrafens 3 mom. bestäms om ikraftträdandet av ändringar i fondstadgarna. Bestämmelsen motsvarar gällande 18 § 3 mom. och sista meningen i 38 a § 1 mom. Dessutom föreslås att ikraftträdandet av stadgeändringar skall kopplas till den tidpunkt då fondandelsägarna kan anses ha fått vetskap om ändringen. Föreskrifter om informationsförfarandet skall tas in i fondstadgarna. Syftet med förslaget är att säkerställa att en fondandelsägare som motsätter sig en stadgeändring kan trygga sina rättigheter genom att kräva inlösen av sin fondandel innan ändringen fastställs.

44 §. I denna paragraf genomförs artikel 1.5 i fondföretagsdirektivet enligt vilken en placeringsfond som uppfyller de krav som ställs i fondföretagsdirektivet inte får ombildas till ett sådant företag för kollektiva investeringar som inte omfattas av direktivets

bestämmelser. Det finns inget hinder för att ombilda en specialplaceringsfond till en sådan placeringsfond som avses i fondföretagsdirektivet.

8 kap. **Fondandelar, värdeberäkning, emission och inlösen.**

45 §. I denna paragraf ingår principen om kontinuerlig emission. Enligt huvudregeln i paragrafens 1 mom. har envar som förbinder sig att iakta en placeringsfonds stadgar och som till fondbolaget vill betala teckningspriset för en fondandel rätt att förvärva en fondandel i den fond han önskar. Principen om jämlikhet mellan fondandelsägarna kan till denna del anses gälla också personer, sammanslutningar eller stiftelser samt med dessa jämförbara utländska fysiska eller juridiska personer som är potentiella fondandelsägare.

I paragrafens 2 mom. föreslås ett undantag från principen om kontinuerlig emission. Fondandelsägarnas intresse kan förutsätta att fondbolaget i en viss marknadssituation kan vägra ta emot teckningar. Fondbolaget måste emellertid ansöka om finansinspektionens tillstånd för tillfälligt avbrytande av emissionen av fondandelar. Tillstånd kan beviljas endast i exceptionella situationer.

46 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 20 § 1 och 3 mom.

47 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 22 § med de ändringar som föreslagna 41 § 1 mom. 3 och 10 punkten förutsätter. Föreslagna 3 mom. motsvarar gällande 20 § 2 mom. med den preciseringen att principen skall tillämpas på andelar av samma slag.

48 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar slutet av gällande 23 § 2 mom. med det tillägget att gällande praxis, enligt vilken fondandelsvärdet beräknas på bankdagar, föreslås bli inskriven i lagen.

Föreslagna 2 mom. motsvarar gällande 23 § 1 mom.

Enligt den gällande lagen är fondtillgångarnas värde baserat på marknadsvärdet. Marknadsvärdet går emellertid inte att få fram i alla situationer. T.ex. värdepapper som inte är föremål för offentlig handel måste värderas enligt andra principer. Eventuella marknadsstörningar kan förhindra en tillförlitlig värdebildning på vissa investeringsobjekt. Av denna anledning föreslås i 3 mom. en bestämmelse om att värdet av ett

investeringsobjekt skall beräknas enligt i fondstadgarna angivna grunder i sådana situationer där något marknadsvärde inte finns att tillgå eller på grund av omständigheterna inte kan räknas ut. Eftersom det är viktigt för fondandelsägarna och potentiella fondandelsägare att känna till värderingsgrunderna för fondtillgångarna i alla tänkbara situationer, måste investeringsobjektens värde bestämmas på objektiva grunder.

Enligt lagrummet skall till de angivna fordringarna fogas den i slutet av månaden före beräkningsmånaden upplupna räntan. I den gällande lagen hänvisas i detta avseende till depositionsbanker och utländska kreditinstituts filialer. Eftersom placeringsfondernas tillgångar kan också placeras utomlands, föreslås hänvisningen till inhemska depositionsbanker och utländska kreditinstituts filialer bli struken. Enligt förslaget skall fordringar behandlas på enahanda grunder oberoende av ursprungslandet.

Med tanke på de olika typer av situationer som i praktiken kan uppkomma föreslås en bestämmelse om att i fondstadgarna skall tas in närmare föreskrifter om beräkning av fondandelsvärdet. Inskrivningen av grunderna för beräkning av fondandelsvärdet i fondstadgarna till andra delar än de som ingår i den tvingande lagstiftningen leder till att regleringen blir så flexibel att den kan anpassas till alla typer av placeringsfonder, oberoende av om dessas tillgångar placeras i hemlandet eller utomlands.

Paragrafens 4 mom. motsvarar gällande 23 § 3 mom.

49 §. Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar gällande 33 § 1 och 3 mom.

50 §. I den föreslagna paragrafens 1 mom. genomförs den tvingande bestämmelsen i artikel 37.2 a i fondföretagsdirektivet, enligt vilken inlösen av andelar tillfälligt kan uppskjutas i situationer som tillräckligt detaljerat anges i placeringsfondens stadgar. En förutsättning är att detta är särskilt berättigat med hänsyn till fondandelsägarnas intresse. Det kan t.ex. vara fråga om att den marknadsplats som med hänsyn till placeringsfondens placeringspolitik kan betraktas som en s.k. huvudmarknadsplats, av någon oväntad anledning har stängts eller handeln på denna har begränsats. Ett sådant avbrott kan också orsakas av störningar i de normala kommunikationerna. Orsaken till att inlösen avbryts på de ovan angivna grunderna är i allmänhet att fondandelsvärdet inte kan bestämmas på

ett tillförlitligt sätt som tryggar jämlikheten mellan samtliga fondandelsägare.

Föreslagna 2 mom. motsvarar början av gällande 54 c §.

51 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att finansinspektionen får bestämma att inlösen av fondandelar skall avbrytas om förfarandet anses nödvändigt med tanke på förtroendet för finansmarknaden, med beaktande av fondandelsägarnas intresse eller av andra vägande skäl. Fondandelsägarnas intresse kan förutsätta att finansinspektionen har möjlighet att reagera t.ex. i situationer som beskrivs i 50 §, när fondbolaget enligt fondstadgarna inte har någon möjlighet att besluta om avbrytande eller när beslutet inte har fattats på något med stadgarna förenligt sätt. Dessutom kan finansinspektionen avbryta inlösen av fondandelar i en på huvudmarknadsplatsen gällande exceptionell politisk, ekonomisk eller social situation eller i en motsvarande situation. Förslaget är baserat på en den dispositiva bestämmelse om saken som ingår i fondföretagsdirektivet (artikel 37.2 b).

52 §. Enligt paragrafens 1 mom. skall fondbolaget omedelbart underrätta finansinspektionen om sitt beslut att avbryta inlösen av fondandelar.

I paragrafens 2 mom. föreslås en precisering av genomförandet av artikel 37.3 i fondföretagsdirektivet, dvs. gällande 33 § 3 mom. och 54 c §. I fondföretagsdirektivet förutsätts att anmälan skall göras då fondbolaget har avbrutit inlösen av fondandelar i sådana fall som avses i lagen eller i en placeringsfonds stadgar. Anmälan skall göras till de behöriga myndigheterna i EES-stater där de ifrågavarande fondandelarna har marknadsförts. Finansinspektionen skall göra motsvarande anmälan i sådana fall som avses i 51 §. Också till denna del är förslaget baserat på fondföretagsdirektivet (artikel 52.3).

9 kap. **Fondandelsregister och andelsbevis**

53 §. Föreslagna 1 mom., vari bestäms om minimiinnehållet i fondandelsregistret, motsvarar i stort sett gällande 31 § 1 mom. Enligt förslaget behöver i fondandelsregistret inte längre införas fondandelsägarnas hemort. Denna uppgift saknar betydelse för fondverksamheten och det ligger inte heller i fondandelsägarnas intresse att den införs.

Enligt förslaget skall i fondandelsregistret specificeras de olika slagen av fondandelar. I fondandelsregistret kan inte införas förvaltarregistrering av fondandelarna. På fondandelar som överförs till värdeandelsregistret och på eventuell förvaltarregistrering av sådana andelar skall tillämpas lagen om värdeandelssystemet.

Ågandet av fondandel i en placeringsfond börjar först när teckningspriset är betalt. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att teckningspriset skall vara betalt innan anteckningar görs i fondandelsregistret.

Föreslagna 3 och 4 mom. överensstämmer i materiellt hänseende med 31 § 2 och 3 mom.

54 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar början av gällande 29 § 1 mom. medan föreslagna 2 mom. motsvarar gällande 29 § 2 mom.

55 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 30 §.

56 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i materiellt hänseende gällande 28 §.

57 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i stort sett gällande 32 §. Den i paragrafens 3 mom. föreslagna terminologiska ändringen överensstämmer med föreslagna 41 §, där begreppet vinstandel ersätts med begreppet avkastningandel. Dessutom föreslås bestämmelsen bli kompletterad med en hänvisning till den situationen att något andelsbevis inte har överlämnats. Till denna del föreslås en reglering som överensstämmer med den som tillämpas vid avsaknad av utdelningskupong.

10 kap. **Fondandelar som hör till värdeandelssystemet**

58 §. Enligt paragrafen skall fondandelar överföras till värdeandelssystemet med stöd av en bestämmelse i fondstadgarna. Till systemet kan överföras fondandelar både i existerande placeringsfonder och i placeringsfonder som kommer att grundas. Fondbolagets styrelse beslutar om överföringen av fondandelar till värdeandelssystemet. En förutsättning för att en existerande placeringsfond skall kunna överföras till värdeandelssystemet är att dess stadgar ändras. Hela fondandelsstocken skall överföras till värdeandelssystemet. I paragrafen föreslås för tydlighetens skull stadgat att andelsbevis inte utfärdas över fondandelar som har överförts till värdeandelssystemet. I stadgandet hännyftas dessutom till lagen om värdeandel-

skontoon när det gäller rättigheter som hänför sig till fondandelar.

Enligt paragrafens 2 mom. skall andelsbevis senast den anmälningsdag som anges i fondbolagets beslut överlämnas till något värdeandelsregister för registrering av äganderätten. En fondandel kan överlämnas t.ex. av ägaren eller av den förmögenhetsförvaltare som fondandelen har deponerats hos. I paragrafens 3 mom. ingår bestämmelser som skall tillämpas på innehavare av handfängnen pant. I 4 mom. finns bestämmelser om fondbolagets skyldighet att låta registrera andelsbevis som det har i sin besittning.

Den som för värdeandelsregistret skall utreda ägarens förvärv. En förutsättning för registrering av detta är att den som framställer registreringsyrkandet har andelsbeviset i sin besittning och att han på andelsbeviset har antecknats som den i fondandelsregistret införda ägaren eller att på andelsbeviset har antecknats en förvärvsserie som omfattar också honom och som börjar med den senaste i fondandelsregistret införda ägaren. I enlighet med 13 § 2 mom. lagen om skuldebrev får i överlåtelserien inte ingå till innehavaren ställda eller in blanco tecknade överlåtelser.

Eftersom till värdeandelarna hänförliga panträtter skall hållas i kraft vid överföringen till värdeandelssystemet, skall panträtt i en sådan fondandel eller därmed jämförbar värdeandel varöver ett andelsbevis har utfärdats, i samband med överföringen till värdeandelssystemet kunna skrivas in på yrkande av panthavaren även om ägaren inte ger ut beviset, ifall det pantsatta andelsbeviset i samband med inskrivningsanmälan överlämnas till den som för värdeandelsregistret. Panthavaren skall styrka panträttens innehåll genom ett förpantningsavtal eller motsvarande utredning. Enligt paragrafens 3 mom. skall panthavaren och andra rättsinnehavare senast på anmälningsdagen anmäla sina rättigheter för notering på fondandelsägarens värdeandelskonto. Panthavaren och andra rättsinnehavare skall lägga fram sådan utredning om sina rättigheter som avses i 17 § lagen om värdeandelskonton. I detta sammanhang skall i fondandelsägarens namn på yrkande av sökanden öppnas ett värdeandelskonto på vilket sökandens rättigheter noteras om denne inte har något eget värdeandelskonto. Registerföraren skall vända sig till värdepapperscentralen för att utreda om det finns något konto och vid behov hänvisa

sökanden till ett annat register om ägaren har ett värdeandelskonto där. Med avvikelse från 12 § lagen om värdeandelskonton förutsätter inskrivning av panträtten i detta fall inte något skriftligt samtycke av kontoinnehavaren.

I samband med att fondandelar överförs till värdeandelssystemet skall fondandelsägaren sända andelsbeviset till något värdeandelsregister. Fondandelsägaren kan välja antingen ett kommersiellt värdeandelsregister eller också ett på emittenternas bekostnad hos värdepapperscentralen upprätthållet värdeandelsregister. När en fondandelsägare överlämnar andelsbeviset och vid behov utreder sitt förvärv skall vederbörande fondandelar noteras på hans värdeandelskonto. Den som för värdeandelsregistret skall därvid makulera andelsbeviset och underrätta värdepapperscentralen om överföringen av fondandelen för att denna skall kunna införas i förteckningen över fondandelsägare. Enligt 4 § 1 mom. lagen om värdeandelssystemet skall värdepapperscentralen för emittentens räkning föra en ägarförteckning över fondandelarna, dvs. den förteckning som i denna lag kallas fondandelsägarförteckning. Panthavaren och andra rättsinnehavare skall på motsvarande sätt utreda fondandelsägarens förvärv, om äganderätten inte har införts i fondandelsregistret.

Enligt den gällande lagen är det möjligt att fondandelsägaren inte har fått något andelsbevis över sin fondandel. Ett eventuellt andelsbevis kan också vara i fondbolagets förvar. I båda fallen är grundtanken den, att fondandelsägaren inte har uttryckt önskemål om att få eller behövt sin fondandel i pappersform. Den tidigare lagstiftningen har emellertid förutsatt att andelsbevis ges. Med tanke på dessa situationer föreslås i 4 mom. att fondbolaget skall få ombesörja att sådana fondandelsägares andelar överförs till värdeandelssystemet. Ifall fondandelsägaren inte har något värdeandelskonto skall ett sådant enligt förslaget öppnas i det värdeandelsregister som verkar i anslutning till värdepapperscentralen. De uppgifter som noteras på kontot skall basera sig på de aktuella uppgifterna i fondandelsregistret.

59 §. Eftersom det är möjligt att samtliga fondandelsägare inte senast på anmälningdagen registrerar sina innehav, har i paragrafen tagits in bestämmelser för förfarandet i sådana fall. Enligt paragrafens 1 mom. skall för fondandelsägare som inte till värdean-

delsregistret har överlämnat sina andelsbevis för registrering av äganderätten, senast på anmälningdagen öppnas ett gemensamt konto i värdepapperscentralens värdeandelsregister. Som kontoinnehavare skall på de icke-anmälda fondandelsägarnas vägnar antecknas fondbolaget.

Enligt paragrafens 2 mom. skall det över fondandelsägarna göras upp en särskild förteckning i värdepapperscentralen. Fondandelsregistret, där de andelar som på anmälningdagen har överförts till värdeandelssystemet har beaktats, utgör grung för förteckningen. Övergången till systemet skall verkställas så att även numren på andelsbevis eller fondandelarna för de andelar som inte har överförts vid behov kan utredas. En sådan förteckning begöves dock inte göras upp om överföringen sker i ett sådant sätt som tryggar fondandelsägarnas rättigheter och som är godkänt av värdepapperscentralen. I detta fall skall på andelsbeviset göras en anteckning som gör det möjligt att utreda dess samband med noteringen på fondandelsägarens värdeandelskonto. Av kontonoteringarna skall framgå andelsbevisets ordningsnummer.

Enligt paragrafens 3 mom. har en rättsinnehavare som lägger fram utredning om sin rätt till fondandelar som har noterats på ett konto samt företer vederbörliga andelsbevis rätt att kräva registrering av sin rätt på värdeandelskontot, så som bestäms i 58 §.

60 §. I denna paragraf bestäms om det förfarande som skall iaktas när fondandelsägarna och andra rättsinnehavare underrättas om en stadgeändring som gäller överföring till värdeandelssystemet. Enligt paragrafen kan det i värdepapperscentralens stadgar vid behov meddela närmare föreskrifter om förfarandet.

61 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om fondbolagets rätt att inlösa fondandelar som är noterade på ett gemensamt värdeandelskonto. Inlösningen skall ske för värdeandelsägarnas räkning. Ett problem i sammanhanget utgörs av de avkastningar som inte kunnat betalas på avkastningsandelar. De rättigheter som hänför sig till en fondandel preskriberas enligt andra bestämmelser än de som gäller avkastningen.

De föreslagna bestämmelserna ger fondbolaget rätt att inlösa på ett gemensamt värdeandelskonto noterade värdeandelar tidigast sex år efter anmälningdagen. Därefter har fondandelens föregående ägare eller andra

rättsinnehavare inte längre någon annan på fondandelen baserad rätt än rätten till de medel som inlösningsen inbringat. Preskriptionstiden för denna rätt är tio år, varefter medlen tillfaller placeringsfonden. Övriga samägare kan således överta medlen tidigast 16 år efter anmälningsdagen. Inlösningsen av en fondandel inverkar emellertid inte på fondandelsägarens rätt att lyfta den avkastning på fondandelen som har förfallit till betalning före inlösningsen.

I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om att beslut om inlösen av fondandelar skall fattas av fondbolagets styrelse. Fondbolagets beslut skall offentliggöras i officiella tidningen och dessutom skall det delges enligt samma förfarande som gäller för kallelse till fondandelsägarstämma. Ett skriftligt meddelande om beslutet skall dessutom sändas till de fondandelsägare och andra rättsinnehavare vilkas adress fondbolaget känner till. Fondbolaget skall ta reda på de ovan avsedda personernas adresser om det kan ske till skäligen kostnader. Fondbolaget kan också ha tillgång till sådana vid olika tidpunkter upprättade förteckningar över värdeandelsregister eller fondandelsägare, som utan oskäligen kostnader kan sammanställas på ett sätt som med stor sannolikhet visar vilka fondandelsägare som inte har låtit registrera sina fondandelar. Fondbolaget anses härvid känna till andelsägarnas namn och adresser.

Enligt föreslagna 2 mom. skall en fondandelsägare eller ovan avsedd förmånstagare inom ett år efter en här avsedd uppmaning kräva att få sin rätt noterad. I annat fall förlorar de sin rätt till fondandelen. Uppmaningen anses ha givits när alla de i 1 mom. angivna åtgärderna har vidtagits. Räkandet av tiden avbryts när det med stöd av en till yrkandet ansluten utredning kan göras en sådan tillfällig notering som avses i 18 § lagen om värdeandelskonton. Fondandelsägaren och ovan avsedda förmånstagare har efter den nämnda tidens utgång endast rätt att få inlösningspriset för fondandelen av fondbolaget, eller av överexekutorn ifall fondbolaget har hunnit deponera beloppet i enlighet med 3 mom. Efter utgången av den angivna tiden har fondandelsägaren således inte längre några rättigheter av detta slag.

Fondbolaget skall omedelbart efter utgången av den i 2 mom. angivna tiden inlösa fondandelarna med placeringsfondens medel. Inlösningsen skall emellertid ske med beak-

tande av samtliga fondandelsägarens intressen. Inlösningsen kan ha som följd såväl ägarna till de inlösta andelarna som övriga ägare åsamkas skada. Om placeringsfonden inte har tillräckliga likvida medel för inlösningsen och fondbolaget måste vidta åtgärder för att sälja placeringsfonden tillhörig egendom, skall vid försäljningen beaktas båda de kategorier av fondandelsägare som avses ovan. Här avsedd skada kan bestå t.ex. i att börskursen sjunker som följd av den plötsliga utförsäljningen av aktierna, vilket påverkar de återstående fondandelsägarnas ställning.

De vid inlösningsen erhållna pengarna skall enligt föreslagna 3 mom. utan dröjsmål deponeras i enlighet med lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar eller till befrielse från annan fullgöringsskyldighet (281/1931). Den nämnda lagen är enligt dess 8 § en allmän lag som åsidosätts av speciallag. Enligt förslaget skall medlen deponeras hos den länsstyrelse som är behörig på fondbolagets hemort. Fondbolaget får för deponeringen inte uppställa ett i den nämnda lagens 3 § angivet villkor som innebär att placeringsfonden har rätt att få tillbaka deponeringen om ingen har gjort anspråk på den. Enligt den nämnda lagens 7 § får deponenten emellertid efter 10 år tillbaka det deponerade beloppet, även om något i 3 § angivet villkor inte har uppställts. Till denna del är förmånstagaren således liktydig med en placeringsfond. Fondbolaget skall härvid återkräva medlen inom natt och år. En förutsättning för att medlen skall återfås är naturligtvis att ingen har krävt att få det deponerade för egen del.

En fondandelsägare eller ovan angiven förmånstagare kan av det deponerade inlösningsbeloppet få endast en andel som motsvarar de egna fondandelarna. Enligt förslaget skall medlen betalas mot överlåtelse av ett eventuellt andelsbevis. Vid överlåtelse av medel skall också utredas den persons förvärv som kräver att få dem.

62 §. För att så många fondandelsägare som möjligt i vederbörlig ordning skall ansöka om registrering av sitt innehav föreslås i paragrafens 1 mom. en bestämmelse om att på en fondandel baserade ekonomiska rättigheter som har uppkommit efter anmälningsdagen, inte efter denna dag kan utövas förrän andelsbeviset har överförs till värdeandelsregistret för inskrivning av äganderätten. Bestämmelsen innebär inte förlust av rättig-

heterna, utan endast att utövandet av dem tillfälligt förhindras. Om försummelsen att registrera äganderätten fortsätter kan den ifrågavarande rätten eventuellt preskriberas enligt vad som särskilt bestäms om saken. En ekonomisk rätt av det slag som avses här är rätten till avkastningsandel. Regleringen kan emellertid inte tillämpas på s.k. tillväxtfonder som inte delar ut årlig avkastning.

Enligt paragrafens 2 mom. kan en fondandelsägare emellertid utöva andra ekonomiska rättigheter än de som avses i 1 mom. om fondandelen vederbörligen har antecknats i fondandelsregistret, men andelsbeviset inte har inlämnats för notering av äganderätten i värdeandelssystemet. En förutsättning är att för fondbolaget framläggs andelsbeviset eller en annan utredning om att fondandelen inte har noterats på ett värdeandelskonto.

Efter att fondandelarna har överförts till värdeandelssystemet har andelsbevisen inte längre karaktär av värdepapper. Av denna anledning har ett andelsbevis enligt paragrafens 3 mom. efter anmälningdagen inte någon annan betydelse än att den som företer andelsbeviset har rätt att få sina rättigheter noterade på värdeandelskontot. Det betyder att den som innehar andelsbevis inte kan delta i fondandelsägarstämman. Efter anmälningdagen förlorar andelsbeviset sin värdepapperskaraktär också i omsättningssammanhang. Detta framgår av momentet på så sätt att när det gäller verkan av att ett andelsbevis överläts efter anmälningdagen skall de bestämmelser i 3 kap. lagen om skuldebrev tillämpas som gäller s.k. vanliga skuldebrev. Även om ett andelsbevis har förlorat sin värdepapperskaraktär kan det enligt momentet fortfarande dödas. Den på vars ansökan andelsbeviset har dödats har med stöd av 16 § lagen om dödande av urkunder rätt att kräva notering av sin rätt på värdeandelskontot.

63 §. I paragrafens 1 mom. ingår en bestämmelse om den förteckning som skall föras över fondandelsägarna. En fondandel kan inte noteras på ett värdeandelskonto och inte heller kan ett andelsinnehav införas i förteckningen över fondandelsägare förrän teckningspriset har blivit till fullo betalt. Fondandelsägarförteckningen skall föras med automatisk databehandling. I enlighet med 4 § 1 mom. lagen om värdeandelssystemet skall den ifrågavarande förteckningen föras hos värdepapperscentralen.

I förteckningen skall enligt 2 mom. antecknas det värdeandelsregister på vars vär-

deandelskonton fondandelarna är noterade. I syfte att samstamma de två parallellt fungerande systemen skall i förteckningen dessutom införas de uppgifter som enligt 53 § 1 mom. 1—4 punkten skall antecknas i fondandelsregistret.

Paragrafens 3 och 4 mom. innehåller bestämmelserna om förfarandet när det är fråga om förvaltarregistrerade fondandelarna.

Enligt föreslagna 53 § 4 mom. är värdeandelsregistret offentligt endast vid fondandelsägarstämman. Fondbolaget har emellertid skyldighet att till åklagar- och förundersökningsmyndigheterna lämna de uppgifter som avses i lagrummet för utredning av brott samt till övriga myndigheter som enligt lag har rätt att få sådana uppgifter. Med tanke på systemets enhetlighet är det i 5 mom. nödvändigt att bestämma att fondandelsägarförteckningen inte är offentlig. Motsvarande princip föreslås bli tillämpad på vänteförteckningen. För att kunna sköta fondverksamheten på det sätt som avses i lagen skall fondbolaget alltid ha möjlighet att ta del av fondandelsägarförteckningen.

64 §. Inom värdeandelssystemet har fondandelsägarens rättigheter i förhållande till placeringsfonden och fondbolaget sammankopplats med en anteckning i förteckningen över fondandelsägare. Eftersom samtliga de noteringar om innehavsförändringar som görs på värdeandelskonton skall anmälas till värdepapperscentralen, är det nödvändigt att vid sidan av fondandelsägarförteckningen föra en särskild förteckning i vilken införas de förvärvare och rättsinnehavare vilkas rättigheter i förhållande till placeringsfonden inte ännu eller inte längre till fullo kan jämföras med en andelsägares ställning. I paragrafen föreslås en bestämmelse om vissa tillfälliga anteckningar i situationer där någon har beslutat avvyttra en fondandel utan att det ännu föreligger fullständig utredning om äganderättens övergång, men där ansökan inte omedelbart skall lämnas utan prövning eller förkastas. I en sådan situation skall hos värdepapperscentralen föras en särskild vänteförteckning där förvärvet antecknas tills den slutliga noteringen har gjorts och fondandelsägaren införs i fondandelsägarförteckningen.

För klarhetens skull föreslås i paragrafen ett stadgande, enligt vilken en ägare av en fondandel som hör till värdeandelssystemet inte har rätt att utöva fondandelsägare tillkommande rättigheter i placeringsfonden

färrän han har införts som ägare i fondandelsägarförteckningen. En ägare av en förvaltarregistrerad andel har dock rätt att utöva ekonomiska rättigheter i placeringsfonden, fastän han inte har antecknats i fondandelsägarförteckningen. Detsamma gäller rättigheter att delta i fall där fondandelsägaren före anmälningsdagen har utrett sitt förvärv eller antecknats i fondandelsregistret.

65 §. Paragrafens 1 mom. innehåller i likhet med lagen om aktiebolag bestämmelser om en särskild avstämningsdag. Med tillhjälp av avstämningsystemet är det möjligt att för fondbolagets vidkommande förverkliga ett betalningsskydd i situationer där en fondandelsägares ekonomiska rättigheter är beroende av anteckningar i fondandelsägarförteckningen. I stadgarna för en placeringsfond som har överfört sina fondandelar till värdeandelssystemet skall ingå en bestämmelse enligt vilken rätt till de medel som delas ut tillkommer endast den som på en bestämd avstämningsdag har antecknats som fondandelsägare i fondandelsägarförteckningen, vars rätt till en prestation på avstämningsdagen har noterats på en i förteckningen införd fondandelsägares värdeandelskonto och införts i fondandelsägarförteckningen eller vars förvaltare har vid den tidpunkten registrerats som andelsförvaltare i teckningen. Anteckningen om avstämningsdagen skapar förutsättningar för betalningsskydd, vilket innebär att fondbolaget kan befria sig från betalningsskyldigheten genom att på avstämningsdagen betala till en i fondandelsägarförteckningen angiven person, även om denne t.ex. på grund av en icke-registrerad överlåtelse ännu inte skulle ha rätt att ta emot betalningen. En förutsättning är emellertid att fondbolaget var i god tro vid tidpunkten för betalningen. Denna förutsättning framgår av 29 § lagen om värdeandelskonton. Fondbolaget beslutar om avstämningsdagen samtidigt som det beslutar om utdelningen av avkastning. Överlåtelser som sker efter avstämningsdagen är inte förenade med någon rätt till avkastningsandel.

Om ett fondandelsinnehav på avstämningsdagen har antecknats i vänteförteckningen tillkommer rätten enligt 2 mom. den som visar att fondandelen på avstämningsdagen tillhörde honom. I fråga om anteckningar i vänteförteckningen måste en särskild utredning göras mellan värdepapperscentralen och vederbörande rättsinnehavare eller de värdeandelsregister som företräder dessa.

66 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse enligt vilken rätt att delta i fondandelsägarstämman endast tillkommer fondandelsägare som senast fem dagar före fondandelsägarstämman har antecknats som ägare i fondandelsägarförteckningen. Därefter skall en i förteckningen antecknad fondandel inte beaktas när fondandelsägarens röstetal räknas ut. Placeringsfonder som hör till värdeandelssystemet kan ha tusentals fondandelsägare och det praktiska genomförandet av mötesarrangemangen förutsätter att den fondandelsägarförteckning som läggs till grund för röstlängden kan avstämmas i god tid före stämman. Av bestämmelsens ordalydelse följer att en person som inte längre är fondandelsägare, oavsett att han på avstämningsdagen har varit ägare enligt fondandelsägarförteckningen, inte får delta i fondandelsägarstämman. I fondstadgarna kan som en förutsättning för deltagande i stämman uppställas anmälningskyldighet.

Enligt paragrafens 2 mom. skall kallelse till fondandelsägarstämman utfärdas senast en vecka före den dag som avses i 1 mom. På detta sätt kan t.ex. de fondandelsägare som innehavarregistrerats bedöma om det är skäl för dem att registrera sitt ägande.

67 §. I paragrafen bestäms om avförande av fondandelar ur fondandelssystemet. Enligt paragrafens 1 mom. skall härvid i tillämpliga delar iakttas 58 och 60 §. I de ändrade stadgarna skall således bl.a. anges den anmälningsdag då återgången till andelsbevissystemet sker.

Enligt paragrafens 2 mom. skall den som för värdeandelsregistret utfärda andelsbevis till den som den anmälningsdag som anges i fondbolagets beslut var noterad på värdeandelskontot som fondandelsägare, om inte något annat följer av noteringarna på ägarens värdeandelskonto. T.ex. ett andelsbevis över en pantsatt värdeandel skall registreras på den i fondandelsägarförteckningen angivna ägaren, men det skall överlämnas till panthavaren.

Enligt lagen gäller ingen skyldighet att ta emot ett andelsbevis över en fondandel. Därför föreslås i 3 mom. en bestämmelse om att fondandelar över vilka inte senast på anmälningsdagen har utfärdats andelsbevis skall införas i fondandelsregistret med de uppgifter som framgår av fondandelsägarförteckningen.

Enligt paragrafens 4 mom. skall bestämmelserna i 1 och 2 mom. inte tillämpas då

fondandelar avförs ur värdeandelssystemet på grund av att en placeringsfond upplöses eller fusioneras.

11 kap. Placering av en i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfonds tillgångar

68 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 36 § 1 mom.

69 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om de investeringsobjekt i vilka en i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfonds tillgångar kan placeras utan några kvantitativa begränsningar. Motsvarande bestämmelser ingår i gällande 36 § 2 mom. 1-3 punkten. Genomförandet av fondföretagsdirektivet föreslås bli kompletterat.

I gällande 36 § 2 mom. 1 punkten hänvisas till den i 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen ingående definitionen av begreppet offentlig handel, i samband med genomförandet av artikel 19.1 a och b i fondföretagsdirektivet. I artikel 19.1 b definieras begreppet reglerad marknad på vilken en placeringsfonds tillgångar kan placeras i överlåtbara värdepapper som är föremål för handel. I 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen genomförs investeringstjänstdirektivets begrepp reglerad marknad. Terminologiskt sett avviker definitionerna i fondföretags- och investeringstjänstdirektivet från varandra, vilket innebär att bestämmelserna till sitt materiella innehåll inte har ansetts motsvara varandra. Fondföretagsdirektivets definition har ansetts vara den flexibla och täcka åtminstone den i investeringstjänstdirektivet ingående definitionen. Vid beredningen av fondföretagsdirektivet definierades begreppet reglerad marknad inte i egentlig bemärkelse. Det är emellertid klart att avsikten med bestämmelsen var att hänvisa närmast till annan offentlig handel samt till flertalet inofficiella marknader, utan att närmare definiera dessa. Medlemsstaterna har genomfört fondföretagsdirektivets bestämmelse på olika sätt. I Sverige har de för värdepappersfonderna avsedda marknaderna delats i tre typer, dvs. börshandel, auktoriserade marknadsplatser samt övriga reglerade marknader vilka fungerar fortlöpande och är öppna för allmänheten. I Frankrike har börshandeln inte betraktats som en särskild helhet. En värdepappersfonds tillgångar kan placeras på en reglerad marknad (*un marché réglemen-*

té), som fungerar fortlöpande. Marknaderna indelas på olika sätt beroende på i vilken stat de är belägna. Det görs skillnad mellan medlemsstater och övriga stater. I Storbritannien kan en i fondföretagsdirektivet avsedd värdepappersfonds tillgångar placeras i värdepapper som är föremål för handel på medlemsstaternas officiella börslister respektive i värdepapper som, oberoende av vilken stat det är fråga om, är föremål för handel på en godkänd värdepappersmarknad (*an approved securities market*). I Nederländerna, Belgien, Österrike, Luxemburg och Danmark överensstämmer regleringen med ordalydelsen i artikel 19.1 a-c i fondföretagsdirektivet.

I den föreslagna paragrafens 1 mom. 1 punkten genomförs fondföretagsdirektivets marknadsbegrepp i det närmaste ordagrant. Vid tolkningen av artikel 19 i fondföretagsdirektivet är det skäl att beakta fondföretagsdirektivets ingress, vari det konstateras att en placeringsfond som avses i fondföretagsdirektivet har som enda syfte att investera i överlåtbara värdepapper, dvs. väsentligen överlåtbara värdepapper som är officiellt noterade vid fondbörser eller liknande reglerade marknadsplatser. Den föreslagna paragrafens 1 mom. 1 punkten har formen av en generalklausul som definierar alla de marknader där en placeringsfonds tillgångar kan placeras i värdepapper som är föremål för handel. Det saknar således betydelse i vilken stat den i lagrummet avsedda marknadsplatsen är belägen.

Momentets 2 punkt överensstämmer med gällande 36 § 2 mom. 3 punkten, utom i det avseendet att hänvisningen till skyldigheten att i placeringsfondens stadgar ange de i övriga EES-stater belägna marknadsplatser där handel kan bedrivas med placeringsfondens tillgångar föreslås bli struken på de grunder som framgår nedan. Dessutom föreslås genomförandet av andra strecksatsen i artikel 19.1 d i fondföretagsdirektivet bli kompletterat med tillägget att handeln med all sannolikhet kan börja senast efter ett år.

Enligt fondföretagsdirektivet är de i EES-stater belägna marknadsplatserna likställda och det har således inte ansetts nödvändigt att i fondstadgarna ange enskilda marknadsplatser. Fondföretagsdirektivet möjliggör emellertid också strängare regleringar om dessa är av allmän karaktär. Medlemsstaterna har följaktligen genomfört bestämmelsen på olika sätt. I Luxemburg, Österrike och

nederländerna skall i en placeringsfonds stadgar eller i ett fondbolags bolagsordning anges endast de börser och reglerade marknader som är belägna i s.k. tredje länder. I Luxemburg förutsätts nyemitterade värdepapper enligt emissionsvillkoren kunna upptas till handel på en marknadsplats som anges i fondstadgarna eller bolagsordningen. I Nederländerna kan nyemitterade värdepapper förvärvas till en placeringsfond om fondstadgarna eller fondföretagets bolagsordning tillåter detta. Det saknar betydelse var marknadsplatsen är belägen. Enligt lagstiftningen i Sverige skall alla börser, marknadsplatser eller marknader där handel skall bedrivas med en placeringsfonds tillgångar anges i fondbestämmelserna. I Frankrike kan handel bedrivas med en placeringsfonds tillgångar på en reglerad marknad i en s.k. tredje stat endast om tillsynsmyndigheten (*Comission des Opérations de Bourse*) inte har förbjudit detta. Detta gäller också nyemitterade värdepapper. I Danmark kan den behöriga myndigheten (*Finanstilsynet*) godkänna i tredje länder belägna börser och marknader som är tillåtna för sådana placeringsfonder som avses i fondföretagsdirektivet. Alternativt kan marknadsplatserna anges i fondbestämmelserna, som skall godkännas av *Finanstilsynet*. Sådana nyemitterade värdepapper som är avsedda att bli upptagna till handel på börser eller reglerade marknader i s.k. tredje stater kan ingå i en placeringsfonds tillgångar ifall börser eller den reglerade marknaden hör till de reglerade marknadsplatser som *Finanstilsynet* har godkänt eller har nämnts i fondbestämmelserna. I Belgien skall andra marknadsplatser än de i medlemsstaterna belägna börsernas officiella börslistor anges i fondbestämmelserna eller i fondföretagets bolagsordning. Detta gäller också nyemitterade värdepapper.

I fondstadgarna skall enligt den gällande lagen om placeringsfonder namnges sådana andra än inhemska omsättningssystem för värdepapper inom vilka fondbolaget har för avsikt att bedriva handel med en placeringsfonds tillgångar. Bestämmelsen föreslås i 2 mom. bli utsträckt till att gälla både inhemska och utländska marknadsplatser. Detta kan anses ändamålsenligt med beaktande av den flexibla definition som föreslås i 1 mom. 1 punkten.

I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse om att vederbörande ministerium kan bestämma vilka omsättningssystem som

i enlighet med fondföretagsdirektivet skall åtminstone betraktas som sådana marknadsplatser som avses i 1 mom. 1 punkten. I praktiken kan en sådan förteckning inte vara uttömmande. Syftet är att utforma lagstiftningen så att den är tillräckligt flexibel i situationer där marknaden utvecklas snabbt. Innan en sådan bestämmelse ges skall finansinspektionen beredas tillfälle att ge ett utlåtande om saken.

70 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 36 § 6 mom.

71 §. Den föreslagna 1 punkten motsvarar gällande 36 § 2 mom. 4 punkten. I den föreslagna bestämmelsen nämns inte uttryckligen sådana nyemitterade värdepapper som inte inom ett år från emissionen har upptagits till handel på en reglerad marknad som nämns i emissionsvillkoren. Hänvisningen till andra värdepapper än sådana som avses i 69 § täcker också värdepapper av det slag som avses här.

I den föreslagna 2 punkten preciseras bestämmelsen i gällande 36 § 2 mom. 5 punkten. Avsikten med lagrummet har varit att genomföra artikel 19.2 b i fondföretagsdirektivet. Denna artikel har intagits i fondföretagsdirektivet med tanke på medlemsstaternas varierande värdepappersbegrepp. I vissa medlemsstater uppfyller olika typer av skuldinstrument definitionen i artikel 19.2 a, i andra inte. För att säkerställa att vissa typer av instrument skall bli enhetligt behandlade i olika medlemsstater har i artikel 19.2 b intagits en bestämmelse om saken. Vissa problem orsakas i praktiken bl.a. av optioner, fastighetscertifikat och olika typer av penningmarknadsskuldebrev, vilka uppfattas på olika sätt i medlemsstaternas privaträttsliga regleringar. Medlemsstaterna beslutar vilka av de nämnda instrumenten som uppfyller de i artikel 19.2 b angivna kriterierna och således kan jämföras med sådana värdepapper som avses i artikel 19.2.a. Det är väsentligt att summan av placeringarna aldrig får motsvara mer än 10 % av placeringsfondens tillgångar (artikel 19.3).

För att fordringsbevis som avses i artikel 19.2 b skall få förvärvas för en placeringsfonds medel är en förutsättning dels att de är överlåtbara, dels att de är likvida och att deras värde exakt kan bestämmas åtminstone så ofta som anges i artikel 34 i fondföretagsdirektivet. Enligt artikel 34 i fondföretagsdirektivet skall ett fondbolag alltid då det emitterar eller löser in andelar i en fond som

det förvaltar, dock minst två gånger per månad, offentliggöra tecknings- eller inlösningpriserna.

Föreslagna 2 mom. motsvarar gällande 36 § 4 mom.

72 §. Gällande 37 § 3 mom. har delats upp i den föreslagna paragrafens 1 och 2 mom. Detta är ändamålsenligt med tanke på den i föreslagna 74 § ingående hänvisningen till enbart 2 mom. Föreslagna 3 mom. motsvarar gällande 37 a § 1 mom.

73 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar gällande 37 § 2 mom. och föreslagna 3 mom. motsvarar gällande 37 § 1 mom. Den föreslagna paragrafens 2 mom. motsvarar gällande 37 b §, likväl så att den nya bokföringslagen beaktas. Den föreslagna paragrafens 4 mom. 1 punkten innebär att första strecksatsen i artikel 25.2 i fondföretagsdirektivet genomförs. Enligt strecksatsen begränsas en placeringsfonds rätt att förvärva aktier till en tiondedel av de aktier utan rösträtt som en enskild emittent givit ut. Även om finländska bolag inte kan ha aktier utan rösträtt, kan bestämmelsen bli aktuell i samband med att en placeringsfonds medel placeras i ett utländskt bolags aktier. Momentets 2 punkt motsvarar gällande 37 § 4 mom.

74 §. Den föreslagna bestämmelsen överensstämmer med sista delen i gällande 37 a § 2 mom., utom i det avseendet att genomförandet av punkt 2 i artikel 25.2 i fondföretagsdirektivet föreslås bli så preciserat att bestämmelsens hänvisning, i stället för värdepapper, avser andelar i placeringsfonder och fondföretag.

75 §. År 1988 ändrades fondföretagsdirektivet så att till dess artikel 22 fogades punkterna 4 och 5. Avsikten med detta tillägg var att säkerställa att fondmedel kan placeras åtminstone i danska s.k. *pantebrev*. Orsaken till att dessa investeringsobjekt definieras särskilt i direktivet är att denna typ av finansiella instrument inte är föremål för börshandel. Handeln med dem bedrivs på en marknadsplats som upprätthålls av kreditinstitut. I ingressen till direktiv 88/220/EEG konstateras att undantaget i artikel 22.4 och 22.5 skall utvidgas till att omfatta samtliga sådana obligationer som uppfyller gemensamt fastställda kriterier även om de saknar statens garanti. Enligt direktivet skall edlemsstaterna fastställa en lista över de obligationer vilka de avser. Listan skall tillställas kommissionen. Bestämmelsen är således tillämplig också på andra masskuldebrev än

sådana som uppfyller de danska förutsättningarna. I Finland finns för närvarande inga kreditinstitut som uppfyller de ovan angivna förutsättningarna.

Genomförandet av artikel 22.4 i fondföretagsdirektivet föreslås i 1 mom. bli så kompletterat att det konstateras att de medel som härrör från en emission av masskuldebrev skall enligt lag placeras på ett betryggande sätt så att kapital och lånekostnaderna alltid kan återbetalas till investeraren. Dessutom förutsätts att tillgångarna med prioritet kan användas för återbetalning av kapital och upplupen ränta, i händelse av emittentens oförmåga att fullgöra sina ekonomiska åtaganden.

Föreslagna 2 mom. motsvarar slutet av gällande 37 § 6 mom.

76 §. I denna paragrafen föreslås en mot gällande 37 § 5 och 7 mom. svarande bestämmelse om att högst 35 procent, alternativt i sista hand alla de medel som ingår i en placeringsfond får placeras i en och samma emittents värdepapper, förutsatt att emittenten hör till någon av de kategorier som nämns i bestämmelsen. Genom denna bestämmelse har genomförts artikel 22.3 och artikel 23 i fondföretagsdirektivet.

Enligt den gällande lagen kan en placeringsfonds medel, med de begränsningar som anges i bestämmelsen, placeras i värdepapper vilka emitteras eller garanteras av finska staten, en finländsk kommun eller samkommun eller någon annan medlemsstat i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD, en delstat eller något annat offentligt samfund i en sådan stat, eller ett internationellt offentligt samfund vilket som medlem har minst en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt de ovan nämnda bestämmelserna i fondföretagsdirektivet kan en placeringsfonds medel inte med beaktande av de angivna begränsningarna placeras i värdepapper som emitterats eller garanterats av s.k. tredje staters regionala eller lokala offentliga samfund. Till denna del föreslås de gällande normerna bli ändrade så att de mera exakt stämmer överens med fondföretagsdirektivet.

Stadgarna för en placeringsfond som avses i föreslagna 2 mom. fastställs enligt vedertagen praxis av finansinspektionen. Med tanke på systemets enhetlighet föreslås förfarandet inte bli ändrat. Eftersom finansinspektionen har fastställt stadgarna anses det i den föreslagna bestämmelsen, i syfte att förenkla

ansökningsförfarandet inte vara nödvändigt att slå fast att remissförfarandet skall utgöra en väsentlig del av tillståndsförfarandet. Detta hindrar inte att tillståndsmyndigheten, när den anser det vara nödvändigt, kan be finansinspektionen ge ett utlåtande i ärendet. Sökanden borde emellertid för klarhetens skull underrättas om att så sker.

Det har i praktiken varit möjligt att i en placeringsfonds stadgar ta in föreskrifter som innebär en utvidgning av emittent- eller garantkretsen jämfört med vad som anges i tillståndsansökan. Denna från sökandens synpunkt flexibla praxis föreslås inte bli ändrad. För att säkerställa verksamhetens transparens skall enligt föreslagna 91 § i marknadsföringsmaterialet anges innehållet i det erhållna tillståndet.

77 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar sista delen i gällande 37 § 8 mom. medan föreslagna 2 mom. motsvarar början av den nämnda bestämmelsen. Föreslagna 3 mom. motsvarar huvudsakligen början av gällande 37 a § 2 mom. Genomförandet av artikel 26.1 och 26.3 föreslås likväl bli preciserat så att bestämmelsen, till åtskillnad från den nuvarande, kan tillämpas på alla de i detta kapitel reglerade placeringsbegränsningarna.

78 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 37 a § 3 mom., utom i det avseendet att en sådan avvikelse från placeringsbegränsningarna som avses i bestämmelsen inte i fortsättningen förutsätter finansinspektionens tillstånd. Fondbolaget skall fortlöpande, med alla tillbudsstående medel iaktta principen om riskspridning.

79 §. Genom denna paragraf genomförs den dispositiva bestämmelsen i artikel 25.3 d i fondföretagsdirektivet. Enligt bestämmelsen kan en placeringsfonds medel, med avvikelse från de emittentrelaterade begränsningarna, placeras i aktier eller värdepapper i ett bolag som i sin verksamhet huvudsakligen följer en placeringspolitik som är förenlig med fondföretagsdirektivet. En ytterligare förutsättning är att detta är det enda sättet för fondbolaget att placera placeringfondens tillgångar i värdepapper med utgivare i bolagets hemstat.

80 §. I denna paragraf föreslås mot gällande 36 a § svarande bestämmelser om placering av en placeringsfonds medel i derivatinstrument. Paragrafens 1 mom. överensstämmer med 1 mom. i gällande 36 a §, med den avvikelsen att den i 69 § 1 mom. 1 punkten föreslagna ändringen beaktas. Dess-

utom föreslås en strykning av hänvisningen till sådana utländska optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer. Detta leder till att derivatavtal i hedgingsyfte kan ingås också utanför EES-området. Början av paragrafens 2 mom. motsvarar början av gällande 2 mom. I den senare delen av 2 mom. föreslås en ändring som innebär att olika marknader försätts i samma utgångsläge. Om inte annat särskilt bestäms avses med derivatinstrument i denna paragraf både standardiserade och icke-standardiserade derivatinstrument. Paragrafens 3 mom. motsvarar gällande 3 mom. Paragrafens 4 mom. 1, 2 och 4 punkten motsvarar gällande 4 mom. 1, 2 och 4 punkten. Momentets 3 punkt föreslås bli kompletterad med en förpliktelse att nämna motparterna i icke-standardiserade derivatinstrument.

81 §. Paragrafens 1 och 3—5 mom. motsvarar gällande 36 b § 1 och 3—5 mom. Paragrafens 2 mom. skiljer sig såtillvida från gällande 36 b § 2 mom. att såsom sammanslutning som förvarar säkerheter, utöver clearing- och optionsföretag, kan fungera också någon annan sammanslutning som står under finansinspektionens eller motsvarande behöriga myndighets tillsyn. Med tanke på fondandelsägarnas intresse är det väsentligt att säkerheterna förvaras av en tredje part som inte står i beroendeförhållande till avtalsparterna. I gällande 5 mom. föreslås en ändring motsvarande den som görs i 2 mom.

82 §. I denna paragrafen genomförs den i artikel 42 i fondföretagsdirektivet ingående tvingande bestämmelsen enligt vilken ett fondbolag inte får avyttra värdepapper som inte ingår i en av bolaget förvaltd placeringsfonds tillgångar. Det är här fråga om s.k. blankning. I fondföretagsdirektivet har blankning ansetts vara förenad med särskilda risker och olämplig för placeringsfonder av det slag som avses i fondföretagsdirektivet.

83—85 §. Föreslagna 83 § motsvarar gällande 39 § 1-3 mom., föreslagna 84 § motsvarar gällande 39 § 4 mom. och föreslagna 85 § motsvarar början av gällande 37 § 3 mom.

86 §. I denna paragraf genomförs den i artikel 19.2 d i fondföretagsdirektivet ingående tvingande bestämmelsen enligt vilken ett fondföretag inte får förvärva ädla metaller eller värdepapper inlösbare i sådan metaller.

12 kap. Specialplaceringsfonders placeringsverksamhet

87 §. Enligt denna paragraf kan i en placeringsfonds stadgar avvika från vad som i 11 kap. bestäms om specialplaceringsfonders placeringspolitik. Den föreslagna bestämmelsen ger möjlighet till en friare produktutveckling. Av definitionen av begreppet fondverksamhet följer att en specialplaceringsfonds placeringsverksamhet skall vara huvudsakligen inriktad på sådana investeringsobjekt som avses i 2 § lagen om värdepappersföretag. I en specialplaceringsfonds verksamhet skall dessutom iaktas principen om riskspridning.

88 §. I den föreslagna paragrafens 1 mom. nämns de bestämmelser i lagen om placeringsfonder från vilka specialplaceringsfonder kan beviljas tillstånd till avvikelse på den grunden att deras placeringsverksamhet förutsätter det. Den planerade sammansättningen av en placeringsfonds tillgångar, dvs. dess placeringspolitik kan medföra behov att på anfordran upphöra med emission och inlösen av fondandelar. Ett sådant undantag har betydelse också för beräkningen av fondandelsvärdet samt för hur ofta det offentliggörs.

13 kap. Marknadsföring av fondandelar och fondbolagets informations-skyldighet

89 och 90 §. Föreslagna 89 § motsvarar gällande 2 b § och föreslagna 90 § motsvarar i materiellt hänseende 38 a § 4 mom.

91 §. Enligt denna paragraf skall vid all marknadsföring uppges att en i 76 § 2 mom. avsedd placeringsfonds samtliga tillgångar kan placeras i en sådan enskild emittents värdepapper som avses i lagrummet. I marknadsföringsmaterialet skall anges de emittenter och garanter som har emitterat eller garanterat värdepapper i vilka fondbolaget ämnar placera eller har placerat mer än 35 procent av fondtillgångarna. Förslaget är baserat på fondföretagsdirektivet (artikel 23.3) och kompletterar genomförandet av detta. I marknadsföringsmaterialet skall också anges för vilket ändamål bolaget har fått statsrådets tillstånd.

92 §. Paragrafens 1—3 mom. motsvarar gällande 57 §. I beslut som avses i paragrafens 3 mom. kan närmare beaktas specialplaceringsfonders särdrag. Enligt paragrafens

4 mom. skall vid all marknadsföring av fondandelar uppges var allmänheten kan få tillgång till fondprospektet. Detta förslag är baserat på fondföretagsdirektivet (artikel 35). I paragrafens 5 mom. föreslås en bestämmelse om att fondbolaget skall sända fondprospekten samt ändringar i dessa till finansinspektionen. Förslaget innehåller inte någon bestämmelse om förhandsgranskning av fondprospekt. Förslaget baserar sig på fondföretagsdirektivet (artikel 32).

93 §. För specialplaceringsfonder skall enligt 1 mom. utöver fondprospekt upprättas ett förenklat fondprospekt vari specialplaceringsfonden, syftet med dennas verksamhet samt de med verksamheten förenade riskerna presenteras på ett koncist och för genomsnittsläsaren begripligt sätt. Dessutom skall i det förenklade prospektet berättas var och hur fondandelarna emitteras och inlöses, var avkastningen betalas ut samt kostnaderna för teckning och inlösen av fondandelar. I korthet skall också uppges placeringsfondens löpande kostnader för verksamheten, t.ex. förvaltnings- och förvaringsprovisioner, eller hur dessa kostnader beräknas. Av det förenklade fondprospektet skall ytterligare framgå när och var fondandelsvärdet offentliggörs samt var det går att få offentliggjorda handlingar om specialplaceringsfondens historiska utveckling samt dess egentliga fondprospekt. Det förenklade fondprospektet utgör ett sammandrag av det egentliga.

Enligt paragrafens 2 mom. kan vederbörande ministerium utfärda närmare bestämmelser om det förenklade fondprospektets innehåll, i enlighet med de i 1 mom. angivna principerna anger.

Enligt paragrafens 3 mom. skall det förenklade fondprospektet sändas till finansinspektionen för kännedom. På motsvarande sätt skall förfaras om ändringar görs i prospektet.

Enligt paragrafens 4 mom. kan ett förenklat fondprospekt upprättas också för andra fonder än specialplaceringsfonder. Med tanke på dessas jämförbarhet skall fondbolaget iaktta samma bestämmelser som vid upprättande och offentliggörande av ett förenklat fondprospekt för en specialplaceringsfond.

94 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 57 a §.

95 §. Enligt paragrafens 1 mom. skall en kvartalsrapport offentliggöras för en specialplaceringsfond. Kvartalsrapporten skall innehålla samma uppgifter som en halvårsrap-

port. Detta innebär i huvudsak att sammansättningen av specialplaceringsfondens tillgångar blir offentlig fyra gånger per år i stället för två, såsom för närvarande. Denna bestämmelse, som innebär att verksamhetens transparens förbättras, kan motiveras med de ökade möjligheterna till produktutveckling. Kvartalsrapporten skall offentliggöras inom två månader efter rapportperiodens utgång.

96 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 57 b §, med det undantaget att årsberättelsen enligt förslaget skall offentliggöras en månad tidigare än för närvarande. På detta sätt kan de olika rapporterna periodiseras jämnare över kalenderåret. Den gällande fyramånadersregeln baserar sig på den första strecksatsen i artikel 27.2 i fondföretagsdirektivet. Emellertid kan en strängare reglering tillämpas om denna är av allmän karaktär. Till följd av den ändrade bestämmelsen om tiden för offentliggörandet av årsberättelsen kan på samtliga placeringsfonder tillämpas enhetliga bestämmelser om informations skyldigheten. I och med att rapporterna offentliggörs samtidigt blir det möjligt att jämföra produkterna sinsemellan.

97 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en precisering av fondbolagets informations skyldighet. Enligt förslaget skall fondbolaget alltid till den som ämnar teckna en fondandel kostnadsfritt överlämna den senast offentliggjorda årsberättelsen för den ifrågasvarande placeringsfonden, en eventuellt därefter publicerad halvårs- eller kvartalsrapport samt ett fondprospekt och ett eventuellt förenklat fondprospekt. Dessa handlingar skall ges på begäran och fondbolaget skall ständigt hålla dem tillgängliga. Enligt paragrafens 2 mom. skall fondbolaget se till att en placeringsfonds senaste årsberättelse och halvårsrapport och en eventuellt därefter offentliggjord kvartalsrapport finns tillgängliga för allmänheten på platser som anges i fondprospektet och i det förenklade fondprospektet. Halvårsrapporten, en eventuell kvartalsrapport och årsberättelsen skall genast på begäran kostnadsfritt sändas till fondandelsägarna. Regleringen baserar sig på fondföretagsdirektivet (artikel 33).

98 §. Föreslagna 98 § motsvarar gällande 57 c §.

14 kap. Insiderbestämmelser

99 §. I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om de i gällande 15 § 2 mom.

avsedda anmälningsskyldiga personer vilkas andelsinnehav är offentligt. Föreslagna 1—3 punkten motsvarar gällande 15 § 2 mom. 1—3 punkten. Eftersom det i 18 § och 36 § 3 mom. konstateras att bestämmelserna om ordinarie styrelsemedlemmar och revisorer i fondbolag och förvaringsinstitut gäller också dessas ställföreträdare, föreslås att hänvisningarna till ställföreträdarna stryks, varefter detta system blir beroende av en allmän bestämmelse. I momentets 4 punkt föreslås en bestämmelse om anmälningsskyldighet i fråga om personer vars förmyndare hör till någon av de kategorier som avses i 1—3 punkten. Momentets 5 punkt motsvarar gällande 15 § 2 mom. 4 punkten. också ett fondbolags aktieägare eller en enligt 2 kap. 9 § värdepappersmarknadslagen jämförbar person kan i fortsättningen äga andelar i en av fondbolaget förvaltd placeringsfond. Innehavet föreslås emellertid vara offentligt, vilket innebär att en ovan angiven fondandelsägare blir anmälningsskyldig i enlighet med 6 punkten.

I paragrafens 2 mom. föreslås en sammanslagning av de i gällande 15 § 4 mom. och slutet av 5 mom. ingående bestämmelserna om anmälningsskyldigheten och de uppgifter som skall lämnas. I fråga om aktieinnehav skall en mera omfattande anmälan göras till den del som den anmälningsskyldiges myndlings innehav är offentliga.

I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse om den i början av gällande 15 § 6 mom. stadgade tid inom vilken anmälan skall göras till fondbolaget.

Föreslagna 4 mom. motsvarar slutet av gällande 15 § 6 mom.

100 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om den i gällande 10 § 8 mom. reglerade registreringen av insiderinnehav samt om de uppgifter som skall registreras. I förslaget slopas för tydlighetens skull hänvisningen till 5 kap. 5 § värdepappersmarknadslagen. Enligt bestämmelsen skall var och en vara obehindrad att ta del av registren. Dessutom har var och en rätt att mot kostnadsersättning få registerutdrag och kopior ur registret.

101 §. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan finansinspektionen meddela närmare föreskrifter om anmälningar som avses i kapitlet om registerföringen och om registret offentlighet samt om hämtande av uppgifter ur värdeandelssystemet. Enligt paragrafens 2 mom. kan finansinspektionen i

enlighet med 5 kap. 6 § värdepappersmarknadslagen bemyndigas att bestämma att anmälningsskyldigheten inte skall tillämpas på vissa sammanslutningar eller förtroendeuppdrag.

102 §. Den föreslagna bestämmelsen överensstämmer i materiellt hänseende med gällande 15 § 3 mom. Bestämmelsen föreslås bli kompletterad i överensstämmelse med ändringen av 69 § och 80 §.

15 kap. Överlåtelse av fondverksamhet och byte av förvaringsinstitut.

I detta kapitel föreslås bestämmelser om överlåtelse av fondverksamhet som bestämmas i gällande 8 kap. Kapitlet föreslås dessutom bli kompletterat med en bestämmelse om byte av förvaringsinstitut. Motsvarande bestämmelser ingår i gällande 41 § 1 mom.

103 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 51 §, utom i det avseendet att i den har beaktats den i 29 § föreslagna ändringen vad gäller det beslutsförfarande som tillämpas av fondbolagets styrelse.

104 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 51 a §. I paragrafens 1 mom. föreslås en strykning av hänvisningen till förvaringsinstitut. Bestämmelsen föreslås bli överförd till 118 § 5 mom.

105 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 51 b §. I paragrafens 3 mom. föreslås med avvikelse från den gällande bestämmelsen att finansinspektionens beslut, för att det skall bli lättare att nå fondandelsägarna, skall publiceras i minst en rikstidning i stället för officiella tidningen.

106 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om hur byte av förvaringsinstitut sker. Den gällande bestämmelsen föreslås bli kompletterad så att det förutsätts att finansinspektionen skall tillställas en utredning om hur det är meningen att överföringen av förvaringsinstitutets uppgifter skall ordnas på ett sätt som tryggar fondandelsägarnas intressen.

16 kap. Fusionering av placeringsfonder

107 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 52 §.

108 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 52 a §, utom i det avseendet att i den beaktas den i 29 § föreslagna änd-

ringen i fondbolagets styrelses beslutsförfarande samt den möjligheten att en kvartalsrapport offentliggörs för placeringsfonden. Dessutom förutsätts att den som verkar som oavhängig sakkunnig skall vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor eller revisionsammanslutning.

109 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 52 b §. Det i den gällande paragrafens 2 mom. avsedda förfarandet föreslås bli slopat. Med avvikelse från den gällande bestämmelsen föreslås dessutom i paragrafens 3 mom. att finansinspektionens beslut, för att det skall vara lättare att nå fondandelsägarna, skall publiceras i minst en rikstidning i stället för officiella tidningen.

110 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 52 c §.

111 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att förvaringsinstitut i sådana fall som avses i 118 § 5 mom. skall iakttas det förfarande som bestäms i detta kapitel.

17 kap. Delning av en placeringsfond

112—115 §. Bestämmelserna om delning av en placeringsfond föreslås bli ändrade i överensstämmelse med föreslagna 107—110 §, som gäller förfarandet vid fusionering av placeringsfonder. I övrigt föreslås gällande 53—53 c § bli överförda till detta kapitel.

18 kap. Återkallelse av fondbolags verksamhetstillstånd, begränsning av verksamheten samt upplösning av fondbolag och placeringsfonder

116 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i materiellt hänseende gällande 54 § 2 mom.

117 §. I paragrafen ingår en mot gällande 54 § svarande bestämmelse om återkallande av fondbolags verksamhetstillstånd. Förfarandet i paragrafens 1 mom. föreslås i princip motsvara de för värdepappersföretag bestämda grunderna för återkallande av verksamhetstillstånd.

Den i gällande 3 mom. ingående bestämmelsen som föreslås bli överförd till paragrafens 2 mom. ändras genom en strykning av andra grunder för återkallande av fondbolags verksamhetstillstånd och försättande i likvidation än de som för närvarande ingår i 6 punkten.

I paragrafens 3 mom. bestäms om förfä-

randet när en tillståndsinnehavare hörs i samband med sådant förfarande som avses i 1 och 2 mom. Den gällande regleringen föreslås bli utökad med förpliktelsen att be finansinspektionen ge ett utlåtande i ärendet. Förfarandet kan slopas om ärendets brådskande natur förutsätter detta.

Paragrafens 4 och 5 mom. motsvarar gällande 5 och 6 mom.

118 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 54 a §. Som nytt 5 mom. föreslås emellertid gällande 54 b §. Paragrafens 5 mom. föreslås bli så kompletterat att förvaringsinstitutet, utöver att lämna ifrån sig förvaltningen av placeringsfonden och upplösa fonden, också kan vidta åtgärder för fusionering av denna.

119 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om frivillig upplösning av en placeringsfond och om förfarandet i samband därmed. Avsikten med bestämmelserna är att förtydliga förfarandet och åstadkomma jämlikhet mellan fondandelsägarna. Det i lagrummet avsedda förfarandet motsvarar det förfarande vid obligatorisk upplösning av en placeringsfond som regleras i gällande 54 d—56 §, och det föreslås vara detsamma oberoende av på vilken grund placeringsfonden upplöses och vem som sköter upplösningen.

Enligt paragrafens 1 mom. kan fondbolaget upplösa en placeringsfond. Upplösningsbeslutet skall omedelbart meddelas finansinspektionen för kännedom. Samtliga fondandelsägare skall skriftligen underrättas om beslutet, som dessutom skall publiceras i minst en rikstidning. I meddelandet skall nämnas hur och när medlen kan lyftas.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om avbrytande av emission och inlösen av fondandelar samt om att fondens tillgångar skall realiseras och dess åtaganden skötas innan tillgångarna kan börja delas ut till fondandelsägarna. Tillgångarna skall delas i förhållande till ägarandelarna.

Enligt paragrafens 3 mom. skall över upplösningen göras en slutredovisning som skall tillställas såväl finansinspektionen som fondandelsägarna. Slutredovisningen skall uppgöras av fondbolaget.

Paragrafens 4 mom. motsvarar gällande 56 §, i vilken det bestäms vad som sker med medel som inte lyfts.

Enligt paragrafens 5 mom. skall fondbolaget underrätta finansinspektionen om slutförändret av upplösningsförfarandet.

120 §. För tydlighetens skull föreslås i

paragrafen en bestämmelse om att förvaringsinstitutet, när det skall vidta åtgärder för att upplösa en placeringsfond vars förvaltning det övertagit, skall iakttä det förfarande som avses i 119 §.

121 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 54 d § 1 mom. utom i det avseendet att i fråga om upplösningsförfarandet föreslås en hänvisning till 119 §. Därmed blir bestämmelsen i gällande 54 d § 2 mom. obehövlig. Emellertid föreslås en sådan komplettering att i bestämmelsen intas ett omnämmande om fastställelse av fondstadgarna, eftersom den gällande bestämmelsen kan tolkas på så sätt att den gäller endast placeringsfonder vilkas stadgar har fastställts av finansinspektionen.

122 §. Bestämmelser om tillsättning av ombud som avses i lagen om finansinspektionen ingår i gällande 54 d § 3 mom. lagen om placeringsfonder. Regleringen föreslås i 1 mom. bli utsträckt till att gälla också sådana situationer där förvaringsinstitutet inte har vidtagit åtgärder för att överlåta förvaltningen av fonden eller för att upplösa eller fusionera denna. Enligt paragrafens 2 mom. skall finansinspektionen avbryta emission och inlösen av fondandelar när den utser ett ombud. När förvaringsinstitutet förvaltar en placeringsfond skall emission och inlösen av fondandelar avbrytas enligt 118 § 4 mom.

123 §. I paragrafen föreslås en sammanslagning av gällande 54 § 7 mom., 54 a § 4 mom. 54 c § och 54 d 4 mom., dvs. bestämmelserna om anmälningsskyldighet i situationer där emission och inlösen av fondandelar har avbrutits och fondandelarna i enlighet med principen om en auktorisation marknadsförs inom EES. I förslaget skall de i kapitlet föreslagna ändringarna beaktas. Regleringen baserar sig på artikel 37.2 a och artikel 52.3 i fondföretagsdirektivet. För tydlighetens skull föreslås i 2 mom. en bestämmelse om anmälningsskyldigheten i detta fall.

19 kap. Återkallelse av förvaringsinstituts verksamhetstillstånd och upplösning av förvaringsinstitut

124 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att förvaringsinstitutet skall ansöka om återkallelse av verksamhetstillståndet om det inte längre har för avsikt att bedriva förvaringsinstitutverksamhet. Verksamhetstillståndet kan återkallas först då förvar-

ingsinstitutet har lämnat ifrån sig alla de uppgifter som avses i 31 §. Den i paragrafen föreslagna regleringen lämpar sig endast för förvaringsinstitut som har fått verksamhetstillstånd med stöd av lagen om placeringsfonder.

125 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om de grunder på vilka ett förvaringsinstituts verksamhetstillstånd kan återkallas. Grunderna överensstämmer med de principer som gäller för återkallande av fondbolags verksamhetstillstånd.

Paragrafens 2 mom. motsvarar gällande 117 § 2 mom. När ett förvaringsinstitut träder i likvidation och upplöses skall enligt förslaget iaktas det förfarande som anges i 117 § 4 och 5 mom.

I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse om att förvaringsinstitutet skall höras innan beslut om återkallande av verksamhetstillståndet fattas. Statsrådet skall dessutom bereda finansinspektionen tillfälle att ge ett utlåtande. Hörande- och remissförfarandet behöver emellertid inte iaktas i brådskande situationer.

126 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om förfarandet i den situationen att ett förvaringsinstituts verksamhetstillstånd har återkallats, förvaringsinstitutet har trätt i likvidation, dess egendom har avträtts till konkurs eller bolaget annars upphör med sin verksamhet.

I paragrafens 1 mom. understryks att fondbolaget omedelbart skall vidta åtgärder för att utse ett nytt förvaringsinstitut för de placeringsfonder som det förvaltar och överföra uppgifterna på detta. Om fondbolaget inte vidtar behövliga åtgärder, skall finansinspektionen tillsätta ett ombud för skötseln av förvaringsinstitutets uppgifter. Detta kan ske t.ex. på den grunden att fondbolaget inte tillräckligt snabbt kan utse ett lämpligt nytt förvaringsinstitut.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. bestäms att om fondbolaget inte vidtar åtgärder för att utse ett nytt förvaringsinstitut enligt 1 mom., skall finansinspektionen vidta åtgärder för att upplösa de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar. På förfarandet tillämpas 122 och 123 §, vilket innebär att finansinspektionen bestämmer att emission och inlösen av fondandelar skall avbrytas, utser ett ombud för vidtagande av de behövliga åtgärderna samt för att på vederbörligt sätt underrätta de behöriga myndigheterna i övriga EES-stater. I praktiken blir det också frå-

ga om att återkalla fondbolagets verksamhetstillstånd. Bestämmelsen är tillämplig också i situationer där fondbolaget och förvaringsinstitutet hör till samma koncern och går i konkurs samtidigt.

20 kap. **Marknadsföring av fondandelar utanför Finland och fondföretags verksamhet i Finland**

127 och 128 §. Föreslagna 127 § motsvarar gällande 2 a § och föreslagna 128 § motsvarar gällande 2 § 2 mom. samt början av 5 mom.

129 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse motsvarande gällande 2 § 6 mom. om marknadsföring i Finland av andra än i fondföretagsdirektivet avsedda fondföretags andelar. Sådana andelar kan, såsom för närvarande, marknadsföras med tillstånd av statsrådet. Statsrådets behörighet föreslås bli preciserad i överensstämmelse med det föreslagna tillämpningsområdet för lagen om placeringsfonder. Tillståndsförfarandet tillämpas endast på fondföretag vilka enligt sina stadgar eller sin bolagsordning marknadsförs till allmänheten. Begreppet allmänheten kan avse också en begränsad krets av potentiella investerare. Det är emellertid väsentligt att till den hör eller kan höra också andra än yrkesmässiga investerare. Från småinvesterskyddets synpunkt är det ändamålsenligt att hänföra också denna typ av fondföretag till tillämpningsområdet för bestämmelsen. Tillstånd kan enligt förslaget beviljas endast i det fall att de kollektiva investeringarnas struktur, fondverksamhetens principer samt lagstiftningen och tillsynsnivån i fondföretagets hemstat i tillräckligt hög grad stämmer överens med de principer som anges i lagen om placeringsfonder.

Enligt paragrafens 2 mom. har statsrådet rätt att ställa krav vad gäller de uppgifter som fondföretaget är skyldigt att offentliggöra vid sin marknadsföring av andelar. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att investerarna har samma möjlighet att bilda sig en uppfattning om de kollektiva investeringarnas karaktär, oberoende av om det är fråga om en inhemsk specialfond eller om ett sådant fondföretag som avses i lagrummet.

130 §. I paragrafen föreslås en sammanslagning av de i gällande 2 § 2 och 6 mom. ingående bestämmelserna om de handlingar och uppgifter som skall fogas dels till ett

sådant meddelande som ett i fondföretagsdirektivet avsett fondföretag skall tillställa finansinspektionen, dels till en sådan ansökan om marknadsföringstillstånd som riktas till statsrådet. Bestämmelserna om dessa handlingar och uppgifter baserar sig på fondföretagsdirektivet. Eftersom syftet med bestämmelsen är att skydda investerarna förutsätts motsvarande uppgifter och handlingar redan enligt den gällande lagen bli inlämnade som bilagor till en ansökan om marknadsföringstillstånd. Eftersom det är möjligt att i synnerhet fondföretag som är registrerade i s.k. tredje stater inte enligt lagstiftningen i sin hemstat behöver offentliggöra alla de uppgifter som avses i lagrummet eller också får offentliggöra handlingarna i någon annan form, föreslås att i 2 mom. intas den i gällande 2 § 6 mom. ingående bestämmelsen enligt vilken det av särskilda skäl är möjligt att bevilja undantag från skyldigheten att bifoga vissa uppgifter och handlingar till ansökan. Eftersom det är svårt att på förhand bedöma vilka andra utredningar som skall förutsättas bli fogade till marknadsföringsansökningar för andra fondföretag än sådana som avses i fondföretagsdirektivet, föreslås i 2 mom. dessutom en bestämmelse om att statsrådet kan avkräva sökanden också andra utredningar som det anser behövliga. Föreslagna 1 mom. motsvarar gällande 2 § 3 mom., föreslagna 2 mom. motsvarar början av gällande 2 § 4 mom. och föreslagna 3 mom. motsvarar slutet av gällande 4 mom.

I paragrafens 4 mom. föreslås en bestämmelse om att ett fondföretag skall underrätta finansinspektionen om sitt beslut att sluta marknadsföra andelar i Finland. Fondföretaget skall dessutom publicera ett meddelande om sitt beslut i minst en rikstidning. Från andelsägarens synpunkt är det väsentligt att det i meddelandet nämns var andelar i fortsättningen inlöses. Dessutom skall andelsägarna underrättas om hur avkastningarna betalas ut och var de handlingar som skall offentliggöras tillgängliga.

131 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar slutet av gällande 2 § 5 mom. och 2 mom. motsvarar gällande 2 b §.

132 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar gällande 4 § 3 mom. Dessutom föreslås det en bestämmelse om att tillståndsmyndigheten för klarhetens skull kan det förutsätts att ett fondföretags namn eller firma skall åtföljas av ett förklarande tillägg. Förslaget baserar

sig på fondföretagsdirektivet (artikel 48).

21 kap. Tystnadsplikt och skadeståndsskyldighet samt identifiering av investerare

133 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 58 §. Tystnadsplikten föreslås emellertid bli utsträckt till att gälla också förvaringsinstitut som har fått verksamhetstillstånd med stöd av denna lag. Om kreditinstituts och värdepappersföretags tystnadsplikt finns särskilda bestämmelser. I bestämmelsen föreslås en terminologisk precisering. Termen polismyndigheter ersätts med termen förundersökningsmyndigheter.

134 och 135 §. Föreslagna 134 § överensstämmer i materiellt hänseende med gällande 59 § medan 135 § motsvarar gällande 60 §.

136 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 61 §, med den avvikelsen att regleringen föreslås bli utsträckt till att gälla också personer, sammanslutningar och stiftelser som enligt 2 kap. 9 § värdepappersmarknadslagen kan jämföras med aktieägare.

137 och 138 §. Föreslagna 137 § motsvarar gällande 42 § och föreslagna 138 § motsvarar gällande 62 §.

139 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 63 §, men den utsträcks till att gälla också förvaringsinstitut.

140 och 141 §. De föreslagna bestämmelserna motsvarar i materiellt hänseende gällande 64 och 65 §.

142 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 66 §, med den avvikelsen att stämningar och andra meddelanden skall riktas till fondbolaget i stället för ordföranden för fondandelsägarstämman.

143 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 67 §, men den utsträcks till att gälla också förvaringsinstitut.

144 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om den för fondbolaget och förvaringsinstitut gällande skyldigheten att identifiera investerare. Enligt paragrafens 1 mom. skall fondbolaget och förvaringsinstitutet känna sin kund (*know your customer*). Denna princip förutsätter dels kännedom om investerarens identitet, dels om arten och omfattningen av investerarens affärsverksamhet. De identifieringsåtgärder som avses i lagrummet skall avse både existerande och blivande fondandelsägare. Identifieringsåtgärderna skall vid-

tas när en fondandel har överförs mellan personer, sammanslutningar, stiftelser eller jämförbara utländska fysiska eller juridiska personer, varefter fondandelsägaren hos fondbolaget ansöker om registrering av äganderätten för att kunna utöva sina rättigheter. En blivande fondandelsägare identifieras i samband med att fondandelen på normalt sätt emitteras av fondbolaget. Enligt förslaget har såväl fondbolaget som det enligt denna lag auktoriserade förvaringsinstitutet identifieringsskyldighet.

Kreditinstitut, värdepappersföretag och utländska kreditinstituts eller värdepappersföretags i Finland etablerade filialer vilka bedriver förvaringsinstitutverksamhet är redan nu anmälningsskyldiga enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998). Varje anmälningsskyldig ansvarar för att identifieringsskyldigheten uppfylls. Om marknadsföringen av fondandelar sköts av någon annan än fondbolagets ombud, skall fondbolaget se till att ombudet identifierar kunderna i enlighet med lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt samt med stöd av därav meddelade föreskrifter.

Enligt paragrafens 2 mom. gäller i fråga om identifiering av investerare dessutom vad som bestäms i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt.

Enligt paragrafens 3 mom. kan finansinspektionen meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som skall iaktas när fondandelsägare och blivande fondandelsägare identifieras enligt 1 mom.

22 kap. Straffbestämmelser

145 §. Föreslagna 1 mom. överensstämmer med gällande 68 §, utom i det avseendet att i förslaget beaktas bestämmelserna om förvaringsinstitutverksamhet och lagens tillämpningsområde. Till följd av bestämmelsen om tillämpningsområdet blir gällande 1 mom. 2 punkten onödig. Föreslagna 2 mom. överensstämmer med det genom lagen 578/1998 ändrade 68 § 2 mom. som träder i kraft den 1 januari 1999.

146 §. Denna paragraf överensstämmer huvudsakligen med gällande 69 §. Skyldigheten att hålla medlen åtskilda är ett viktigt element i fondverksamheten. Därför föreslås i 2 punkten en hänvisning till 25 § 2 mom. och 31 § 2 mom.

147 §. Den föreslagna bestämmelsen mot-

svarar gällande 70 §. Den skall emellertid i fortsättningen gälla också förvaringsinstitutens förvaltningspersonal.

148 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 71 §, men den utsträcks till att gälla också förvaringsinstitut.

149 §. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 72 §, men den föreslås bli utsträckt till att gälla också förvaringsinstituts förvaltningspersonal.

150 §. Föreslagna 1 mom. motsvarar gällande 67 a § med den avvikelsen att bestämmelsen utsträcks till att gälla alla som i Finland marknadsför andelar i fondföretag. I bestämmelsen ingår emellertid inte längre någon fullständig förteckning över de bestämmelser som är sanktionerade.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om att den som marknadsför andelar i ett fondföretag kan åläggas att upphöra med verksamheten, om fondföretaget i något väsentligt avseende bryter mot bestämmelser i gällande lagstiftning. Statsrådet skall underrätta de behöriga myndigheterna i fondföretagets hemstat om sitt beslut. Beslutet skall fattas av statsrådet, oberoende av om det är fråga om ett fondföretag som avses i fondföretagsdirektivet eller om ett fondföretag av någon annan typ.

23 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

151 §. I denna paragraf ingår en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

152 §. Genom den föreslagna lagen upphävs lagen den 8 maj 1987 om placeringsfonder (480/1997) jämte ändringar.

153 §. För tydlighetens skull föreslås en bestämmelse om att i andra lagar och i förordningar ingående hänvisningar till lagen om placeringsfonder skall avse denna lag, efter att den trätt i kraft.

154 §. Enligt förslaget skall för fondbolag reserveras en skälig tid inom vilka de skall vidta åtgärder för hållande av bolagsstämma och för att vid behov ändra bolagsordningen. Övergångsperioden är enligt förslaget tolv månader. Enligt den föreslagna paragrafen skall revisorer som uppfyller de i 36 § angivna behörighetsvillkoren väljas inom tolv månader. Enligt 38 § 1 mom. räcker det att en revisor granskar att fondandelsvärdet beräknas på rätt sätt, förutsatt att denne är en av Centralhandelskammaren godkänd revisor. Bestämmelsen skall tilläm-

pas omedelbart efter att en revisor som uppfyller behörighetsvillkoren har valts och tagit emot uppdraget.

I paragrafens 2 mom. föreslås det en ett års övergångstid för stadgandet i 20 § 3 mom. genom vilket förhindras ett samfund eller en stiftelse, där fondandelsägaren som enligt 20 § 2 mom. har bestämmande inflytande, att rösta vid fondandelsägarstämma. Ändringen kan ha märkvärdiga verkningar på rösträttställningen. En motsvarande övergångstid föreslås för stadgandet i 22 § 4 mom, i vilket förbjuds det att välja en sådan fondandelsägare till representskap.

155 §. I denna paragraf föreslås att föreningens ikraftträdande beviljade verksamhetsstillstånd för fondbolag skall gälla också efter att den nya lagen har trätt i kraft. Tillståndansökningar som är anhängiga när lagen träder i kraft skall emellertid kompletteras i enlighet med den nya lagen.

1.2. Lag om ändring av 13 § lagen om värdepappersföretag

13 §. Paragrafens 2 mom. föreslås bli så ändrat att ett värdepappersföretag som har för avsikt att bedriva förvaringsinstitutverksamhet enligt lagen om placeringsfonder skall ha ett startkapital på minst fem miljoner mark. Motsvarande kapitalkrav gäller för sådana förvaringsinstitut som avses i lagen om placeringsfonder. För kreditinstitut gäller högre kapitalkrav.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse. Den i lagen om värdepappersföretag föreslagna ändringen innebär för åtminstone ett förvaringsinstituts vidkommande att det måste öka sitt aktiekapital, vilket kan förutsätta att bolagsstämman sammankallas för ändring av bolagsordningen. Det är därför viktigt att en tillräckligt lång tid reserveras för den ändring som 13 § lagen om värdepappersföretag förutsätter. Som övergångstid föreslås tolv månader. I annat fall måste förvaringsinstitutet upphöra med förvaringsinstitutverksamheten.

1.3. Lag om ändring av 2 § lagen om finansinspektionen

2 §. Paragrafens 5 punkt föreslås bli så ändrad att till förteckningen över finansinspektionens tillsynsobjekt fogas förvaringsinstitut.

1.4. Lag om ändring av 1 kap. 2 § värdepappersmarknadslagen

2 §. De i kapitlets 2 § 1 mom. 4 punkten ingående begreppen placeringsfundsandel och en därmed jämförbar andel i ett utländskt fondföretag föreslås bli ändrade i överensstämmelse med begreppsapparaten i lagen om placeringsfonder. Ordet placeringsfundsandel föreslås således bli utbytt mot ordet fondandel. Ett fondföretag är enligt definitionen i lagen om placeringsfonder alltid utländskt, vilket innebär att ordet utländskt kan strykas i detta sammanhang.

1.5. Lag om ändring av lagen om värdeandelssystemet

26 c §. Till lagen föreslås bli fogad en ny 26 c § vari det föreslås att skyldigheten att överföra fondandelar till värdeandelssystemet skall regleras genom förordning. Anså länge är sådan överföring inte datatekniskt möjlig.

1.6. Lag om ändring av 29 § lagen om värdeandelsskonton

29 §. Paragrafens 1 mom. föreslås bli så ändrat att avstämningsdagen kan bestämmas också med stöd av en placeringsfonds stadgar. Detta är en viktig förutsättning för att fondandelarna under trygga former skall kunna överföras till värdeandelssystemet.

1.7. Lag om ändring av 3 § lagen om förhinder och utredning av penningtvätt

3 §. Enligt den nya 4 a punkt som föreslås i paragrafen, utökas förteckningen över anmälningspliktiga med ett omnämmande av sådana fondbolag och förvaringsinstitut som avses i lagen om placeringsfonder. Fondverksamhetens och förvaringsinstitutverksamhetens struktur förutsätter att anmälningskyldigheten utsträcks till båda dessa kategorier.

1.8. Lag om ändring av 14 § handelsregisterlagen

14 §. I paragrafens 3 mom. föreslås en sådan ändring att förfarandet som innebär att

statsrådet och finansinspektionen skall höras i samband med registrering av ändringar i fondbolags bolagsordning skall tillämpas också på motsvarande registreringsförfarande för förvaringsinstitut. Dessutom föreslås en sådan ändring att registermyndigheten också i samband med godkännandet av ett fondbolags bolagsordning skall bereda statsrådet och finansinspektionen tillfälle att uttala sig om saken. Motsvarande förfarande föreslås bli iakttaget i samband med godkännande av förvaringsinstituts bolagsordningar och ändringar i dessa.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att riksdagen har antagit dem. För att de finländska fondbolagens internationella konkurrenskraft skall kunna tryggas i samband med övergången till en gemensam valuta skulle det vara det ändamålsenligt att den nya lagen om placeringsfonder träder i kraft den 1 januari 1999.

Med stöd av vad som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om placeringsfonder

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Denna lag tillämpas på fondbolags och förvaringsinstituts verksamhet samt på fondföretags marknadsföring av andelar till allmänheten.

Denna lag tillämpas inte på fondföretags marknadsföring av andelar, ifall endast yrkesmässiga investerare enligt fondföretagets stadgar eller bolagsordning kan registreras som dess andelsägare. Som yrkesmässiga investerare skall anses

1) sådana sammanslutningar som avses i 1 kap. 4 § 4 mom. 1—6 punkten värdepappersmarknadslagen (495/1989),

2) sådana sammanslutningar eller stiftelser som avses i 1 kap. 4 § 4 mom. 7 och 8 punkten värdepappersmarknadslagen och som av fondföretaget eller dess ombud har fått ett meddelande som avses i de nämnda punkterna, samt

3) andra investerare som skriftligen har meddelat fondföretaget eller dess ombud att de vad beträffar sin yrkesskicklighet och erfarenhet kan betraktas som yrkesmässiga investerare.

2 §

I denna lag avses med

1) *fondverksamhet* anskaffning av medel från allmänheten för kollektiva investeringar och placering av medlen huvudsakligen i sådana investeringsobjekt som avses i 2 § lagen om värdepappersföretag (579/1996), samt fondförvaltning,

2) *placeringsfond* genom fondverksamhet anskaffade och investerade tillgångar samt förpliktelser som följes av dem,

3) *fondbolag* i regel ett finländskt aktiebolag som bedriver fondverksamhet,

4) *förvaringsinstitutverksamhet* förvaring av en placeringsfonds tillgångar samt övervakning av att fondbolag bedriver fondverksamhet i enlighet med lag och myndigheters med stöd därav meddelade föreskrifter samt placeringsfondens stadgar,

5) *förvaringsinstitut* en sammanslutning som bedriver förvaringsinstitutverksamhet,

6) *fondandel* en av flera lika stora andelar eller minst en bråkdel av en andel i en placeringsfond,

7) *fondandelsägare* en person, sammanslutning eller stiftelse eller en jämförbar utländsk fysisk eller juridisk person som äger en eller flera andelar eller bråkdelar i en placeringsfond,

8) värdepapper bevis enligt definitionen i 1 kap. 2 § värdepappersmarknadslagen,

9) *fondföretagsdirektivet* rådets direktiv (85/611/EEG) om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) samt rådets direktiv (88/220/EEG) med ändring, såvitt gäller placeringsinriktningen för vissa fondföretag, av direktiv 85/611/EEG,

10) *fondföretag* en utländsk placeringsfond och ett därmed jämförbart utländskt företag för kollektiva investeringar, samt med

11) *hemstat* den stat där ett fondföretag eller förvaringsinstitut har fått auktorisation.

3 §

Fondverksamhet får bedrivas endast av fondbolag och förvaringsinstitutverksamhet får bedrivas endast av förvaringsinstitut som har fått tillstånd för sådan verksamhet.

4 §

Finansinspektionen utövar tillsyn över att denna lag, enligt lagen utfärdade bestämmelser och med stöd av dessa meddelade myndighetsföreskrifter iakttas, över fondbolagens, förvaringsinstitutens och placeringsfondernas verksamhet samt över marknadsföringen av de i 1 § avsedda fondföretagens andelar.

Finansinspektionen har rätt att av fondföretag som avses i 1 mom. få de upplysningar som tillsynen förutsätter samt kopior av handlingar som den anser vara nödvändiga för tillsynen.

2 kap.

Fondbolags och förvaringsinstituts verksamhetstillstånd

5 §

Statsrådet beviljar på ansökan ett finländskt aktiebolag tillstånd att verka som fondbolag om

1) aktiebolaget har som syfte att bedriva fondverksamhet,

2) aktiebolaget har sitt huvudkontor i Finland,

3) aktiebolaget har tillräckliga ekonomiska verksamhetsförutsättningar, och om

4) det enligt vad som utretts och med beaktande av den tilltänkta omfattningen av sökandens affärsverksamhet kan anses sannolikt att denna kommer att skötas på ett

tillförlitligt och yrkesskickligt sätt samt enligt förnuftiga och trygga affärsprinciper.

Ett fondbolag kan under de förutsättningar som anges i tillståndet också bedriva verksamhet som väsentligen hör ihop med fondverksamheten, om denna verksamhet inte är ägnad att skada fondandelsägarnas intressen.

6 §

Fondbolagets aktiekapital skall uppgå till minst en miljon mark och vara i sin helhet inbetalt i pengar när verksamhetstillståndet beviljas.

Vid ökning av fondbolagets aktiekapital kan nya aktier inte tecknas mot apportegendom.

Fondbolagets aktiekapital skall alltid utgöra minst en halv procent av det sammanlagda värdet av de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar. En ökning av aktiekapitalet kan uppskjutas till dess att följande belopp på en hel miljon mark har uppnåtts. I fondbolagets bolagsordning kan emellertid bestämmas att fondbolagets aktiekapital inte längre skall ökas när det uppgår till minst fem miljoner mark.

7 §

I fondbolagets firma skall ordet fondbolag ingå, antingen i denna form eller som sammansättningsled.

Endast fondbolag som avses i denna lag har rätt att i sin firma eller annars för beskrivning av sin verksamhet använda benämningen fondbolag eller fondaktiebolag.

8 §

Fondbolagets styrelse skall ha minst tre medlemmar. Minst hälften av styrelsemedlemmarna samt verkställande direktören skall vara bosatta i Finland eller i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Statsrådet kan av särskilda skäl bevilja bolaget tillstånd att avvika från dessa krav.

Fondandelsägarna väljer minst en tredjedel av medlemmarna i fondbolagets styrelse på det sätt som bestäms i fondbolagets bolagsordning. En av fondandelsägarna vald styrelsemedlem får inte

1) vara i fondbolagets eller förvaringsinstituts anställning,

2) utöva eller representera en utövare av sådant bestämmande inflytande som avses i 1 kap. 5 § bokföringslagen (1336/1997), eller

3) vara styrelse- eller direktionsmedlem i något annat fondbolag eller förvaringsinstitut.

För fondbolaget får inte inrättas ett förvaltningsråd.

9 §

Statsrådet beviljar på ansökan tillstånd att verka som förvaringsinstitut. Ett sådant verksamhetstillstånd kan beviljas ett finländskt aktiebolag om

1) aktiebolaget har som syfte att bedriva förvaringsinstitutverksamhet,

2) aktiebolaget har hemort i Finland,

3) det enligt vad som utretts kan anses sannolikt att förvaringsinstitutverksamheten kommer att skötas enligt förnuftiga och trygga affärsprinciper,

4) det med beaktande av aktiebolagets tidigare verksamhet eller annars med fog kan anses att bolaget uppfyller erforderliga professionella och etiska krav, samt om

5) aktiebolagets planerade verksamhet uppfyller de tekniska och ekonomiska krav som förvaringsinstitutverksamheten ställer.

Ett förvaringsinstitut kan under de förutsättningar som anges i tillståndet bedriva också verksamhet som väsentligen hör ihop med förvaringsinstitutverksamheten.

10 §

Ett förvaringsinstitut skall ha ett startkapital på minst fem miljoner mark, som i sin helhet skall vara inbetalt i pengar innan verksamhetstillståndet beviljas.

11 §

Utan hinder av 9 § kan förvaringsinstitutverksamhet bedrivas av ett värdepappersföretag som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten lagen om värdepappersföretag samt av ett kreditinstitut som avses i 2 § kreditinstitutslagen (1067/1993).

Förvaringsinstitutverksamhet kan dessutom bedrivas av ett sådant i en till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet hörande stat auktoriserat värdepappersföretag som avses i 2 § 1 punkten lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996) samt av ett sådant kreditinstitut som avses i 3 § 1 punkten lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993) och som

1) har filial eller kontor i Finland,

2) uppfyller de ekonomiska verksamhets-

förutsättningar som avses i 10 § och som

3) i sin hemstat har auktorisation att bedriva förvaringsinstitutverksamhet av det slag som avses i fondföretagsdirektivet.

12 §

Till ett fondbolags ansökan skall åtminstone fogas

1) bolagsordning,

2) handelsregisterutdrag,

3) utredning om aktieägarna och andra som enligt 2 kap. 9 § värdepappersmarknadslagen jämställs med aktieägare samt om dessas ägarandelar,

4) utredning om hur förvaltningen är ordnad samt om de personer som sköter förvaltningen av placeringsfonder och dessas eventuella ställföreträdare,

5) uppgifter om de ovan i 3 punkten nämnda personernas tillförlitlighet, vandel och lämplighet i andra avseenden,

6) uppgifter om de ovan i 4 punkten avsedda personernas tillförlitlighet, vandel, erfarenhet och lämplighet i andra avseenden,

7) utredning om var huvudkontoret är beläget, samt

8) utredning om den tilltänkta verksamheten.

Till ett förvaringsinstituts ansökan om verksamhetstillstånd skall åtminstone fogas

1) de handlingar och utredningar som anges i 1 mom. 1—3, 5, 7 och 8 punkten, i tillämpliga delar,

2) utredning om förvaringsinstitutets förvaltning, samt

3) utredning om de ovan i 2 punkten avsedda personernas tillförlitlighet, vandel, erfarenhet och lämplighet i andra avseenden.

Statsrådet har rätt att kräva också andra än i 1 och 2 mom. angivna utredningar som det anser vara nödvändiga. Vederbörande ministerium kan bestämma vilka uppgifter som skall fogas till ansökan och hur de skall framställas.

13 §

Statsrådet skall avgöra en ansökan om verksamhetstillstånd inom sex månader från det att den inkommit. Om statsrådet under denna tid ber sökanden om tilläggsutredningar, skall fristen räknas från den dag då statsrådet har tagit emot tilläggsutredningen. Ansökan anses ha blivit avslagen om den inte avgörs inom den utsatta tiden.

Statsrådet skall innan det avgör ett tillståndsärende be finansinspektionen ge ett

utlåtande om ansökan.

Statsrådet kan efter att ha hört sökanden förena tillståndet med villkor och begränsningar gällande sökandens affärsverksamhet.

14 §

Fondbolaget eller förvaringsinstitutet kan inleda sin verksamhet omedelbart efter att ha fått verksamhetstillstånd, om inte inledandet är förenat med villkor. Bolaget och institutet skall till finansinspektionen anmäla tidpunkten då det inleder sin verksamhet.

15 §

Finansinspektionen skall utan dröjsmål underrättas om att någon av de personer som avses i 12 § 1 mom. 4 punkten och 2 mom. 2 punkten byts ut.

Fondbolaget och förvaringsinstitutet skall utan dröjsmål för kännedom tillstålla statsrådet och finansinspektionen registrerade ändringar av bolagsordningen.

16 §

På fondbolag och förvaringsinstitut skall tillämpas vad som i 14 och 15 § lagen om värdepappersföretag bestäms om underrättelse om röstetal och inflytande samt om myndigheternas rätt att motsätta sig förvärv.

17 §

Finansinspektionen kan meddela föreskrifter om fondbolagets och förvaringsinstitutets övriga anmälningsskyldighet samt om hur sådana uppgifter som avses i 15 och 16 § skall lämnas, för att finansinspektionen skall kunna förvissa sig om att fondbolaget och förvaringsinstitutet fortsättningsvis uppfyller tillståndsförutsättningarna.

18 §

Vad som i denna lag bestäms om fondbolags och förvaringsinstituts styrelsemedlemmar och verkställande direktör skall på motsvarande sätt tillämpas på dessas suppleanter och ställföreträdare.

3 kap.

Fondandelsägarstämma och representantskap

19 §

De ärenden som fondandelsägarna enligt denna lag eller placeringsfondens stadgar gemensamt skall besluta om, avgörs vid en fondandelsägarstämma som skall hållas vid

den tidpunkt som anges i stadgarna.

När det gäller fondandelsägarstämman skall i tillämpliga delar iakttas de föreskrifter som gäller föreningsmöten, om inte annat bestäms i placeringsfondens stadgar eller i denna lag.

En fondandelsägare kan utöva sin rätt vid fondandelsägarstämman antingen personligen eller genom ett ombud. Ombudet skall förete en daterad fullmakt. Om annat inte framgår av fullmakten gäller denna en enda stämma. En fullmakt kan emellertid vara i kraft högst tre år efter utfärdandet.

Varje fondandelsägare och ombud får vid fondandelsägarstämman anlita ett biträde.

20 §

Varje fondandel medför en röst vid fondandelsägarstämman.

Fondandelsägare som enligt 1 kap. 5 § bokföringslagen har bestämmande inflytande i ett fondbolag, får inte själv eller genom ombud rösta vid en av fondbolaget förvaltd placeringsfonds andelsägarstämma.

Vad som stadgas i 2 mom. gäller också ett sådant samfund eller en sådan stiftelse där den ovannämnda fondandelsägaren har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § bokföringslagen.

21 §

En extra fondandelsägarstämma skall hållas då fondbolagets styrelse anser att en sådan behövs eller om en revisor skriftligen kräver det för behandling av ett uppgivet ärende. Vad som här bestäms om revisor gäller på motsvarande sätt fondandelsägare som tillsammans innehar minst en tjugonde del av alla utelöpande fondandelar.

22 §

I placeringsfondens stadgar kan bestämmas att de av fondbolaget förvaltade placeringsfondernas andelsägarstämmor skall välja ett representantskap med uppgift att besluta om fondernas gemensamma angelägenheter, då antalet medlemmar som fondandelsägarna skall välja till fondbolagets styrelse eller antalet revisorer som skall väljas för fondbolaget och de av detta förvaltade placeringsfonderna understiger antalet placeringsfonder som fondbolaget förvaltar. I stadgarna skall därvid anges representantskapets uppgifter, sättet för val av representantskapet samt valperioden.

När det gäller representantskapet skall

19 § 2 mom. iaktas i tillämpliga delar.

I 20 § 2 mom. angivna fondandelsägare och företrädare för dessa är inte valbara till representantskapet.

Vad som stadgas i 2 mom. gäller också i 20 § 3 mom. angivna fondandelsägare och företrädare för dessa.

4 kap.

Fondbolags verksamhet och uppgifter

23 §

Fondbolaget kan grunda en eller flera placeringsfonder. Flera fondbolag får inte grunda en gemensam placeringsfond.

En placeringsfond skall ha stadgar. Fondbolagets styrelse beslutar om stadgarna och ändring av dem.

24 §

Fondbolaget får inte till allmänheten börja marknadsföra andelar i en placeringsfond som det förvaltar och inte heller får medel tillföras fonden förrän fondstadgarna har fastställts.

Fondbolaget skall underrätta finansinspektionen om tidpunkten då det inleder fondverksamheten.

25 §

Fondmedlen ägs av fondandelsägarna. Fondandelsägarna är inte personligen ansvariga för åtaganden som hänför sig till placeringsfonden.

Fondbolaget skall hålla placeringsfondens tillgångar åtskilda från sina egna och låta ett förvaringsinstitut förvara dem. En placeringsfonds egendom får inte utmätas för fondbolagets skulder.

Fondbolaget företräder i eget namn en placeringsfond. I rättshandlingar som gäller en placeringsfond skall nämnas den fond på vars vägnar fondbolaget handlar.

26 §

Fondbolaget skall bedriva fondverksamheten omsorgsfullt, självständigt och sakkunnigt, i fondandelsägarnas intresse. Fondbolaget skall i sin verksamhet behandla fondandelsägarna på ett jämbördigt sätt.

Fondbolaget kan anlita utomstående tjänster ifall fondstadgarna innehåller tillräckliga föreskrifter om arten och omfattningen av

dessa. Ett förvaringsinstitut kan inte tillhandahålla tjänster som ansluter sig till förvaltningen av placeringsfonder. Avtal om överföring av fondbolagets ansvar på tredje part är ogiltiga. På den som tillhandahåller dessa tjänster tillämpas 133 § 1 mom.

Till den del som det är fråga om förvaltningen av en placeringsfond och om förvaringsinstitutets uppgifter av det slag som avses i 31 § 1 mom., får fondbolaget inte ha gemensam personal med ett förvaringsinstitut som det anlitar.

27 §

En placeringsfonds tillgångar (minimikapital) skall uppgå till minst tio miljoner mark och fonden skall ha minst 50 andelsägare. Antalet fondandelsägare räknas så att som en helhet betraktas en fondandelsägare jämte sådana i 1 kap. 5 § bokföringslagen avsedda sammanslutningar och därmed jämförbara utländska företag som fondandelsägaren har bestämmande inflytande i. Fondens begynnelsekapital samt minimiantalet fondandelsägare skall uppnås inom sex månader efter att fondverksamheten inlets.

Statsrådet kan av särskilda skäl bevilja undantag i fråga om det i 2 mom. nämnda minimiantalet fondandelsägare och den tid inom vilken placeringsfondens begynnelsekapital samt minimiantalet fondandelsägare skall uppnås.

28 §

En placeringsfonds medel skall utan obefogat dröjsmål placeras så som bestäms i 11 och 12 kap.

Fondbolaget får inte utan särskilda skäl placera fondmedel till ett högre pris än marknadsvärdet eller avyttra dem till ett lägre pris än marknadsvärdet.

29 §

Fondbolagets styrelse skall i varje enskilt fall besluta om utövandet av rösträtt som placeringsfonden tillhöriga aktier medför vid bolagsstämman. Beslutet skall innehålla röstningsanvisningar.

30 §

Fondbolaget får inte äga aktier i andra fondbolag och inte heller andelar i placeringsfonder som det förvaltar.

5 kap.

Förvaringsinstituts verksamhet och uppgifter

31 §

Förvaringsinstitutet skall

- 1) förvara den egendom som ingår i en placeringsfond,
- 2) utföra fondbolagets uppdrag om dessa inte strider mot lag, myndighetsbestämmelser eller fondstadgarna,
- 3) se till att fondandelarnas värde beräknas i överensstämmelse med lag, myndighetsbestämmelser och fondstadgarna,
- 4) se till att lag och fondstadgarna iakttas vid emission och inlösen av fondandelar,
- 5) ombesörja att vederlag för åtgärder som gäller fondmedel betalas inom gängse tid, samt

6) se till att placeringsfondens intäkter används i enlighet med lag och fondstadgarna. Placeringsfondens tillgångar skall hållas åtskilda från förvaringsinstitutets samt från övriga kunders och placeringsfonders tillgångar och förvaras på ett tillförlitligt sätt. Placeringsfondens egendom får inte utmätas för förvaringsinstitutets skulder.

Förvaringsinstitutet skall sköta sina uppgifter självständigt och i fondandelsägarnas intresse.

32 §

Om förvaringsinstitutet beslutar att inte utföra fondbolagets uppdrag eller om det anser att det finns skäl till anmärkningar mot fondbolagets verksamhet i något avseende som nämns i 31 § 1 mom. och om bolaget inte återtar sitt beslut eller ändrar sitt förfarande, skall förvaringsinstitutet underrätta finansinspektionen om saken.

33 §

En placeringsfonds tillgångar skall förvaras hos ett enda förvaringsinstitut.

Förvaringsinstitutet kan för skötseln av sina uppgifter anlita på förvaringstjänster specialiserade sammanslutningar som står under finansinspektionens eller motsvarande utländska myndighets tillsyn.

34 §

Fondbolaget och förvaringsinstitutet skall skriftligen avtala om förvaringen av en placeringsfonds tillgångar samt om andra sådana därtill anslutna uppgifter som avses i 31 § 1 mom. I avtalet skall också föreskrivas

om hur byte av förvaringsinstitut kan ske.

För avtal som avses i 1 mom. och för ändringar av sådana skall finansinspektionens godkännande utverkas.

Fondbolaget skall på begäran förete ett i 1 mom. avsett avtal i original eller kopia, för den som är eller planerar att bli fondandelsägare det.

6 kap.

Bokslut och revision

35 §

Räkenskapsperioden för fondbolag och placeringsfonder är kalenderåret, om inte finansinspektionen av särskilda skäl beviljar undantag i detta avseende.

36 §

Ett fondbolags bolagsstämma skall för varje räkenskapsperiod utse minst en godkänd revisor som avses i 2 § revisionslagen (936/1994) och en suppleant för denne. Utöver denne revisor skall fondandelsägarna välja minst en godkänd revisor jämte suppleant.

Minst en revisor skall vara av en sådan revisor som avses i 4 § revisionslagen eller en sådan revisionsammanslutning som avses i 5 § revisionslagen.

Vad som i denna lag bestäms om revisorer skall på motsvarande sätt tillämpas på revisorsuppleanter.

37 §

Finansinspektionen skall förordna en behörig revisor om

- 1) 36 § 1 eller 2 mom. i denna lag eller 10 § revisionslagen har överträtts,
- 2) en revisor enligt 23 § och 24 § 1 mom. revisionslagen är jävig och antalet ojäviga revisorer inte är tillräckligt enligt denna lag eller fondbolagets bolagsordning, eller om
- 3) en i fondbolagets bolagsordning intagen bestämmelse om revisorerens antal eller behörighet inte har iakttagits.

Finansinspektionen meddelar, när det gäller fondbolag och förvaringsinstitut, sådana förordnanden som avses i 10 kap. 1 § 4 mom. och 14 § 1 och 2 mom. lagen om aktiebolag (734/1978).

Fondbolagets styrelse skall höras före ett sådant förordnande som avses i denna paragraf. Förordnandet är i kraft till dess att en ny revisor i föreskriven ordning har utsetts i

stället för en revisor som avses i 1 mom.

38 §

Åtminstone en av de revisorer som avses i 36 § 2 mom. skall kontinuerligt, åtminstone en gång per två månader, granska att fondandelsvärdet beräknats på rätt sätt.

Revisorn skall upprätta en skriftlig revisionsberättelse och sända denna till fondbolaget.

39 §

För varje räkenskapsperiod skall för fondbolaget och varje placeringsfond upprättas separata bokslut innehållande resultaträkning, balansräkning och bilagor till dessa jämte en verksamhetsberättelse.

Vederbörande ministerium beslutar om fondbolags, förvaringsinstitutets och placeringsfonders resultaträknings- och balansräkningsscheman, om bilagorna till dessa samt om verksamhetsberättelsens utformning. I beslutet skall i tillämpliga delar beaktas denna lag när det gäller bestämmande av fondandelsvärdet samt bokföringslagen, bokföringsförordningen (1139/1997) och lagen om aktiebolag när det gäller bilagorna och verksamhetsberättelsen. Vederbörande ministerium skall innan det utfärdar beslutet be finansinspektionen och bokföringsnämnden ge ett utlåtande om saken.

Finansinspektionen meddelar närmare föreskrifter om upprättande av bokslut enligt 1 mom. Finansinspektionen skall innan den meddelar föreskrifterna be finansministeriet och bokföringsnämnden ge utlåtanden om saken.

Finansinspektionen kan ge anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av de i denna paragraf, i vederbörande ministeriums beslut enligt 2 mom. och i lagen om aktiebolag ingående bokslutsbestämmelserna samt om tillämpningen av bokföringslagen och -förordningen och de med stöd av dessa utfärdade ministeriebesluten. Ifall en anvisning eller ett utlåtande är av betydelse för den allmänna tillämpningen av bokföringslagen, bokföringsförordningen eller lagen om aktiebolag skall finansinspektionen, innan den ger anvisningen eller utlåtandet be bokföringsnämnden om ett utlåtande.

Finansinspektionen kan på ansökan av ett fondbolag eller förvaringsinstitut av särskilda skäl för viss tid bevilja undantag från de i 4 mom. angivna bestämmelserna, om det är befogat för att ge en rättvisande bild av

sökandens eller placeringsfondens verksamhetsresultat och ekonomiska ställning. Ifall ett ärende är av betydelse för den allmänna tillämpningen av bokföringslagen eller -förordningen eller de i lagen om aktiebolag ingående bokföringsbestämmelserna, skall finansinspektionen innan den avgör ärendet be bokföringsnämnden ge ett utlåtande om undantagsansökan.

40 §

Fondbolaget skall utan obefogat dröjsmål till finansinspektionen sända in en placeringsfonds årsberättelse och halvårsrapport och i sådana fall som avses i 95 § dess kvartalsrapport samt kopior av

1) fondbolagets och placeringsfondens bokslutshandlingar,

2) de av revisorererna upprättade och till fondbolagets styrelse överlämnade revisionsberättelserna samt av de handlingar som hänför sig till förvaltningen av fondbolaget och placeringsfonden,

3) protokollen från bolagsstämmorna och fondandelsägarstämmorna samt av

4) den revisionsberättelse som avses ovan i 38 § 2 mom.

7 kap.

Fondstadgar samt ändring och fastställelse av dem

41 §

I en placeringsfonds stadgar skall åtminstone anges

1) fondens namn samt fondbolagets och förvaringsinstitutets firma,

2) syftet med fondens placeringsverksamhet samt hur fondens medel skall placeras,

3) fondandelarnas karaktär,

4) de grunder enligt vilka fondbolaget och förvaringsinstitutet får ersättning för sin verksamhet,

5) utredning om placeringsfondens övriga regelbundna kostnader,

6) de närmare grunderna för beräkningen av fondandelsvärdet samt tecknings- och inlösenpriset,

7) var och hur fondandelar tecknas och inlöses,

8) var, när och hur fondandelsvärdet offentliggörs samt uppgifter om fondandelarnas tecknings- och inlösenpriser hålls tillgängliga för allmänheten,

9) fondbolagets och placeringsfondens räkenskapsperiod,

10) grunderna för utdelning av avkastning samt hur och var utdelningen sker,

11) när och var placeringsfondens prospekt och halvårsrapport, i sådana fall som avses i 95 § dess kvartalsrapport och i sådana fall som avses i 93 § dess förenklade prospekt samt placeringsfondens och fondbolagets årsberättelse hålls tillgängliga för allmänheten,

12) när fondandelsägarstämmor hålls, vem som sammankallar stämmorna och på vilket sätt samt hur fondandelsägarna i övrigt informeras, samt

13) hur och på vilka grunder fondandelsägarna väljer medlemmar till fondbolagets styrelse.

Om man i placeringsfondens verksamhet har för avsikt att tillämpa den i lag tillåtna möjligheten, skall i fondens stadgar också anges

1) fondbolagets möjlighet att placera fondmedel i andelar i placeringsfonder eller fondföretag som förvaltas av samma fondbolag eller av ett sådant annat fondbolag som har gemensam företagsledning med det fondbolag som förvaltar den ifrågavarande fondens eller det ifrågavarande företags tillgångar eller så att bestämmande inflytande i båda fondbolagen utövas av samma part eller så att fondbolagen förenas av ett betydande direkt eller indirekt innehav. Samtidigt skall det närmare anges att placeringsfonden specialiserar sig inom ett visst geografiskt område eller en viss ekonomisk sektor,

2) grunderna för upplösande av placeringsfonden,

3) att fondandelarna överförs till värdeandelssystemet,

4) att fondandelarna kan delas i bråkdelar samt vilken divisor som då används,

5) att fondbolaget har för avsikt att inom sin verksamhet anlita utomstående tjänster samt arten och omfattningen av dessa,

6) i vilka situationer fondbolaget kan eller är skyldigt att sluta inlösa fondandelar,

7) de i 76 § 2 mom. avsedda stater, lokala offentliga samfund eller internationella samfund av offentligrättslig karaktär som har emitterat eller garanterat värdepapper i vilka fondbolaget ämnar placera mer än 35 procent av fondmedlen, samt

8) representantskapets uppgifter, sättet för val av representantskapet samt valperioden.

Av en specialplaceringsfonds stadgar skall dessutom klart framgå varför fonden betraktas som en specialplaceringsfond.

42 §

I en placeringsfonds namn skall ingå ordet placeringsfond. Benämningen placeringsfond får användas endast på en fond som avses i denna lag.

En placeringsfonds namn skall tydligt skilja sig från de placeringsfonders namn som har fått sina stadgar fastställda tidigare.

En specialplaceringsfonds namn skall klart ange fondens särskilda karaktär. Namnet får inte vara ägnat att vilseleda investerarna.

43 §

Finansinspektionen fastställer på ansökan av fondbolaget en i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfonds stadgar och ändringar i dem. En i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfonds stadgar och ändringar i dem skall fastställas om de överensstämmer med lag och är tydliga.

Statsrådet fastställer på ansökan av fondbolaget en specialplaceringsfonds stadgar och ändringar i dem. Specialplaceringsfonds stadgar och ändringar i dem skall fastställas om det inte med stöd av den erhållna utredningen kan anses sannolikt att finansmarknadens stabilitet eller funktion skulle äventyras. Innan statsrådet fastställer en specialplaceringsfonds stadgar eller ändringar i dem skall det be finansinspektionen ge ett utlåtande om ansökan. När statsrådet fastställer en specialplaceringsfonds stadgar och ändringar i dem har det efter att ha hört sökanden rätt att uppställa begränsningar och villkor för fondbolagets och specialplaceringsfondens verksamhet.

En ändring av en placeringsfonds stadgar träder i kraft en månad efter att finansinspektionen eller statsrådet har fastställt ändringen och fondandelsägarna har underrättats om den så som föreskrivs i fondstadgarna, om inte finansinspektionen eller statsrådet bestämmer något annat.

44 §

En placeringsfond vars stadgar uppfyller de krav som ställs i fondföretagsdirektivet får inte ombildas till en specialplaceringsfond.

8 kap.

Fondandelar, värdeberäkning, emission och inlösen

45 §

Ett fondbolag skall på anmodan emittera andelar i en placeringsfond som det förvaltar.

Utan hinder av 1 mom. kan finansinspektionen av särskilda skäl, när fondandelsägarnas intresse kräver det, bevilja fondbolaget tillstånd att tillfälligt avbryta emissionen av andelar i en placeringsfond som det förvaltar.

46 §

Den som placerat medel i en placeringsfond har rätt till en fondandel.

Fondandelar kan enligt vad som föreskrivs i fondstadgarna delas i bråkdelar. Fondstadgarna skall ange det antal lika stora delar som varje fondandel delas i.

47 §

Andelarna i en placeringsfond är avkastnings- eller tillväxtandelar. I fondstadgarna kan bestämmas att fonden har både avkastnings- och tillväxtandelar.

Fondstadgarna skall ange grunderna för beräkning av den årliga avkastning som utbetalas per avkastningsandel respektive kapitaliseras per tillväxtandel.

Samma slag av andelar i en placeringsfond skall vara sinsemellan lika stora och medföra samma rätt till fondtillgångarna.

48 §

Fondbolaget skall beräkna fondandelsvärdet varje dag som depositionsbanker i allmänhet håller öppet.

Fondandelsvärdet är placeringsfondens värde dividerat med antalet utelöpande fondandelar. Placeringsfondens värde beräknas så att från fondens tillgångar dras av de skulder som hänför sig till fonden.

Placeringsfondens tillgångar värderas enligt marknadsvärdet. Om något sådant inte finns att tillgå eller på grund av omständigheterna inte kan räknas ut, skall värdet av ett investeringsobjekt beräknas enligt de grunder som anges i fondstadgarna. Till fordringarna läggs den i slutet av månaden före beräkningsmånaden upplupna räntan. I fondstadgarna skall tas in närmare föreskrifter om beräkning av fondandelsvärdet.

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om beräkning av fondandelsvärdet.

49 §

På begäran av fondandelsägare skall fondbolaget lösa in andelar i en placeringsfond som bolaget förvaltar, så som närmare bestäms i fondstadgarna. En fondandel skall lösas in direkt med placeringsfondens medel, till det värde som den enligt 48 § beräknas ha på inlösendagen. Inlösen skall ske i den ordning fondandelsägarna har framställt begäran om saken. Ifall ett andelsbevis har utfärdats över en fondandel är en förutsättning för inlösen att beviset överlämnas till fondbolaget.

Om medel för inlösen behöver anskaffas genom försäljning av värdepapper skall försäljningen ske utan obefogat dröjsmål, dock senast två veckor från att inlösen yrkades. En fondandel skall lösas in så snart medlen från försäljningen har influtit. Finansinspektionen kan av särskilda skäl bevilja tillstånd till överskridning av den tid som utsatts för försäljning av värdepapper.

50 §

Fondbolaget får i situationer som anges i fondstadgarna tillfällig avbryta inlösen av andelar i en placeringsfond som bolaget förvaltar. Inlösen av fondandelar får avbrytas endast om det är särskilt berättigat med hänsyn till fondandelsägarnas intresse.

Fondbolaget skall avbryta inlösen av fondandelar om värdet av placeringsfondens egendom eller antalet fondandelsägare underskrider den gräns som bestäms i lag eller fondstadgarna, såvida inte situationen har rättats till inom 30 dygn efter att den konstaterades. Inlösenförbudet tillämpas emellertid inte före utgången av den tid som avses i 27 §. I placeringsfondens marknadsföringsmaterial skall medan avbrottet pågår nämnas fondens exceptionella situation.

51 §

Finansinspektionen får med tanke på förtroendet för värdepappersmarknaden, med beaktande av fondandelsägarnas intresse eller av andra vägande skäl bestämma att inlösen av fondandelar skall avbrytas.

52 §

Om fondbolaget enligt 50 § har slutat lösa in fondandelar skall det omedelbart under-

rätta finansinspektionen om sitt beslut.

I sådana fall som avses i 50 § skall fondbolaget och i sådana fall som avses i 51 § skall finansinspektionen omedelbart underätta de behöriga myndigheterna i alla de till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet hörande stater där den ifrågavarande placeringsfondens andelar har marknadsförts.

9 kap.

Fondandelsregister och andelsbevis

53 §

Fondbolaget skall föra ett fondandelsregister vari åtminstone antecknas

- 1) fondandelsägarnas namn och postadresser,
- 2) antal fondandelar som innehaven omfattar,
- 3) de olika slagen av fondandelar,
- 4) registreringsdatum för fondandelarna, samt
- 5) ordningsnummer för andelsbevisen eller teckningarna av fondandelar.

Anteckningar i fondandelsregistret får göras först när hela teckningspriset för en fondandel har betalats in i pengar.

Ett av en fondandelsägare till fondbolaget anmält förvärv om vilket tillförlitlig utredning har lagts fram samt andra till fondbolaget anmälda förändringar i omständigheter som har antecknats i det register som nämns i 1 mom. skall utan dröjsmål införas i fondandelsregistret.

Fondbolaget skall lämna i 1 mom. angivna uppgifter till åklagar- och förundersökningsmyndigheterna för utredning av brott samt till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få sådana uppgifter. Fondandelsregistret skall hållas tillgängligt för fondandelsägarstämman.

54 §

Fondbolaget skall på begäran av en fondandelsägare utfärda fondandelsbevis. Fondbolaget skall fråga andelsägaren om denne vill ha fondandelsbevis.

Ett andelsbevis kan lyda på flera fondandelar eller bråkdelar av sådana och det kan ställas endast till en i fondandelsregistret antecknad person, sammanslutning eller stiftelse.

55 §

Av ett andelsbevis skall framgå

1) fondandelsägarens och placeringsfondens namn samt fondbolagets och förvaringsinstitutets firma,

2) andelsbevisets ordningsnummer,

3) de till andelsbeviset anslutna fondandelarnas art och antal, samt

4) hur fondandelar inlöses.

Andelsbevis skall dateras och undertecknas av fondbolagets styrelse eller av en person som styrelsen har befullmäktigat. Namnteckningen får vara tryckt eller framställd på något annat jämförbart sätt.

56 §

Den som har förvärvat en fondandel får inte utöva de rättigheter som enligt denna lag tillkommer en fondandelsägare, förrän fondandelen har registrerats enligt 53 § eller förvärvet har anmälts till fondbolaget jämte utredning. Detta gäller emellertid inte rättigheter som utövas genom uppvisande eller överlåtelse av andelsbevis eller därtill hörande utdelningskuponger.

57 §

Vid överlåtelse eller pantsättning av andelsbevis skall på motsvarande sätt tillämpas vad som i 13, 14 och 22 § lagen om skuldebrev (622/1997) bestäms om löpande skuldebrev. Vid tillämpningen av de nämnda lagrummen skall den som innehar ett andelsbevis och som enligt fondbolagets anteckning på beviset är införd som fondandelsägare i fondandelsregistret jämföras med den som enligt 13 § 2 mom. lagen om skuldebrev förmodas ha rätt att göra skuldebrevet gällande.

I 24 och 25 § lagen om skuldebrev ingår bestämmelser om utdelningskuponger som fogats till andelsbevis.

Om utdelningskuponger inte medföljer andelsbevisen eller om andelsbevis inte har överlämnats kan i placeringsfondens stadgar tas in en föreskrift om att den som i fondandelsregistret är antecknad som fondandelsägare har rätt till avkastningen på fondandelen. Om avkastningen betalas till den person, sammanslutning eller stiftelse som har antecknats i fondandelsregistret skall betalningen anses giltig även om mottagaren inte hade rätt till den, såvida inte fondbolaget kände eller borde ha känt till hur det förhöll sig.

10 kap.

Fondandelar som hör till värdeandelssystemet

58 §

Utan hinder av 49 § 1 mom. och 9 kap kan i en placeringsfonds stadgar tas in en bestämmelse om att fondandelarna skall överföras till värdeandelssystemet. I fondbolagets beslut skall anges inom vilken tid överföringen av fondandelarna skall ske. Över fondandelar som hör till värdeandelssystemet utfärdas inte några andelsbevis. Om rätten till sådana fondandelar samt om fullgörandet av den prestationsskyldighet som grundar sig på andelarna stadgas i lagen om värdeandelskonton (827/1991).

Andelsbevis skall senast den anmälningdag som anges i fondbolagets beslut överlämnas till något värdeandelsregister för registrering av äganderätten. Registerföraren skall utreda ägarens förvärv. Fondandelsägaren skall i samband med registreringen av sin äganderätt överlämna andelsbeviset till registerföraren, som skall förse det med en anteckning om att fondandelen har överförts till värdeandelssystemet.

Panthavare och andra rättsinnehavare skall senast på anmälningdagen anmäla sina rättigheter för notering på fondandelsägarens värdeandelskonto. Om fondandelsägaren inte har något värdeandelskonto och sökanden lägger fram utredning om sina rättigheter samt överlämnar andelsbeviset till den som för värdeandelsregistret, skall registerföraren i fondandelsägarens namn öppna ett värdeandelskonto på vilket fondandelen och innehavarens rättigheter noteras. Pantsättningen kan i sådana fall noteras utan kontoinnehavarens skriftliga medgivande.

Fondbolaget skall senast på anmälningdagen till registerföraren för notering på fondandelsägarens värdeandelskonto göra anmälan om de fondandelar för vilka inte enligt 54 § 1 mom. har överlämnats något andelsbevis eller för vilka har utfärdats ett andelsbevis som fondbolaget förvarar för fondandelsägarens räkning. Ifall fondandelsägaren inte har något värdeandelskonto skall det i värdepapperscentralens värdeandelsregister i fondandelsägarens namn öppnas ett värdeandelskonto för notering av de i 53 § angivna, i fondandelsregistret antecknade uppgifter om anmälningstidpunkten som fondbolaget meddelat.

59 §

För fondandelsägare som inte till värdeandelsregistret har överlämnat sina andelsbevis för registrering av äganderätten skall på anmälningdagen öppnas ett gemensamt konto i värdepapperscentralens värdeandelsregister, vari fondbolaget skall införas som kontoinnehavare för de fondandelsägare som inte blivit anmälda.

Hos värdepapperscentralen skall göras upp en särskild förteckning i vilken införs de fondandelsägare enligt fondandelsregistern vilkas andelsbevis inte senast på anmälningdagen har lämnats in för notering enligt 58 §. En sådan förteckning behöver dock inte göras upp, om överföringen av fondandelarna till värdeandelssystemet skall ske på ett av värdepapperscentralen godkänt sätt som tryggar andelsägarens rättigheter och som innebär att andelsbevisen förses med en anteckning som gör det möjligt att klarlägga deras samband med noteringarna på fondandelsägarens värdeandelskonto. Av de på kontot gjorda fondandelsnoteringarna skall framgå vilket ordningsnummer respektive andelsbevis har.

Den som utreder sin rätt till fondandelar vilka noterats på ett konto som avses i 1 mom. samt lägger fram vederbörliga andelsbevis har rätt att kräva registrering av sin rätt enligt 58 §.

60 §

Fondbolaget skall senast fyra månader före anmälningdagen underrätta de fondandelsägare vilkas adresser är kända för bolaget om de beslut som avses i 58 § samt om hur fondandelsägaren eller den som innehar andelsbeviset skall förfara för att få sin rätt till fondandelen noterad på värdeandelskontot. Motsvarande anvisningar skall utfärdas också om möjligheten att registrera andra till fondandelar hänförliga rättigheter.

Fondbolagets beslut enligt 58 § skall dessutom offentliggöras på samma sätt som kallelse till fondandelsägarstämman utfärdas i enlighet med fondstadgarna. Beslutet skall publiceras i den officiella tidningen och i minst en rikstidning. Dessutom skall anvisningarna och informationen sändas till värdeandelsregisterförarna.

I värdepapperscentralens regler kan vid behov föreskrivas närmare om det förfarande som avses i 1 och 2 mom.

61 §

Fondbolaget kan fem år efter anmälningdagen besluta inlösa på ett gemensamt värdeandelskonto som avses i 59 § 1 mom. noterade fondandelar för ägarnas räkning. Fondbolagets beslut skall delges de i beslutet avsedda fondandelsägarna och den person som avses i 58 § 3 mom. Denne skall uppmanas att överföra sina fondandelar till värdeandelssystemet vid hot om att de annars inlöses. Uppmaningen skall riktas till fondandelsägarna och den person som avses i 58 § 3 mom., om fondbolaget känner till dennes namn och adress, samt publiceras i officiella tidningen. Uppmaningen skall dessutom anmälas på samma sätt som kallelse till fondandelsägarstämman utfärdas i enlighet med fondstadgarna.

Om ägaren till en fondandel som är noterad på ett gemensamt värdeandelskonto eller en person som avses i 58 § 3 mom. inte inom ett år efter en med stöd av beslutet enligt 1 mom. given uppmaning har begärt att få sin rätt noterad på det sätt som avses i 58 §, har fondandelsägaren förlorat sin rätt till fondandelen. Fondbolaget skall därefter utan dröjsmål lösa in fondandelen med placeringsfondens medel.

Fondbolaget skall i enlighet med lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet (281/1931) ofördröjligen deponera medlen, efter avdrag för annonserings- och inlösenkostnader, hos den länsstyrelse som är behörig på fondbolagets hemort, utan att förbehålla sig rätt att återfå de deponerade medlen. Fondandelsägaren eller en person som avses i 58 § 3 mom. kan mot andelsbeviset lyfta en mot fondandelen svarande andel av medlen.

62 §

Avkastningsutdelning eller utbetalning som har beslutats om efter anmälningdagen och som gäller andelar som avses i 59 § kan inte lyftas, förrän andelsbeviset har tillställts ett värdeandelsregister för notering av äganderätten.

En fondandelsägare som före anmälningdagen har antecknats i värdeandelsregistret eller som till fondbolaget har anmält och styrkt sitt förvärv, kan i placeringsfonden utöva andra rättigheter än de som nämns i 1 mom., även om fondandelsägaren inte har lämnat in andelsbeviset för notering av

äganderätten i värdeandelsregistret. På anfordran av fondbolaget skall andelsägaren då visa upp sitt andelsbevis eller lägga fram en utredning om var det finns eller någon annan utredning om att äganderätten till fondandelen ännu inte har noterats på ett värdeandelskonto.

Efter anmälningdagen medför andelsbeviset inte någon annan rätt i placeringsfonden än den som nämns i 59 § 3 mom. I fråga om verkan av att andelsbeviset överläts skall efter anmälningdagen på motsvarande sätt tillämpas 27 och 29—31 § lagen om skuldebrev. Andelsbeviset kan även efter anmälningdagen dödas enligt vad som bestäms särskilt.

63 §

Över de till fondandelssystemet hörande fondandelarna och dessas ägare skall med automatisk databehandling föras en förteckning så som bestäms i 4 § lagen om värdeandelssystemet (826/1991). I fråga om notering av fondandelar på värdeandelskonton samt i fråga om fondandelsägarförteckningen skall tillämpas 53 § 2 mom.

I fondandelsägarförteckningen skall i antecknas det värdeandelsregister på vars värdeandelskonton fondandelarna är noterade samt de uppgifter som enligt 53 § 1 mom. 1—4 punkten skall antecknas i fondandelsregistret.

Förvaltarregistrerade fondandelar skall fondandelsägarförteckningen införas särskilt för sig så att om den som förvaltar andelarna ges de uppgifter som skall antecknas om fondandelsägaren samt ett omnämnande av förvaltarregistreringen.

För förvaltarregistrerade fondandelar samt för andelar, för vilka någon annan än fondandelsägaren enligt anteckningarna på värdeandelskontot är berättigad att ta emot prestationer som har sin grund i andelen, skall som betalningsadress i fondandelsägarförteckningen anges värdeandelsregistret i fråga.

På fondandelsägarförteckningens och vän-teförteckningens offentlighet skall tillämpas 53 § 4 mom. Den som för fondandelsägarförteckningen är dock skyldig att lämna ut uppgifter ur förteckningen till fondbolaget.

64 §

Om en tillfällig notering av ett förvärv har gjorts enligt 18 § lagen om värdeandelskonton, skall förvärvaren inte införas i fon-dan-

delsägarförteckningen. Värdepapperscentralen skall i stället föra en särskild förteckning (vänteförteckning) där förvärvet antecknas tills den slutliga noteringen har gjorts. Vid en tillfällig notering skall förvärvarens fängesman likaså strykas ur fondandelsägarförteckningen och införas i vänteförteckningen.

Den som har förvärvat en fondandel som hör till värdeandelssystemet får inte utöva de rättigheter som tillkommer fondandelsägare i placeringsfonden förrän han har införts i fondandelsägarförteckningen, om inte något annat följer av 62 § 2 mom. i detta kapitel eller av 28 § 2 mom. lagen om värdeandelssystemet.

65 §

I fondstadgarna skall tas in en bestämmelse enligt vilken rätt att efter anmälningdagen få avkastning som placeringsfonden delar ut endast tillkommer den

1) som på en bestämd avstämningsdag har antecknats som fondandelsägare i fondandelsägarförteckningen,

2) vars rätt till en prestation på avstämningsdagen har noterats på en i fondandelsägarförteckningen införd fondandelsägars värdeandelskonto, eller

3) på vars värdeandelskonto fondandelen, om den är förvaltarregistrerad, på avstämningsdagen har noterats och för vilken med stöd av 28 § lagen om värdeandelssystemet fondandelsförvaltaren har införts som fondandelsförvaltare i fondandelsägarförteckningen.

Om fondandelsinnehavet är antecknat i vänteförteckningen på avstämningsdagen, tillkommer den i 1 mom. angivna rätten den som visar att fondandelen på avstämningsdagen tillhörde honom.

66 §

Rätt att delta i en sådan placeringsfonds fondandelsägarstämma vars andelar har överförts till värdeandelssystemet har endast en fondandelsägare som senast fem dagar före fondandelsägarstämman har antecknats ägare i fondandelsägarförteckningen om inte något annat följer av 62 § 2 mom. När en fondandelsägars röstetal räknas ut beaktas inte de fondandelar som efter den dag som här avses har införts för ägaren i fondandelsägarförteckningen.

Den kallelse till fondandelsägarstämman skall utfärdas senast en vecka före den dag som avses i 1 mom.

67 §

Fondbolaget kan besluta att fondandelarna i en placeringsfond som det förvaltar inte längre skall höra till värdeandelssystemet. Härvid skall i tillämpliga delar iakttas 58 och 60 §.

Den som för värdeandelsregistret skall utfärda andelsbevis till den som den i fondbolagets beslut angivna anmälningdagen var noterad på värdeandelskontot som fondandelsägare, om inte något annat följer av noteringarna på ägarens värdeandelskonto.

Fondandelar över vilka inte senast på anmälningdagen har utfärdats andelsbevis skall införas i fondandelsregistret med fondandelsägarförteckningens uppgifter.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte då fondandelar avförs ur värdeandelssystemet på grund av att en placeringsfond upplöses eller fusioneras.

11 kap.

Placering av en i fondföretagsdirektivet avsedd placeringsfonds tillgångar

68 §

Fondbolaget skall när det placerar medel som ingår i en placeringsfond sprida de risker som är förenade med placeringsverksamheten.

69 §

En placeringsfonds medel kan placeras i

- 1) värdepapper som är officiellt noterade på en fondbörs eller föremål för handel på någon annan reglerad marknadsplats som fungerar fortlöpande samt är erkänd och öppen för allmänheten, och i

- 2) värdepapper vilkas emissionsvillkor innefattar ett åtagande att göra värdepapperen föremål för handel inom ett år efter att de emitterats inom ett sådant omsättningssystem som avses i 1 punkten, förutsatt att handeln med all sannolikhet kan börja senast efter den nämnda tidens utgång.

I fondstadgarna skall anges de i 1 mom. 1 punkten avsedda omsättningssystem inom vilka de fondmedel som är föremål för handel enligt planerna skall placeras.

Vederbörande ministerium kan efter att ha bett finansinspektionen ge ett utlåtande om saken bestämma vilka omsättningssystem som åtminstone skall betraktas som sådana reglerade marknadsplatser som fungerar fortlöpande, är erkända och öppna för allmän-

heten enligt 1 mom. 1 punkten.

70 §

En placeringsfond skall ha de likvida medel som behövs för verksamheten.

71 §

Av de medel som ingår i en placeringsfond får högst en tiondedel placeras i

1) andra värdepapper än sådana som avses i 69 §, eller i

2) fordringsbevis som till sina egenskaper kan jämföras med värdepapper och är likvida samt vilkas värde noggrant kan bestämmas kontinuerligt eller minst två gånger per månad.

De placeringar som avses i 1 mom. får tillsammans inte överstiga en tiondedel av placeringsfondens tillgångar.

72 §

Fondbolaget får av medlen i en placeringsfond som det förvaltar placera högst en tjugonedel i andelar i andra placeringsfonder eller fondföretag, om fondernas eller företagens syfte är att företa kollektiva investeringar med kapital från allmänheten, om de tillämpar principen om riskspridning och om deras fondandelar eller andelar återinlöses på begäran av innehavarna med medel direkt eller indirekt ur dessa företag som bedriver kollektiva investeringar.

Till placeringsfonden får dock förvärfvas högst en tiondedel av andelarna i en och samma placeringsfond eller ett och samma fondföretag.

Fondmedel får inte placeras i andelar i placeringsfonder eller fondföretag som förvaltas av samma fondbolag eller av ett sådant annat fondbolag som har gemensam företagsledning med det fondbolag som förvaltar den ifrågavarande fondens eller det ifrågavarande företagens tillgångar eller så att bestämmande inflytande i båda fondbolagen utövas av samma part eller så att fondbolagen förenas av ett betydande direkt eller indirekt innehav, om inte den sistnämnda placeringsfonden eller det sistnämnda fondföretaget specialiserar sig inom ett visst geografiskt område eller en viss ekonomisk sektor och om inte möjligheten att företa sådana investeringar anges i fondstadgarna. Fondbolaget får inte debitera ersättning eller provision för sådana investeringar.

73 §

Fondbolaget får i samma emittents värdepapper placera högst så mycket fondmedel som motsvarar en tiondedel av placeringsfondens tillgångar. Placeringar i samma emittents värdepapper får, om de överstiger en tjugonedel av fondtillgångarna, sammanlagt uppgå till högst två femtedelar.

Vid definieringen av en i 1 mom. angiven emittent i vars värdepapper får placeras högst så mycket fondmedel som motsvarar en tiondedel av placeringsfondens tillgångar, skall som en helhet betraktas sådana bokföringsskyldiga vari en annan bokföringsskyldig eller en motsvarande utländsk näringsidkare, sammanlutning eller stiftelse enligt 1 kap. 5 § bokföringslagen har bestämmande inflytande.

Fondbolaget får av medlen i placeringsfonder som det förvaltar, i aktier i ett och samma aktiebolag placera högst ett belopp som motsvarar en tiondedel av bolagets aktiekapital och en tjugonedel av det röstetal som samtliga aktier medför. De ovan nämnda begränsningarna skall tillämpas också då en placeringsfonds medel placeras i sådana placeringsfonders eller fondföretags andelar som inte återinlöses på begäran med medel direkt eller indirekt ur dessa företag som bedriver kollektiva investeringar.

Fondbolaget får till en placeringsfond förvärva högst en tiondedel

- 1) av de aktier utan rösträtt,
- 2) av de masskuldebrev

som en enskild emittent har givit ut.

74 §

De begränsningar som nämns i 72 § 2 mom. och 73 § 4 mom. 2 punkten behöver inte iakttas om det vid förvärvstidpunkten inte är möjligt att uppskatta den sammanlagda mängden masskuldebrev eller nettomängden emitterade andelar i en placeringsfond eller ett fondföretag.

75 §

Utan hinder av 73 § 1 mom. får fondbolaget placera högst en fjärdedel av en placeringsfonds medel i en och samma emittents masskuldebrev, förutsatt att

- 1) emittenten är ett kreditinstitut som enligt lag är underkastad offentlig tillsyn avsedd att skydda skuldebrevsinnehavarna och som har hemort i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och att
- 2) de medel som härrör från emissionen av

masskuldebrevnen måste enligt lag placeras i tillgångar som, i händelse av emittentens oförmåga att fullgöra sina ekonomiska åtaganden, med prioritet kan användas för återbetalning av kapital och upplupen ränta.

I en och samma emittents masskuldebrev enligt 1 mom. gjorda placeringar som överstiger en tjugondedel av placeringsfondens medel får sammanlagt utgöra högst fyra femtedelar av fondens tillgångar.

76 §

Utan hinder av 73 § 1 mom. och 4 mom. 2 punkten får fondbolaget placera högst 35 procent av en placeringsfonds medel i samma emittents eller garants värdepapper, förutsatt att emittenten eller garanten är finska staten, en finländsk kommun eller samkommun eller en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, en delstat eller något annat lokalt offentligt samfund i en sådan stat, någon annan medlemsstat i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD eller ett internationellt samfund vilket som medlem har minst en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Fondbolaget får med statsrådets tillstånd och med tillämpning av principen om riskspridning placera mer än 35 procent av en placeringsfonds medel i sådana värdepapper som avses i 1 mom. Tillstånd skall beviljas om värdepapperen enligt fondstadgarna härrör från minst sex olika emissioner och förutsatt att avsikten inte är att i en och samma emission placera ett belopp som överstiger tre tiondedelar av fondmedlen samt förutsatt att fondandelsägarna kan garanteras motsvarande skydd som i en placeringsfond som iakttar de begränsningar som nämns i 73 § 1 mom. och 4 mom. 2 punkten.

77 §

Ovan i 73 § 1 mom., 75 § och 76 § 1 mom. avsedda placeringar i en och samma emittents värdepapper får inte överstiga ett belopp som motsvarar 35 procent av placeringsfondens medel.

Sådana värdepapper som avses i 75 § och 76 § 1 mom. behöver inte beaktas vid tillämpningen av den i 73 § 1 mom. nämnda två femtedels begränsningen.

De ovan i detta kapitel angivna begränsningarna behöver inte iakttas när teckningsrätter utnyttjas för värdepapper som ingår i fondtillgångarna. Om begränsningarna har

överskridits av skäl som är oberoende av fondbolaget eller på grund av att teckningsrätter har utnyttjats, skall fondbolaget i sin fondverksamhet i första hand rätta till detta förhållande i överensstämmelse med fondandelsägarnas intressen.

78 §

Fondbolaget får vid placeringen av medel som ingår i en placeringsfond, med iakttagande av principen om riskspridning avvika från de begränsningar som anges i 73 § 1 mom., 75—76 § och 77 § 1—2 mom. under högst sex månader efter att fondstadgarna fastställts.

79 §

Medel som ingår i en placeringsfond får placeras i aktier eller andra kapitalbevis i ett sådant utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet beläget bolag vars tillgångar placeras huvudsakligen i värdepapper utgivna av emittenter med hemort i bolagets hemstat, då detta enligt den ifrågavarande statens lagstiftning är det enda sättet att placera i värdepapper som har emitterats i den staten.

Placeringar enligt 1 mom. kan göras endast om de begränsningar som nämns i 72 §, 73 § 1, 3 och 4 mom., 74 §, 75 §, 76 § 1 mom. och 77 § 1—2 mom. iakttas i bolagets verksamhet. Om de i 72 § 1 och 3 mom., 73 § 1 mom., 75 §, 76 § 1 mom. och 77 § 1 mom. angivna begränsningarna överskrids till följd av att teckningsrätter utnyttjas eller av skäl som är oberoende av fondbolaget eller när det är fråga om en av fondbolaget förvaltd placeringsfond vars verksamhet har inletts under de senaste sex månaderna, skall i tillämpliga delar iakttas vad som bestäms i 77 § 3 mom. och 78 §.

80 §

I syfte att motverka de risker som placeringsverksamheten och valutakursfluktuationerna medför kan fondbolaget placera medel som ingår i en placeringsfond i sådana standardiserade derivatinstrument som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988).

På villkor som finansinspektionen meddelat enligt fondföretagsdirektivet och i syfte att främja en effektiv förmögenhetsförvaltning får fondbolaget placera medel som ingår i en placeringsfond i sådana derivatinstrument som avses i 1 mom. samt i andra

än standardiserade derivatinstrument också i något annat syfte än det som nämns i 1 mom. I syfte att främja en effektiv förmögenhetsförvaltning kan fondmedel inte placeras i derivatinstrument som avser valutor.

Affärstransaktioner som avses i 1 och 2 mom. skall täckas upp till den av finansinspektionen fastställda förmodade maximirisk. Finansinspektionen skall fastställa maximiriskerna så att placeringsfondernas trygga och tillförlitliga verksamhetsförutsättningar inte äventyras.

Om derivatinstrument används skall i fondstadgarna nämnas

1) derivatinstrumentens art samt i vilken omfattning och i vilket syfte de används,

2) de marknader där handel med derivatinstrumenten kommer att bedrivas,

3) de optionsföretag enligt lagen om handel med standardiserade optioner och terminer samt de övriga utländska optionsföretag vars tjänster fondbolaget har för avsikt att anlita eller andra motparter i icke-standardiserade derivatinstrument, samt

4) de riskbedömningsmetoder som fondbolaget har för avsikt att tillämpa.

81 §

I syfte att främja en effektiv förmögenhetsförvaltning kan fondbolaget ingå låne- och återköpsavtal avseende värdepapper som hör till en placeringsfonds tillgångar, om de clearas av en clearingorganisation som avses i värdepappersmarknadslagen eller av ett optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer samt om finansinspektionen eller motsvarande behöriga myndighet i en annan stat har godkänt villkoren eller optionsföretaget har standardiserat dem.

Värdepapper som ingår i en placeringsfonds tillgångar kan överlätas som skuld och återköpsavtal om dem kan ingås endast mot tillräcklig säkerhet. Fondbolaget skall dagligen se till att säkerhetsvärdet är tillräckligt under hela giltighetstiden för låne- eller återköpsavtalet. Clearingorganisationen eller optionsföretaget eller en annan sammanslutning under finansinspektionens eller motsvarande behöriga myndighets tillsyn skall för fondens räkning förvara säkerheten till utgången av låne- eller återköpsavtalet.

En placeringsfond får ingå låneavtal till sammanlagt högst en fjärdedel av värdet av sina värdepappersplaceringar. Begränsningen gäller inte låneavtal som kan sägas upp och

avser värdepapper vilka på anmodan omedelbart kan återfås.

Det sammanlagda beloppet av en placeringsfonds återköpsavtal och krediter som avses i 83 § får inte överstiga en tiondedel av fondtillgångarnas värde.

I fondstadgarna skall anges

1) om fondbolaget har för avsikt att ingå låne- eller återköpsavtal avseende värdepapper som hör till fondtillgångarna,

2) den största andel av placeringsfondens värdepappersplaceringar eller egendom som samtidigt kan vara föremål för sådana avtal som avses i 1 punkten, samt

3) vilka i 1 mom. avsedda sammanslutningars tjänster fondbolaget har för avsikt att anlita.

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om fondbolagets rätt att ingå låne- eller återköpsavtal om värdepapper som hör till fondtillgångarna, genom förmedling av en utländsk sammanslutning som är jämförbart med sammanslutningar som avses i 1 mom. och verksam i någon stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

82 §

Fondbolaget får inte avyttra värdepapper som inte hör till tillgångarna i en placeringsfond som det förvaltar.

83 §

Med finansinspektionens tillstånd får fondbolaget för en placeringsfonds räkning i tillfälligt syfte uppta kredit för fondverksamheten till ett belopp som motsvarar högst en tiondedel av fondtillgångarna. Till fonden får förvärvas utländsk valuta genom kreditförmedling.

Fondbolaget får ställa medel som ingår i en placeringsfond som säkerhet för sådan i 1 mom. angiven kredit varmed i 81 § angivna återköpsavtal avseende värdepapper jämställs samt som säkerhet för åtaganden som härrör från sådana derivatinstrument som avses i 80 §.

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om kreditupptagning och användning av fondtillgångar som säkerhet för krediter.

84 §

Fondbolaget får inte bevilja kredit av en placeringsfonds medel och inte heller ställa borgen eller annan säkerhet för tredje parts

åtaganden. Till en placeringsfond kan dock förvärvas värdepapper som inte är helt betalda.

85 §

Fondbolaget får inte placera medel ur de placeringsfonder som det förvaltar i ett annat fondbolags aktier.

86 §

Medel som ingår i en placeringsfond får inte placeras i ädla metaller eller i värdepapper som är inlösbara i sådana metaller.

12 kap.

Specialplaceringsfonders placeringsverksamhet

87 §

Fondbolaget skall när det placerar medel som ingår i en specialplaceringsfond sprida de risker som placeringsverksamheten medför.

En specialplaceringsfonds stadgar kan avvika från bestämmelserna i 11 kap.

88 §

När en specialplaceringsfonds placeringsverksamhet förutsätter det kan dess stadgar avvika från 45, 48, 49 och 98 §.

13 kap.

Marknadsföring av fondandelar och fondbolagets informationsskyldighet

89 §

Marknadsföringen av andelar i placeringsfonder skall, om finansinspektionen så kräver, ske på finska eller svenska.

90 §

Av en specialplaceringsfonds marknadsföringsmaterial skall tydligt framgå varför fonden betraktas som en specialplaceringsfond.

91 §

Av allt marknadsföringsmaterial gällande en placeringsfond som avses i 76 § 2 mom. skall tydligt framgå att fondmedel kan placeras i en sådan enskild emittents värdepapper som avses i lagrummet. I marknadsföringsmaterialet skall dessutom anges de stater, lokala offentliga samfund eller offentligrätt-

sliga samfund av internationell karaktär som har emitterat eller garanterat värdepapper i vilka fondbolaget ämnar placera eller har placerat mer än 35 procent av fondtillgångarna och för vilket ändamål bolaget har fått statsrådets tillstånd.

92 §

Fondbolaget skall för varje placeringsfond som det förvaltar offentliggöra ett prospekt (fondprospekt). Prospektet skall uppdateras och till det skall bifogas fondstadgarna.

Fondprospektet skall innehålla sådana väsentliga och tillräckliga uppgifter som placerarna behöver för att kunna göra en välgrundad bedömning av fondandelarna och dessas värde.

Närmare föreskrifter om fondprospektets innehåll utfärdas genom beslut av vederbörande ministerium.

Vid all marknadsföring av fondandelar skall uppges var allmänheten kan få tillgång till fondprospektet.

Fondbolaget skall utan dröjsmål sända fondprospekten över de placeringsfonder som bolaget förvaltar samt ändringar i prospektet till finansinspektionen för kännedom.

93 §

Fondbolaget skall för varje specialplaceringsfond som det förvaltar offentliggöra ett förenklat fondprospekt, som skall uppdateras.

Det förenklade fondprospektet skall innehålla kortfattad och lättfattlig information om specialplaceringsfonden, åtminstone

- 1) en allmän presentation,
- 2) placeringsverksamheten och dess mål samt de särskilda risker som är förenade med den,
- 3) placeringsfondens löpande kostnader för verksamheten samt hur de beräknas,
- 4) fondandelsägarnas kostnader för teckning och inlösen av fondandelar samt hur kostnaderna beräknas,
- 5) var och hur fondandelarna emitteras och inlöses samt avkastningen utbetalas,
- 6) när och var fondandelsvärdet offentliggörs, samt
- 7) att investerare har rätt att på begäran, före teckningen av fondandelar, kostnadsfritt få det fullständiga fondprospektet samt en årsberättelse och därefter offentliggjorda halvårs- eller kvartalsrapporter.

Det förenklade fondprospektets innehåll

kan närmare bestämmas genom vederbörande ministeriums beslut.

Fondbolaget skall utan dröjsmål sända de förenklade fondprospekten över specialplaceringsfonder som bolaget förvaltar samt ändringar i prospekten till finansinspektionen för kännedom.

Om fondbolaget offentliggör ett förenklat fondprospekt över någon annan placeringsfond än en sådan som avses i 1 mom. skall på fondbolagets verksamhet tillämpas vad som i denna lag bestäms om specialplaceringsfonders förenklade fondprospekt.

94 §

Ett fondbolag skall för varje placeringsfond som det förvaltar offentliggöra en halvårsrapport åtminstone för de sex första månaderna av varje räkenskapsperiod. Halvårsrapporten skall offentliggöras inom två månader efter rapportperiodens utgång.

Närmare föreskrifter om halvårsrapportens innehåll utfärdas genom beslut av vederbörande ministerium.

95 §

Fondbolaget skall för varje specialplaceringsfond som det förvaltar offentliggöra en kvartalsrapport varav framgår åtminstone de uppgifter som avses i 94 § 2 mom. Kvartalsrapporten skall offentliggöras inom två månader efter rapportperiodens utgång.

Om fondbolaget offentliggör en kvartalsrapport för en annan placeringsfond än en sådan som avses i 1 mom., skall på fondbolagets verksamhet tillämpas vad som i denna lag bestäms om specialplaceringsfonders kvartalsrapporter.

96 §

Fondbolaget skall för varje placeringsfond som det förvaltar offentliggöra en årsberättelse för varje räkenskapsperiod. Årsberättelsen skall offentliggöras inom tre månader efter räkenskapsperiodens utgång.

Årsberättelsen skall innehålla bokslutet, resultaträkningen och balansräkningen samt bilagorna till dessa och sådana väsentliga och tillräckliga uppgifter som behövs för att investerare skall kunna göra en välgrundad bedömning av utvecklingen och resultatet av fondens verksamhet.

Närmare föreskrifter om årsberättelsens innehåll utfärdas genom beslut av vederbörande ministerium.

97 §

Den som ämnar teckna en fondandel skall på begäran kostnadsfritt av fondbolaget tillhandahållas den senast offentliggjorda årsberättelsen för den ifrågavarande placeringsfonden, en eventuell därefter offentliggjord halvårsrapport samt fondprospektet. För en specialplaceringsfond skall dessutom tillhandahållas det förenklade fondprospektet och en eventuellt efter halvårsrapporten offentliggjord kvartalsrapport.

Fondbolaget skall se till att en placeringsfonds senaste årsberättelse och halvårsrapport samt en specialplaceringsfonds kvartalsrapport finns tillgängliga för allmänheten på platser som anges i fondprospektet och i specialplaceringsfondens förenklade fondprospekt. Årsberättelsen samt halvårsrapporten och den eventuellt därefter publicerade kvartalsrapporten för en specialplaceringsfond skall på begäran kostnadsfritt sändas till fondandelsägarna.

98 §

Fondbolaget skall alltid när det emitterar eller inlöser fondandelar och minst två gånger i månaden offentliggöra fondandelsvärdet samt antalet utelöpande fondandelar.

Finansinspektionen kan på ansökan ge fondbolaget tillstånd att offentliggöra uppgifterna endast en gång i månaden, om förfarandet inte äventyrar fondandelsägarnas intressen.

Fondbolaget skall utan dröjsmål korrigera väsentliga fel som har skett vid offentliggörandet av fondandelsvärdet. Sådana fel skall omedelbart meddelas till finansinspektionen, som avgör om felet är väsentligt eller inte.

14 kap.

Insiderbestämmelser

99 §

Innehav av andelar i placeringsfonder är offentliga, om fondandelsägaren (*den anmälningskyldige*) är

1) medlem i fondbolagets eller förvaringsinstitutets styrelse, verkställande direktör, revisor eller en för revisionen av fondbolaget eller förvaringsinstitutet huvudansvarig person i en revisionsammanslutnings anställning,

2) en annan person i fondbolagets anställning som har möjlighet att påverka de beslut som gäller placering av fondmedel,

3) en annan person i förvaringsinstitutets anställning som i sitt uppdrag har möjlighet att få information om placeringsfondens placeringsverksamhet,

4) en person vars förmyndare hör till någon av de kategorier som nämns i 1—3 punkten,

5) en sammanslutning eller stiftelse vari en person som avses i 1—4 punkten ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar eller någon annan person som avses i 1—4 punkten eller med någon av dennas familjemedlemmar har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § bokföringslagen, samt

6) aktieägare i fondbolaget eller en person som enligt 2 kap. 9 § värdepappersmarknadslagen kan jämföras med en sådan,

En anmälningsskyldig som avses i 1 mom. 1—3 punkten skall underrätta fondbolaget om

1) att det föreligger ett sådant förhållande som avses i 1 mom. 3—5 punkten,

2) en sammanslutning eller en stiftelse vari en anmälningsskyldig har ett avsevärt inflytande, vilket innebär att den anmälningsskyldige intar en ställning som avses i 1 mom. 1 punkten eller en därmed jämförbar ställning eller är bolagsman i ett öppet bolag eller ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag, samt om att det skett förändringar i de nämnda uppgifterna, och om

3) sådana i sin ägo samt en i 1 mom. 4 och 5 punkten avsedd persons ägo varande aktier eller enligt lagen om aktiebolag till aktier berättigande värdepapper som en av fondbolaget förvaltd placeringsfonds medel kan placeras i, om avtal och åtaganden som avser förvärv eller avyttring av sådana värdepapper samt i avtalsförhållanden avseende innehav, förvärv och avyttring av sådana värdepapper inträffade förändringar som uppgår till minst ett belopp som finansinspektionen bestämt.

En anmälan som avses i 2 mom. skall göras inom 14 dygn efter att

1) en person som avses i 1 mom. 1—3 punkten tog emot ett i momentet angivet uppdrag,

2) ett sådant förhållande som avses i 1 mom. 4 eller 5 punkten eller i 2 mom. 2 punkten uppkom, eller

3) det skedde en förändring i de förhållanden som avses i 1 eller 2 mom.

Om värdepapper som avses i 2 mom. 3 punkten har överförs till värdeandelssystemet kan fondbolaget organisera ett förfaran-

de som innebär att uppgifterna kan fås ur värdeandelssystemet. Någon särskild anmälan behöver inte göras till denna del.

100 §

Fondbolaget skall föra ett register varav i fråga om varje anmälningsskyldig framgår sådana innehav och avtalsförhållanden som avses i 99 § samt specificerade transaktioner och andra överlåtelser.

Var och en har rätt att obehindrat ta del av de register som avses i denna paragraf samt att mot kostnadsersättning få registerutdrag och kopior.

101 §

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om sådana anmälningar som avses i detta kapitel, om registerföringen och registrets offentlighet samt om det förfarande som avses i 99 § 3 mom.

Finansinspektionen kan bestämma att sådan anmälningsskyldighet som avses i 99 § inte skall tillämpas på vissa sammanslutningar eller förtroendeuppdrag.

102 §

Den som enligt 99 § 1 mom. är anmälningsskyldig får inte utan tillstånd av finansinspektionen mot vederlag förvärva värdepapper eller derivatinstrument som ingår i en av fondbolaget förvaltd placeringsfonds tillgångar eller överlåta sådana tillgångar till placeringsfonden, om inte förvärvet eller överlåtelserna sker genom handel som avses i 69 § 1 mom. 1 punkten eller om det inte är fråga om standardiserade derivatinstrument.

15 kap.

Överlåtelse av fondverksamhet och byte av förvaringsinstitut

103 §

Ett fondbolag (*överlåtande fondbolag*) kan med finansinspektionens tillstånd överlåta förvaltningen av en placeringsfond (*överförd placeringsfond*) på ett annat fondbolag (*övertagande fondbolag*).

De fondbolag som deltar i överlåtelserna av fondförvaltningen skall upprätta en skriftlig överlåtelseplan och få denna godkänd av styrelserna för det överlåtande och det övertagande fondbolaget. Av den daterade och undertecknade överlåtelseplanen skall åtminstone framgå

1) fondbolagens firmor, handelsregister-nummer, adresser och hemorter,

2) den överförda placeringsfondens namn,

3) huvudorsakerna till att förvaltningen av placeringsfonden överläts,

4) det vederlag som betalas till det överlåtande fondbolaget,

5) att den överförda placeringsfonden inte har sådana krediter som avses i 83 §, samt

6) ett förslag till ikraftträdelsetidpunkt för överlåtelsen.

Det överlåtande fondbolaget ansvarar enligt 10 kap. 8 § handelsbalken för de av den överförda placeringsfondens åtaganden som har uppkommit före den i 105 § 2 mom. angivna tidpunkten för verkställandet av överlåtelsen och som vid den nämnda tidpunkten fortfarande är obetalda.

104 §

De fondbolag som deltar i överlåtelsen av fondförvaltningen skall ansöka om finansinspektionens tillstånd att verkställa överlåtelsen. Till ansökan, som skall göras inom en månad efter att överlåtelseplanen godkänts, skall fogas överlåtelseplanen jämte bilagor samt överlåtelsebesluten. Om ansökan inte har gjorts inom utsatt tid, förfaller överlåtelsen av fondförvaltningen.

Finansinspektionen skall inom en månad efter att ansökan inkommit besluta om tillståndet att verkställa överlåtelsen. Tillståndet kan inte beviljas om överlåtelsen av fondförvaltningen inte kan anses vara förenlig med fondandelsägarnas intressen eller om placeringsfonden har sådana krediter som avses i 83 §. Om tillstånd inte beviljas förfaller överlåtelsen av fondförvaltningen.

105 §

Om finansinspektionen har beviljat fondbolag tillstånd att överlåta förvaltningen av en placeringsfond, skall bolagen omedelbart skriftligen underrätta fondandelsägarna och införa ett meddelande om saken i minst en rikstidning senast en månad innan överlåtelsen av fondförvaltningen verkställs. Av meddelandet skall framgå verkställighetstillståndets och överlåtelseplanens innehåll.

Fondbolagen skall inom två månader efter att tillståndet beviljades, vid äventyr att överlåtelsen av fondförvaltningen förfaller, underrätta finansinspektionen om att överlåtelsen av placeringsfondens förvaltning har verkställts, om inte annat följer av 103 § 2 mom. 6 punkten.

106 §

Fondbolaget får med finansinspektionens tillstånd byta förvaringsinstitut. Fondbolaget skall tillstålla finansinspektionen utredning om att överföringen av de uppgifter som avses i 31 § till det nya förvaringsinstitutet ordnas på ett sätt som tryggar fondandelsägarnas intressen.

16 kap.

Fusionering av placeringsfonder

107 §

En placeringsfond (*överlåtande placeringsfond*) kan fusioneras med en annan placeringsfond (*övertagande placeringsfond*) om fonderna i sin placeringsverksamhet följer samma principer.

Fusioneringen kan ske så att den övertagande placeringsfonden och minst en överlåtande placeringsfond fusioneras (*absorptionsfusion*) eller så att minst två överlåtande placeringsfonder fusioneras och ombildas till en övertagande placeringsfond (*kombinationsfusion*).

En placeringsfond fusioneras med en annan placeringsfond så att den överlåtande fondens tillgångar och skulder utan likvidationsförfarande övergår till den övertagande placeringsfonden och fondandelsägarna i den överlåtande placeringsfonden som vederlag får andelar i den övertagande placeringsfonden (*fusionsvederlag*). En fondandelsägare har dock alltid rätt att få vederlag i pengar.

108 §

De fondbolag som förvaltar de i fusionen deltagande placeringsfonderna skall upprätta en skriftlig fusionsplan och få denna godkänd av fondbolagens styrelser. Av den daterade och undertecknade fusionsplanen skall åtminstone framgå

1) fondbolagens firmor, handelsregister-nummer, adresser och hemorter,

2) den överlåtande och den övertagande placeringsfondens namn,

3) förslag till stadgar eller stadgeändring för den övertagande placeringsfonden,

4) förslag till vederlag till fondandelsägarna i den överlåtande placeringsfonden,

5) förslag till tidpunkt och övriga villkor för utdelning av vederlag,

6) orsakerna till fusionen och grunderna för fastställandet och utdelningen av fusionsvederlag samt därmed sammanhängande

väsentliga värderingsproblemen,

7) från vilken tidpunkt den överlåtande och den övertagande placeringsfonden kommer att tillämpa en enhetlig beräkningsmetod för fondandelsvärdet,

8) att den överlåtande placeringsfonden inte har sådana krediter som avses i 83 §,

9) förslag till ikraftträdelse tidpunkt för fusionen, samt

10) vederlag och andra förmåner som skall betalas till den överlåtande placeringsfonden för fusionen samt det arvode som skall betalas till den eller de av Centralhandelskammaren godkända revisorer eller den revisionsammanslutning som avses i 3 mom. eller arvodesgrunden.

Till fusionsplanen skall för varje placeringsfond som deltar i fusionen fogas en av styrelsen för det förvaltande fondbolaget godkänd redogörelse för sådana efter senaste bokslut, halvårsrapport eller en eventuell kvartalsrapport inträffade händelser som väsentligt påverkar placeringsfondens ställning samt revisorernas utlåtande om styrelsens redogörelse.

Till fusionsplanen skall dessutom fogas ett utlåtande av minst en revisor eller revisionsammanslutning, i egenskap av oberoende sakkunnig, om huruvida fusionsplanen innehåller korrekt och tillräcklig information om faktorer som är väsentliga för bedömningen av orsakerna till fusionen, värdet av de tillgångar och åtaganden som övergår till den övertagande placeringsfonden samt värdet och utdelningen av vederlaget.

Vad gäller ett av en revisor eller revisionsammanslutning i egenskap av oberoende sakkunnig givet utlåtande samt revisorns eller sammanslutningens rätt till arvode skall i tillämpliga delar iaktas 2 kap. 4 a § lagen om aktiebolag.

Det fondbolag som förvaltar den överlåtande placeringsfonden ansvarar enligt 10 kap. 8 § handelsbalken för den överlåtande placeringsfondens åtaganden som har uppkommit före den i 110 § 1 mom. angivna verkställighetstidpunkten för fusionen och som vid den nämnda tidpunkten fortfarande är obetalda.

109 §

De fondbolag som förvaltar de i fusionen deltagande placeringsfonderna skall inom en månad efter att fusionsplanen godkänts ansöka om finansinspektionens tillstånd att verkställa fusionen. Till ansökan skall fogas

fusionsplanen jämte bilagor samt fusionsbeslutet. Om ansökan inte har gjorts inom utsatt tid, förfaller fusionen.

Finansinspektionen skall inom två månader efter att ansökan inkommit besluta om verkställighetstillståndet. Om finansinspektionen under denna tid ber sökanden komplettera ansökan, skall tiden räknas från den dag då finansinspektionen tagit emot kompletteringen. Verkställighetstillstånd kan inte beviljas om fusionen inte kan anses vara förenlig med fondandelsägarnas intressen eller om placeringsfonden har sådana krediter som avses i 83 §. Ansökan anses ha avslagits om den inte avgörs inom utsatt tid och fusionen har därmed förfallit.

Om finansinspektionen har beviljat tillstånd att verkställa fusionen skall de fondbolag som har beslutat om fusionen omedelbart skriftligen underrätta fondandelsägarna och införa ett meddelande om saken i minst en rikstidning senast en månad innan fusionen verkställs.

110 §

De fondbolag som förvaltar de i fusionen deltagande placeringsfonderna skall, vid äventyr att fusionen förfaller, inom två månader efter att tillståndet beviljades sända ett meddelande till finansinspektionen om att fusionen har verkställts, om inte annat följer av 108 § 1 mom. 9 punkten.

Den överlåtande fondens tillgångar och åtaganden övergår i enlighet med fusionsplanen till den övertagande placeringsfonden när finansinspektionen har underrättats om att fusionen är verkställd. Samtidigt upplöses den överlåtande placeringsfonden.

Den överlåtande placeringsfondens andelsägare får räknat från meddelandet om att fusionen är verkställd rätt till vederlag och blir i enlighet med fusionsplanen andelsägare i den övertagande placeringsfonden.

111 §

På förvaringsinstitut skall i sådana fall som avses i 118 § 5 mom. tillämpas vad som ovan i detta kapitel bestäms om fondbolag.

17 kap.

Delning av en placeringsfond

112 §

En placeringsfond (*primärfond*) kan delas

så att dess tillgångar och åtaganden helt eller delvis, utan något likvidationsförfarande, övergår till minst en placeringsfond (*målfond*) som grundas av det fondbolag som förvaltar primärfonden. Andelsägarna i primärfonden får som vederlag andelar i målfonden.

113 §

Fondbolagets styrelse skall upprätta och godkänna en delningsplan. Av den daterade och undertecknade delningsplanen skall åtminstone framgå

- 1) fondbolagets firma, handelsregisternummer, adress och hemort,
- 2) namnet på minst en av primärfondens målfonder,
- 3) förslag till stadgar för minst en målfond,
- 4) förslag till vederlag till andelsägarna i primärfonden,
- 5) förslag till tidpunkt och övriga villkor för utdelning av vederlag,
- 6) orsakerna till fusionen och grunderna för fastställandet och utdelningen av vederlag samt de därmed sammanhängande väsentliga värderingsproblemen,
- 7) att primärfonden inte har sådana krediter som avses i 83 §,
- 8) förslag till hur de tillgångar och åtaganden som överförs vid delningen skall fördelas mellan målfonderna,
- 9) förslag till tidpunkt då delningen skall träda i kraft, samt
- 10) det arvode som skall betalas till den eller de av Centralhandelskammaren godkända revisorer eller den revisionssammanslutning som avses i 3 mom. eller arvodesgrunden.

Till delningsplanen skall fogas en av styrelsen för det fondbolag som förvaltar primärfonden godkänd redogörelse för sådana efter senaste bokslut, halvårsrapport eller en eventuell kvartalsrapport inträffade händelser som väsentligt påverkar placeringsfondens ställning samt revisorernas utlåtande om styrelsens redogörelse.

Till delningsplanen skall dessutom fogas ett utlåtande av minst en revisor eller revisionssammanslutning, i egenskap av oberoende sakkunnig, om huruvida delningsplanen innehåller korrekt och tillräcklig information om faktorer som är väsentliga för bedömningen av orsakerna till delningen, värdet av de tillgångar och åtaganden som övergår till målfonden samt värdet och utdelningen av

vederlaget.

Vad gäller ett av en revisor eller revisionsammanslutning i egenskap av oberoende sakkunnig givet utlåtande samt revisorns eller sammanslutningens rätt till arvode skall i tillämpliga delar iakttas 2 kap. 4 a § lagen om aktiebolag.

Det fondbolag som förvaltar primärfonden ansvarar enligt 10 kap. 8 § handelsbalken för de av primärfondens åtaganden som har uppkommit före den i 115 § 1 mom. angivna tidpunkten för verkställandet av delningen och som vid den nämnda tidpunkten fortfarande är obetalda.

114 §

Fondbolaget skall inom en månad efter att delningsplanen godkänts ansöka om finansinspektionens tillstånd att verkställa delningen. Till ansökan skall fogas delningsplanen jämte bilagor samt delningsbesluten. Om ansökan inte har gjorts inom utsatt tid, förfaller fusionen.

Finansinspektionen skall inom två månader efter att ansökan inkommit besluta om verkställighetstillståndet. Om finansinspektionen under denna tid ber sökanden komplettera ansökan, skall tiden räknas från den dag då finansinspektionen tar emot kompletteringen. Verkställighetstillstånd kan inte beviljas om delningen inte kan anses vara förenlig med fondandelsägarnas intressen eller om placeringsfonden har sådana krediter som avses i 83 §. Ansökan anses ha avslagits om den inte avgörs inom utsatt tid och delningen har därmed förfallit.

Om finansinspektionen har beviljat tillstånd att verkställa delningen skall det fondbolag som beslutat om delningen omedelbart skriftligen underrätta fondandelsägarna och införa ett meddelande om saken i minst en rikstidning senast en månad innan delningen verkställs.

115 §

Fondbolaget skall, vid äventyr att delningen förfaller, inom två månader efter att tillståndet beviljades sända ett meddelande till finansinspektionen om att delningen har verkställts, om inte annat följer av 113 § 1 mom. 9 punkten.

Primärfondens tillgångar och åtaganden övergår i enlighet med delningsplanen till målfonden, när finansinspektionen har underrättats om att delningen är verkställd.

Primärfondens andelsägare får räknat från

meddelandet om att delningen är verkställd rätt till vederlag och blir i enlighet med delningsplanen andelsägare i målfonden.

18 kap.

Återkallelse av fondbolags verksamhetstillstånd, begränsning av verksamheten samt upplösning av fondbolag och placeringsfonder

116 §

Om fondbolaget inte längre har för avsikt att bedriva fondverksamhet skall det ansöka om att statsrådet återkallar dess verksamhetstillstånd. Till ansökan skall fondbolaget foga bolagsstämmans beslut om att ansöka om återkallelse av tillståndet samt en utredning om hur fondbolaget har ordnat förvaltningen av sina placeringsfonder.

117 §

Statsrådet kan återkalla fondbolagets verksamhetstillstånd helt eller delvis, slutgiltigt eller tillfälligt, om

1) bolaget i sin verksamhet väsentligen har brutit mot lag eller förordningar, mot föreskrifter som myndigheterna har meddelat med stöd av lag eller förordningar, mot fondbolagets bolagsordning, mot tillståndsvillkor eller mot stadgarna för en placeringsfond som fondbolaget förvaltar,

2) det inte längre finns förutsättningar för beviljande av verksamhetstillstånd,

3) om bolaget inte inom 12 månader efter att tillståndet beviljades har inlett verksamheten eller en del av den,

4) bolaget inte längre har för avsikt att bedriva fondverksamhet, eller om

5) i ansökan om verksamhetstillstånd lämnats vilseledande uppgifter.

Statsrådet skall på framställning av finansinspektionen återkalla ett fondbolags verksamhetstillstånd och bestämma att bolaget skall träda i likvidation, om bolaget upprepade gånger har brutit mot bestämmelserna i 1 mom., också i det fall att överträdelserna inte varit väsentliga.

Innan statsrådet fattar beslut enligt 1 och 2 mom. skall det bereda fondbolaget tillfälle att bli hört i ärendet samt be finansinspektionen ge ett utlåtande i sådana fall som avses i 1 mom., om inte ärendet är så brådskande att ett annat förfarande är motiverat.

När statsrådet beslutar att fondbolaget skall träda i likvidation skall det samtidigt

tillsätta likvidatorer, av vilka minst en på förslag av finansinspektionen. Statsrådet kan avsätta en likvidator som det har tillsatt och utse en ny i stället. Beslutet eller förordnandet skall iaktas oberoende av om ändring har sökts, såvida inte fullföljdsmyndigheten bestämmer annat.

När likvidatorernas slutredovisning har lagts fram på fondbolagets bolagsstämma och fondbolaget anses vara upplöst, skall likvidatorerna underrätta statsrådet och handelsregistret om detta.

118 §

Om fondbolagets verksamhetstillstånd återkallas, om bolaget träder i likvidation eller dess tillgångar överlämnas till konkurs eller om bolaget annars upphör med sin verksamhet, skall förvaringsinstitutet omedelbart överta förvaltningen av placeringsfonden.

När förvaringsinstitutet förvaltar en placeringsfond gäller i fråga om dess rättigheter och skyldigheter avseende fondverksamheten i tillämpliga delar samma bestämmelser som för fondbolag, om inte något annat följer av detta kapitel.

Förvaringsinstitutet får när det förvaltar en placeringsfonds tillgångar inte utöva den rösträtt som de till placeringsfonden hörande aktierna medför.

Medan förvaringsinstitutet förvaltar en placeringsfond får det inte emittera eller lösa in fondandelar.

När förvaringsinstitutet har övertagit förvaltningen av en placeringsfond skall det utan dröjsmål vidta åtgärder för att överföra förvaltningen av placeringsfonden till ett annat fondbolag eller för att fusionera fonden eller upplösa den.

119 §

Fondbolaget kan upplösa en placeringsfond som det förvaltar. Fondbolaget skall ofördröjligen underrätta finansinspektionen om sitt beslut att upplösa en placeringsfond som det förvaltar. Fondbolaget skall samtidigt skriftligen underrätta fondandelsägarna om sitt beslut och införa ett meddelande om saken i minst en rikstidning. I meddelandet skall nämnas när och hur fondandelsägarna kan lyfta sina medel.

Fondbolaget skall bestämma att emission och inlösen av andelar i den placeringsfond som upplöses omedelbart avbryts, realisera fondens tillgångar, betala dess skulder eller avsätta medel för ändamålet samt fördela de

återstående medlen mellan fondandelsägarna i förhållande till dessas antal andelar.

Fondbolaget skall över upplösningen göra en slutredovisning som jämte eventuella bilagor skall tillställas fondandelsägarna och finansinspektionen.

Medel som inte lyfts skall ett år efter det meddelande som avses i 1 mom. deponeras enligt lagen om deponering av pengar, värdepapper, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet. Om medlen inte har lyfts inom 14 dygn skall de deponeras i en depotionsbank eller ett utländskt kreditinstitut i Finland etablerade filialkontor, på ett betryggande och lönsamt sätt. Om medlen inte har lyfts inom tio år efter deponeringen förverkas de till staten.

Fondbolaget skall omedelbart underrätta finansinspektionen om att placeringsfondens medel har delats ut och fonden upplösts.

120 §

Förvaringsinstitutet skall i sådana fall som avses i 118 § 5 mom. iakttäta det upplösningförfarande som avses i 119 §.

121 §

Fondbolaget skall upplösa en placeringsfond enligt 119 § eller också vidta åtgärder för att fusionera placeringsfonden enligt 16 kap. om det i lagen eller fondens stadgar angivna begynnelsekapitalet eller minimiantalet andelsägare inte har uppnåtts inom sex månader från det att fondens stadgar fastställdes eller om placeringsfondens tillgångar eller antalet fondandelsägare har sjunkit under den i lagen eller stadgarna angivna gränsen och situationen inte har kunnat avhjälpas inom 90 dygn efter den angivna tidens utgång, eller om någon annan av de i fondens stadgar angivna upplösningsskäl föreligger.

122 §

Finansinspektionen skall tillsätta ett sådant ombud som avses i 15 § lagen om finansinspektionen (503/1993) för att sköta upplösningen av en placeringsfond enligt 119 §, om

1) fondbolaget eller förvaringsinstitutet inte vidtar åtgärder för att upplösa eller fusionera fonden, eller om

2) förvaringsinstitutet inte vidtar åtgärder för att överlåta förvaltningen av fonden.

Finansinspektionen skall omedelbart be-

stämna att emission och inlösen av fondandelar skall avbrytas.

123 §

Meddelande om återkallelse av ett fondbolags verksamhetstillstånd, om avbrytande av inlösen av fondandelar samt om upplösning av en placeringsfond skall sändas till de behöriga myndigheterna i alla de stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet där det har förekommit marknadsföring av andelar i en placeringsfond som fondbolaget förvaltar eller som åtgärderna riktar sig mot.

Meddelandet skall i sådana fall som avses i 116 och 117 § sändas av statsrådet, i de fall som avses i 119 och 121 av fondbolaget, i de fall som avses i 118 § 5 mom. av förvaringsinstitutet och i de fall som avses i 122 § av finansinspektionen.

19 kap.

Återkallelse av förvaringsinstituts verksamhetstillstånd och upplösning av förvaringsinstitut

124 §

Om förvaringsinstitutet inte längre har för avsikt att bedriva förvaringsinstitutverksamhet skall det ansöka om att statsrådet återkallar dess verksamhetstillstånd. Till ansökan skall förvaringsinstitutet foga bolagsstämmans beslut om att ansöka om återkallelse av tillståndet samt en utredning om att förvaringsinstitutet inte längre sköter sådana uppdrag som avses i 31 §.

125 §

Statsrådet kan återkalla förvaringsinstitutets verksamhetstillstånd antingen slutgiltigt eller tillfälligt, om

1) institutet i sin verksamhet väsentligen har brutit mot lag eller förordningar, mot föreskrifter som myndigheterna har meddelat med stöd av lag eller förordningar, mot sin bolagsordning, mot tillståndsvillkor eller mot stadgarna för en placeringsfond som fondbolaget förvaltar,

2) det inte längre finns förutsättningar för beviljande av verksamhetstillstånd,

3) om institutet inte inom 12 månader efter att tillståndet beviljades har inlett verksamheten eller en del av den,

4) institutet inte längre har för avsikt att bedriva förvaringsinstitutverksamhet, eller

om

5) i ansökan om verksamhetstillstånd lämnades vilseledande uppgifter.

Statsrådet skall på framställning av finansinspektionen återkalla ett förvaringsinstituts verksamhetstillstånd och bestämma att institutet skall träda i likvidation enligt 117 §, om institutet upprepade gånger har brutit mot bestämmelserna i 1 mom., också i det fall att överträdelserna inte har varit väsentliga.

Innan statsrådet fattar beslut enligt 1 och 2 mom. skall det bereda förvaringsinstitutet tillfälle att bli hört i ärendet samt be finansinspektionen ge ett utlåtande i sådana fall som avses i 1 mom., om inte ärendet är så brådskande att ett annat förfarande är motiverat.

126 §

Om förvaringsinstituts verksamhetstillstånd återkallas, om institutet träder i likvidation eller dess tillgångar överlämnas till konkurs eller om institutet annars upphör med sin verksamhet och fondbolaget inte omedelbart vidtar åtgärder för att utse ett nytt förvaringsinstitut, skall finansinspektionen enligt lagen om finansinspektionen förordna ett ombud som skall sköta förvaringsinstitutets uppgifter tills det ordinarie institutet övertar dem.

Om fondbolaget inte vidtar åtgärder för att utse ett nytt förvaringsinstitut skall finansinspektionen vidta åtgärder för att enligt 122 och 123 § upplösa de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar.

20 kap.

Marknadsföring av fondandelar utanför Finland och fondföretags verksamhet i Finland

127 §

Andelar i en placeringsfond får enligt principen om en enda auktorisation marknadsföras i de stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om placeringsfonden uppfyller de förutsättningar som anges i fondföretagsdirektivet.

Innan fondbolaget inleder marknadsföringen enligt 1 mom. skall det underrätta den behöriga myndigheten i värdstaten samt inhämta finansinspektionens intyg på att värdepappersfonden uppfyller de förutsättningar som anges i fondföretagsdirektivet. Finansin-

spektionen skall utan dröjsmål meddela beslut i ärendet.

Fondbolaget kan marknadsföra andelar i en specialplaceringsfond också utanför Finland. Finansinspektionen skall vid behov utan dröjsmål ge fondbolaget ett intyg på att den specialplaceringsfond som ansökan avser är registrerad i Finland och står under finansinspektionens tillsyn.

128 §

Ett fondföretag får marknadsföra sina andelar i Finland om det har auktoriserats i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om det enligt sin hemstats lagstiftning uppfyller de förutsättningar som anges i fondföretagsdirektivet.

Ett fondföretag som avses i 1 mom. får inleda marknadsföringen av sina andelar två månader efter en sådan anmälan som avses i detta kapitel, om inte finansinspektionen under den tiden av särskilda skäl förbjuder fondföretaget att inleda marknadsföringen.

129 §

Andra än i 128 § avsedda fondföretags andelar får med statsrådets tillstånd i Finland marknadsföras till allmänheten. Sådant tillstånd kan beviljas om andelsägarna kan anses få ett skydd som i tillräcklig utsträckning motsvarar det som avses i denna lag.

När statsrådet meddelar beslut som avses i 1 mom. har det, efter att ha hört sökanden, rätt att ställa krav vad gäller de uppgifter som fondföretaget är skyldigt att offentliggöra i Finland och som det skall tillhandahålla i samband med marknadsföringen av andelarna.

130 §

Innan ett fondföretag som avses i 128 § börjar marknadsföra andelar i Finland skall det tillställa finansinspektionen

1) ett av den mot finansinspektionen svarande behöriga myndigheten i sin hemstat utfärdat intyg över att fondföretaget uppfyller de förutsättningar som anges i fondföretagsdirektivet,

2) sina stadgar eller sin bolagsordning,

3) sitt fondprospekt, sin senaste årsberättelse och sin eventuellt därefter offentliggjorda halvårsrapport samt de övriga handlingar och upplysningar som den skall offentliggöra i sin hemstat,

4) uppgifter om arrangemang för marknadsföringen av andelar i Finland,

5) uppgifter om arrangemang för betalningar till andelsägarna,

6) uppgifter om förfarandet vid inlösen av andelar i Finland,

7) uppgifter om hur och var allmänhet kan få tillgång till de handlingar och den information som fondföretaget är skyldigt att offentliggöra, samt

8) annat marknadsföringsmaterial.

De utredningar som avses i 1 mom. skall fondföretaget bifoga också till en sådan ansökan som avses i 129 § 1 mom., om inte statsrådet av särskild anledning beviljar undantag. Statsrådet kan avkräva sökanden också andra utredningar som det anser behövliga.

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de uppgifter som avses i 1 mom. 4—8 punkten. Finansinspektionen skall omedelbart underrättas om förändringar i de uppgifter som avses i 1 mom. 2—8 punkten.

Innan marknadsföringen av andelar avslutas skall ett sådant fondföretag som avses i 128 och 129 § underrätta finansinspektionen om sitt beslut och publicera ett meddelande om detta i minst en rikstidning. Av meddelandet skall framgå

1) hur de avgifter som avses i 1 mom. 5 punkten skall betalas i fortsättningen,

2) hur och var krav på inlösen av andelar skall framställas, samt

3) hur och var de handlingar och uppgifter skall hållas tillgängliga som fondföretaget är skyldigt att offentliggöra.

131 §

De uppgifter som avses i 130 § 1 mom. 2—3 punkten skall offentliggöras på finska eller svenska.

Marknadsföringen av andelar i fondföretag skall ske på finska eller svenska, om finansinspektionen så kräver.

132 §

Vid marknadsföringen av andelar i ett fondföretag får inte användas enbart det namn eller den firma som har registrerats i fondföretagets hemstat, om dess användning i Finland vore ägnad att vilseleda allmänheten. Finansinspektionen kan i sådana fall som avses i 128 § och statsrådet i sådana fall som avses i 129 § i förtydligande syfte kräva att namnet eller firman skall åtföljas av ett förklarande tillägg.

21 kap.

Tystnadsplikt och skadeståndsskyldighet samt identifiering av investerare

133 §

Fondbolagets och förvaringsinstitutets styrelsemedlemmar, verkställande direktör, revisorer och anställda är skyldiga att hemlighålla vad de i sitt uppdrag har fått veta om fondandelsägares och andras ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemligheter.

Fondbolaget och förvaringsinstitutet har rätt att lämna upplysningar som avses i 1 mom. endast till åklagar- och förundersökningsmyndigheter för utredning av brott samt till myndigheter som enligt lag annars har rätt att få sådana upplysningar.

134 §

Fondbolaget är skyldigt att ersätta skada som bolaget i sin fondverksamhet uppsåtligt eller av vårdslöshet har åsamkat fondandelsägare eller andra.

135 §

Fondbolagets styrelsemedlemmar och verkställande direktör är skyldiga att ersätta skada som de i sitt uppdrag genom att bryta mot denna lag eller fondstadgarna uppsåtligt eller av vårdslöshet har åsamkat fondandelsägare eller andra.

136 §

Fondbolagets aktieägare samt personer, sammanslutningar och stiftelser som enligt 2 kap. 9 § värdepappersmarknadslagen kan jämföras med dessa är skyldiga att ersätta skada som de genom att medverka till överträdelse av denna lag eller fondstadgarna uppsåtligt eller av grov vårdslöshet har åsamkat fondandelsägare eller andra.

137 §

Förvaringsinstitutet ansvarar mot fondbolaget och fondandelsägare för förluster som dessa åsamkas till följd av att förvaringsinstitutet uppsåtligt eller av vårdslöshet har åsidosatt sina förpliktelser. Ett avtal om att överföra detta ansvar på tredje part är ogiltigt.

En fondandelsägare har rätt att kräva ersättning av förvaringsinstitutet, antingen direkt eller genom förmedling av fondbolaget.

138 §

Angående jämkning av skadestånd samt fördelning av skadeståndsansvar mellan två eller flera ersättningskyldiga gäller 2 och 6 kap. skadeståndslagen (412/1974).

139 §

Fondandelsägarstämman beslutar om skadeståndskrav och väckande av talan enligt 134—137 §, när det är fråga om skada som har åsamkats alla fondandelsägare gemensamt.

Om stämman beslutar väcka skadeståndstalan skall den utse ett ombud med rätt att företräda fondandelsägarna i skadeståndsrendet. Ombudet skall ges handlingsdirektiv. Kostnaderna i saken och ombudets arvode betalas av placeringsfondens medel enligt en av finansinspektionen fastställd beräkning.

Skadestånd som tillfaller fondandelsägarna skall betalas till placeringsfonden.

140 §

Om fondandelsägarstämman har beslutat att inte framställa skadeståndskrav eller väcka skadeståndstalan, men fondandelsägare med minst en tiondedel av alla andelar eller en tredjedel av de vid stämman företrädda andelarna har röstat mot beslutet, kan talan föras på fondandelsägarnas vägnar utan hinder av 139 § 1 mom.

Talan kan väckas av fondandelsägare som äger minst en tiondedel av alla andelar eller minst ett lika stort antal andelar som de i 1 mom. angivna andelsägare som motsatt sig beslutet. Om en fondandelsägare avstår från talan efter att den väckts kan de övriga andelsägare som väckt talan dock fullfölja den.

Talan skall väckas inom tre månader från fondandelsägarstämmans beslut. De fondandelsägare som har väckt talan svarar för rättegångskostnaderna. Dessa betalas av placeringsfondens medel i den mån de medel som placeringsfonden vunnit genom rättegången räcker för ändamålet.

Den omständigheten att en placeringsfond fusioneras med en annan fond som bedriver motsvarande placeringspolitik påverkar inte den överlåtande fondens minoritetsandelsägars rätt att väcka talan. De medel som den övertagande placeringsfonden vunnit genom en minoritetstalan kommer också den överlåtande fondens andelsägare till godo.

141 §

Om skada av det slag som avses i 139 §

har orsakats genom en straffbar gärning, skall. Vad som ovan stadgas om skadeståndsyrkande ha motsvarande tillämpning på fondandelsägarnas Straffyrkarde med anledning härav.

142 §

En stämning eller något annat meddelande som riktas till fondandelsägarna gemensamt i ett ärende som enligt denna lag skall behandlas vid fondandelsägarstämman, anses ha kommit till fondandelsägarnas kännedom efter att ha delgivits fondbolaget.

143 §

Finansinspektionen har rätt att på fondandelsägarnas vägnar föra sådan skadeståndstalan som avses i 134—137 §, om den anser dessas intresse kräva det.

144 §

Fondbolaget och förvaringsinstitutet skall konstatera fondandelsägarnas och blivande fondandelsägars identitet och känna till arten av dessas affärsverksamhet samt orsakerna till att de investerar i en placeringsfond. Om det är sannolikt att en fondandelsägare eller en blivande fondandelsägare handlar för någon annans räkning, skall identifieringen med tillbudsstående medel utsträckas också till denna person, sammanslutning eller stiftelse eller till utländska fysiska eller juridiska personer som kan jämföras med dessa.

Om identifiering av fondandelsägare och blivande fondandelsägare gäller dessutom vad som bestäms i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som skall iaktas vid identifiering enligt 1 mom. av fondandelsägare och blivande fondandelsägare.

22 kap.

Straffbestämmelser

145 §

Den som

1) bedriver fond- eller förvaringsinstitutverksamhet utan tillstånd,

2) i strid med 7 § 2 mom. använder ordet fondbolag eller fondaktiebolag i sin firma eller annars för att beskriva sin verksamhet, eller som

3) i strid med 42 § 1 mom. använder benämningen placeringsfond

skall för *placeringsfondbrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Ingivande av osant skriftligt intyg till myndighet är straffbart enligt 16 kap. 8 § strafflagen (39/1889).

146 §

Den som

1) bryter mot förbud som avses i 24, 30 eller 84 §,

2) försummar de skyldigheter som fondbolag och förvaringsinstitut har enligt 25 § 2 mom., 26 § 1 mom., 28 §, 31 § q mom., 45 §, 47 § 3 mom., 49, 52 § 1 mom., 92—96 § och 118 § 2 och 3 mom.,

3) förvärvar eller avyttrar värdepapper i strid med 102 §, eller

4) tar in osanna eller vilseledande uppgifter i fondprospekt som avses i 92 §, i ett förenklat fondprospekt som avses i 93 §, i en halvårsrapport som avses i 94 §, i en kvartalsrapport som avses i 95 § eller i en årsberättelse som avses i 96 §,

skall för *placeringsfondförseelse* dömas till böter, om inte gärningen är ringa eller för den bestäms strängare straff på något annat ställe i lag.

147 §

Den som bryter mot tystnadsplikten enligt 133 § skall dömas till straff enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen, om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

148 §

Om ett brott som avses i denna lag kränker endast en enskild persons rätt, får allmän åklagare inte väcka åtal om inte målsäganden har anmält brottet till åtal.

I övrigt får allmänna åklagaren väcka åtal för brott som bestraffas enligt 146 och 147 § endast om finansinspektionen har anmält brottet till åtal.

149 §

Om ett fondbolag eller förvaringsinstitut, dess styrelsemedlemmar, verkställande direktör, revisorer eller anställda i ansvarig ställning inte i sin verksamhet följer denna lag, fondbolagets eller förvaringsinstitutets bolagsordning, en fondstadgarna eller finans-

inspektionens föreskrifter, kan länsstyrelsen på framställning av finansinspektionen vid vite ålägga vederbörande att fullgöra sin skyldighet.

150 §

Den som marknadsför ett fondföretags andelar i strid med lag eller med stöd därav meddelade föreskrifter eller i strid med myndighetsbestämmelser, kan förbjudas att fortsätta eller upprepa detta förfarande. Förbudet skall förenas med vite om det inte av särskilda skäl är onödigt. I fråga om meddelande av förbud gäller i övrigt i tillämpliga delar 7 kap. 2 § 2 och 3 mom. värdepappersmarknadslagen.

Om ett fondföretag i något väsentligt avseende bryter mot sådana bestämmelser och föreskrifter som avses i 1 mom. kan statsrådet förbjuda det att fortsätta marknadsföringen av sina andelar i Finland. Statsrådet skall underrätta de behöriga myndigheterna i fondföretagets hemstat om sitt beslut.

23 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

151 §

Denna lag träder i kraft den

152 §

Genom denna lag upphävs lagen den 8 maj 1987 om placeringsfonder (480/1987) jämte ändringar.

153 §

I andra lagar och i förordningar ingående hänvisningar till lagen om placeringsfonder skall efter att denna lag har trätt i kraft avse denna lag.

154 §

Senast 12 månader efter att denna lag har trätt i kraft skall revisorer som uppfyller de i 36 § angivna behörighetsvillkoren utses för revisionen av fondbolaget och placeringsfonderna. Den i 38 § 1 mom. för revisorn angivna behörighetsförutsättningen när det gäller granskningen av det beräknande fondandelsvärdet skall tillämpas från den tidpunkt då en revisor som uppfyller de i 36 § 2 mom. angivna behörighetsvillkoren har utsetts.

En begränsning enligt 20 § 3 mom. och

22 § 4 mom. i denna lag om rösträtten i fondandelsägarstämma tillämpas sedan 12 månader för flutit från lagens ikraftträdande.

155 §

Ett fondbolag som med stöd av ett enligt

den tidigare gällande lagen om placeringsfonder beviljat tillstånd bedriver affärsverksamhet som avses i denna lag behöver inte ansöka om ett nytt verksamhetstillstånd.

När denna lag träder i kraft skall anhängiga tillståndsansökningar kompletteras så som denna lag förutsätter.

2.

Lag

om ändring av 13 § lagen om värdepappersföretag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 13 § 2 mom. lagen den 26 juli 1996 om värdepappersföretag (579/1996) som följer:

13 §

Om värdepappersföretaget får tillhandahålla endast sådana investeringstjänster som avses i 3 § 1 mom. 1, 5 och 6 punkten, skall startkapitalet uppgå till minst en miljon mark. Om ett företag som bedriver i detta moment avsedd verksamhet bedriver också sådan verksamhet som avses i 16 § 1 mom. 9 punkten, skall i fråga om startkapitalet tillämpas 1 mom.

Denna lag träder i kraft den

Ett värdepappersföretag som bedriver verksamhet som avses i 16 § 1 mom. 9 punkten och vars aktiekapital inte uppfyller de krav som anges i 13 § 2 mom. skall inom 12 månader efter att denna lag trätt i kraft öka sitt aktiekapital i överensstämmelse med de krav som denna lag ställer eller sluta bedriva förvaringsinstitutverksamhet.

3.

Lag

om ändring av 2 § lagen om finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 § 5 punkten lagen den 11 juni 1993 om finansinspektionen (503/1993), sådan den lyder i lag 572/1996, som följer:

2 §

Tillsynsobjekt

5) fondbolag och förvaringsinstitut,

Med tillsynsobjekt avses i denna lag

Denna lag träder i kraft den

4.

Lag**om ändring av 1 kap. 2 § värdepappersmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i värdepappersmarknadslagen av den 26 maj 1989 (495/1989) 1 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 584/1996, som följer:

2 §	andel i fondföretaget.
Denna lag tillämpas på bevis (värdepapper) som utfärdas över _____	_____

4) en *fondandel* eller en därmed jämförbar _____ Denna lag träder i kraft den _____ .

5.

Lag**om ändring av lagen om värdeandelssystemet**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till lagen den 17 maj 1991 om värdeandelssystemet (826/1991) en ny 26 c § som följer:

26 c §	inspektionen av något särskilt skäl beviljar dispens.
Fondbolag skall senast den tidpunkt som bestäms genom förordning överföra fondandelarna i de placeringsfonder som de förvaltar till värdeandelssystemet, om inte finans-	_____

Denna lag träder i kraft den _____ .

6.

Lag**om ändring av 29 § lagen om värdeandelskonton**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 29 § 1 mom. lagen den 17 maj 1991 om värdeandelskonton (827/1991), sådant det lyder i lag 820/1996, som följer:

29 §

Har emittenten erlagt en betalning som grundar sig på en värdeandel till den som enligt uppgifterna på värdeandelskontot eller i den förteckning som nämns i 4 § 1 mom. lagen om värdeandelssystemet på förfalldagen eller på en avstämningsdag som bestäms i bolagsordningen eller i en placeringsfonds

stadgar hade rätt att ta emot betalningen, men framgår det sedan att han inte hade rätt att göra det, är betalningen dock giltig, utom då emittenten visste eller borde ha vetat att betalningen sker till fel person.

Denna lag träder i kraft den .

7.

Lag**om ändring av 3 § lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 § lagen den 30 januari 1998 om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998) en ny 4 a punkt:

3 §

Anmälningsskyldiga

4 a) fondbolag och förvaringsinstitut som avses i lagen om placeringsfonder (/),

Anmälningsskyldiga enligt denna lag är

Denna lag träder i kraft den .

8.

Lag**om ändring av 14 § handelsregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 14 § 3 mom. handelsregisterlagen av den 2 februari 1979 (129/1979), sådant det
lyder i lag 585/1996, som följer:

14 §

Registermyndigheten skall innan den godkänner ett i lagen om placeringsfonder (/)
avsett fondbolags och förvaringsinstituts bolagsordning och ändring av denna ge statsrådet och finansinspektionen minst 30 dygn

att uttala sig om den ansökan som gäller bolagsordningen och ändringen.

Denna lag träder i kraft den _____ .

Helsingfors den 23 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Jouko Skinnari*

2.

Lag**om ändring av 13 § lagen om värdepappersföretag**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 13 § 2 mom. lagen den 26 juli 1996 om värdepappersföretag (579/1996) som följer:

Gällande lydelse

13 §

Startkapital

Om värdepappersföretaget får tillhandahålla endast sådana investeringstjänster som avses i 3 § 1 mom. 1, 5 och 6 punkten, skall startkapitalet uppgå till minst en miljon mark.

Föreslagen lydelse

13 §

Startkapital

Om värdepappersföretaget får tillhandahålla endast sådana investeringstjänster som avses i 3 § 1 mom. 1, 5 och 6 punkten, skall startkapitalet uppgå till minst en miljon mark. *Om ett företag som bedriver i detta moment avsedd verksamhet bedriver också sådan verksamhet som avses i 16 § 1 mom. 9 punkten, skall i fråga om startkapitalet tillämpas 1 mom.*

Denna lag träder i kraft den

Ett värdepappersföretag som bedriver verksamhet som avses i 16 § 1 mom. 9 punkten och vars aktiekapital inte uppfyller de krav som anges i 13 § 2 mom. skall inom 12 månader efter att denna lag trätt i kraft öka sitt aktiekapital i överensstämmelse med de krav som denna lag ställer eller sluta bedriva förvaringsinstitutverksamhet.

3.

Lag**om ändring av 2 § lagen om finansinspektionen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 § 5 punkten lagen den 11 juni 1993 om finansinspektionen (503/1993), sådan den lyder i lag 572/1996, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Tillsynsobjekt

Tillsynsobjekt

Med tillsynsobjekt avses i denna lag

Med tillsynsobjekt avses i denna lag

5) fondbolag;

5) fondbolag och förvaringsinstitut,

Denna lag träder i kraft den

4.

Lag**om ändring av 1 kap. 2 § värdepappersmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värdepappersmarknadslagen av den 26 maj 1989 (495/1989) 1 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 584/1996, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Denna lag tillämpas på bevis (värdepapper) som utfärdas över

Denna lag tillämpas på bevis (värdepapper) som utfärdas över

4) en placeringsfondsandel eller en därmed jämförbar andel i utländskt fondföretag.

4) en fondandel eller en därmed jämförbar andel i fondföretaget.

Denna lag träder i kraft den

5.

Lag**om ändring av lagen om värdeandelssystemet**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till lagen den 17 maj 1991 om värdeandelssystemet (826/1991) en ny 26 c § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

26 c §

Fondbolag skall senast den tidpunkt som bestäms genom förordning överföra fondandelarna i de placeringsfonder som de förvaltar till värdeandelssystemet, om inte finansinspektionen av något särskilt skäl beviljar dispens.

Denna lag träder i kraft den

6.

Lag**om ändring av 29 § lagen om värdeandelskonton**

I enlighet med riksdagens beslut ändras 29 § 1 mom. lagen den 17 maj 1991 om värdeandelskonton (827/1991), sådant det lyder i lag 820/1996, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

29 §

Har emittenten erlagt en betalning som grundat sig på en värdeandel till den som enligt uppgifterna på värdeandelskontot eller i den förteckning som nämns i 4 § 1 mom. lagen om värdeandelssystemet på förfallodagen eller på en avstämningsdag som bestäms i bolagsordningen hade rätt att ta emot betalningen, men framgår det sedan att han inte hade rätt göra det, är betalningen dock giltig, utom då emittenten visste eller borde ha vetat att betalningen sker till fel person.

29 §

Har emittenten erlagt en betalning som grundar sig på en värdeandel till den som enligt uppgifterna på värdeandelskontot eller i den förteckning som nämns i 4 § 1 mom. lagen om värdeandelssystemet på förfallodagen eller på en avstämningsdag som bestäms i bolagsordningen eller i en *placeringsfonds stadgar* hade rätt att ta emot betalningen, men framgår det sedan att han inte hade rätt att göra det, är betalningen dock giltig, utom då emittenten visste eller borde ha vetat att betalningen sker till fel person.

Denna lag träder i kraft den

7.

Lag**om ändring av 3 § lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 § lagen den 30 januari 1998 om förhindrande och utredning av penningtvätt
(68/1998) en ny 4 a punkt:

Gällande lydelse

3 §

Anmälningsspliktiga

Anmälningsspliktiga enligt denna lag är

Föreslagen lydelse

3 §

Anmälningsspliktiga

Anmälningsspliktiga enligt denna lag är

4 a) fondbolag och förvaringsinstitut som
avses i lagen om placeringsfonder (/),

Denna lag träder i kraft den

8.

Lag**om ändring av 14 § handelsregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 14 § 3 mom. handelsregisterlagen av den 2 februari 1979 (129/1979), sådant det
lyder i lag 585/1996, som följer:

Gällande lyselse

14 §

Registermyndigheten skall innan den godkänner en ändring av bolagsordningen för att fondbolag som avses i lagen om placeringsfonder (480/1987) ge statsrådet och finansinspektionen minst 30 dygn att uttala sig om ansökan om ändring av bolagsordning.

Föreslagen lydelse

14 §

Registermyndigheten skall innan den godkänner ett i lagen om placeringsfonder (/) avsett fondbolags och förvaringsinstituts bolagsordning och ändring av denna ge statsrådet och finansinspektionen minst 30 dygn att uttala sig om den ansökan som gäller bolagsordningen och ändringen.

Denna lag träder i kraft den